

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

**«Εκπαίδευση, Ανθρώπινο Δυναμικό, Πολιτικές
Απασχόλησης»**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Ο ρόλος του Ελαχίστου Εγγυημένου Εισοδήματος στην καταπολέμηση της
φτώχειας»**

Παναγιώτα Δανδουλάκη

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΦΕΡΩΝΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ

Κόρινθος, Ιούνιος 2023

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία της φοιτήτριας Δανδουλάκη Παναγιώτας, που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης η φοιτήτρια εκχωρεί στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίας στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δε σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας της συγγραφέως/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση της συγγραφέως/δημιουργού. Η συγγραφέας διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

Δανδουλάκη Παναγιώτα-Ο ρόλος του Ελαχίστου Εγγυημένου Εισοδήματος στην καταπολέμηση της φτώχειας

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

**«Ο ρόλος του Ελαχίστου Εγγυημένου Εισοδήματος στην καταπολέμηση της
φτώχειας»**

Παναγιώτα Δανδουλάκη

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπων Καθηγητής:

ΦΕΡΩΝΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Συν-Επιβλέποντες Καθηγητές:

ΚΟΥΤΣΑΜΠΕΛΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Κόρινθος, Ιούνιος 2023

*«Αφιερωμένη στον δικό μου Οδυσσέα,
σύντροφο και συνοδοιπόρο, σε αυτό το ταξίδι
ζωής για την αναζήτηση της Ιθάκης αλλά και
σε όλα εκείνα τα πρόσωπα που με στήριξαν
και πίστεψαν σε μένα....και σε όλους εκείνους
που πιστεύουν ότι η επιστήμη είναι η γνώση
των λίγων στην υπηρεσία των πολλών».*

Ευχαριστίες

Με την παρούσα διπλωματική εργασία ολοκληρώνονται οι σπουδές μου στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Εκπαίδευση, Ανθρώπινο Δυναμικό και Πολιτικές Απασχόλησης» του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Με την ολοκλήρωση της μεταπτυχιακής διπλωματικής μου εργασίας, θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες σε όλους όσους συνέβαλλαν στην εκπόνησή της.

Ευχαριστώ θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μου, κύριο Φερόνα Ανδρέα, για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε εξ' αρχής, αναθέτοντάς μου το συγκεκριμένο θέμα, για την επιστημονική του καθοδήγηση, τις υποδείξεις του, την επιμονή του, τη συμπαράστασή του, τη συνεχή του υποστήριξη και το αμείωτο ενδιαφέρον που έδειξε από την αρχή μέχρι το τέλος. Το εγχείρημα ήταν δύσκολο αλλά ήταν πάντα δίπλα μου, πρόθυμος και διαθέσιμος, υπογράφοντας έναν πακτωλό εγγράφων προκειμένου να κατορθώσουμε να πιστοποιήσουμε το Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής ως επίσημο φορέα-χρήστη του EUROMOD.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ από καρδιάς οφείλω και στον συνεπιβλέποντα καθηγητή, κύριο Κουτσαμπέλα Χρίστο. Η βοήθεια, η καθοδήγηση και η συμπαράσταση που μου προσέφερε, σε συνδυασμό με τον ήπιο και ευγενή του χαρακτήρα, συνέβαλλαν στην εκπόνηση της διπλωματικής αυτής εργασίας. Η χρήση άλλωστε του προγράμματος EUROMOD προέκυψε ως πρόκληση μέσα από τις αρχικές μας συζητήσεις. Θερμές ευχαριστίες και στον συνεπιβλέποντα καθηγητή κύριο Φωτόπουλο Νίκο για την συνεχή στήριξή του καθ' όλη τη διάρκεια του Μεταπτυχιακού.

Ευχαριστώ επίσης, τον Διδακτορικό φοιτητή του Παντείου, Ιορδάνη Παρασκευά για τον πολύτιμο χρόνο που διέθεσε και για την ανεκτίμητη και ανιδιοτελή βοήθεια που μου πρόσφερε, ώστε να επιτευχθεί στο μέγιστο αυτή η διπλωματική εργασία. Μέσα από τις συναντήσεις και συνομιλίες μας, μου μεταλαμπάδευσε γνώση και εμπειρία ετών ως προς τη χρήση του EUROMOD και μοιράστηκε μαζί μου προσωπικές του σημειώσεις και τεχνικό υλικό. Ξεχωριστές ευχαριστίες στην κυρία Λεβέντη Χρύσα, την κυρία Φλεβοτόμου Μαρία και τον κύριο Ματσαγγάνη Μάνο για την υποστήριξή τους. Ιδιαίτερως ο κύριος Ματσαγγάνης υπήρξε αρωγός και συμπαράστατης ως προς το τεχνικό μέρος της εργασίας και κυρίως ως προς τη χρήση του EUROMOD. Ήταν πάντα πρόθυμος να μου απαντήσει σε ερωτήσεις και απορίες. Οι συμβουλές του ήταν πάντα καίριες σε όλα τα προβλήματα που αντιμετώπισα. Τέλος, δε θα μπορούσα να μην ευχαριστήσω την οικογένειά μου και ειδικότερα τον σύζυγό μου για την αμέριστη συμπαράστασή του σε αυτό το ταξίδι γνώσης.

Περίληψη

Το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα αποτελεί ένα σημαντικό μέσο για τη στήριξη των φτωχότερων ανθρώπων που δε διαθέτουν τους απαραίτητους μηχανισμούς για έξοδο από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Ο ρόλος του στην ανακούφιση της φτώχειας δεν έγκειται μόνο στο να εξασφαλίσει μια ελάχιστη οικονομική στήριξη, αλλά και μια προληπτική υποστήριξη των δικαιούχων κοινωνικής βοήθειας, προκειμένου να διασφαλιστεί η μετάβασή τους από την κοινωνική πρόνοια στην απασχόληση. Για τον λόγο αυτό εκλαμβάνεται όλο και περισσότερο ως ένα εργαλείο κινήτρων για την ενθάρρυνση της εργασίας μεταξύ ενεργοποιήσιμων αποδεκτών. Ωστόσο, σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες, τα προγράμματα ΕΕΕ αποδεικνύονται ανεπαρκή ως προς την εξάλειψη της φτώχειας και η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς τους αποτελεί πρόκληση.

Στα πλαίσια αυτά, αντικείμενο της παρούσας εργασίας αποτελεί η εξέταση της αποτελεσματικότητας του προγράμματος ΕΕΕ στην καταπολέμηση της φτώχειας, και δη της ακραίας (φτώχειας) στην Ελλάδα. Διερευνούμε κατά πόσον το πρόγραμμα πετυχαίνει το στόχο του ως προς την εξασφάλιση της αξιοπρεπούς ελάχιστης διαβίωσης και κατά πόσον είναι αποτελεσματικό και επαρκές ως προς το στόχο του να μειώσει τη φτώχεια. Υποθέτουμε ότι εάν αυξηθεί η επάρκεια του προγράμματος, τότε τα ποσοστά φτώχειας μεταξύ των ατόμων των νοικοκυριών που λαμβάνουν αυτό το κοινωνικό επίδομα θα καταγράψουν μια ορισμένη μείωση.

Για το λόγο αυτό, κατασκευάζουμε ένα σύνολο υποθετικών μεταρρυθμιστικών σεναρίων με τη χρήση του μοντέλου μικροπροσομοίωσης EUROMOD, με σκοπό τη διερεύνηση της επίδρασης συγκεκριμένων χαρακτηριστικών της πολιτικής του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος στα πολιτικά αποτελέσματα των μεταρρυθμίσεων. Τα τρία σεναρία προσομοίωσης αυξάνουν την επάρκεια του ΕΕΕ κατά 8%, 25% και 50% αναδεικνύοντας προσομοιωμένα ποσοστά φτώχειας στις παραλλαγές του απαισιόδοξου, του βέλτιστου και του αισιόδοξου σεναρίου. Οι διαφορές στα ποσοστά και τα χάσματα της φτώχειας αντιπροσωπεύουν τον αντίκτυπο στη μείωση της φτώχειας που θα μπορούσε να έχει η εισαγωγή αυτών των αλλαγών στο πρόγραμμα ΕΕΕ και καταδεικνύουν αντίστοιχα πόσο θα συμβάλει καθεμία από τις τρεις αυτές υποθετικές μεταρρυθμίσεις στη μείωση της φτώχειας.

Καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η συμβολή του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος στη μείωση της φτώχειας είναι αρκετά χαμηλή. Ακόμα όμως και αυτή η μειωμένη

επίπτωση στη φτώχεια, δεν αναιρεί την έστω και οριακή συμβολή του στην καταπολέμησή της. Μάλιστα ο αντίκτυπος είναι πιο ορατός μεταξύ των πιο ευάλωτων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας (υπολογιζόμενο στο 40% του μέσου εισοδήματος), ή μεταξύ των οικογενειών με εξαρτώμενα παιδιά που αντιμετωπίζουν περισσότερο τον κίνδυνο φτώχειας.

Λέξεις – Κλειδιά: Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα, Φτώχεια

The role of Guaranteed Minimum Income in poverty alleviation

Abstract

The minimum guaranteed income is an important means of supporting the poorest people who do not have the necessary mechanisms to get out of poverty and social exclusion. Its role in poverty alleviation is not only to ensure a minimum financial support, but also a preventive support of social assistance beneficiaries, in order to ensure their transition from social welfare to employment. For this reason it is increasingly seen as a motivational tool to encourage work among activable recipients. However, in many European countries, GMI programs are proving insufficient to eradicate poverty and evaluating their effectiveness is a challenge.

In this context, the subject of this work is the examination of the effectiveness of the GMI program in the fight against poverty, especially extreme (poverty) in Greece. We investigate whether the program achieves its goal of ensuring a decent minimum standard of living and whether it is effective and efficient in its goal in reducing poverty. We hypothesize that if the adequacy of the program increases, then poverty rates among individuals in households receiving this social benefit will register some reduction.

For this reason, we construct a set of hypothetical reform scenarios using the EUROMOD micro-simulation model in order to investigate the effect of specific characteristics of the minimum guaranteed income policy on the political outcomes of the reforms.

The three simulation scenarios increase GMI adequacy by 8%, 25% and 50% showing simulated poverty rates in the pessimistic, optimal and optimistic scenario variants. The differences in the poverty rates and gaps represent the impact on poverty reduction that the introduction of these changes in the GMI program could have and show respectively how much each of these three hypothetical reforms would contribute to poverty reduction.

We conclude that the contribution of the minimum guaranteed income to poverty reduction is quite low. However, even this reduced impact on poverty does not negate its marginal contribution to combating it. In fact, the impact is more visible among the most vulnerable, including those living below the poverty line (calculated at 40% of

average income), or among families with dependent children who are more at risk of poverty.

Keywords: Guaranteed Minimum Income, Poverty

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες.....	ii
Περίληψη.....	iii
Abstract.....	v
Περιεχόμενα.....	vii
Κατάλογος Εικόνων.....	ix
Κατάλογος Πινάκων.....	x
Συντομογραφίες & Ακρωνύμια.....	xv
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΦΤΩΧΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ.....	6
1.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ.....	6
1.1.1 ΑΠΟΛΥΤΗ ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΗ ΦΤΩΧΕΙΑ.....	9
1.1.2 Η ΑΚΡΑΙΑ ΦΤΩΧΕΙΑ.....	11
1.1.3 Η ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ.....	12
1.2 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ.....	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΤΟ ΕΛΑΧΙΣΤΟ ΕΓΓΥΗΜΕΝΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ.....	20
2.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ ΕΓΓΥΗΜΕΝΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ.....	20
2.2 ΤΥΠΟΛΟΓΙΕΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ ΕΓΓΥΗΜΕΝΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ.....	22
2.3 Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ ΕΓΓΥΗΜΕΝΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ.....	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ.....	37
3.1 ΤΟ ΕΛΑΧΙΣΤΟ ΕΓΓΥΗΜΕΝΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.....	38
3.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ ΕΓΓΥΗΜΕΝΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ.....	42
Ε.....	46
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	48
4.1 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΕΕ.....	52
4.2 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΕΕΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	55
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΕΥΝΑΣ-ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ & ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	60
5.1 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ & ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ.....	60
5.2 ΔΕΔΟΜΕΝΑ & ΜΕΘΟΔΟΣ.....	61
5.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΑ ΜΙΚΡΟΔΕΔΟΜΕΝΑ.....	63
5.4 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ-INPUT DATA.....	64
5.5 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	64
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ.....	66
6.1 ΣΕΝΑΡΙΑ ΜΙΚΡΟΠΡΟΣΟΜΙΩΣΗΣ.....	66

6.1.1 ΒΑΣΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ-ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.....	67
6.1.2 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΣΕΝΑΡΙΑ	76
6.1.2.1 ΤΟ ΑΠΑΙΣΙΟΔΟΞΟ ΣΕΝΑΡΙΟ.....	77
6.1.2.2 ΤΟ ΒΕΛΤΙΣΤΟ ΣΕΝΑΡΙΟ.....	88
6.1.2.3 ΤΟ ΑΙΣΙΟΔΟΞΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	100
6.1.2.4 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΧΩΡΙΣ ΤΟ ΕΕΕ	112
ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	121
ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	121
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ.....	135
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	137
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....	140
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΕΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....	140
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....	160
ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ.....	166
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.....	168
Πίνακας Π1: Πιλοτικοί Δήμοι εφαρμογής του προγράμματος «Εγγυημένο Κοινωνικό Εισόδημα».....	168
Πίνακας Π2: Πιλοτικοί Δήμοι εφαρμογής της πρώτης φάσης του προγράμματος «Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης».....	169
Πίνακας Π3: Παραδείγματα υπολογισμού του εξαπλάσιου ύψους του εγγυημένου ποσού για διαφορετικές ωφελούμενες μονάδες.....	170
Πίνακας Π4: Παραδείγματα ορίου καταθέσεων μετοχών, ομολόγων για διαφορετικές συνθέσεις νοικοκυριών	171
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ.....	172
Πίνακας Π1: Διαθέσιμα Input Data για το EUROMOD (25/01/2023).....	172
Έγγραφα που χρησιμοποιήθηκαν για την έγκριση RPP	175
Επιστολή έγκρισης RPP.....	186
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ.....	187
Πίνακας ΠΠΠ1: Έσοδα αγοράς και κρατικά έσοδα και δαπάνες-Βασικό Σενάριο.....	187
Πίνακας ΠΠΠ2: Δημοσιονομική αποτύπωση της επίδρασης του Απαισιόδοξου Σεναρίου.....	188
Πίνακας ΠΠΠ3: Ωφελούμενοι από την εφαρμογή του Απαισιόδοξου Σεναρίου	191
Πίνακας ΠΠΠ4: Δημοσιονομική αποτύπωση της επίδρασης του Βέλτιστου Σεναρίου.....	194
Πίνακας ΠΠΠ5: Ωφελούμενοι από την εφαρμογή του Βέλτιστου Σεναρίου.....	197
Πίνακας ΠΠΠ6: Δημοσιονομική αποτύπωση της επίδρασης του Αισιόδοξου Σεναρίου.....	200
Πίνακας ΠΠΠ7: Ωφελούμενοι από την εφαρμογή του Αισιόδοξου Σεναρίου.....	203
Πίνακας ΠΠΠ8: Δημοσιονομική αποτύπωση της επίδρασης του Σεναρίου χωρίς το ΕΕΕ.....	206
Πίνακας ΠΠΠ9: Χαμένοι από την εφαρμογή του Σεναρίου χωρίς ΕΕΕ.....	209

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 1: Τυπολογία Προγραμμάτων Ελαχίστου Εισοδήματος στην Ευρώπη (Natili, 2019).28

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Τοπολογία προγραμμάτων ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος σύμφωνα με τους Gough et al.(1996).	24
Πίνακας 2: Τοπολογίες των προγραμμάτων ελαχίστου εισοδήματος σύμφωνα με τους Kazeron & Sabatinelli (2006).	25
Πίνακας 3: Βασικές αρχές προγραμμάτων ΕΕΕ στην ΕΕ	47
Πίνακας 4: Εγκεκριμένες αιτήσεις ΕΕΕ (αριθμός δικαιούχων) και ποσά ανά μήνα για τα έτη 2019, 2020	56
Πίνακας 5: Ποσοστά Ωφελούμενων ΕΕΕ Περιφερειακών Ενοτήτων Περιφέρειας Αττικής	57
Πίνακας 6: Ποσοστά Ωφελούμενων ΕΕΕ Περιφερειακών Ενοτήτων Περιφέρειας Αττικής.	58
Πίνακας 7: Βασικοί δείκτες φτώχειας.	68
Πίνακας 8: Βασικοί Δείκτες Ανισότητας.	69
Πίνακας 9: Μέσο εισόδημα νοικοκυριών ανά ομάδες δεκατημορίων και συνιστώσες εισοδήματος.	70
Πίνακας 10: Μέσο ισοδύναμο εισόδημα ανά ομάδες δεκατημορίων και συνιστώσες εισοδήματος.	71
Πίνακας 11: Μερίδια μη ισοδύναμου εισοδήματος νοικοκυριών και συνιστώσες εισοδήματος.....	72
Πίνακας 12: Σύνθεση νοικοκυριών.	73
Πίνακας 13: Μερίδιο ηλικιακών ομάδων σε κάθε δεκατημόριο.	73
Πίνακας 14: Συγκεντρωτικά ετήσια ποσά ΕΕΕ και κατανομή μεταξύ των εισοδηματικών ομάδων.	74
Πίνακας 15: Νοικοκυριά που λαμβάνουν/πληρώνουν το ΕΕΕ (αριθμός νοικοκυριών, μερίδιο ανά εισοδηματική ομάδα και κατανομή).	74
Πίνακας 16: Άτομα που λαμβάνουν το ΕΕΕ (αριθμός νοικοκυριών, μερίδιο ανά εισοδηματική ομάδα και κατανομή).	75
Πίνακας 17: Έσοδα αγοράς και κρατικά έσοδα και δαπάνες-Σενάριο Βάσης & Απαισιόδοξο σενάριο. 77	
Πίνακας 18: Ετήσιος μέσος όρος του μη ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος -Σενάριο Βάσης & Απαισιόδοξο σενάριο.	78
Πίνακας 19: Ετήσιος μέσος όρος του ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος -Σενάριο Βάσης & Απαισιόδοξο σενάριο.	78
Πίνακας 20: Αριθμός και μερίδιο μονάδων των οποίων το ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα αυξάνεται σε σχέση με το βασικό σενάριο.	79
Πίνακας 21: Βασικοί Δείκτες Φτώχειας-Σενάριο Βάσης & Απαισιόδοξο σενάριο.....	80
Πίνακας 22: Βασικοί Δείκτες Ανισότητας.	80
Πίνακας 23: Ανισότητα και αναδιανεμητικό αποτέλεσμα του συστήματος φόρου-παροχών-Σενάριο Βάσης & Απαισιόδοξο σενάριο.....	81
Πίνακας 24: Προοδευτικότητα και αναδιανεμητικό αποτέλεσμα-Σενάριο Βάσης & Απαισιόδοξο σενάριο.	81
Πίνακας 25: Ποσοστά σε κίνδυνο φτώχειας για διαφορετικά όρια φτώχειας και ορισμούς του εισοδήματος-Σενάριο Βάσης & Απαισιόδοξο σενάριο (AROP calculation type: Median).....	82
Πίνακας 26: Ποσοστά σε κίνδυνο φτώχειας ανά διαφορετικούς τύπους νοικοκυριών-Σενάριο Βάσης & Απαισιόδοξο σενάριο(AROP calculation type: Median).....	82

Πίνακας 27: Χάσματα κινδύνου φτώχειας για διαφορετικά όρια φτώχειας και ορισμούς του εισοδήματος-Σενάριο Βάσης & Απαισιόδοξο σενάριο (AROP calculation type: Median).....	83
Πίνακας 28: Χάσματα κινδύνου φτώχειας διαφορετικών τύπων νοικοκυριών -Σενάριο Βάσης & Απαισιόδοξο σενάριο (AROP calculation type: Median).....	83
Πίνακας 29: Χάσματα κινδύνου φτώχειας (γραμμή φτώχειας 40%) διαφορετικών τύπων νοικοκυριών - Σενάριο Βάσης & Απαισιόδοξο σενάριο (AROP calculation type: Median).	84
Πίνακας 30: Χάσματα κινδύνου φτώχειας για διαφορετικά όρια φτώχειας και ορισμούς του εισοδήματος-Σενάριο Βάσης & Απαισιόδοξο σενάριο(ένταση της φτώχειας-FGT(1)).	85
Πίνακας 31: Χάσματα κινδύνου φτώχειας διαφορετικών τύπων νοικοκυριών -Σενάριο Βάσης & Απαισιόδοξο σενάριο(ένταση της φτώχειας-FGT(1)).	86
Πίνακας 32: Συγκεντρωτικά ετήσια ποσά ΕΕΕ και κατανομή μεταξύ των εισοδηματικών ομάδων- Απαισιόδοξο Σενάριο.	86
Πίνακας 33: Νοικοκυριά που λαμβάνουν το ΕΕΕ (αριθμός νοικοκυριών, μερίδιο ανά εισοδηματική ομάδα και κατανομή).	87
Πίνακας 34: Άτομα που λαμβάνουν το ΕΕΕ (αριθμός νοικοκυριών, μερίδιο ανά εισοδηματική ομάδα και κατανομή).	87
Πίνακας 35: Έσοδα αγοράς και κρατικά έσοδα και δαπάνες-Σενάριο Βάσης & Βέλτιστο σενάριο.	89
Πίνακας 36: Ετήσιος μέσος όρος του μη ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος -Σενάριο Βάσης & Βέλτιστο σενάριο.	90
Πίνακας 37: Ετήσιος μέσος όρος του ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος -Σενάριο Βάσης & Βέλτιστο σενάριο.	90
Πίνακας 38: Αριθμός και μερίδιο μονάδων των οποίων το ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα αυξάνεται σε σχέση με το βασικό σενάριο.	91
Πίνακας 39: Βασικοί Δείκτες Φτώχειας-Σενάριο Βάσης & Βέλτιστο σενάριο.	91
Πίνακας 40: Βασικοί Δείκτες Ανισότητας.	92
Πίνακας 41: Ανισότητα και αναδιανεμητικό αποτέλεσμα του συστήματος φόρου-παροχών-Σενάριο Βάσης & Βέλτιστο σενάριο.	92
Πίνακας 42: Ποσοστά σε κίνδυνο φτώχειας για διαφορετικά όρια φτώχειας και ορισμούς του εισοδήματος-Σενάριο Βάσης & Βέλτιστο σενάριο (AROP calculation type: Median).	93
Πίνακας 43: Ποσοστά σε κίνδυνο φτώχειας ανά διαφορετικούς τύπους νοικοκυριών-Σενάριο Βάσης & Βέλτιστο σενάριο (AROP calculation type: Median).	94
Πίνακας 44: Χάσματα κινδύνου φτώχειας για διαφορετικά όρια φτώχειας και ορισμούς του εισοδήματος-Σενάριο Βάσης & Βέλτιστο σενάριο (AROP calculation type: Median).	95
Πίνακας 45: Χάσματα κινδύνου φτώχειας διαφορετικών τύπων νοικοκυριών -Σενάριο Βάσης & Βέλτιστο σενάριο (AROP calculation type: Median).	96
Πίνακας 46: Χάσματα κινδύνου φτώχειας (γραμμή φτώχειας 40%) διαφορετικών τύπων νοικοκυριών - Σενάριο Βάσης & Βέλτιστο σενάριο (AROP calculation type: Median).	96
Πίνακας 47: Χάσματα κινδύνου φτώχειας για διαφορετικά όρια φτώχειας και ορισμούς του εισοδήματος-Σενάριο Βάσης & Βέλτιστο σενάριο (ένταση της φτώχειας-FGT(1)).	97

Πίνακας 48: Χάσματα κινδύνου φτώχειας διαφορετικών τύπων νοικοκυριών -Σενάριο Βάσης & Βέλτιστο σενάριο (ένταση της φτώχειας-FGT(1)).	98
Πίνακας 49: Συγκεντρωτικά ετήσια ποσά ΕΕΕ και κατανομή μεταξύ των εισοδηματικών ομάδων- Βέλτιστο Σενάριο.	98
Πίνακας 50: Νοικοκυριά που λαμβάνουν το ΕΕΕ (αριθμός νοικοκυριών, μερίδιο ανά εισοδηματική ομάδα και κατανομή).	99
Πίνακας 51: Άτομα που λαμβάνουν το ΕΕΕ (αριθμός νοικοκυριών, μερίδιο ανά εισοδηματική ομάδα και κατανομή).	99
Πίνακας 52: Έσοδα αγοράς και κρατικά έσοδα και δαπάνες-Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο.	100
Πίνακας 53: Ετήσιος μέσος όρος του μη ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος -Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο.	101
Πίνακας 54: Ετήσιος μέσος όρος του ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος -Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο.	101
Πίνακας 55: Αριθμός και μερίδιο μονάδων των οποίων το ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα αυξάνεται σε σχέση με το βασικό σενάριο.	102
Πίνακας 56: Βασικοί Δείκτες Φτώχειας-Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο.	102
Πίνακας 57: Βασικοί Δείκτες Ανισότητας.	103
Πίνακας 58: Ανισότητα και αναδιανεμητικό αποτέλεσμα του συστήματος φόρου-παροχών-Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο.	104
Πίνακας 59: Ποσοστά σε κίνδυνο φτώχειας για διαφορετικά όρια φτώχειας και ορισμούς του εισοδήματος-Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο (AROP calculation type: Median).	105
Πίνακας 60: Ποσοστά σε κίνδυνο φτώχειας ανά διαφορετικούς τύπους νοικοκυριών-Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο (AROP calculation type: Median).	106
Πίνακας 61: Χάσματα κινδύνου φτώχειας για διαφορετικά όρια φτώχειας και ορισμούς του εισοδήματος-Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο (AROP calculation type: Median).	107
Πίνακας 62: Χάσματα κινδύνου φτώχειας διαφορετικών τύπων νοικοκυριών -Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο (AROP calculation type: Median).	108
Πίνακας 63: Χάσματα κινδύνου φτώχειας (γραμμή φτώχειας 40%) διαφορετικών τύπων νοικοκυριών - Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο (AROP calculation type: Median).	108
Πίνακας 64: Χάσματα κινδύνου φτώχειας για διαφορετικά όρια φτώχειας και ορισμούς του εισοδήματος-Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο (ένταση της φτώχειας-FGT(1)).	110
Πίνακας 65: Χάσματα κινδύνου φτώχειας διαφορετικών τύπων νοικοκυριών -Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο (ένταση της φτώχειας-FGT(1)).	110
Πίνακας 66: Συγκεντρωτικά ετήσια ποσά ΕΕΕ και κατανομή μεταξύ των εισοδηματικών ομάδων- Αισιόδοξο Σενάριο	111
Πίνακας 67: Νοικοκυριά που λαμβάνουν το ΕΕΕ (αριθμός νοικοκυριών, μερίδιο ανά εισοδηματική ομάδα και κατανομή).	111
Πίνακας 68: Άτομα που λαμβάνουν το ΕΕΕ (αριθμός νοικοκυριών, μερίδιο ανά εισοδηματική ομάδα και κατανομή).	112
Πίνακας 69: Έσοδα αγοράς και κρατικά έσοδα και δαπάνες-Σενάριο Βάσης & Σενάριο χωρίς ΕΕΕ.	113

Πίνακας 70: Ετήσιος μέσος όρος του μη ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος -Σενάριο Βάσης & Σενάριο χωρίς ΕΕΕ.....	114
Πίνακας 71: Ετήσιος μέσος όρος του ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος -Σενάριο Βάσης & Σενάριο χωρίς ΕΕΕ.....	114
Πίνακας 72: Αριθμός και μερίδιο μονάδων των οποίων το ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα μειώνεται σε σχέση με το βασικό σενάριο.....	115
Πίνακας 73: Βασικοί Δείκτες Φτώχειας-Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο.....	115
Πίνακας 74: Βασικοί Δείκτες Ανισότητας.....	116
Πίνακας 75: Ανισότητα και αναδιανεμητικό αποτέλεσμα του συστήματος φόρου-παροχών-Σενάριο Βάσης & Σενάριο χωρίς ΕΕΕ.....	116
Πίνακας 76: Ποσοστά σε κίνδυνο φτώχειας για διαφορετικά όρια φτώχειας και ορισμούς του εισοδήματος-Σενάριο Βάσης & Σενάριο χωρίς ΕΕΕ (AROP calculation type: Median).....	117
Πίνακας 77: Ποσοστά σε κίνδυνο φτώχειας ανά διαφορετικούς τύπους νοικοκυριών-Σενάριο Βάσης & Σενάριο χωρίς ΕΕΕ (AROP calculation type: Median).....	117
Πίνακας 78: Χάσματα κινδύνου φτώχειας για διαφορετικά όρια φτώχειας και ορισμούς του εισοδήματος-Σενάριο Βάσης & Σενάριο χωρίς ΕΕΕ (AROP calculation type: Median).....	118
Πίνακας 79: Χάσματα κινδύνου φτώχειας διαφορετικών τύπων νοικοκυριών -Σενάριο Βάσης & Σενάριο χωρίς ΕΕΕ (AROP calculation type: Median).....	118
Πίνακας 80: Χάσματα κινδύνου φτώχειας (γραμμή φτώχειας 40%) διαφορετικών τύπων νοικοκυριών -Σενάριο Βάσης & Σενάριο χωρίς ΕΕΕ (AROP calculation type: Median).....	119
Πίνακας 81: Βασικοί δείκτες φτώχειας-Σύγκριση σεναρίων.....	121
Πίνακας 82: Βασικοί Δείκτες Ανισότητας-Σύγκριση Σεναρίων.....	121
Πίνακας 83: Μέσο εισόδημα νοικοκυριών ανά ομάδες δεκατημορίων-Σύγκριση Σεναρίων.....	122
Πίνακας 84: Χάσματα κινδύνου φτώχειας για διαφορετικά όρια φτώχειας και ορισμούς του εισοδήματος-Σύγκριση Σεναρίων (AROP calculation type: Median).....	123
Πίνακας 85: Χάσματα κινδύνου φτώχειας (γραμμή φτώχειας 60%) διαφορετικών τύπων νοικοκυριών – Σύγκριση Σεναρίων (AROP calculation type: Median).....	125
Πίνακας 86: Χάσματα κινδύνου φτώχειας (γραμμή φτώχειας 40%) διαφορετικών τύπων νοικοκυριών – Σύγκριση Σεναρίων (AROP calculation type: Median).....	125
Πίνακας 87: Ποσοστά σε κίνδυνο φτώχειας για διαφορετικά όρια φτώχειας και ορισμούς του εισοδήματος-Σύγκριση Σεναρίων (AROP calculation type: Median).....	128
Πίνακας 88: Ποσοστά σε κίνδυνο φτώχειας ανά διαφορετικούς τύπους νοικοκυριών (γραμμή φτώχειας 60%) -Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο (AROP calculation type: Median).....	128
Πίνακας 89: Ποσοστά σε κίνδυνο φτώχειας ανά διαφορετικούς τύπους νοικοκυριών (γραμμή φτώχειας 40%) -Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο (AROP calculation type: Median).....	129
Πίνακας 90: Συγκεντρωτικά ετήσια ποσά ΕΕΕ και κατανομή μεταξύ των εισοδηματικών ομάδων-Σύγκριση Σεναρίων.....	131
Πίνακας 91: Νοικοκυριά που λαμβάνουν/πληρώνουν το ΕΕΕ (αριθμός νοικοκυριών, μερίδιο ανά εισοδηματική ομάδα και κατανομή)-Σύγκριση Σεναρίων.....	131

Πίνακας 92: Άτομα που λαμβάνουν το ΕΕΕ (αριθμός νοικοκυριών, μερίδιο ανά εισοδηματική ομάδα και κατανομή)-Σύγκριση Σεναρίων.....	132
Πίνακας 93: Σύνολο και μερίδιο ωφελούμενων μονάδων των οποίων το ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα αυξάνεται ή μειώνεται από το προσομοιωμένο σενάριο σε σχέση με το σενάριο βάσης-Σύγκριση Σεναρίων.....	132

Συντομογραφίες & Ακρωνύμια

ABSPO	Absolute Poverty
AROPE	At Risk of Poverty and Social Exclusion
CTF	Children Trust Fund
EAPN	European Anti-Poverty Network
EMIN	European Minimum Income Network
ETUC	European Trade Union Confederation
FEAD	Fund for the European Aid to the most Deprived
IPL	International Poverty Line
LWI	Low Work Intensity
MD	Material Deprivation
MIS	Minimum Income Standard
MISSOC	Mutual Information System on Social Security
MSD	Material and Social Deprivation
NAP	National Action Plan
OMC	Open Method of Coordination
PIT	Personal Income Tax
PPP	Purchasing Power Parity
RPP	Research Project Proposal
SIC	Social Insurance Contribution
SMSD	Severe Material and Social Deprivation
ΑΔΑ	Αριθμός Διαδικτυακής Ανάρτησης
ΑΕΙ	Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΜΣ	Ανοικτή Μέθοδος Συντονισμού
ΔΕΗ	Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού
ΔΑΝΤ	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
ΔΤΚ	Δείκτης Τιμών Καταναλωτή
ΔΥΠΑ	Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΕ	Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα
ΕΚ	Ευρωπαϊκή Κοινότητα

ΕΚΑΣ	Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
ΕΟΚ	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
ΗΔΙΚΑ	Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Κοινωνικής Ασφάλισης
ΗΠΑ	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
ΙΑΔ	Ισοτιμία Αγοραστικής Δύναμης
ΙΕΚ	Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης
ΙΧ	Ιδιωτική Χρήση
ΚΕΑ	Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης
ΚΕΠ	Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών
ΚΥΑ	Κοινή Υπουργική Απόφαση
ΜΚ	Μικτή Χρήση
ΟΑΕΔ	Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας & Ανάπτυξης
ΟΠΕΚΑ	Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων & Κοινωνικής Αλληλεγγύης
ΤΕΒΑ	Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας Απόρων
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβέρνησης

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Ελλείπει μιας βασικής εισοδηματικής πολιτικής που να απευθύνεται σε όλους τους πολίτες, εδώ και πολλά χρόνια, σε όλες σχεδόν τις ευρωπαϊκές χώρες, η καταπολέμηση της φτώχειας έχει ανατεθεί σε πολιτικές ελαχίστου εισοδήματος, δηλαδή σε επιλεκτικές μεταβιβάσεις που απευθύνονται μόνο σε φτωχούς ανθρώπους. Τις τελευταίες δεκαετίες, οι πολιτικές αυτού του είδους έχουν αλλάξει πολύ τα χαρακτηριστικά τους, μεταβαίνοντας από τις «παθητικές» πολιτικές μεταφοράς σε «ενεργητικά» μέσα (not being passive anymore is the new rhetoric), επιδιώκοντας να επιτρέψουν στους φτωχούς ανθρώπους να συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνία και στην αγορά εργασίας (Busilacchi, 2008). Και παρά την εκτενή προστασία που παρέχουν τα σημερινά κράτη πρόνοιας, η φτώχεια εξακολουθεί να πλήττει μεγάλο μέρος του πληθυσμού.

Η επίτευξη της ενεργητικής ένταξης (active inclusion) ποικίλει στα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας των χωρών, με την κυριότερη θεσμική του μορφή να αποτελεί το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα.

Στην περίπτωση της Ελλάδας, ο κύριος σκοπός αυτού του προγράμματος είναι η αντιμετώπιση της ακραίας φτώχειας. Αποτελεί μια προσπάθεια να δοθεί η δυνατότητα στους πολίτες να συμμετέχουν ενεργά, τόσο στην κοινωνία όσο και στην αγορά εργασίας. Σε επίπεδο χάραξης πολιτικής, αυτή η γενική κατεύθυνση καθοδηγείται ξεκάθαρα από θετικές προθέσεις και απευθύνεται σε ανθρώπους που, ιδίως σε οικονομικό επίπεδο, έχουν εισέλθει στο δύσκολο πεδίο της ευπάθειας. Από την άλλη πλευρά, είναι ενδιαφέρον να εξεταστεί εάν αυτές οι προθέσεις συνάδουν με την πρακτική εφαρμογή τους και, κυρίως, εάν το πρόγραμμα αυτό λειτουργεί ως μηχανισμός επανένταξης στην κοινωνία και την οικονομία (Spyridakis, 2020).

Η οικονομική κρίση, λοιπόν, που επηρέασε πολλές ευρωπαϊκές χώρες επίδρασε καταλυτικά στις αγορές εργασίας. Τα υψηλά ποσοστά ανεργίας και η οικονομική αβεβαιότητα κατέστησαν την αγορά ανίκανη να παρέχει τα μέσα για την επίτευξη ενός αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης. Σε αυτή την αρένα, τα κράτη μπήκαν στο παιχνίδι προσπαθώντας να αντισταθμίσουν την ανεπάρκεια των αγορών με πολιτικές περιφρούρησης της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και ενδυνάμωσης της κοινωνικής ένταξης. Η σταδιακή μεταπήδηση από τα καθολικά εργαλεία πολιτικής σε εργαλεία με έλεγχο πόρων, όπως το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα, αποτέλεσε ίσως μια εκ των ουκ

άνευ στρατηγική διόρθωσης των οικονομικών ανισορροπιών, στα πλαίσια μιας κοινωνικής πολιτικής ενός κράτους πρόνοιας.

Ως αναγνωρισμένο εργαλείο για τη μείωση της φτώχειας, το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα έχει γίνει αντικείμενο μελέτης. Η κοινωνική ενίσχυση ατόμων που αδυνατούν να καλύψουν τις ανάγκες τους και να εξασφαλίσουν μια ελάχιστη διαβίωση και η επάρκεια του παρεχόμενου προγράμματος, χρήζουν διερεύνησης. Παράλληλα, η στόχευση του προγράμματος για αύξηση της συμμετοχής των αποδεκτών στην αγορά εργασίας και η συμπερίληψη σε αυτό, στοιχείων ενεργοποίησης, προκρίνουν τη σημαντικότητα του προγράμματος για τη μετάβαση από το κράτος κοινωνικής πρόνοιας στη συμμετοχή στην αγορά εργασίας. Για τους λόγους αυτούς, το ΕΕΕ αποτελεί στις μέρες μας μια βασική πολιτική, ως εργαλείο κινήτρου για την οικονομική ενίσχυση των ασθενέστερων και την ενθάρρυνση της εργασίας μεταξύ ενεργών αποδεκτών. Στα πλαίσια αυτά, η δική μας μελέτη έρχεται να συμβάλλει στην υπάρχουσα βιβλιογραφία διερευνώντας την αποτελεσματικότητα του προγράμματος στην Ελλάδα ως προς το βασικό του στόχο: αυτόν της καταπολέμησης της φτώχειας και δη της ακραίας (φτώχειας). Με τη χρήση του προγράμματος EUROMOD προσομοιώνονται τρία σενάρια πολιτικής που αυξάνουν την επάρκεια του προγράμματος και μελετάται ο αντίκτυπός τους στη φτώχεια, σε διαφορετικές πληθυσμιακές ομάδες, σε σύγκριση πάντα με το σενάριο βάσης. Παράλληλα, παρουσιάζεται η ισχύουσα πολιτική (βασικό σενάριο) καθώς και ένα προσομοιωμένο σενάριο χωρίς το ΕΕΕ, ούτως ώστε να φανεί το συνολικό δημοσιονομικό κόστος. Γίνεται μια εκτίμηση των διανεμητικών επιπτώσεων των προσομοιωμένων πολιτικών στο εισόδημα των νοικοκυριών μέσω της ανάλυσης της επίδρασής τους στο διαθέσιμο εισόδημα, τη φτώχεια και την εισοδηματική ανισότητα. Καθ' όσο γνωρίζουμε, δεν έχει γίνει κάτι παρόμοιο για την Ελλάδα και αυτή είναι η πρωτοτυπία του παρόντος εγχειρήματος.

Η διπλωματική εργασία χωρίζεται σε δύο μέρη, στα οποία περιλαμβάνονται συνολικά έξι (6) κεφάλαια. Το Α' Μέρος της εργασίας είναι θεωρητικό και περιλαμβάνει τέσσερα (4) κεφάλαια. Το εμπειρικό μέρος της εργασίας αποτελείται από δύο (2) κεφάλαια.

Στο πρώτο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας επιχειρείται μια εννοιολογική προσέγγιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο διαχωρισμό των όρων απόλυτη, σχετική και ακραία φτώχεια καθώς και στην μέτρησή της (της φτώχειας).

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύεται η έννοια του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος. Παράλληλα, πραγματοποιείται μια απεικόνιση των τυπολογιών των προγραμμάτων ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος καταδεικνύοντας την ποικιλομορφία των προνοιακών ρυθμίσεων των ευρωπαϊκών κρατών στα πλαίσια της ρητορικής των ελαχίστων προτύπων. Στα πλαίσια αυτά, επισημαίνεται ο αντίκτυπος του προγράμματος στη φτώχεια και το αντίστοιχο ενδιαφέρον της επιστημονικής κοινότητας. Ορισμένες μελέτες υποδηλώνουν ή και καταλήγουν εμφανώς στο συμπέρασμα ότι τα προγράμματα ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος καταπολεμούν τον κοινωνικό αποκλεισμό και τη φτώχεια, ακόμα και στην ακραία τους μορφή και άλλες (μελέτες) θεωρούν τις υπάρχουσες πολιτικές ανεπαρκείς και αναποτελεσματικές ως προς την μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην ευρωπαϊκή εμπειρία ως προς τα συστήματα ελαχίστων προτύπων. Αποτυπώνεται συνοπτικά η ευρωπαϊκή εμπειρία και η ενσωμάτωση του ΕΕΕ στην ευρωπαϊκή κοινωνική πολιτική. Παρουσιάζονται επιγραμματικά οι διαφορετικές μορφές καθολικών μη ανταποδοτικών προγραμμάτων εγγύησης μιας αξιοπρεπούς διαβίωσης στις 27 χώρες της ΕΕ και σκιαγραφείται η κοινωνική προστασία στην Ευρώπη.

Το κεφάλαιο 4 αφορά στην εφαρμογή του κοινωνικού εισοδήματος αλληλεγγύης στην Ελλάδα. Παρουσιάζεται το θεσμικό πλαίσιο και γίνεται μια εκτενής παρουσίαση του προγράμματος ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, όπως αυτό λειτουργεί σε εγχώρια βάση. Πραγματοποιείται αναφορά στους στόχους και τους πυλώνες του προγράμματος, στις προϋποθέσεις ένταξης και στα κριτήρια επιλεξιμότητας και γίνεται μια στατιστική απεικόνιση της εφαρμογής του προγράμματος στην Ελλάδα.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζεται το αντικείμενο της έρευνας, τα δεδομένα και η μέθοδος. Γίνεται μια ανάλυση του προγράμματος μικροπροσομοιώσεων EUROMOD και περιγράφεται εκτενώς η διαδικασία πρόσβασης στα δεδομένα. Ταυτόχρονα αναφέρονται οι περιορισμοί της έρευνας, ιδιαίτερα ως προς τη χρήση του EUROMOD. Στο τελευταίο κεφάλαιο επιχειρούνται σενάρια μικροπροσομοίωσης που αυξάνουν την επάρκεια του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος. Η έρευνα, παρ' όλους τους περιορισμούς της καταδεικνύει από τη μια τη σημαντικότητα των κοινωνικών μεταβιβάσεων και από την άλλη την ανάγκη για μια συντονισμένη πολιτική προσπάθεια για την καταπολέμηση της φτώχειας, με έμφαση στη διασύνδεση των ωφελούμενων με υπηρεσίες, παροχές και αγαθά κοινωνικής ένταξης και την

προώθηση, όσων μπορούν να εργαστούν, σε δράσεις ένταξης ή επανένταξης στην αγορά εργασίας.

Τέλος, ακολουθούν η βιβλιογραφία, η οποία συντάχθηκε με βάση το πρότυπο του American Psychological Association (APA) και τα Παραρτήματα, όπου επισυνάπτονται πίνακες σχετικοί με την εφαρμογή του ΕΕΕ στην Ελλάδα, τα έγγραφα που χρησιμοποιήθηκαν σχετικά με τη διαδικασία πιστοποίησης χρήσης EUROMOD και διάθεσης των δεδομένων καθώς και κάποιοι συμπληρωματικοί πίνακες αποτελεσμάτων των προσομοιωμένων σεναρίων, που αφορούν κυρίως στη δημοσιονομική αποτύπωση των πολιτικών και στην καταγραφή των ωφελούμενων ή χαμένων από τα σενάρια πολιτικής.

Α΄ ΜΕΡΟΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΦΤΩΧΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ

1.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

Το ποιος θεωρείται φτωχός, η έννοια δηλαδή της φτώχειας, συνήθως δεν ορίζεται από τους φτωχούς, που είναι ίσως και οι καταλληλότεροι που θα μπορούσαν να κατανοήσουν και να αποδώσουν τις συνθήκες και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν και τους τρόπους που διαχειρίζονται την καθημερινή πραγματικότητα (Kamruzzaman, 2021). Η δημόσια συζήτηση για τη φτώχεια περιπλέκεται γύρω από έναν τεχνητό ακαδημαϊκό φορμαλισμό που επιμένει ότι πρέπει να υπάρξει ένας συμφωνημένος ορισμός. Ωστόσο, υπάρχουν μεγάλες αβεβαιότητες σχετικά με τον κατάλληλο τρόπο σύλληψης της φτώχειας καθότι αυτή δεν έχει μόνο μία σημασία, αλλά συνδέεται με μια σειρά νοημάτων (Spicker, 2010).

Ο Simmer (1908) ορίζει τη φτώχεια ως εξάρτηση λόγω έλλειψης μέσων, ενώ ο Townsend (1979) βλέπει τη φτώχεια ως έλλειψη πόρων, που είναι απαραίτητοι για τη συμμετοχή σε δραστηριότητες. Ως ανεπάρκεια ατομικών πόρων (κυρίως υλικών) για την ικανοποίηση των ελαχίστων αναγκών (συμπεριλαμβανομένης και της κοινωνικής συμμετοχής) ορίζει τη φτώχεια και το Joseph Rowntree Foundation (2013). Ο ορισμός αυτός αναγνωρίζει τη σημασία της κοινωνικής ζωής του ατόμου και όχι μόνο την υλική του κατάσταση.

Για τον Booth (1971), φτωχοί είναι εκείνοι των οποίων τα μέσα μπορεί να είναι επαρκή, αλλά μετά βίας μπορούν να έχουν μια αξιοπρεπή ανεξάρτητη ζωή. Από την άλλη, οι πολύ φτωχοί είναι εκείνοι των οποίων τα μέσα είναι ανεπαρκή για την εξασφάλιση ενός αξιοπρεπούς ανεξάρτητου βίου, σύμφωνα με το συνηθισμένο επίπεδο ζωής στη χώρα. Αν η φτώχεια συνδέεται με την έλλειψη πόρων, τότε μπορεί να οριστεί και με όρους οικονομικούς. Μια διαδεδομένη προσέγγιση της φτώχειας είναι αυτή με όρους εισοδήματος. Σύμφωνα με την άποψη αυτή, η φτώχεια και η ευημερία είναι αλληλένδετες και αντικατοπτρίζουν η μία την άλλη, και επομένως η φτώχεια θα μπορούσε να οριστεί με βάση το επίπεδο ευημερίας ενός νοικοκυριού. Η ευημερία, αντιπροσωπεύει μια κατάσταση ζωής που κάποιος έχει επιτύχει, ως αποτέλεσμα πολλών παραγόντων, συμπεριλαμβανομένης και της κατανάλωσης αγαθών και υπηρεσιών. Εφόσον η κατανάλωση πρέπει να θεωρείται βασικός παράγοντας για τον

καθορισμό της ευημερίας και η ευημερία εξαρτάται από την κατανάλωση, τότε η κατανάλωση είναι ένας άμεσος και αποφασιστικός δείκτης της φτώχειας (Paim, 1995). Ως στέρηση ευημερίας, που ευθυγραμμίζεται με τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ερμηνεύουν τη φτώχεια οι Haughton & Khandker (2009). Μάλιστα εξετάζουν δύο προσεγγίσεις για την αξιολόγηση αυτής της στέρησης, των πηγών και των χαρακτηριστικών της, τους περιορισμούς στο εισόδημα και την κατανάλωση και τους περιορισμούς στις ευκαιρίες που σχετίζονται με τη λειτουργία ολόκληρης της κοινωνίας.

Σύμφωνα με τον Spicker (2001), κάθε ανάγκη είναι εφάμιλλη της φτώχειας, ενώ υπάρχουν αρκετές ερμηνείες για το τι συνθέτει τη φτώχεια. Κάποιες (ερμηνείες) υπογραμμίζουν ορισμένα είδη αναγκών, όπως η πείνα και η έλλειψη στέγης, ως σημαίνουσες. Σημαντικό ρόλο παίζουν και οι περιστάσεις: ένα άτομο μπορεί να είναι άστεγο λόγω φυσικής καταστροφής, αλλά να συνεχίζει να μπορεί να διαθέτει επαρκείς πόρους για να διασφαλίσει ότι οι ανάγκες του ικανοποιούνται. Επομένως η φτώχεια δεν αναφέρεται μόνο στη στέρηση, αλλά στη στέρηση που βιώνεται σε μια δεδομένη χρονική περίοδο. Η φτώχεια καθορίζεται, λοιπόν, βάσει της ύπαρξης ενός προτύπου στέρησης, παρά από την ίδια τη στέρηση. Παράλληλα, είναι δυνατό για ένα φτωχό άτομο να υφίστανται πολλαπλές στερήσεις, ακόμη κι αν το άτομο αυτό δεν αντιμετώπιζε συγκεκριμένη στέρηση σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Ο ορισμός της φτώχειας, επομένως, εξαρτάται από τη σωρευτική στέρηση με την πάροδο του χρόνου (Spicker, 2010). Η φτώχεια μπορεί να είναι μια μορφή ανάγκης που προκαλείται από περιορισμένους πόρους. Ωστόσο, εάν η φτώχεια ορίζεται κυρίως με όρους ανάγκης, δεν είναι ξεκάθαρο αν μια ανάγκη που δεν προκλήθηκε από περιορισμένους πόρους θα ήταν αρκετή για να καταστήσει κάποιον φτωχό (Spicker, 2010). Για παράδειγμα, οι εκατομμυριούχοι δεν γίνονται φτωχοί επειδή μπορεί να στερούνται αυτό που χρειάζεται για να πετύχουν συγκεκριμένα πολύτιμα αποτελέσματα.

Οι O'Higgins and Jenkins (1990) θεωρούν ότι υπάρχει μια αναπόδραστη σύνδεση μεταξύ της φτώχειας και της ανισότητας. Ορισμένες εκφάνσεις της ανισότητας οδηγούν τα άτομα κάτω από τα ελάχιστα όρια που είναι αποδεκτά στην κοινωνία. Αυτή η πτυχή της «οικονομικής απόστασης» της ανισότητας αντικατοπτρίζει τη φτώχεια. Αυτό ωστόσο δε σημαίνει ότι υπάρχει πάντα φτώχεια όταν υπάρχει ανισότητα.

Η Amartya Sen (1999, σσ.87-92) με τη «θεωρία των ικανοτήτων» ορίζει την «ικανότητα» ως αυτό που οι άνθρωποι είναι αποτελεσματικά ικανοί να κάνουν και να

είναι. Η προσέγγιση αυτή τονίζει τη σημασία των ουσιαστικών ελευθεριών που απολαμβάνει το άτομο για να κάνει το είδος της ζωής που θέλει και στο οποίο προσδίδει αξία. Υπό αυτή την οπτική, η φτώχεια θεωρείται ως αποστέρηση των βασικών ικανοτήτων και όχι απλώς ως χαμηλό εισόδημα, που είναι το τυπικό κριτήριο προσδιορισμού της φτώχειας. Η οπτική της φτώχειας των ικανοτήτων δε συνεπάγεται καμία άρνηση της λογικής άποψης ότι το χαμηλό εισόδημα είναι σαφώς μία από τις κύριες αιτίες της φτώχειας, καθώς η έλλειψη εισοδήματος μπορεί να είναι ο κύριος λόγος για τη στέρηση των ικανοτήτων ενός ατόμου. Πράγματι, το ανεπαρκές εισόδημα είναι μια ισχυρή προδιαθεσιακή προϋπόθεση για μια φτωχή ζωή. Η έννοια της φτώχειας ως ανεπάρκειας ικανότητας και εκείνη της φτώχειας ως χαμηλού εισοδήματος, είναι δύο οπτικές που δε μπορούν παρά να συσχετιστούν, καθώς το εισόδημα είναι ένα σημαντικό μέσο για τις ικανότητες. Επισημαίνει, επίσης, ότι εγκυμονεί ο κίνδυνος να δούμε τη φτώχεια με τους στενούς όρους της στέρησης εισοδήματος και στη συνέχεια να δικαιολογήσουμε τις επενδύσεις στην εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη, με το σκεπτικό ότι αποτελούν καλό μέσο για τη μείωση της εισοδηματικής φτώχειας. Αυτό υποστηρίζει ότι θα ήταν μια σύγχυση σκοπών και μέσων. Η φτώχεια λοιπόν είναι το αποτέλεσμα ανεπαρκών ιδιοκτησιακών τίτλων (Drèze & Sen, 1989), που ορίζονται σαν ένα ευρύ πακέτο δικαιωμάτων και αποτελούν με τη σειρά τους δείκτες ελευθερίας για μια ζωή με αξία.

Για τον Lewis (1965: p.490) η φτώχεια είναι τρόπος ζωής, αξιοσημείωτα σταθερός και επίμονος, που μεταβιβάζεται από γενεά σε γενεά κατά μήκος της οικογένειας. Για τον Dean (2016), η φτώχεια, αποτελεί εμμέσως απότοκο της αποτυχίας: μια συστημική αστοχία στη διανομή του πλούτου ή μια αποτυχία συμπεριφοράς από την πλευρά εκείνων που αποτυγχάνουν να τον αποκτήσουν. Είναι μια κοινωνικά κατασκευασμένη έννοια που ανακαλύπτεται ως μια μορφή αδυναμίας, που αφορά όχι μόνο στις υλικές στερήσεις, αλλά διαθέτει και συμβολική έννοια και ηθικές προεκτάσεις. Ωστόσο, η αποδοχή της κοινωνικά κατασκευασμένης έννοιας της φτώχειας δε συνεπάγεται και άρνηση της πραγματικότητάς της. Τουναντίον, εμπλέκεται όλη η κοινωνία στη φύση του νοήματός της. Σε παρόμοιο κλίμα, ο Wright (1995) προσθέτει μια οπτική ταξικής ανάλυσης στην ανάλυση του κοινωνικού συστήματος της φτώχειας. Η φτώχεια παρουσιάζεται ως αποτέλεσμα εγγενών ατομικών ιδιοτήτων, ως υποπροϊόν ατομικών χαρακτηριστικών, ως υποπροϊόν κοινωνικών αιτιών και ως αποτέλεσμα εγγενών ιδιοτήτων του κοινωνικού συστήματος. Σύμφωνα με την ταξική ανάλυση της φτώχειας,

αυτή (η φτώχεια) δημιουργείται μέσα από σχέσεις εκμετάλλευσης, ενώ οι προνομιούχοι διαθέτουν ισχυρό, θετικό υλικό συμφέρον για τη διατήρησή της.

Ο Wresinski (1994) θεωρεί ως βασικό χαρακτηριστικό της φτώχειας την αποστέρηση των ευθυνών και των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ατόμου. Σε παρόμοιο κλίμα, ένας δημοκρατικός ορισμός της φτώχειας, την ορίζει ως προς την έκταση της συμμετοχής στην κοινωνία. Η εστίαση είναι στο εάν το άτομο ή το νοικοκυριό έχει αυτό που χρειάζεται ώστε να μπορεί να συμμετέχει πλήρως στην κοινωνία, αν δηλαδή είναι σε θέση να συμμετέχει σε αυτό που η κοινωνία ορίζει ως «κοινωνικά απαραίτητο» (Wright et al., 2010).

Συμπερασματικά, για κάποιους η ανάγκη δεν αποτελεί έλλειψη πόρων και για άλλους η έλλειψη πόρων δε συνεπάγεται εξάρτηση και πάει λέγοντας, γεγονός που καταδεικνύει τον πολυδιάστατο χαρακτήρα της φτώχειας (Spicker, 2010). Ο εκάστοτε ορισμός που αποδίδεται στη φτώχεια αποτελεί και τη βάση, πάνω στην οποία γίνονται οι παρεμβάσεις. Για να υιοθετήσουμε μια φράση του Hayek (1990: p.18): «η φτώχεια δεν συνεπάγεται την απουσία όλων των καλών πραγμάτων ή την παρουσία κάθε κακού».

1.1.1 ΑΠΟΛΥΤΗ ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΗ ΦΤΩΧΕΙΑ

Υφίσταται μια διαρκής συζήτηση σχετικά με το εάν η φτώχεια πρέπει να οριστεί ως ένα απόλυτο ή σχετικό μειονέκτημα. Κατά μία έννοια, ένας απόλυτος ορισμός της φτώχειας μπορεί να είναι οποιοσδήποτε ορισμός εφαρμόζει ένα κριτήριο επάρκειας, που δεν λαμβάνει υπόψη την υφιστάμενη κοινωνική κατανομή των πόρων. Θεωρητικά, επομένως, θα μπορούσε κανείς να εφαρμόσει αναπόδειχτα ένα περισσότερο ή λιγότερο γενναιόδωρο (επαρκές) πρότυπο, με το οποίο να δηλώνει ένα άτομο φτωχό ή όχι. Το ερώτημα που γεννάται αφορά στο κατά πόσο η φτώχεια θα πρέπει να εκτιμάται με ένα όριο που να αντικατοπτρίζει ένα επίπεδο κάτω από το οποίο τα άτομα είναι «απόλυτα φτωχά» ή ένα επίπεδο που να αντανακλά το αποδεκτό βιοτικό επίπεδο (Sen, 1983).

Η διάκριση ανάμεσα στην απόλυτη και σχετική φτώχεια, έχει την προέλευσή της στην κοινωνική ανάγκη και όχι στην έννοια της ίδιας της φτώχειας (Spicker, 2010). Σύμφωνα με τον Sen (1983), η απόλυτη αποστέρηση, σε σχέση με τις ικανότητες ενός ατόμου, σχετίζεται με τη σχετική αποστέρηση, όσον αφορά στα αγαθά, εισοδήματα και πόρους. Η φτώχεια είναι μια απόλυτη έννοια στη σφαίρα των ικανοτήτων αλλά συχνά

παίρνει μια σχετική μορφή στη σφαίρα των προϊόντων και των χαρακτηριστικών. Στον χώρο των αγαθών (πόρων), η απόδραση από τη φτώχεια, με τη μορφή της αποφυγής της ντροπής προϋποθέτει μια ποικίλη συλλογή αγαθών (πόρων) - και αυτή η συλλογή και οι πόροι που χρειάζονται γι' αυτήν είναι που τυχαίνει να είναι σχετική σε σχέση με τις καταστάσεις των άλλων. Αλλά στον χώρο των δυνατοτήτων -το άμεσο συστατικό του βιοτικού επιπέδου- η απόδραση από τη φτώχεια έχει μια απόλυτη απαίτηση, την αποφυγή αυτού του είδους ντροπής. Η απόλυτη φτώχεια είναι η κατάσταση που χαρακτηρίζεται από σοβαρή στέρηση των βασικών ανθρωπίνων αναγκών, συμπεριλαμβανομένου του φαγητού, την πρόσβαση σε καθαρό νερό, τις εγκαταστάσεις υγιεινής, την υγεία, τη στέγαση, την εκπαίδευση και την πληροφόρηση. Συνδέεται όχι μόνο με το εισόδημα αλλά και την πρόσβαση σε υπηρεσίες (United Nations, 1995).

Σύμφωνα με την κριτική του Townsend (1979), η έννοια της απόλυτης φτώχειας περιγράφει καταστάσεις σοβαρής και τρομερής φτώχειας στις οποίες υποκύπτουν ομάδες υψηλού κινδύνου, όπως οι παράτυποι μετανάστες. Αυτό δεν σημαίνει ότι μόλις λυθεί το πρόβλημα της απόλυτης φτώχειας, λύνεται και το πρόβλημα της φτώχειας συνολικά. Όπως έχει επισημάνει ο Spicker (2010), οι στερήσεις όσων βιώνουν τη φτώχεια δεν είναι σταθερές. Πρόκειται για ένα κυμαινόμενο και μεταβαλλόμενο σύνολο συνθηκών, κατά τις οποίες οι άνθρωποι μπορούν να λύσουν ένα πρόβλημα ή να ξεφύγουν από ένα άλλο μόνο για να βρεθούν μπλεγμένοι σε ένα επόμενο. Ο ορισμός της φτώχειας με όρους στέρησης, θα μπορούσε να θεωρηθεί και πρόβλημα πλούτου, υπό την έννοια ότι οι πλούσιοι διαμορφώνουν τα πρότυπα και της αξίες της ζωής (Townsend, 1979).

Ωστόσο, ο πειρασμός να θεωρηθεί ότι η φτώχεια είναι εντελώς σχετική προκύπτει εν μέρει από το γεγονός ότι η απόλυτη ικανοποίηση ορισμένων αναγκών μπορεί να εξαρτάται από τη θέση ενός ατόμου σε σχέση με το σύνολο, με τον ίδιο τρόπο που για παράδειγμα ένα άτομο έχει το απόλυτο πλεονέκτημα να απολαύσει μια μοναχική παραλία, πλεονέκτημα όμως που μπορεί να συνυφίνεται με την αποκλειστικότητα της γνώσης σχετικά με την ύπαρξη και την πρόσβαση σε αυτήν την παραλία (Sen, 1983).

Ως σχετική φτώχεια ορίζεται το κριτήριο που μετριέται σε όρους της κοινωνίας, στην οποία ζει το άτομο και που διαφοροποιείται αναλόγως τη χώρα και στο πέρασμα του χρόνου (Joseph Romntree Foundation, 2013). Επομένως τα μέτρα για την καταπολέμηση της σχετικής φτώχειας επιδιώκουν την χάραξη όχι ενός σταθερού ορίου φτώχειας, αλλά ενός ορίου που ορίζεται σε σχέση με την κατανομή των πόρων στην κοινωνία (Dean, 2016). Ωστόσο, αν υπάρχει πχ πείνα, τότε, ανεξαρτήτως της σχετικής

εικόνας, σαφώς υπάρχει φτώχεια. Υπό αυτή την έννοια, η σχετική εικόνα- αν είναι σχετική- υποβαθμίζεται σε σχέση με την κυρίαρχη απόλυτη σκέψη (Sen, 1983).

1.1.2 Η ΑΚΡΑΙΑ ΦΤΩΧΕΙΑ

Η ακραία φτώχεια εντοπίζεται στον πάτο της κοινωνικής πυραμίδας και περιγράφεται συχνά ως σκληροπυρηνική φτώχεια, υπερφτώχεια, χρόνια φτώχεια ή περιθωριακή φτώχεια, ενώ συχνά υποδηλώνεται και με τον όρο «απόλυτη φτώχεια» (Sen & Hulme, 2004). Δε διαθέτει ένα καθολικό πρόσωπο και δεν εκπροσωπεί μια ομάδα ομογενών ατόμων (Sen, 1983).

Για τον Ravallion (2016: p.2), αν κοιτάξει κανείς τα τελευταία διακόσια χρόνια, ο αριθμός των ανθρώπων που ζουν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας δεν έχει μειωθεί πολύ, αλλά ο αριθμός αντιπροσωπεύει ένα πολύ μικρότερο ποσοστό του παγκόσμιου πληθυσμού. Το 1820, για παράδειγμα, περίπου το 80% των ανθρώπων ζούσε σε υλικές συνθήκες που φαίνεται να ήταν αρκετά παρόμοιες με εκείνες του φτωχότερου 20% το 2016. Στις μέρες μας, η ακραία φτώχεια έχει συγκεντρωθεί σε αυτό που σήμερα ονομάζεται «αναπτυσσόμενος κόσμος».

Για τον Oyen (2008) η ακραία φτώχεια περιλαμβάνει εκείνο το τμήμα ενός πληθυσμού που έχει το χαμηλότερο σκορ σε συνδυασμό μεταβλητών που εκφράζουν βασικές προϋποθέσεις για την ανθρώπινη ζωή και επιβίωση. Οι ακραία φτωχοί είναι μακράν φτωχότεροι από αυτούς που συμβατικά χαρακτηρίζουμε ως φτωχούς και συχνά επιβιώνουν με όσα μέσα μπορούν μέσω της παραοικονομίας. Η κύρια προτεραιότητα όσων διαβιούν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας είναι η επιβίωση, καθώς υποσιτίζονται και στερούνται νερού, υγειονομικής περίθαλψης, υγιεινής, εκπαίδευσης και στέγης.

Με πολλούς τρόπους, οι ακραία φτωχοί μπορεί να λάβουν τη μορφή των «ultrapoor» του Lipton (1986), που τους παρουσιάζει ως το ποσοστό που ακολουθεί τον «κανόνα των δύο 80%»: δηλ. το ποσοστό των ατόμων που τρώει κάτω από το 80% των προσαρμοσμένων στο βάρος διατροφικών ενεργειακών αναγκών, παρά το γεγονός ότι ξοδεύει τουλάχιστον το 80% του εισοδήματος του σε τρόφιμα.

Σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη, η έννοια της ακραίας φτώχειας περικλείει την έλλειψη εισοδήματος και ικανών παραγωγικών πόρων για τη διασφάλιση βιώσιμων μέσων διαβίωσης, την πείνα και τον υποσιτισμό, την κακή υγεία, την περιορισμένη ή ελλιπή πρόσβαση στην εκπαίδευση και άλλες βασικές υπηρεσίες, την αυξημένη νοσηρότητα

και θνησιμότητα από ασθένειες, την έλλειψη ή ανεπάρκεια στέγης και στέγασης, το επισφαλές περιβάλλον και την κοινωνική διάκριση και αποκλεισμό. Χαρακτηρίζεται επίσης από έλλειψη συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων και στην πολιτική, κοινωνική και πολιτιστική ζωή (United Nations, 1995).

Σε παρόμοιο πλαίσιο, οι Μανιάτης και Μπασιάκος (2020) υποστηρίζουν πως το όριο της ακραίας φτώχειας πρέπει να ενσωματώνει την έννοια των «ανεπαρκών πόρων» και να διαφοροποιείται από την έννοια των «πολύ λιγότερων πόρων από το μέσο ή το διάμεσο εισόδημα», που αφορά στο όριο της σχετικής φτώχειας.

Για τη συντριπτική πλειοψηφία των ακραίων φτωχών, η στέρηση δεν είναι μια ξαφνική, έντονη εμπειρία. Αντίθετα, είναι μια διαρκής, καθημερινή εμπειρία που επισκιάζεται από την ευαλωτότητα, την εξαθλίωση, τον σωματικό πόνο και τον εύκολα αποτρέψιμο θάνατο (Hulme & Lawson, 2017: p.11).

Αυτό που διαφοροποιεί τη φτώχεια από τις συνθήκες ακραίας φτώχειας είναι ότι η δεύτερη εξαρτάται όχι μόνο από το εισόδημα αλλά και από την πρόσβαση σε υπηρεσίες. Η Παγκόσμια Τράπεζα (2018) περιγράφει την ακραία φτώχεια ως κάτι που προκύπτει, λόγω πολέμων, συγκρούσεων, αύξησης του πληθυσμού, μετανάστευσης και ευθραυστότητας.

1.1.3 Η ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

Όλοι έχουν κάποια ιδέα για το τι είναι φτώχεια και οι περισσότεροι άνθρωποι δυσκολεύονται να απαντήσουν στο αν θεωρούν τον εαυτό τους φτωχό (Deaton, 2004). Ωστόσο η μέτρηση συνεπάγεται κρίση ως προς το τι πρέπει να μετρηθεί και με ποιο σκοπό (Dean, 2016).

Παραδοσιακά, η μέτρηση της φτώχειας αρκούταν σε δύο μεγέθη, στην αναλογία του ποσοστού του πληθυσμού που βρίσκεται κάτω από το όριο της φτώχειας και στον δείκτη του εισοδηματικού χάσματος (δηλαδή, το μέσο εισοδηματικό έλλειμμα όλων των φτωχών μαζί ως ποσοστό του ίδιου του ορίου φτώχειας ή εναλλακτικά ως ποσοστό του μέσου εισοδήματος της κοινότητας). Ωστόσο, αυτά τα δύο μεγέθη δε μπορούν να συλλάβουν επαρκώς την έννοια της φτώχεια, καθώς κάθε λογικό μέτρο της πρέπει να είναι ευαίσθητο και στην κατανομή αυτού του εισοδηματικού ελλείμματος μεταξύ των φτωχών (Sen, 1983).

Η μέτρηση της απόλυτης φτώχειας εστιάζει στο υλικό μειονέκτημα και συνεπάγεται κρίσεις για τον τρόπο με τον οποίο τα άτομα μπορούν να επιβιώσουν. Αντιθέτως, η μέτρηση της σχετικής φτώχειας επικεντρώνεται στο κοινωνικό μειονέκτημα και συνεπάγεται κρίσεις για το πώς πρέπει να οργανωθεί η κοινωνία (Dean, 2016).

Για τους Foster, Greer and Thorbecke (1984), το μέτρο φτώχειας μπορεί να εκφραστεί ως συνδυασμός του μέτρου ανισότητας που σχετίζεται με το μέτρο της φτώχειας (ο τετραγωνικός συντελεστής διακύμανσης), του λόγου αριθμού απασχολούμενων και του συντελεστή χάσματος εισοδήματος.

Σύμφωνα με τον Atkinson (1987) τα προβλήματα που ανακύπτουν ως προς τη μέτρηση της φτώχειας, αφορούν στην επιλογή του ορίου της φτώχειας (χάραξη της γραμμής), στην επιλογή του μέτρου της φτώχειας και στο γεγονός ότι συχνά η φτώχεια συγχέεται με την ανισότητα.

Η χρήση του ποσοστού φτώχειας (headcount ratio), είναι το πιο γνωστό μέτρο της φτώχειας και ορίζεται ως το κλάσμα του πληθυσμού που βρίσκεται σε φτώχεια. Το μέτρο του χάσματος της φτώχειας προκύπτει στη συνέχεια πολλαπλασιάζοντας τον λόγο του αριθμού των ατόμων με τη μέση τιμή αυτού του κλασματικού ελλείμματος μεταξύ των φτωχών. Ωστόσο, ο δείκτης αυτός, ενώ μετρά την έκταση της φτώχειας, δεν επηρεάζεται από την έντασή της και επομένως δεν είναι ευαίσθητος στην ύπαρξη της ακραίας φτώχειας και την εισοδηματική ανισότητα.

Είναι δυνατό να μετρηθεί η φτώχεια από δεδομένα σχετικά με τα μέσα εισοδήματα ή τις δαπάνες. Με την κατανομή σταθερή, τα εισοδήματα στο κάτω μέρος αυξάνονται με τον ίδιο ρυθμό με το μέσο εισόδημα (Deaton, 2004). Ωστόσο, ένας σημαντικός λόγος για τον οποίο οι μετρήσεις που βασίζονται στο εισόδημα ή στην κατανάλωση είναι ανεπαρκείς για την εξέταση της φτώχειας είναι ότι αυτοί οι δείκτες σχετίζονται με τα μέσα για την επίτευξη των τελικών σκοπών και όχι με τους ίδιους τους σκοπούς. Παράλληλα, οι μετρήσεις γίνονται συνήθως σε επίπεδο νοικοκυριού, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη ενδοοικογενειακές διακυμάνσεις (Hulme & McKay, 2008: p. 190).

Στην Ευρώπη η χρήση του δείκτη κινδύνου φτώχειας (at risk of poverty indicator AROP60) σε εθνικό επίπεδο ήταν το κύριο εργαλείο μέτρησης της ακραίας φτώχειας, με κάποιες παραλλαγές στην εφαρμογή του (Guio et al., 2016). Ο δείκτης αντιπροσωπεύει το ποσοστό των ατόμων που ζουν σε νοικοκυριά με ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα κάτω του 60% του εθνικού διάμεσου (Menyhert et al., 2021). Οι ελλείψεις του δείκτη καλύφθηκαν από τον δείκτη υλικής αποστέρησης (MD indicator),

που αντικαταστάθηκε αργότερα από τον δείκτη υλικής και κοινωνικής αποστέρησης (MSD indicator), που εντοπίζει τις διαφορές στις συνθήκες διαβίωσης και συμπληρώνει τους δείκτες της σχετικής φτώχειας (Guió et al., 2016). Εναλλακτικά χρησιμοποιείται ο δείκτης SMSD (Severe Material and Social Deprivation) και ο δείκτης LWI (Low Work Intensity) που στοχεύει στην ικανότητα των νοικοκυριών για κατάλληλη κοινωνική συμμετοχή μέσω της εργασιακής τους κατάστασης και συμμετοχής (Menyhert et al., 2021).

Οι Decerf et al. (2021) προσπαθώντας να ξεπεράσουν τους περιορισμούς της ύπαρξης μιας κοινής λειτουργίας της ευημερίας και του σχεδιασμού παγκόσμιων γραμμών που συνάδουν με την ευημερία, προτείνουν τη χρήση της ιεραρχικής αναλογίας αριθμού ατόμων, μια τροποποίηση της αναλογίας αριθμού ατόμων που ικανοποιεί την ελάχιστη απαίτηση ευημερίας-συνοχής. Οι Goedeme et al. (2022) προτείνουν τη χρήση του εκτεταμένου headcount ratio.

Η φτώχεια αποτελεί ένα σύνθετο φαινόμενο. Οι συζητήσεις σχετικά με τη μέτρησή της παραμένουν κομμάτι της δημόσιας συζήτησης. Διάφοροι δείκτες συχνά εξιστορούν αντικρουόμενες ιστορίες και παράλληλα συλλαμβάνουν μια συγκεκριμένη έννοια της φτώχειας. Αυτό που παραμένει αποδεκτό είναι ότι ο όρος κουβαλά μέσα του μια υπονοούμενη και ηθική επιταγή ότι πρέπει να γίνει κάτι (Piachaud, 2002).

Όλα τα παραπάνω επιβεβαιώνουν τη δυσκολία του προσδιορισμού ενός μέσου μέτρησης, σε επίπεδο νοικοκυριού ή σε ατομικό επίπεδο, της φτώχειας γενικά αλλά και της ακραίας φτώχειας (Hulme & MacKay, 2008), ειδικά κάτω από τη σιωπηρή υπόθεση ότι η τελευταία (η ακραία φτώχεια) έπαψε να υφίσταται ως πρόβλημα για τις αναπτυγμένες καπιταλιστικές οικονομίες (Μανιάτης & Μπασιάκος, 2020).

Η σκέψη για τη φτώχεια ως αδυναμία συμμετοχής στην κοινωνία οδηγεί σε έννοιες σχετικής φτώχειας, σε αντίθεση με την απόλυτη φτώχεια του να μην έχεις αρκετό φαγητό, ούτε να έχεις καλή υγεία. Οι σχετικές μετρήσεις της φτώχειας συχνά κατασκευάζονται με τη χρήση ορίων φτώχειας που κινούνται με μέσο εισόδημα, έτσι ώστε το ελάχιστο αποδεκτό εισόδημα να συνδέεται με αυτό που παίρνουν οι άλλοι. Για τη μέτρηση της φτώχειας παγκοσμίως, συχνά χρησιμοποιείται ένα διαφορετικό σύνολο συναλλαγματικών ισοτιμιών, που ονομάζονται συναλλαγματικές ισοτιμίες αγοραστικής δύναμης (PPP- Purchasing Power Parity-ΙΑΔ-Ισοτιμία Αγοραστικής Δύναμης), οι οποίες έχουν σχεδιαστεί για τη μετατροπή των νομισμάτων με τρόπο που να διατηρείται η αγοραστική δύναμη. Ωστόσο, οι συναλλαγματικές ισοτιμίες σε αγοραστική δύναμη δεν κατασκευάστηκαν με σκοπό τη μέτρηση της φτώχειας, και

επομένως δεν υπάρχει εγγύηση ότι θα μετατρέψουν με ακρίβεια το βιοτικό επίπεδο των φτωχών ανθρώπων από τη μια χώρα στην άλλη (Deaton, 2004).

Η συναλλαγματική ισοτιμία αγοραστικής δύναμης (PPP), και μάλιστα αυτή του δολαρίου των ΗΠΑ προμοτάρεται κυρίως από την Παγκόσμια Τράπεζα και ορίζει ως ακραία φτωχά όλα τα άτομα, των οποίων το ημερήσιο εισόδημα είναι κάτω του ενός δολαρίου (Kamruzzaman, 2021).

Το 2000 η Παγκόσμια Τράπεζα ανέθεσε μια μεγάλη διεθνή μελέτη, που τιτλοφορήθηκε «Voices of Poor». Λήφθηκαν συνεντεύξεις σε πάνω από 40.000 άτομα σε 50 χώρες. (Narayan et al., 2000). Και παρόλο που η μελέτη αυτή κατέδειξε την αδυναμία κατανόησης της φτώχειας και της ακραίας φτώχειας, μέσω του εισοδήματος και της κατανάλωσης, η ίδια η Τράπεζα προώθησε τελικά ένα διεθνές όριο φτώχειας (IPL-International Poverty Line), εκφρασμένο σε δολάρια (για να μπορεί να μετατρέπεται σε τοπικά νομίσματα μέσω των συναλλαγματικών ισοτιμιών της ισοτιμίας αγοραστικής δύναμης) και βασισμένο στα εθνικά όρια φτώχειας μερικών από τις φτωχότερες χώρες στον κόσμο (Kamruzzaman, 2021).

Κάθε δημοσιοποίηση νέων δεδομένων PPP έχει οδηγήσει τόσο σε αναθεωρήσεις του διεθνούς ορίου φτώχειας όσο και σε επαναξιολογήσεις των σχετικών διαφορών στην ευημερία μεταξύ χωρών. Το πρώτο διεθνές όριο φτώχειας που βασίστηκε σε δείγμα εθνικών ορίων φτώχειας ορίστηκε σε 1,01 \$ χρησιμοποιώντας PPP με έτος βάσης το 1985, από τους Ravallion, Datt και van de Walle (1991) και χρησιμοποιήθηκε στην Έκθεση Παγκόσμιας Ανάπτυξης του 1990 (Παγκόσμια Τράπεζα, 1990). Αυτοί εξέτασαν 33 εθνικά όρια φτώχειας και διαπίστωσαν ότι έξι χώρες μεταξύ των φτωχότερων σε αυτό το δείγμα (Μπανγκλαντές, Ινδονησία, Κένυα, Μαρόκο, Νεπάλ και Τανζανία) ήταν όλες εντός ενός δολαρίου από το όριο φτώχειας (31 USD ανά άτομο ανά μήνα σε PPP του 1985). Οι ομοιότητες στην αξία του εθνικού ορίου φτώχειας για αυτές τις έξι χώρες χρησίμευσαν ως βάση για το αρχικό όριο της παγκόσμιας φτώχειας «δολαρίου την ημέρα». Ο συνολικός αριθμός των φτωχών που προέκυψε για το 1985 ήταν 1,1 δισεκατομμύρια άτομα με βάση στοιχεία για 22 χώρες (με μοντέλα παρέκτασης για επιπλέον 64 χώρες).

Η πρώτη σημαντική αναθεώρηση της γραμμής του δολαρίου ανά ημέρα ήρθε όταν οι Chen and Ravallion (2001) ενημέρωσαν τη γραμμή με βάση τα πιο πρόσφατα δεδομένα PPP του 1993. Επανεκτίμησαν το παγκόσμιο όριο φτώχειας ακολουθώντας την ίδια βασική ιδέα της βάσης του παγκόσμιου ορίου φτώχειας, σε ένα υπόδειγμα εθνικών ορίων φτώχειας, αλλά χρησιμοποίησαν το διάμεσο εθνικό όριο φτώχειας από τα δέκα

χαμηλότερα εθνικά όρια φτώχειας από το δείγμα εθνικών ορίων φτώχειας των Ravallion, Datt and van de Walle. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα ένα αναθεωρημένο παγκόσμιο όριο φτώχειας 1,08 \$ την ημέρα σε τιμές PPP του 1993.

Με την κυκλοφορία των PPP του 2005 και ένα νέο σύνολο εθνικών ορίων φτώχειας, οι Ravallion, Chen και Sangraula (RCS, 2009) πρότειναν ένα νέο όριο φτώχειας 1,25 \$ την ημέρα, το οποίο είναι το όριο που έχει χρησιμοποιηθεί από την Παγκόσμια Τράπεζα για τη μέτρηση της φτώχειας από το 2009.

Οι συντελεστές μετατροπής PPP του 2011, οδήγησαν για άλλη μια φορά σε ουσιαστικές αναθεωρήσεις των σχετικών επιπέδων τιμών, το μέγεθος των οποίων ποικίλλει ευρέως από χώρα σε χώρα. Οι PPP του 2011 βασίστηκαν σε δεδομένα από 199 οικονομίες, οι οποίες αντιπροσωπεύουν το 97% του παγκόσμιου πληθυσμού και περίπου το 99% του παγκόσμιου ονομαστικού ΑΕΠ και προσδιόρισαν το όριο φτώχειας σε 1,90 \$ την ημέρα (Jolliffe et al., 2014 & Jolliffe & Prydz, 2015).

Τον Απρίλιο του 2013, η Παγκόσμια Τράπεζα ανακοίνωσε τον στόχο του τερματισμού της ακραίας φτώχειας, ο οποίος ορίστηκε συγκεκριμένα ως η μείωση «του ποσοστού των ανθρώπων που ζουν με λιγότερα από 1,25 \$ την ημέρα σε όχι περισσότερο από 3% παγκοσμίως έως το 2030» (World Bank, 2013). Ωστόσο, η γραμμή 1,25 \$ που αναφέρεται στον στόχο βασίζεται στις PPP του 2005 και επομένως τίθεται το ερώτημα ποιο θα μπορούσε να είναι το όριο της φτώχειας που αντικατοπτρίζει περισσότερο την ίδια αξία με το όριο των 1,25 \$, αλλά να εκφράζεται σε PPP του 2011. Υπήρξαν πολλές εναλλακτικές προσεγγίσεις για την ενημέρωση του διεθνούς ορίου φτώχειας στις PPP του 2011, που κατέληξαν να παράγουν γραμμές που είναι είτε ακριβώς είτε πολύ κοντά στα 1,90 \$ την ημέρα (Dykstra et al., 2014, Kakwani & Son, 2015, Klasen et al., 2015 & Jolliffe & Prydz, 2015).

Οι αριθμοί της φτώχειας του 2019 είναι οι πρώτοι που υιοθετούν τις νέες εκτιμήσεις των παγκόσμιων τιμών βάσει των ισοτιμιών αγοραστικής δύναμης του 2017. Το όριο της ακραίας φτώχειας των 1,90 δολαρίων ΗΠΑ (με PPP έτους βάσης το 2011) αυξήθηκε σε 2,15 δολάρια ΗΠΑ (έτος βάσης το 2017) (World Bank, 2022).

Ο ορισμός της ακραίας φτώχειας, που βασίζεται στο δολάριο, δεν είναι ούτε δίκαιος αλλά ούτε και απλός στη χρήση του, κυρίως λόγω της έμφασης που δίνεται στη συναλλαγματική ισοτιμία της αγοραστικής δύναμης. Η άνευ διακρίσεων εφαρμογή του ορισμού της ακραίας φτώχειας με βάση το δολάριο υπονομεύει την ευγενή πρόθεση εξάλειψης της ακραίας φτώχειας καθώς αυτή δε μπορεί να ενθυλακωθεί σε ένα μόνο όριο φτώχειας (Kamruzzaman, 2021).

Παράλληλα, δεν υφίσταται ένα σύνολο αρμοζουσών μετρήσεων PPP, καθώς η κατάλληλη PPP εξαρτάται από την εφαρμογή της (Reddy & Pogge, 2010; Rogoff, 1996). Κάθε φορά που αντικαθίσταται ή εγκαταλείπεται ένα έτος βάσης PPP, όλες οι προηγούμενες εκτιμήσεις που υπολογίστηκαν βάσει αυτών των PPP πρέπει επίσης να απορρίπτονται (Alba & Park, 2003), πράγμα που σημαίνει ότι τα διαφορετικά έτη βάσης δεν είναι συγκρίσιμα μεταξύ τους (Reddy & Pogge, 2010). Το διεθνές όριο της φτώχειας είναι αμετάβλητο στο χώρο και στο χρόνο και επομένως αποτελεί ένα απόλυτο όριο φτώχειας που προσπαθεί να συλλάβει το μερίδιο των ανθρώπων που βρίσκονται σε ακραία φτώχεια όπου η βασική σωματική επιβίωση και υγεία κινδυνεύουν. Ως αποτέλεσμα, η φτώχεια που μετράται με αυτόν τον τρόπο φαίνεται να απουσιάζει εντελώς στις χώρες υψηλού εισοδήματος και να είναι πολύ χαμηλή σε χώρες ανώτερου μεσαίου εισοδήματος, παρόλο που αυτές οι χώρες αναφέρουν θετικά ποσοστά φτώχειας με βάση τις ευρύτερες αντιλήψεις για τη φτώχεια (Klasen et al., 2015).

Εν κατακλείδι, η αναξιοπιστία της μεθόδου αυτής έγκειται στο γεγονός ότι οι εθνικοί δείκτες τιμών καταναλωτή (ΔTK) χρησιμοποιούνται για τον αποπληθωρισμό ή τη διόγκωση των ποσών των δύο εθνικών νομισμάτων σε «ισοδύναμα» ποσά ενός κοινού έτους βάσης, και οι PPP για αυτό το έτος βάσης χρησιμοποιούνται στη συνέχεια για τη σύγκριση των ποσών σε εθνικό νόμισμα που προκύπτουν. Το πρόβλημα με αυτή τη μέθοδο είναι ότι οι PPP διαφορετικών ετών βάσης και οι ΔTK διαφορετικών χωρών σταθμίζουν τις τιμές των υποκείμενων εμπορευμάτων με διαφορετικό τρόπο, καθώς αντικατοπτρίζουν διαφορετικά παγκόσμια και εθνικά πρότυπα κατανάλωσης. Ως αποτέλεσμα, οι διεθνείς συγκρίσεις εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την αυθαίρετη επιλογή του έτους βάσης για τις PPP που χρησιμοποιούνται για την ανάληψη της χωρικής συνιστώσας αυτών των συγκρίσεων, πράγμα που είναι αυθαίρετο (Reddy & Pogge, 2010).

Και ενώ η διεθνής γραμμή φτώχειας (IPL) χρησιμοποιείται σε παγκόσμια κλίμακα για τη μέτρηση της ακραίας φτώχειας, στην Ευρώπη δεν υφίσταται ένας χωριστός συγκρίσιμος απόλυτος νομισματικός δείκτης μεταξύ των χωρών για τη μέτρησή της. Μια προσπάθεια εισαγωγής ενός δείκτη μέτρησης της ακραίας φτώχειας την ΕΕ έγινε με πρωτοβουλία των DG Employment, Social Affairs and Inclusion και Joint Research Centre με την εισαγωγή του μέτρου ABSPO. Η κατανομή της φτώχειας ABSPO μεταξύ των χωρών είναι περισσότερο παρόμοια με εκείνη των δεικτών υλικής και κοινωνικής στέρησης, αν και ακόμη πιο άνιση. Αυτό υπογραμμίζει ότι το χάσμα μεταξύ

φτωχότερων και πλουσιότερων κρατών μελών όσον αφορά στην επάρκεια της κοινωνικής συμμετοχής των ατόμων και την ικανότητά τους για αξιοπρεπή ζωή είναι ακόμη μεγαλύτερο από ό,τι σε σχέση με την υλική και κοινωνική στέρηση. Οι εκτιμήσεις της ABSPO παρέχουν επίσης νέες πληροφορίες για την ανάλυση των τάσεων της φτώχειας στην ΕΕ. Ειδικότερα, η ακραία φτώχεια εμφανίζεται πιο κυκλική από το ποσοστό των ατόμων που κινδυνεύουν από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό (Menyhert et al., 2021).

1.2 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ

Το άρθρο 153 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζει ότι για την επίτευξη των στόχων της, η Ένωση υποστηρίζει και συμπληρώνει τις δραστηριότητες των κρατών μελών σε τομείς όπως η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, η ένταξη ατόμων που αποκλείονται από την αγορά εργασίας ή ο εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας (Official Journal of the European Union, 2010).

Ως κοινωνικός αποκλεισμός ορίζεται η διαδικασία μέσω της οποίας άτομα ή ολόκληρες ομάδες αποκλείονται πλήρως ή μερικώς από την πλήρη συμμετοχή στην κοινωνία στην οποία ζουν. Ο κοινωνικός αποκλεισμός μπορεί να προκληθεί είτε από αδυναμία εξασφάλισης απασχόλησης (αποκλεισμός από την αγορά εργασίας) είτε από περιορισμένη πρόσβαση σε παροχές ή κοινωνικές υπηρεσίες. Μπορεί ακόμα να σχετίζεται με την απουσία πλήρους δικαιώματος του πολίτη (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, 1995). Η Levitas (2006) θεωρεί τον κοινωνικό αποκλεισμό ως συνέπεια της φτώχειας. Οι «κοινωνικά αποκλεισμένοι» νοούνται ως μια ομάδα εκτός της «κύριας κοινωνίας». Μερικές φορές θεωρούνται ως «εκτός κοινωνίας». Άλλωστε, πολλοί ορισμοί της φτώχειας ενσωματώνουν πτυχές του κοινωνικού αποκλεισμού. Ωστόσο, οι δύο προσεγγίσεις επικεντρώνονται σε διαφορετικές πτυχές της κοινωνικής δικαιοσύνης, η φτώχεια δίνει έμφαση στην ανισότητα με όρους διανεμητικούς ενώ ο κοινωνικός αποκλεισμός επισημαίνει την αναγκαιότητα επίσημης κοινωνικής συμμετοχής και ένταξης με αναφορά στα κοινωνικά δικαιώματα (Böhnke, 2001).

Ο κοινωνικός αποκλεισμός αποτελεί μια ευρύτερη και πιο περιεκτική έννοια σε σχέση με την έννοια της φτώχειας καθώς αναφέρεται στη δομική και πολυδιάστατη φύση των

διαδικασιών, μέσω των οποίων κάποιος αποκλείονται από το σύνολο των κοινωνικών ανταλλαγών, πρακτικών και δικαιωμάτων (Οικονόμου & Φερόνας, 2006: σ.12-13).

Η ιδέα του κοινωνικού αποκλεισμού επικεντρώνει την προσοχή της στις διαδικασίες μέσω των οποίων εμφανίζεται η φτώχεια ή η μειονεκτική θέση. Αλλά εξίσου εύκολα με την ιδέα της φτώχειας, μπορεί να αποσπάσει την προσήλωση από τις συστημικές επιδράσεις και να επικεντρωθεί στα υποτιθέμενα ελαττώματα εκείνων που βιώνουν μια μειονεκτική θέση, παρουσιάζοντάς τους ως μια παρεκκλίνουσα μειονότητα ή ως μια αποκλεισμένη «κατώτερη τάξη» (underclass). Ο όρος κοινωνικός αποκλεισμός είναι εγγενώς προβληματικός. Αντιπροσωπεύει τον πρωταρχικό σημαντικό διαχωρισμό στην κοινωνία μεταξύ μιας περιλαμβανόμενης πλειοψηφίας και μιας αποκλεισμένης μειοψηφίας. Ωστόσο, το ερώτημα που γεννάται είναι εάν όσοι «επιλέγουν» να μην συμμετέχουν μπορούν να αντιμετωπίζονται ως κοινωνικά αποκλεισμένοι (Levitas, 1998: p.7 & Levitas et al., 2007: p.22).

Ως έννοιες, η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός, ενώ είναι διακριτές, χαρακτηρίζονται από μια αλληλένδετη επίμονη δυναμική, καθιστώντας τις δύο διαδικασίες αλληλοενισχυόμενες. Επομένως, οι κοινωνικές πολιτικές που στοχεύουν στην εξάλειψη της φτώχειας και στην αποφυγή της κοινωνικής και οικονομικής περιθωριοποίησης των ατόμων θα πρέπει να λαμβάνουν ρητά υπόψη τους αυτές τις δυναμικές διασταυρούμενες επιπτώσεις (Devicienti & Poggi, 2010).

Ο κύριος δείκτης μέτρησης του κοινωνικού αποκλεισμού είναι ο λεγόμενος At Risk of Poverty and Social Exclusion (AROPE). Ο δείκτης αυτός αποτελεί ένα συνθετικό μέτρο που υπολογίζεται με βάση τρεις επιμέρους δείκτες, το ποσοστό κινδύνου φτώχειας μετά από κοινωνικές μεταβιβάσεις (ARPR), το ποσοστό σοβαρής υλικής στέρησης και το ποσοστό των ατόμων που ζουν σε νοικοκυριά με πολύ χαμηλή ένταση εργασίας (Salejko-Szyszcak & Szczepaniak, 2017).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΤΟ ΕΛΑΧΙΣΤΟ ΕΓΓΥΗΜΕΝΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

2.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ ΕΓΓΥΗΜΕΝΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Το πρότυπο ελαχίστου εισοδήματος (MIS-Minimum Income Standard) αποτελεί μια ευρύτερη έννοια από συγκεκριμένα ελάχιστα εισοδήματα, όπως είναι το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα. Το πρότυπο ελαχίστου εισοδήματος αποτελεί μια αφαιρετική έννοια, ένα σύνολο ιδιοτήτων που συμβάλλει στη λήψη αποφάσεων αναφορικά με την επάρκεια του εισοδήματος. Είναι ένα κριτήριο πολιτικό της επάρκειας των επιπέδων εισοδήματος για κάποιο δεδομένο ελάχιστο πραγματικό επίπεδο διαβίωσης, για μια δεδομένη χρονική περίοδο, κάποιου τμήματος ή ολόκληρου του πληθυσμού, που παίρνει σάρκα και οστά από ένα επίσημο διοικητικό όργανο (Veit-Wilson, 1998). Εντάσσεται στις πολιτικές του εγγυημένου εισοδήματος, στην κατηγορία ωστόσο των επιλεκτικών ή στοχευμένων πολιτικών ενώ εντοπίζονται σε αυτό πολλά χαρακτηριστικά του Βασικού Εισοδήματος. Η βασική διαφορά με το τελευταίο έγκειται στην ύπαρξη κριτηρίων για τη χορήγησή του (Παρασκευάς, 2022).

Σύμφωνα με τον Peña-Casas (2005), το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα είναι κατ' ουσία ένα εργαλείο πολιτικής, που μπορεί να εφαρμόζεται ως σημείο αναφοράς για την επάρκεια διαφόρων προνοιακών διατάξεων ή άλλων κοινωνικά καθορισμένων ελαχίστων, όπως ο κατώτατος μισθός, η κατώτατη εθνική σύνταξη και οι κατώτατες κοινωνικές παροχές.

Είναι ένα επίδομα με ελεγμένους πόρους (means-tested) που αποβλέπει σε άτομα ή οικογένειες που δε διαθέτουν ικανό εισόδημα για να καλύψουν τις βασικές ανάγκες τους, οι οποίες καθορίζονται με βάση ένα ελάχιστο καλάθι κατανάλωσης (Koutsampelas, 2014). Αποτελεί ένα συμπληρωματικό όφελος, που υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ ενός προκαθορισμένου ελαχίστου ορίου, που ορίζεται από τη νομοθεσία και του πραγματικού εισοδήματος του αποδέκτη (Koutsampelas, 2016).

Τα ελάχιστα εισοδήματα είναι συνήθως μεταβιβάσεις που συμπληρώνουν τα εισοδήματα της μονάδας αξιολόγησης σε ένα ορισμένο ποσό, με άλλα λόγια το όριο της φτώχειας (Ravagli, 2015). Στοχεύουν στην καταπολέμηση της ακραίας ή απόλυτης φτώχειας ώστε το συνολικό εισόδημα των ωφελούμενων να μην υστερεί ενός

κατώτατου ορίου, το οποίο καθορίζεται σε σχέση με το εκάστοτε οριζόμενο όριο επιβίωσης και φτώχειας (Ματσαγγάνης, 1999).

Οι Frazer και Marlier (2016) ορίζουν τα συστήματα ΕΕΕ ως συστήματα εισοδηματικής στήριξης για άτομα σε ηλικία εργασίας (εντός ή εκτός εργασίας), που παρέχουν ένα δίκτυο ασφαλείας με έλεγχο πόρων για όσους δεν είναι επιλέξιμοι για πληρωμές κοινωνικής ασφάλισης ή για εκείνους, των οποίων το δικαίωμα σε αυτές τις πληρωμές έχει λήξει.

Το ΕΕΕ αποτελεί ένα σύνθετο μέτρο κοινωνικής πολιτικής, που συνδυάζει παροχές σε χρήμα και υπηρεσίες. Συνδυάζει δηλαδή την επιδοματική ενίσχυση με πολιτικές που αποβλέπουν στην κοινωνική ενσωμάτωση των δικαιούχων (Natili, 2019). Ως δικαίωμα ελαχίστου ορίου αξιοπρεπούς διαβίωσης, έχει συνταγματικά ερείσματα, καθώς σχετίζεται με την αξία του ανθρώπου και την προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας ως ύψιστες αξίες ενός κοινωνικού κράτους δικαίου (Ελεγκτικό Συνέδριο, 2021).

Πέρα από τις διαφορές στην εφαρμογή μικρότερων ή μεγαλύτερων απαιτήσεων επιλεξιμότητας, την επάρκεια του επιδόματος και την πιθανή παρουσία άλλων προγραμμάτων για την κοινωνική και επαγγελματική ένταξη των δικαιούχων, η απαραίτητη και επαρκής προϋπόθεση για να μπορούμε να μιλάμε για ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα είναι η μεταφορά ενός χρηματικού ποσού που αποτελεί την ελάχιστη δωρεά των πόρων που απαιτούνται για τον αιτούντα και την οικογένειά του, για να ικανοποιήσει τις θεμελιώδεις ανάγκες του και να ζήσει μια αξιοπρεπή ζωή. Το χαρακτηριστικό λοιπόν γνώρισμα των μέτρων ΕΕΕ είναι η παρουσία της αρχής της «καθολικότητας στην επιλεκτικότητα», σε σχέση με τις οικονομικές συνθήκες (με έλεγχο πόρων) και η προσπάθεια ικανοποίησης βασικών αναγκών μέσω μεταφοράς χρημάτων (Busilacchi, 2008).

Τα συστήματα ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος έχουν ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά. Είναι «εγγυημένα» και «μη ανταποδοτικά», καθώς χορηγούνται σε καθολική βάση και δεν εξαρτώνται από προηγούμενες εισφορές στα συστήματα ασφάλισης κοινωνικής προστασίας. Επιπλέον, είναι «ελάχιστα» καθώς λογίζονται ως ύστατα «δίκτυα ασφαλείας» της κοινωνικής προστασίας και συνδέονται με εθνικές ή τοπικές πεποιθήσεις για τα ελάχιστα βιοτικά επίπεδα και ανάγκες. Παράλληλα, αποτελούν απεικόνιση ενός υποκειμενικού και μη διακριτικού δικαιώματος στην κοινωνική πρόνοια, που σημαίνει ότι είναι απόρροια διεκδικήσεων, καθώς δεν χορηγούνται αυτόματα, ενώ το επίπεδό τους καθορίζεται από νόμους ή διοικητικούς κανόνες με ίσο τρόπο για όλους. Τέλος, καταβάλλονται γενικά ως διαφοροποιημένο

χρηματικό ποσό με έλεγχο πόρων, δηλαδή η απόδοση και το ποσό τους εξαρτώνται από τους άλλους πόρους του ατόμου ή του νοικοκυριού, που δεν πρέπει να υπερβαίνουν ένα δεδομένο ελάχιστο (Peña-Casas 2005).

Τα προγράμματα ΕΕΕ πρέπει να είναι γενναιόδωρα (επαρκή) ώστε να ανακουφίζουν από τη φτώχεια, αλλά να βρίσκονται κάτω από τον κατώτατο μισθό ώστε να μη λειτουργούν αποτρεπτικά ως προς την ένταξη στην αγορά εργασίας (Peña-Casas & Bouget, 2013). Συχνά επικρίνονται ότι λειτουργούν ως αντικίνητρο για εργασία (παγίδα ανεργίας) καθώς για τους ωφελούμενους των προγραμμάτων ΕΕΕ, η εργασία αποτελεί πηγή αρνητικής ωφέλειας (disutility). Παράλληλα, και η ίδια η φύση του επιδόματος λειτουργεί αποτρεπτικά καθώς συχνά τα άτομα δεν αποδέχονται (non take-up) τις επιλεκτικές παροχές προκειμένου να αποφύγουν τον στιγματισμό: ωφελούμενοι αρνούνται να λάβουν μια παροχή που συνειρμικά θα τους συγκαταλέξει στην κατηγορία των «φτωχών» (Ματσαγγάνης, 1999).

2.2 ΤΥΠΟΛΟΓΙΕΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ ΕΓΓΥΗΜΕΝΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Η ποικιλομορφία των προνοιακών ρυθμίσεων των ευρωπαϊκών κρατών αποτελεί σημαντικό δομικό στοιχείο στη συζήτηση για τα ελάχιστα πρότυπα και τη σχετική χρησιμότητά τους, καθώς καθορίζει την αντίληψη του ρόλου που πρέπει να διαδραματίσουν η κοινωνία και τα προγράμματα πρόνοιας, ιδίως τα συστήματα ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος, για την αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Αυτή η ποικιλομορφία, καθιστά περίπλοκο τον προσδιορισμό αλλά και τη συναίνεση σχετικά με το τι πρέπει να είναι τα ελάχιστα πρότυπα (Peña-Casas 2005).

Πρωτοποριακή ήταν η διατύπωση των υπολειμματικών και θεσμικών μοντέλων από τους Wilensky και Lebeaux (1965: p.138). Για το υπολειμματικό μοντέλο, οι θεσμοί του κοινωνικού κράτους πρόνοιας ενεργοποιούνται μόνο όταν η οικογένεια και η αγορά καταρρέουν. Εδώ το κοινωνικό κράτος πρόνοιας έχει συμπληρωματικό χαρακτήρα και αποσύρεται όταν οι κοινωνικές δομές (οικογένεια και οικονομικό σύστημα) λειτουργούν επαρκώς. Το θεσμικό μοντέλο εκλαμβάνει τα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας ως λειτουργίες «πρώτης γραμμής» στις μοντέρνες βιομηχανικές κοινωνίες. Δεν υπονοείται κάποιο στίγμα ή ανωμαλία: η ανικανότητα του ατόμου για αυτοσυντήρηση ή ένταξη στην αγορά εργασίας θεωρείται μια φυσιολογική κατάσταση.

Η τριμερής κατανομή που προτείνει ο Esping-Andersen (1990), ομαδοποιεί τα συστήματα πρόνοιας κατά τύπους καθεστώτων. Προσδιορίζει τα καθεστώτα πρόνοιας ως απόρροια σταθερών κοινωνικών θεσμικών διευθετήσεων μεταξύ του κράτους, της οικογένειας και της αγοράς, προκειμένου να διασφαλιστούν οι τρεις βασικές λειτουργίες στην κοινωνία: η αναδιανομή, η ασφάλιση και η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών. Τα καθεστώτα πρόνοιας διαφοροποιούνται ανάλογα με την ικανότητα και την ελευθερία των ατόμων να συντηρούνται ανεξάρτητα από την αγορά, την οικογένεια και τον βαθμό παρέμβασης του κράτους (Peña-Casas 2005).

Στα συντηρητικά και έντονα κορπορατιστικά καθεστώτα, η κοινωνική δράση αναπαράγει τις υπάρχουσες ανισότητες, επιτρέποντας πολύ μικρή κοινωνική κινητικότητα. Συγκεντρώνει έθνη όπως η Αυστρία, η Γαλλία, η Γερμανία και η Ιταλία. Εδώ, η φιλελεύθερη εμμονή με την αποτελεσματικότητα της αγοράς και την εμπορευματοποίηση δεν ήταν ποτέ κυρίαρχη και, ως εκ τούτου, η χορήγηση κοινωνικών δικαιωμάτων δεν ήταν σχεδόν ποτέ ένα σοβαρά αμφισβητούμενο ζήτημα. Τα δικαιώματα συνδέονται με την τάξη και το καθεστώς (Esping-Andersen, 1990).

Στο φιλελεύθερο καθεστώς υπερισχύει η εγγύηση επίσημων ελευθεριών, ατομικών και οικονομικών δικαιωμάτων. Το κράτος ενθαρρύνει την αγορά, είτε παθητικά – εγγυώμενο μόνο το ελάχιστο – είτε ενεργά – επιδοτώντας ιδιωτικά προγράμματα πρόνοιας. Ενδεικτικό παράδειγμα είναι οι ΗΠΑ.

Στα σοσιαλδημοκρατικά καθεστώτα (η σοσιαλδημοκρατία ήταν ξεκάθαρα η κυρίαρχη δύναμη πίσω από την κοινωνική μεταρρύθμιση) γίνεται προσπάθεια για την εξασφάλιση ουσιαστικών ελευθεριών και ίσων ευκαιριών, με μεγαλύτερο περιθώριο κοινωνικής κινητικότητας. Το τρίτο, και σαφώς μικρότερο, καθεστωτικό σύμπλεγμα απαρτίζεται από εκείνες τις χώρες (κυρίως Σκανδιναβικές) στις οποίες οι αρχές της οικουμενικότητας και της αποεμπορευματοποίησης των κοινωνικών δικαιωμάτων επεκτάθηκαν και στις νέες μεσαίες τάξεις (ibid, 1990).

Η πιο γνωστή τυπολογία των προγραμμάτων ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος είναι αυτή των Gough et al. (1996), που περιλαμβάνει τις χώρες του ΟΟΣΑ. Από τις οκτώ συστάδες, πέντε αφορούν την Ευρώπη (Πίνακας 1).

Στις χώρες με ενσωματωμένα δίκτυα ασφαλείας παρέχεται ένα εκτεταμένο δίκτυο ασφαλείας σε επίπεδα κοινωνικής ασφάλισης. Τα δικαιώματα για όφελος είναι σχετικά καλά εδραιωμένα και ο έλεγχος πόρων περιέχει σημαντικές παραγνώρισεις.

Οι χώρες με προγράμματα ΕΕΕ διπλής κοινωνικής βοήθειας παρέχουν προγράμματα κατηγορικής βοήθειας για συγκεκριμένες ομάδες, που συμπληρώνονται με νεότερα

προγράμματα που παρέχουν ένα γενικό βασικό δίκτυ ασφαλείας. Η τοπική διακριτική ευχέρεια παραμένει, αλλά πλέον τοποθετείται σταθερά σε ένα εθνικό ρυθμιστικό πλαίσιο.

Στις χώρες με προγράμματα ΕΕΕ υποτυπώδους βοήθειας, τα προγράμματα καλύπτουν ορισμένες ειδικές ομάδες κυρίως ηλικιωμένους και άτομα με ειδικές ανάγκες. Σε διαφορετική περίπτωση, υπάρχει μια τοπική παρέμβαση από δήμους ή θρησκευτικούς φιλανθρωπικούς φορείς. Ο έλεγχος πόρων δεν είναι ιδιαίτερα αυστηρός. Η χρηματική βοήθεια τείνει να ενσωματώνεται με την κοινωνική εργασία και άλλες υπηρεσίες. Τα οφέλη είναι πολύ χαμηλά ή για ορισμένες ομάδες και γεωγραφικές περιοχές ανύπαρκτα.

Σε χώρες με προγράμματα ΕΕΕ υπολειμματικής κοινωνικής βοήθειας, μολονότι υπάρχουν εθνικά ρυθμιστικά πλαίσια, ο ρόλος των τοπικών αρχών είναι ουσιαστικός. Οι αυστηροί έλεγχοι πόρων συνδυάζονται με την οικογενειακή οικονομική ευθύνη. Τέλος, στις χώρες με αποκεντρωμένη βοήθεια με τοπική διακριτική ευχέρεια, τα επίπεδα παροχών βρίσκονται πάνω από το μέσο όρο. Ωστόσο, σχετικά μικρός αριθμός ατόμων διεκδικεί κοινωνική βοήθεια. Παράλληλα, η απορρόφηση φαίνεται να είναι χαμηλή, γεγονός που αποδίδεται στο στίγμα και στις ουσιαστικές εξουσίες παρέμβασης που παρέχονται στους τοπικούς λειτουργούς κοινωνικής πρόνοιας (Gough et al., 1996).

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΕΕ	ΧΩΡΕΣ
Κράτη πρόνοιας με ενσωματωμένα δίκτυα ασφαλείας	Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία, Γερμανία
Διπλή κοινωνική βοήθεια	Γαλλία, Γερμανία, Βέλγιο, Λουξεμβούργο
Υποτυπώδης βοήθεια	Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία, Ελλάδα
Υπολειμματική κοινωνική βοήθεια	Ολλανδία, Φινλανδία, Σουηδία, Δανία
Εξαιρετικά αποκεντρωμένη βοήθεια με τοπική διακριτική ευχέρεια	Αυστρία, Νορβηγία, Ελβετία

Πίνακας 1: Τυπολογία προγραμμάτων ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος σύμφωνα με τους Gough et al. (1996).

Σημείωση: Επεξεργασία Συγγραφέως

Οι Cartarpanis et al. (2005) και Vasconcelos et al. (2005) επισημαίνουν τις διαφορετικές τάσεις μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Η Ρουμανία, η Βουλγαρία, η Σλοβακία και η Πολωνία είναι κοντά στο λατινικό οικογενειοκρατικό μοντέλο. Η Τσεχία και η Ουγγαρία έχουν μια ορισμένη εγγύτητα με το λατινικό μοντέλο, αλλά

ταυτόχρονα δείχνουν ισχυρότερες έλξεις στο κορπορατιστικό μοντέλο. Η Σλοβενία ενσωματώνεται καλύτερα στο κορπορατιστικό μοντέλο, ενώ οι χώρες της Βαλτικής έχουν περισσότερα κοινά χαρακτηριστικά με το φιλελεύθερο αγγλοσαξονικό μοντέλο. Επομένως, υπάρχουν διαφορετικοί πόλοι έλξης για τα νεοεισερχόμενα μέλη της ΕΕ. Είναι εντυπωσιακό ότι ως πιο ελκυστικά μοντέλα παρουσιάζονται αυτά με τα χαμηλότερα πρότυπα αναδιανομής, αντικρούοντας το όραμα του παγκόσμιου ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου ως άκρως προστατευτικό και αναδιανεμητικό. Μια άλλη τυπολογία, που παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον είναι αυτή των Kazeron & Sabatinelli (2006), που προτείνουν μια ταξινόμηση προγραμμάτων κοινωνικής βοήθειας σε κράτη της ΕΕ. Γίνεται διάκριση της σχέσης ανάμεσα στα προγράμματα ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος και της παγκόσμιας διάθεσης της κοινωνικής προστασίας (Πίνακας 2).

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΝΟΙΑΣ	ΧΩΡΕΣ
Φιλελεύθερο σύστημα πρόνοιας	Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία
Σοσιαλδημοκρατικό σύστημα	Δανία, Φινλανδία, Σουηδία, Νορβηγία
Κορπορατιστικό σύστημα	Βέλγιο, Ολλανδία, Λουξεμβούργο, Γαλλία, Γερμανία, Αυστρία
Οικογενειακό σύστημα	Ισπανία, Πορτογαλία, Ιταλία, Ελλάδα

Πίνακας 2: Τυπολογίες των προγραμμάτων ελαχίστου εισοδήματος σύμφωνα με τους Kazeron & Sabatinelli (2006).

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Στο φιλελεύθερο σύστημα πρόνοιας, η κρατική πρόνοια εκλαμβάνεται ως σχετικώς υπολειμματική και παρεμβαίνει μόνο όταν η αγορά και η οικογένεια δε μπορούν να κατανείμουν τους πόρους. Η αγορά είναι ο επικρατών μηχανισμός ρύθμισης και ενσωμάτωσης στις ατομικιστικές και ανταγωνιστικές κοινωνίες.

Στο σοσιαλδημοκρατικό σύστημα, το κράτος πρόνοιας παρεμβαίνει και αντικαθιστά την οικογένεια και την αγορά ως προς την ανάληψη ευθυνών. Τα μέτρα που λαμβάνονται είναι οικουμενικά και απευθύνονται σε όλους τους πολίτες, σύμφωνα με τις ανάγκες τους. Παρέχεται μια μεγάλη γκάμα υπηρεσιών σε είδος και χρηματικές μεταβιβάσεις. Το κράτος πρόνοιας είναι το επικρατούν μέσο και η αναδιανομή είναι η

σημαντικότερη μορφή διανομής. Η κοινωνική βοήθεια είναι απλά ένα υπολειμματικό κομμάτι του ΕΕΕ, ένα μέτρο έσχατης λύσης, που παρεμβαίνει για να συμπληρώσει τα υπόλοιπα προνόμια στο κατώτατο όριο της κοινωνικής βοήθειας.

Το κορπορατιστικό σύστημα εκλαμβάνει το κράτος πρόνοιας με έναν αξιοκρατικό τρόπο. Τα προγράμματα αναπαραγάγουν το κοινωνικοοικονομικό status που επιτυγχάνουν οι οικογένειες στην αγορά εργασίας μέσω της βιοπάλης. Αν και το κράτος παρεμβαίνει εκτενώς, αυτή η παρέμβαση μετριάζεται από τον ρόλο της οικογένειας.

Τέλος, στο οικογενειακό σύστημα, το κράτος πρόνοιας είναι λιγότερο γενναιόδωρο και αρκετά μη ισορροπημένο ως προς την παροχή επιδομάτων. Η οικογένεια επιφορτίζεται με την ευθύνη της κοινωνικής μέριμνας με ή χωρίς κρατικούς πόρους. Στα καθεστάτα αυτά, τα προγράμματα ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος εισήχθησαν με καθυστέρηση, τη δεκαετία του '90, και τα επίπεδα των παροχών είναι τα χαμηλότερα της Ευρώπης (Kazeron & Sabatinelli, 2006).

Οι Barberis et al, θεωρούν ότι στη σχέση ανάμεσα στο κράτος και την οικονομία, συνυπάρχει συστηματικά ένα σύμπλεγμα νομικών και οργανωτικών χαρακτηριστικών. Η συνδυασμένη ανάλυση κλίμακας και προτύπων διακυβέρνησης, οδηγεί σε μια τυπολογία των 8 υπό εξέταση χωρών. Οι σκανδιναβικές χώρες ορίζονται ως χώρες με κεντρικά πλαισιωμένη τοπική αυτονομία (with centrally framed local autonomy), η Γαλλία ως χώρα κεντρικά πλαισιωμένη (centrally framed) και η Ιταλία, Ισπανία και Ελβετία ως περιφερειακά πλαισιωμένες (regionally framed policies). Τέλος η Πολωνία παραμένει μια χώρα σε μετάβαση (in transition).

Οι Crepaldi et al. (2010) διαχωρίζουν τα προγράμματα ΕΕΕ σε δύο μεγάλες κατηγορίες. Στην πρώτη κατηγορία περιλαμβάνονται οι χώρες όπου το ελάχιστο εισόδημα είναι το μόνο (ή το πιο σημαντικό) υπάρχον πρόγραμμα εισοδηματικής στήριξης και είναι ανοιχτό σε όλους όσους δεν έχουν επαρκείς πόρους, χωρίς να περιορίζονται σε συγκεκριμένους πληθυσμούς-στόχους (Βέλγιο, Γαλλία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Πορτογαλία, Ρουμανία, Αυστρία, Βουλγαρία, Τσεχία, Δανία, Λετονία, Πολωνία). Στον αντίθετο πόλο βρίσκονται οι χώρες όπου το ελάχιστο εισόδημα έχει σχεδιαστεί ως επιδότηση έσχατης λύσης για όλους εκείνους που έχουν ήδη εξαντλήσει όλες τις άλλες πιθανές αξιώσεις για στοχευμένα μέτρα. Το ελάχιστο εισόδημα μπορεί να είναι εγγυημένο σε ορισμένες ομάδες του πληθυσμού, όπως οι ηλικιωμένοι, οι ανάπηροι και οι άνεργοι, ή υπό ειδικούς περιορισμούς (Κύπρος, Εσθονία, Φινλανδία, Ουγγαρία, Ολλανδία, Σλοβακία, Σλοβενία, Σουηδία, Γερμανία,

Ιρλανδία, Λιθουανία, Ηνωμένο Βασίλειο). Υπάρχει ωστόσο και μια μικρή ομάδα χωρών που διαθέτουν μόνο τοπικά προγράμματα ή τα προγράμματα ΕΕΕ απευθύνονται μόνο σε συγκεκριμένες κατηγορίες ατόμων (Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία).

Η Pfeifer (2012) συνδέει την περιφρούρηση έναντι της ανεργίας με την κοινωνική πρόνοια και διακρίνει τέσσερις κατηγορίες προγραμμάτων κοινωνικής αρωγής. Στις χώρες με προγράμματα εκτεταμένης βοήθειας (extensive protection-functioning labour market type), όπως η Δανία και η Ολλανδία, η αγορά εργασίας είναι λειτουργική και ο δείκτης ανεργίας εξαιρετικά χαμηλός. Οι χώρες με προγράμματα φιλελεύθερης βοήθειας (liberal protection-functioning labour market type), όπως η Αυστρία, η Πορτογαλία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο, η ανεργία βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα, το ίδιο και οι δαπάνες. Χώρες με προγράμματα στοχευμένης βοήθειας (targeted protection-insider-outsider labour market type), όπως η Γαλλία, το Βέλγιο, η Σουηδία, η Φινλανδία, η Γερμανία και η Ισπανία, ορίζουν την ανεργία συγκριτικά ενώ οι δαπάνες είναι υψηλές, καθώς είναι μεγάλος ο αριθμός αυτών που χρειάζονται στήριξη. Τέλος, χώρες με προγράμματα διχτυών ασφαλείας (patchy safety nets-high unemployment type), όπως η Ελλάδα και η Ιταλία, μαστίζονται από υψηλή ανεργία και έχουν αναπτύξει στρατηγικές πρόληψης για άνεργους και φτωχούς.

Ο Natili (2019) κατασκευάζει μια τυπολογία για τα προγράμματα ΕΕΕ που βασίζεται σε δύο διαστάσεις: στην ικανότητα των προγραμμάτων αυτών να προστατεύουν όσους βρίσκονται στα όρια της φτώχειας και στον τύπο των υπηρεσιών ενεργητικής ένταξης που αυτά περιλαμβάνουν (Εικόνα 1). Η ικανότητα προστασίας από τη φτώχεια εξαρτάται κυρίως από την επάρκεια των προγραμμάτων και τη διαθεσιμότητά τους, όταν παρουσιάζεται ανάγκη. Οι παροχές χαρακτηρίζονται ως διαθέσιμες όταν ο βαθμός της συμπερίληψης είναι υψηλός ή τουλάχιστον μέτριος.

Σε αρκετές χώρες τα προγράμματα ελαχίστου εισοδήματος κρίνονται ακατάλληλα, υπό την έννοια ότι αδυνατούν να παρέχουν μια ελάχιστη προστασία στους φτωχούς, ενώ οι υπηρεσίες ενεργητικής ένταξης είναι ασθενείς (Βουλγαρία, Κροατία, Τσεχία, Λετονία Ιταλία). Στις περιπτώσεις που η υψηλή προστασία συνδυάζεται με μια προσέγγιση υψηλού κομίστρου εργασίας, τότε κάνουμε λόγο για προγράμματα κυρώσεων (Ισπανία, Πορτογαλία, Ηνωμένο Βασίλειο, Εσθονία, Λιθουανία). Το μοντέλο προστασίας (protective model) συνήθως συνδυάζει ένα δίκαιο επίπεδο επάρκειας και συμπερίληψης, με απαιτήσεις υψηλής ενεργοποίησης, που συνήθως περιορίζεται σε δραστηριότητες αναζήτησης εργασίας (Γερμανία, Ελλάδα, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Ιρλανδία). Στο μοντέλο ενεργοποίησης (enabling model) η εισοδηματική στήριξη είναι

γενναιόδωρη και τα άτομα έχουν πρόσβαση σε μια ευρεία γκάμα υπηρεσιών ενεργής ένταξης (Αυστρία, Βέλγιο, Δανία, Φινλανδία, Γαλλία και Σουηδία) (Natili, 2019).

Country	Institutional Role	Generosity	Coverage	Expenditure	Inclusion Regime
<i>INADEQUATE</i>					
<i>Bulgaria</i>	*	Low	Low	Low	Passive
<i>Croatia</i>	*	Low		Low	*
<i>Czech Republic</i>	Residual	Low		Low	Passive
<i>Italy (2018)</i>	Safety	Low	Low	Low	Paternalistic
<i>Latvia</i>	*	Low	Low	Low	*
<i>SANCTIONATORY</i>					
<i>Portugal</i>	Residual	Low	Low	Low	Workfare
<i>Spain</i>	Residual	Medium	Low	Low	*
<i>United Kingdom</i>	Central	Low	Low	Low	Workfare
<i>Estonia</i>	*	Low	Medium	Low	Workfare
<i>Lithuania</i>	*	Medium	Low	Medium	Workfare
<i>PROTECTIVE</i>					
<i>Germany</i>	Central	Medium	High	High	Paternalistic
<i>Greece (2017)</i>	Residual	Medium	Medium	Medium	*
<i>Luxembourg</i>	Safety	High	*	Medium	Paternalistic
<i>Netherlands</i>	Safety	High	Medium	High	Paternalistic
<i>Ireland</i>	Central	Medium	High	High	*
<i>ENABLING</i>					
<i>Austria</i>	Residual	High	Medium	Medium	Enabling
<i>Belgium</i>	Safety	High	*	Medium	Enabling
<i>Denmark</i>	Safety	High	Medium	High	Enabling
<i>Finland</i>	Residual	Medium	High	Medium	Enabling
<i>France</i>	Residual	Medium	High	Medium	Enabling
<i>Sweden</i>	Residual	Low	High	Medium	Enabling

Εικόνα 1: Τυπολογία Προγραμμάτων Ελαχίστου Εισοδήματος στην Ευρώπη (Natili, 2019).

Σε αυτό το πλαίσιο, οι Φερώνας και Λαλιώτη (2021) σημειώνουν ότι η διάρθρωση και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κράτους πρόνοιας μιας χώρας δεν αποτελούν απαραίτητως προβλεπτικούς παράγοντες του τύπου και των γνωρίσματος των εγχώριων προγραμμάτων κοινωνικής αρωγής.

2.3 Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ ΕΓΓΥΗΜΕΝΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

Ο Beckerman (1975) επιχειρεί να εκτιμήσει τον άμεσο αντίκτυπο των παροχών στη φτώχεια, συγκρίνοντας τον βαθμό φτώχειας πριν από τη λήψη των παροχών, καθώς και μετά τη λήψη τους, στη Βρετανία. Εκτός από τη μέτρηση της φτώχειας με τους συνήθεις όρους - δηλαδή ως προς τον αριθμό των νοικοκυριών ή άλλων μονάδων - η φτώχεια έχει επίσης μετρηθεί με όρους «του χάσματος φτώχειας». Τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται υποδηλώνουν ότι το σύστημα παροχών κοινωνικής ασφάλισης στη Βρετανία μειώνει σημαντικά τη φτώχεια, διατηρώντας την ωστόσο σε υψηλά ποσοστά.

Οι Gouveia & Rodrigues (1999) χρησιμοποιώντας τα μικροοικονομικά δεδομένα από την Έρευνα Οικογενειακού Προϋπολογισμού του 1995, προσπαθούν να εκτιμήσουν τον αντίκτυπο του πορτογαλικού Προγράμματος Ελαχίστου Εγγυημένου Εισοδήματος ως προς την κατανομή των εισοδημάτων των νοικοκυριών και τη φτώχεια καθώς και στο μέγεθος των κρατικών δαπανών που απαιτούνται για τη χρηματοδότηση του προγράμματος καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι το πρόγραμμα έχει μικρό αλλά θετικό αντίκτυπο στη μείωση της ανισότητας και της φτώχειας. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη τις επιπτώσεις της προσφοράς εργασίας, το κέρδος στη μείωση της ανισότητας και της φτώχειας είναι μικρότερο ή ανύπαρκτο. Σε παρόμοια συμπεράσματα καταλήγει ο Rodrigues (2001). Συμπεραίνει ότι το πρόγραμμα Ελαχίστου Εγγυημένου Εισοδήματος στην Πορτογαλία φαίνεται να είναι ένα πρόγραμμα που, αντί να μειώσει την επικράτηση της φτώχειας, επιδιώκει να ανακουφίσει τις πιο ακραίες μορφές της. Ο ίδιος μάλιστα το 2004 (Rodrigues, 2004) χρησιμοποιώντας τα μικροοικονομικά δεδομένα από την Έρευνα Οικογενειακού Προϋπολογισμού του 2000 (Household Budgets Survey), επαναξιολογεί το πρόγραμμα ως προς την αποδοτικότητά του στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στη χώρα και μετράει τον αντίκτυπό του στην κατανομή των εισοδημάτων των νοικοκυριών και τη φτώχεια, καθώς και το ύψος των κρατικών δαπανών που απαιτούνται για τη χρηματοδότησή του και καταλήγει σε παρόμοια συμπεράσματα. Το πρόγραμμα έχει μικρό αλλά θετικό αντίκτυπο στη μείωση της ανισότητας και θετικό αντίκτυπο στη μείωση του ποσοστού φτώχειας.

Οι Marchal et al. (2011) συμπεραίνουν ότι τα καθαρά εισοδήματα των δικαιούχων ελαχίστου εισοδήματος εξακολουθούν να υπολείπονται αρκετά από το όριο κινδύνου φτώχειας της ΕΕ σε όλες σχεδόν τις χώρες της ΕΕ. Το μέγεθος του χάσματος μεταξύ του επιπέδου του δικτύου κοινωνικής ασφάλειας και του ορίου φτώχειας ποικίλλει ανάλογα με τη χώρα και τους τύπους οικογένειας, αλλά είναι γενικά αρκετά σημαντικό. Ο Amétiéré (2012) χρησιμοποίησε λεπτομερή εμπειρικά δεδομένα για να αναλύσει την αποτελεσματικότητα του επιδόματος κοινωνικής πρόνοιας του ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος του Λουξεμβούργου (Revenu Minimal Garanti —RMG) όσον αφορά τον αντίκτυπό του στη φτώχεια και την ανισότητα. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι τα δύο τρίτα των επιλέξιμων νοικοκυριών απέτυχαν να λάβουν το ΕΕΕ, είτε επειδή δεν υπέβαλαν αίτηση για αυτό είτε επειδή η αίτησή τους απορρίφθηκε. Παρατηρήθηκε υψηλό ποσοστό μη αποδοχής παροχών κοινωνικής πρόνοιας, αποτέλεσμα που έρχεται

σε αντίθεση με τον στόχο μείωσης της φτώχειας των προγραμμάτων κοινωνικής πρόνοιας.

Οι Clavet et al. (2013) βρίσκουν ότι τα προγράμματα ΕΕΕ αυξάνουν τη συχνότητα εμφάνισης χαμηλού εισοδήματος και επομένως δεν καταπολεμούν τη φτώχεια. Για την έξοδο από τη φτώχεια, προτείνουν ως αποτελεσματική πολιτική την παροχή ενός υποκατάστατου μισθού για όσους δεν εργάζονται και όχι την άνευ όρων μεταφορά εισοδήματος. Σε παρόμοια συμπεράσματα καταλήγει ο Nelson (2013). Με εμπειρική ανάλυση που συνδυάζει θεσμικά δεδομένα μακροεπίπεδου από το σύνολο δεδομένων SaMir και δεδομένα εισοδήματος μικροεπίπεδου για 28 ευρωπαϊκά συστήματα πρόνοιας την περίοδο 1990–2008, βρίσκει ότι οι παροχές συχνά δεν παρέχουν επαρκή προστασία έναντι της σχετικής εισοδηματικής φτώχειας. Καμία χώρα δεν έχει μέσο ποσοστό επάρκειας πάνω από το όριο φτώχειας «σε κίνδυνο» της ΕΕ, που αντιστοιχεί στο 60% του μέσου εισοδήματος. Εάν μειωθούν οι προσδοκίες στο όριο του 50% της φτώχειας, τα αποτελέσματα βελτιώνονται, αν και πολλές ευρωπαϊκές χώρες εξακολουθούν να παρέχουν οφέλη σε επίπεδα μακριά από εκείνα που απαιτούνται για την αποτελεσματική μείωση της φτώχειας.

Οι Schizzerotto, Vergolini and Zanini (2014) αξιολογούν το σύστημα ελαχίστου εισοδήματος, γνωστό ως *Reddito di Garanzia*, που εισήχθη το 2009 στην επαρχία του Trento για την ανακούφιση των φτωχών οικογενειών της τοπικής κοινότητας. Χρησιμοποιώντας δεδομένα από μια έρευνα πάνελ δύο κυμάτων, με ένα δείγμα αποδεκτών (ομάδα θεραπείας) και ένα δείγμα μη αποδεκτών (ομάδα ελέγχου), πραγματοποίησαν δυο αναλύσεις, για ντόπιους και μετανάστες. Καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι το πρόγραμμα μείωσε την υλική στέρηση των μεταναστών και αύξησε τα έξοδά τους για την κατανάλωση τροφίμων αλλά επηρέασε ελάχιστα τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας τόσο των ντόπιων όσο και των μεταναστών. Η διακύμανση των αποτελεσμάτων εξαρτάται επίσης από το ποσό του επιδόματος που με τη σειρά του είναι συνάρτηση του εισοδήματος και των περιουσιακών στοιχείων που ανήκουν στις οικογένειες των αποδεκτών. Όσο περισσότερο αυτοί οι πόροι είναι κοντά στο όριο της φτώχειας, τόσο μικρότερη θα είναι η νομισματική ολοκλήρωση. Γι' αυτό και στο Trento, η δυνατότητα αλλαγής των συνθηκών διαβίωσής ήταν πολύ μικρή. Επιπλέον, οι αλλοδαποί είναι πιο μειονεκτούντες από τους Ιταλούς και είναι λογικό οι μετανάστες να παρουσιάζουν πιο έντονες βελτιώσεις στην οικονομική κατάσταση.

Οι Barragué and Sánchez (2014) μελετώντας το σύστημα ΕΕΕ στην Ισπανία, αναγνωρίζουν την ανεργία ως την κύρια αιτία αυξανόμενου κινδύνου φτώχειας και

κοινωνικού αποκλεισμού στις περισσότερες χώρες της ΕΕ. Καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι υπάρχουσες πολιτικές είναι ανεπαρκείς για να εγγυηθούν ένα ελάχιστο εισόδημα και να καταπολεμήσουν τη φτώχεια και τον αποκλεισμό.

Ο Koutsampelas (2014) προσομοιώνοντας ορισμένα υποθετικά σενάρια μεταρρυθμίσεων ΕΕΕ στην Κύπρο, με τη χρήση του EUROMOD, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι σε σχέση με τις επιπτώσεις στη φτώχεια, τα αποτελέσματα σχετίζονται με τη χρήση κυμαινόμενου (υπολογισμός του ορίου εκ νέου για κάθε προσομοίωση πολιτικής) ή σταθερού ορίου φτώχειας (χρησιμοποιείται το όριο φτώχειας πριν από τη μεταρρύθμιση) ώστε να αξιολογηθεί το επίπεδο της φτώχειας μετά τη μεταρρύθμιση). Η επίδραση των μεταρρυθμίσεων στη συχνότητα εμφάνισης της φτώχειας είναι ασήμαντη όταν υιοθετούμε ένα κυμαινόμενο όριο φτώχειας και γίνεται αρνητική (δηλαδή μειώνεται η φτώχεια) όταν το όριο της φτώχειας διατηρείται σταθερό.

Ο Li (2014) εντοπίζει τρεις παράγοντες που συμβάλλουν στη μείωση της φτώχειας στην αγροτική Κίνα: την αύξηση του εισοδήματος, τις αλλαγές στην εισοδηματική ανισότητα και τις αλλαγές στις δημόσιες πολιτικές. Ως μια από τις πιο σημαντικές πολιτικές για την καταπολέμηση της φτώχειας παρουσιάζεται το αγροτικό πρόγραμμα *dibao* (εγγύηση κατώτατου επιπέδου εισοδήματος). Μάλιστα, το επίδομα *dibao* έχει αξιοσημείωτο αντίκτυπο, μειώνοντας τη συχνότητα εμφάνισης της φτώχειας κατά 21%, το χάσμα φτώχειας κατά 33% και το τετραγωνισμένο χάσμα φτώχειας κατά 38%. Στην έκθεση για το έργο EaSI 2014-2020, που εκπονήθηκε από τη Γενική Διεύθυνση Υπηρεσιών προς Οικογένειες και Παιδιά της Ισπανίας, αξιολογούνται τα προγράμματα ΕΕΕ ανά χώρα και εξετάζονται οι τρέχουσες τάσεις και εμπειρίες μεταρρυθμίσεων στα προγράμματα αυτά με σκοπό τον εντοπισμό των βέλτιστων πρακτικών, που θα μπορούσαν να αποτελέσουν πηγή έμπνευσης για την ισπανική μεταρρύθμιση. Η ικανότητα των κοινωνικών μεταβιβάσεων να μειώνουν τη φτώχεια, αντικατοπτρίζει την επάρκεια των παροχών. Σε χώρες με χαμηλά ποσοστά κινδύνου φτώχειας για τα (οιονεί) άνεργα νοικοκυριά, η αποτελεσματικότητα των κοινωνικών μεταβιβάσεων είναι πολύ υψηλή, χωρίς αυτό όμως να αποτελεί τον κανόνα. Για την αξιολόγηση των επιδόσεων των χωρών σε σχέση με την καταπολέμηση της φτώχειας, υπάρχουν δείκτες που αναδεικνύουν διαφορετικές αντιλήψεις για την αποτελεσματικότητα των κοινωνικών πολιτικών. Ο πιο αυστηρός δείκτης είναι αυτός της μέτρησης της επάρκειας της στήριξης ελαχίστου εισοδήματος ως προς την ικανότητα των συστημάτων ελαχίστου εισοδήματος να βγάλουν τους ανθρώπους από τη φτώχεια χρησιμοποιώντας το όριο AROP του 60% του μέσου εισοδήματος. Ένας άλλος δείκτης

εξετάζει την ικανότητα των χωρών να εγγυώνται την επάρκεια των εγγυήσεων ελαχίστου εισοδήματος για εργαζόμενους καθώς και για νοικοκυριά χωρίς εργασία. Η έκθεση καταλήγει στο ότι η επιτυχία μιας κοινωνικής πολιτικής όπως το σύστημα ΕΕΕ εξαρτάται και από τη χρήση αξιοπρεπών κατώτατων μισθών και πρακτικών αγοράς εργασίας χωρίς αποκλεισμούς, καθώς και από γενναιόδωρες πολιτικές για τα παιδιά και την οικογένεια (Van Lancker, 2016).

Η αποτελεσματικότητα της διακυβέρνησης, που αποτυπώνεται και μέσω των προγραμμάτων κοινωνικής πρόνοιας, συντελεί στη μείωση της φτώχειας. Σύμφωνα με τον Pal (2017), η αποτελεσματική διακυβέρνηση προϋποθέτει την αποτελεσματικότητα στην παροχή υποδομών και την προώθηση της ανθρώπινης ευημερίας. Υπό αυτή την έννοια, η χάραξη πολιτικών κοινωνικής πρόνοιας μπορεί να εξαλείψει τη φτώχεια και να προάγει την ανάπτυξη. Οι Celikay και Gumus (2017) παρατήρησαν τη σχέση μεταξύ των μεταρρυθμίσεων του κοινωνικού τομέα και της φτώχειας. Παρατηρούν ότι οι κοινωνικές δαπάνες συμπεριλαμβανομένων των δαπανών για την υγεία, την εκπαίδευση και τα δίχτυα ασφαλείας συμβάλλουν στην εξάλειψη της φτώχειας μακροπρόθεσμα. Πιο συγκεκριμένα όμως, εντοπίζουν μια αρνητική σχέση μεταξύ των κοινωνικών δαπανών και της φτώχειας βραχυπρόθεσμα. Αυτό το βραχυπρόθεσμο αποτέλεσμα αν και φαίνεται ευχάριστο για την καταπολέμηση της φτώχειας και συνάδει με τη βιβλιογραφία, ωστόσο, αποτυπώνει μια σχέση που είναι θετική μακροπρόθεσμα, υποδεικνύοντας ότι οι κοινωνικές δαπάνες τροφοδοτούν ή προάγουν αντί να μετριάζουν τη φτώχεια. Αυτό το αποτέλεσμα το αποκαλούν «παγίδα κοινωνικών δαπανών».

Οι Ziomas, Capella and Konstantinidou (2017), περιγράφοντας τα χαρακτηριστικά του ΚΕΑ, τονίζουν ότι αναμένουν να έχει θετικό αντίκτυπο στο χάσμα της φτώχειας μειώνοντας τον αριθμό εκείνων που βρίσκονται πιο μακριά από το όριο της εισοδηματικής φτώχειας. Υποστηρίζουν ότι το πρόγραμμα ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος στην Ελλάδα παρέχει εισοδηματική στήριξη πολύ κάτω από το όριο της φτώχειας, μειώνοντας έτσι μόνο την οξεία φτώχεια.

Στις επικρίσεις των προγραμμάτων ΕΕΕ προστίθεται και η μελέτη των Chrysostomou και Andreou (2017) που εντοπίζουν την αδυναμία των προγραμμάτων αυτών να εξαλείψουν κάθε μορφή στέρησης. Τα αποτελέσματα της έρευνάς τους δείχνουν ότι οι ωφελούμενοι των προγραμμάτων στην Κύπρο δε μπορούν να διασφαλίσουν υγιεινό φαγητό για την οικογένειά τους.

Οι Sakellariopoulos, Larioti & Kourachanis (2019) βασιζόμενοι στα ευρήματα 40 ημιδομημένων συνεντεύξεων, διερευνούν τον αντίκτυπο του ΕΕΕ στη ζωή των ωφελούμενων. Καταλήγουν στην παραδοχή μιας ανισορροπίας στην ανάπτυξη των τριών πυλώνων του προγράμματος και της ουσιαστικής απουσίας υπηρεσιών κοινωνικής ενεργοποίησης. Στην πραγματικότητα το πρόγραμμα λειτουργεί σχεδόν αποκλειστικά σαν χρηματικό επίδομα. Παράλληλα, εντοπίζουν μια αδυναμία των αρχών για έλεγχο της ανάμειξης των ωφελούμενων στην παραοικονομία και μια τάση των αποδεκτών του προγράμματος για αναζήτηση εργασίας εκτός της επίσημης οικονομίας. Η οικογενειακή στήριξη παραμένει βασική στρατηγική επιβίωσης για τους ωφελούμενους ακόμα και μετά τη λήψη του επιδόματος, ενώ το χαμηλό ποσό της χρηματικής στήριξης είναι ένας από τους λόγους που περιορίζεται η αποτελεσματικότητα του προγράμματος. Στην έρευνα αυτή διαπιστώνεται ότι οι ωφελούμενοι δεν εκλαμβάνουν ως ντροπιαστική τη συμμετοχή στο πρόγραμμα, τουναντίον, θεωρούν τη συμμετοχή τους δίκαιη ως αντίβαρο των σοβαρών επιπλοκών που προκάλεσε η κρίση και η λιτότητα στη ζωή τους.

Σε μελέτη της η Παγκόσμια Τράπεζα (2019) καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το σύστημα ΕΕΕ στην Ελλάδα αποτελεί σημαντική πηγή εισοδήματος για τα φτωχά νοικοκυριά, μειώνοντας επίσης την εισοδηματική ανισότητα και το χάσμα φτώχειας. Ωστόσο, ο αντίκτυπός του στη συχνότητα παρουσίασης της φτώχειας αποδεικνύεται οριακός και ορατός μόνο κατά την υιοθέτηση «ακραίων» ορίων σχετικής φτώχειας. Η μελέτη αποκάλυψε επίσης χαμηλό ποσοστό απορρόφησης, τονίζοντας την ανάγκη για περισσότερες προσπάθειες προσέγγισης.

Σε έρευνα που διεξήγαγαν οι Kanavitsa & Leventi (2019), σε 2575 νοικοκυριά στην Ελλάδα, σχετικά με την κάλυψη που παρέχει το πρόγραμμα ΕΕΕ, την αποτελεσματικότητά του ως προς την προσέγγιση των φτωχών, την επίπτωση και την επάρκεια του προγράμματος αλλά και τις επιδράσεις του στις μετρήσεις της φτώχειας στη χώρα, καταλήγουν σε θετικά ευρήματα. Το 6,5% του πληθυσμού λαμβάνει το ΕΕΕ και μόνο το 1/3 των φτωχών ωφελούνται της στήριξης. Το πρόγραμμα ΕΕΕ είναι πολύ αποτελεσματικό ως προς την ταυτοποίηση των φτωχών νοικοκυριών, με σχεδόν το 60% όλων των ωφελούμενων να ανήκουν στο πρώτο δεκατημόριο (decile) και το 80% από αυτούς να είναι φτωχοί χρησιμοποιώντας τον ορισμό της σχετικής ακραίας φτώχειας. Μάλιστα, καθώς το πρόγραμμα σχεδιάστηκε για την κάλυψη του κατώτατου 7% του πληθυσμού, θα περίμενε κανείς μεγαλύτερη κάλυψη του κατώτατου δεκατημορίου, ίσως και κοντά στο 70%. Περίπου τα 2/3 των συνολικών παροχών

δίδονται σε νοικοκυριά του πρώτου δεκατημόριου και σχεδόν το 85% των πόρων του προγράμματος καταλήγει σε φτωχά νοικοκυριά. Το 95% των χρημάτων καταναλώνεται σε νοικοκυριά των τριών πρώτων δεκατημορίων. Το πρόγραμμα αποτελεί βασική πηγή εισοδήματος για τα νοικοκυριά του τελευταίου δεκατημορίου και χαιρεί θετικής ανταπόκρισης από τον πληθυσμό. Ωστόσο, παρατηρείται πρόβλημα απορρόφησης ή αποκάλυψης λόγω έλλειψης ενημέρωσης ή της πεποίθησης ότι ακόμα και με τις μεταβιβάσεις, δεν θα ξεπεραστεί το όριο της φτώχειας. Παράλληλα, η εφαρμογή του δεύτερου και τρίτου πυλώνα παραμένει περιορισμένη.

Οι Koutsampelas και Lalioti (2021) συμπεραίνουν ότι το πρόγραμμα ΕΕΕ στην Κύπρο λειτουργεί πιο αποτελεσματικά στην καταπολέμηση της φτώχειας και στην στόχευσή της, ενώ το ελληνικό σύστημα αμαυρώνεται από χαμηλά επίπεδα υιοθέτησης και άλλες αναποτελεσματικότητες διοικητικής φύσης.

Οι Raitano et al. (2021) μελετούν την κατάσταση στην ΕΕ όσον αφορά τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό και διερευνούν λύσεις για τον μετριασμό του κινδύνου υφιστάμενης και αυξανόμενης φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, ιδίως μέσω επαρκών προτύπων ελάχιστου εισοδήματος. Τονίζουν πως η κάλυψη και η επάρκεια των προγραμμάτων ΕΕΕ συμβάλλουν από κοινού σε μια διάσταση παραγωγής που είναι κρίσιμη για την οικονομική συζήτηση: το συνολικό ποσό των δαπανών μιας χώρας για το ΕΕΕ. Η λήψη παροχών ελάχιστου εισοδήματος –δηλαδή παροχές σε μετρητά που ελέγχονται βάσει πόρων που στοχεύουν στην εγγύηση ενός ελάχιστου ποσού πόρων σε όσους έχουν ανεπαρκή μέσα διαβίωσης και πληρούν ένα σύνολο προϋποθέσεων που βασίζονται επίσης στο εισόδημα και τα περιουσιακά τους στοιχεία– συνήθως συνδέεται έμμεσα με τη φτώχεια. Ωστόσο, τα ευρήματα της μελέτης συνηγορούν στο ότι ο (σιωπηρός) ορισμός της φτώχειας που υιοθετείται στα συστήματα ΕΕΕ αποδεικνύεται γενικά πιο αυστηρός από τον ορισμό AROP σε όλες τις χώρες της ΕΕ-27. Αυτός ο αυστηρότερος ορισμός έχει επιπτώσεις στην κάλυψη και την επάρκεια του ΕΕΕ. Ως εκ τούτου, η σχέση μεταξύ της φτώχειας και του καθεστώτος ελάχιστου εισοδήματος είναι πιο ασαφής και λιγότερο αυστηρή ενώ τα προγράμματα ΕΕΕ μπορεί να περιλαμβάνουν περαιτέρω όρους που σχετίζονται με τα εισοδήματα των ατόμων και των νοικοκυριών.

Οι Almeida et al. (2022) αξιολογούν την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων ΕΕΕ στη μείωση της φτώχειας σε σχέση με την κάλυψη (δηλαδή πόσο ευρέως προσεγγίζουν αυτούς που έχουν ανάγκη) και την επάρκεια (δηλαδή πόσο γενναϊόδωρα είναι τα οφέλη για την εξασφάλιση ενός ελάχιστου επιπέδου διαβίωσης). Χρησιμοποιώντας το

EUROMOD και δεδομένα του 2019 (που περιλαμβάνουν τα εισοδήματα του 2018) προσομοιώνουν ένα νέο υποθετικό συμπληρωματικό σύστημα ΕΕΕ, το οποίο λειτουργεί ως δίκτυ ασφαλείας τελευταίας ανάγκης για τα φτωχότερα νοικοκυριά, συμπληρώνοντας το ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημά τους μέχρι κάθε όριο ακραίας φτώχειας για κάθε χώρα. Η επιλεξιμότητα για το νέο συμπληρωματικό καθεστώς γίνεται μόνο σε καθαρά χρηματική βάση, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη πρόσθετα κριτήρια. Η μονάδα αξιολόγησης είναι το νοικοκυριό, και έτσι τα εισοδήματα όλων των ατόμων που συγκατοικούν συγκεντρώνονται ανεξάρτητα από τους οικογενειακούς δεσμούς τους. Διαπιστώνουν ότι οι περισσότερες χώρες αποτυγχάνουν να καλύψουν το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού σε συνθήκες ακραίας φτώχειας. Ωστόσο, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο σε όλες σχεδόν τις χώρες στη μείωση του ελλείμματος των εισοδημάτων από το όριο της φτώχειας. Συμπεραίνουν ότι μια επέκταση της κάλυψης σε όλα τα φτωχά νοικοκυριά, έτσι ώστε να εξαλειφθεί πλήρως η ακραία φτώχεια, θα συνεπαγόταν συνολικό πρόσθετο κόστος 0,22 π.μ. σε σχέση με τον λόγο δαπανών προς ΑΕΠ που παράγεται από τα υφιστάμενα συστήματα ΕΕΕ. Ως εκ τούτου, το πρόσθετο κόστος παροχής υποστήριξης ΕΕΕ για την εξάλειψη όλων των φτωχών νοικοκυριών στην ΕΕ από τη φτώχεια (σε σχέση με το status quo) θα ήταν μάλλον χαμηλό και κάθε άλλο παρά ανέφικτο.

Οι Gábos & Tomka (2022) εξετάζουν τις αλλαγές με την πάροδο του χρόνου στα επίπεδα παροχών ελάχιστου εισοδήματος και τις επιπτώσεις τους στον κίνδυνο της φτώχειας, καθώς και στις παγίδες της ανεργίας (ή της φτώχειας). Καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι στη συντριπτική πλειονότητα των χωρών, το επίπεδο κοινωνικής βοήθειας σε σχέση με το όριο της φτώχειας ήταν μεταξύ 40 και 80 τοις εκατό. Διαπιστώνουν επίσης ότι σε όλους τους τύπους νοικοκυριών το ΕΕΕ για τα νοικοκυριά που βρίσκονται εκτός της αγοράς εργασίας, δεν αγγίζει το εθνικό όριο φτώχειας του 60% σχεδόν σε καμία ευρωπαϊκή χώρα. Σε κάθε τύπο νοικοκυριού, περίπου οι μισές χώρες (σχεδόν αποκλειστικά δυτικοευρωπαϊκές) αγγίζουν το όριο του 40%.

Η Stroe (2022b) μελετά την επίδραση του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος της Ρουμανίας στη συχνότητα της φτώχειας. Μέσω του EUROMOD, προσομοιώνει τρία σενάρια που αυξάνουν την επάρκεια του προγράμματος κατά 35%, 50% και 65%. Διαπιστώνει ότι η επίδραση του ΕΕΕ στη μείωση της φτώχειας είναι αρκετά χαμηλή, ωστόσο το πρόγραμμα κρίνεται απαραίτητο για τη στήριξη των πιο φτωχών, ώστε να μπορέσουν να καλύψουν τις στοιχειώδεις ανάγκες διαβίωσης. Σε επόμενη έρευνά της (2022a) μελετά την αποτελεσματικότητα του προγράμματος ως προς την παροχή

κινήτρων για εργασία και κατά συνέπεια στην καταπολέμηση της φτώχειας. Με τη χρήση και πάλι του EUROMOD προσομοιώνει ένα εναλλακτικό σενάριο πολιτικής που εμπεριέχει και το συστατικό της ενεργοποίησης (κίνητρο για εργασία). Στο σενάριο αυτό δε λαμβάνεται υπόψιν το 35% των εισοδημάτων των νοικοκυριών στον καθορισμό του καθαρού οικογενειακού εισοδήματος για την επιλεξιμότητα του προγράμματος. Παρατηρεί μια μείωση 2,74% της φτώχειας στο γενικό πληθυσμό, που παρόλο που είναι οριακή, υποδηλώνει ωστόσο μια τάση, ειδικά όταν αυτή αφορά στους πιο φτωχούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

Η αύξηση της ανεργίας από τα τέλη της δεκαετίας του '70 και η αποδυνάμωση των οικογενειακών δεσμών, κατέστησαν απολύτως αναγκαία τα προγράμματα κοινωνικής προστασίας στην Ευρώπη. Πιο συγκεκριμένα, η κατακόρυφη πτώση της εργασιακής βάσης στον τομέα της μεταποίησης και η ταυτόχρονη αύξηση σε μορφές απασχόλησης στον τομέα των υπηρεσιών, οδήγησε στον κοινωνικοοικονομικό μετασχηματισμό και στην αβεβαιότητα στην εργασία και στις συνθήκες διαβίωσης. Ταυτόχρονα, οι αλληλένδετες κοινωνικοδημογραφικές διεργασίες, όπως η αύξηση των διαζυγίων αλλά και η αύξηση του προσδόκιμου ζωής, αποδυνάμωσαν την ικανότητα της οικογένειας για προστασία των μελών της (Kazeron & Sabatinelli, 2006).

Τα επιδόματα κατά της φτώχειας αποτέλεσαν την πρώτη μορφή δημόσιας παρέμβασης για τον μετριασμό της κοινωνικής στέρησης στις περισσότερες Ευρωπαϊκές κοινωνίες. Η κοινωνική αρωγή λειτουργούσε τότε περισσότερο ως μέσο κοινωνικής ρύθμισης, με στόχο την πρόληψη των αποκλίσεων και όχι τόσο την αλληλεγγύη. Τα επιδόματα αυτά ήταν περιστασιακά, υπολειμματικά και διακριτικής ευχέρειας και περιελάμβαναν στιγματισμό των δικαιούχων. Με τη μετάβαση από τα προγράμματα ανακούφισης των φτωχών στην εισαγωγή δημόσιων υποχρεωτικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, αναδύεται το μοντέρνο κράτος πρόνοιας (Natili, 2019).

Παράλληλα, κάτω από την παραδοχή ότι τα παθητικά επιδόματα δημιουργούν αντικίνητρα για την αναζήτηση και αποδοχή εργασίας, οι κυβερνήσεις, με στόχο την επανίδρυση της πλήρους ιδιότητας του πολίτη, μέσω της ενσωμάτωσης των ικανών για εργασία στην αγορά εργασίας, έδωσαν πρόσβαση σε παροχές ελαχίστου εισοδήματος, άμεσα εξαρτώμενες από δραστηριότητες αναζήτησης εργασίας (Weishaupt, 2011: p.60).

Στα πλαίσια αυτά, η διαδικασία της Ευρωπαϊκής ενσωμάτωσης δημιουργεί μια ευκαιρία για τις χώρες που διαθέτουν λιγότερο εκλεπτυσμένα συστήματα πρόνοιας, να επωφεληθούν από τη διάδοση των καλών πρακτικών άλλων χωρών (Koutsampelas, 2016). Ένα ευρωπαϊκό ελάχιστο επίπεδο κοινωνικής προστασίας βάσει των αναγκών θα συμβάλλει στην προστασία από τη φτώχεια και τον αποκλεισμό, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει πως μπορεί να εφαρμοστεί η λύση «one-size-fits-all» στην Ευρώπη (Deeming, 2017).

3.1 ΤΟ ΕΛΑΧΙΣΤΟ ΕΓΓΥΗΜΕΝΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Το 1972 τα κράτη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας συνομολόγησαν στην καθιέρωση της κοινωνικής διάστασης του ευρωπαϊκού οικοδομήματος, στα πλαίσια της θεώρησης της Ευρώπης ως μιας κοινότητας με οικονομική και κοινωνική συνοχή. Ο «Κοινοτικός χάρτης των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων», όπως εγκρίθηκε στο Στρασβούργο το 1989 αποτέλεσε την κινητήρια δύναμη προς αυτή την κατεύθυνση. Πιο συγκεκριμένα, διακηρύχθηκε το δικαίωμα των εργαζομένων για πρόσβαση σε επαρκές επίπεδο παροχών κοινωνικής ασφάλισης και ορίστηκε η ενίσχυση μέσω παροχών όσων αποκλείονται από την αγορά εργασίας και δε διαθέτουν επαρκή μέσα διαβίωσης (Commission of the European Communities, 1990).

Τον Ιούνιο του 1992 το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων προβαίνει στη Σύσταση για «τα κοινά κριτήρια που αφορούν την επάρκεια πόρων και παροχών στα συστήματα κοινωνικής προστασίας». Τα κράτη μέλη, αναγνωρίζοντας την ανάγκη αλληλεγγύης έναντι των λιγότερο ευνοημένων ατόμων και (την ανάγκη) ολοκληρωμένων πολιτικών ένταξης, συγκλίνουν στην εφαρμογή μιας εγγύησης πόρων και παροχών που θα εμπίπτει στην κοινωνική προστασία ως δικαίωμα, συνοδευόμενο από πολιτικές σε εθνικό επίπεδο. Η υιοθέτηση αυτού του κειμένου ήταν μια συμβολική απόπειρα συμπερίληψης μιας κοινωνικής διάστασης στην αναδυόμενη ενιαία αγορά (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 1992). Την περίοδο της υιοθέτησης της Σύστασης, οκτώ από τα δώδεκα κράτη μέλη είχαν ήδη εισάγει ένα πρόγραμμα ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος. Εξαιρέση αποτελούσαν η Ιταλία, η Ελλάδα, η Πορτογαλία και η Ισπανία (Peña-Casas & Bouget, 2013).

Σε παρόμοιο πνεύμα, η Σύσταση του Συμβουλίου τον Ιούλιο του 1992 «για τη σύγκλιση των στόχων και των πολιτικών κοινωνικής προστασίας», αποσκοπεί επίσης στη διασφάλιση της διατήρησης και της ανάπτυξης της κοινωνικής προστασίας και συνιστά στα κράτη μέλη να εναρμονίσουν τα συστήματα κοινωνικής κάλυψής τους (Επίσημη Εφημερίδα Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1992).

Με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ τα κράτη μέλη παρουσιάζονται αποφασισμένα να διατηρήσουν ένα υψηλό επίπεδο απασχόλησης και κοινωνικής περιφρούρησης. Υπογράφονται πρωτόκολλα σχετικά με την κοινωνική πολιτική και την οικονομική και κοινωνική συνοχή (Official Journal of the European Communities, 1992).

Με τη συνθήκη του Άμστερνταμ και την έναρξη της ισχύος της από 1η Μαΐου 1999, επιβεβαιώνεται ότι η κοινωνική πολιτική εμπίπτει στην κοινή ευθύνη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών και μπαίνει η νομική βάση για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού. Η νέα Συνθήκη παρείχε στην Ένωση ρητές αρμοδιότητες όσον αφορά στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και την κοινωνική ασφάλιση και κοινωνική προστασία των εργαζομένων. Περιλάμβανε επίσης έναν νέο Τίτλο για την Απασχόληση, δίνοντας έτσι μια ειδική νομική βάση στη Διαδικασία Απασχόλησης που είχε δρομολογηθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λουξεμβούργου το 1997 (Official Journal of the European Communities, 1997).

Το 1999 η Επιτροπή, αξιολογώντας τον ρόλο των συστημάτων ελαχίστου εισοδήματος στα συστήματα κοινωνικής προστασίας, ως συνιστώσες της καταπολέμησης της φτώχειας και του αποκλεισμού, πρόβαλλε την ανάγκη για βελτίωση της ενσωμάτωσης των δικαιούχων ελαχίστου εισοδήματος στην αγορά εργασίας (Commission of the European Communities, 1999).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή άδραξε γρήγορα την ευκαιρία που παρείχε η Συνθήκη του Άμστερνταμ και δημοσίευσε, τον Ιούλιο του 1999, μια ανακοίνωση στην οποία πρότεινε μια «Συντονισμένη στρατηγική για τον εκσυγχρονισμό της κοινωνικής προστασίας» (European Commission, 1999).

Εξίσου σημαντική, ήταν η διαδικασία της Λισαβόνας. Η λεγόμενη Ανοιχτή Μέθοδος Συντονισμού (OMC), η οποία αναπτύχθηκε το 2000, είχε ως κύριο σημείο αναφοράς τις πολιτικές για την κοινωνική ένταξη, ως μέρος του εκσυγχρονισμού του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου. Η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός επισημαίνονται ως ξεχωριστοί τομείς δράσης. Στο πλαίσιο ενός συνόλου κοινών στόχων που καθορίστηκαν και εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας, κάθε κράτος μέλος έπρεπε έως τον Ιούνιο του 2001 να παρουσιάσει ένα εθνικό σχέδιο δράσης (NAP-National Action Plan) για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Αυτό επρόκειτο να συμπεριλαμβάνει και δείκτες σε εθνικό επίπεδο, οι οποίοι θα επιλέγονταν ώστε να συνυπολογίζουν την πολυδιάσταση του φαινομένου και να μετρούν την πρόοδο, σε σχέση με τους εθνικούς και τους συνολικούς ευρωπαϊκούς αλλά μη δεσμευτικούς στόχους. Η αξιολόγηση και η υπερεθνική παρακολούθηση των καλών πρακτικών και της απόδοσης θα δημιουργούν πίεση για σύγκλιση προς τους στόχους σε ευρωπαϊκό επίπεδο (European Commission, 2000).

Με τη συνθηματική φράση «οικονομία βασισμένη στη γνώση» (knowledge-based economy), το κείμενο της Λισαβόνας έθεσε τρεις στόχους πολιτικής για την ΕΕ:

περισσότερες θέσεις εργασίας, περισσότερος ανταγωνισμός και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή. Για τη μείωση του χάσματος ανάμεσα σε αυτούς που έχουν πρόσβαση στην κοινωνία της γνώσης και σε όσους αποκλείονται από αυτήν, κρίθηκε απαραίτητη η βελτίωση των δεξιοτήτων και η καταπολέμηση της ανεργίας. Η Μέθοδος Ανοικτού Συντονισμού μπορεί να λειτουργεί σαν ένα ραντάρ που αναζητά λύσεις και νέες χρήσιμες γνώσεις. Η ανάπτυξη κοινών λόγων, βασικών εννοιών, αρχών πολιτικής και κοινών αντιλήψεων των αιτιατών συνδέσεων είναι καθοριστικής σημασίας για την ανάπτυξη αυτών των διαδικασιών (Radaelli, 2003).

Με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ και τη διαδικασία της Λισαβόνας, η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός βρίσκονται πλέον στο επίκεντρο της ευρωπαϊκής πολιτικής. Το 2006, η Επιτροπή ξεκινά δημόσια διαβούλευση, σύμφωνα με το άρθρο 138 της συνθήκης ΕΚ, σχετικά με την ανάγκη για δράση, με στόχο την προώθηση της ενεργητικής ένταξης των ανθρώπων που απέχουν από την αγορά εργασίας. Προτείνεται η ολιστική στρατηγική της ενεργητικής ένταξης, τόσο για την ενίσχυση του εισοδήματος, όσο και για την επανένταξη ή ένταξη στην αγορά εργασίας, μέσω της επαγγελματικής κατάρτισης και της πρόσβασης σε προαγωγικές κοινωνικές υπηρεσίες. Στο ευρύτερο πλαίσιο της πρόσβασης στην απασχόληση, εντάσσονται και τα προγράμματα ελαχίστου εισοδήματος (Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2007). Τον Οκτώβριο του 2008 συστήνεται Επιτροπή «για την ενεργητική ένταξη των ατόμων που είναι αποκλεισμένα από την αγορά εργασίας». Επισημαίνεται η αναγκαιότητα της επαρκούς εισοδηματικής στήριξης και αναγνωρίζεται το βασικό δικαίωμα του ατόμου για επαρκείς πόρους και αξιοπρεπή διαβίωση, στα πλαίσια μιας συμπεριληπτικής αγοράς εργασίας (κοινωνική ενεργοποίηση) (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2008).

Η χρονιά 2010 ονομάστηκε «Ευρωπαϊκή χρονιά καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού» (Eurostat, 2010). Το ίδιο έτος, με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» καθιερώνεται ως προτεραιότητα η ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς και προωθείται μια οικονομία υψηλής απασχόλησης αλλά και η οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή. Ως ποσοτικοποιημένος στόχος προωθείται η μείωση του αριθμού των Ευρωπαίων που ζουν κάτω από την εθνική φτώχεια κατά 20 εκατομμύρια ανθρώπους. (European Commission, 2010a).

Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή παρουσίασε ως εμβληματική πρωτοβουλία την «Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα κατά της Φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού». Αυτή η πρωτοβουλία αποσκοπούσε στη διασφάλιση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής,

ώστε τα οφέλη από την ανάπτυξη και οι θέσεις εργασίας να μοιράζονται ευρέως και τα άτομα που βιώνουν τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό να έχουν τη δυνατότητα να ζουν με αξιοπρέπεια και να συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνία. Η πλατφόρμα στοχεύει στη δημιουργία κοινής δέσμευσης μεταξύ των κρατών μελών για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Προτείνεται επίσης να μετατραπεί και η Μέθοδος Ανοικτού Συντονισμού σε μια πλατφόρμα συνεργασίας και ανταλλαγής καλών πρακτικών, όπου θα εγκρίνονται μέτρα με τη στήριξη των διαρθρωτικών ταμείων. Καθορίζεται επίσης η ανάγκη προσαρμογής και προώθησης των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και συνταξιοδότησης. Τα κράτη μέλη θα έχουν την ευθύνη της προώθησης συλλογικών και ατομικών ευθυνών για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, ώστε να εφαρμοστούν μέτρα και δράσεις για την αντιμετώπιση των ειδικών συνθηκών ομάδων που διατρέχουν ιδιαίτερο κίνδυνο (μονογονεϊκές οικογένειες, ηλικιωμένοι, παιδιά, άτομα με αναπηρία, άστεγοι και μειονότητες) και να αναπτυχθούν συστήματα κοινωνικής ασφάλισης και συνταξιοδότησης, για την εξασφάλιση επαρκούς εισοδηματικής υποστήριξης και πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες (European Commission, 2010b).

Παράλληλα, η Ομοσπονδία των Ευρωπαϊκών Συνδικάτων (ETUC) υιοθέτησε ένα κείμενο στις 23 Απριλίου 2013, στο οποίο αναφέρεται ότι υποστηρίζει την καθιέρωση ενός ελαχίστου κοινωνικού εισοδήματος σε κάθε κράτος μέλος βάσει κοινών ευρωπαϊκών αρχών (ETUC, 2013).

Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων προβλέπει ότι κάθε άνθρωπος που δεν διαθέτει τους απαραίτητους πόρους, δικαιούται επαρκείς παροχές ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος, οι οποίες θα του διασφαλίζουν την αξιοπρεπή διαβίωση σε όλα τα στάδια της ζωής και την αποτελεσματική πρόσβαση στα χρειαζόμενα αγαθά και υπηρεσίες. Για όσους δύνανται να εργαστούν, οι παροχές ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος θα πρέπει να συνδυάζονται με δράσεις και πολιτικές (επανε)ένταξης στην αγορά εργασίας (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2017).

Στις δράσεις της ΕΕ συγκαταλέγεται και η χρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Δικτύου για το ΕΕΕ (European Minimum Income Network-EMIN)¹ που αποτελεί ένα άτυπο δίκτυο οργανισμών και ατόμων που δεσμεύονται για την προοδευτική πραγματοποίηση του δικαιώματος σε επαρκή, προσβάσιμα και ενεργά Σχέδια Ελαχίστου Εισοδήματος.

¹ <https://emin-eu.net/>

Αυτό το δίκτυο συντονίζεται από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά της Φτώχειας (European Anti-Poverty Network EAPN).

Συγχρόνως, με το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας Πόρων (TEBA-FEAD- Fund for European Aid to the Most Deprived)², που ιδρύθηκε το 2014 για να συμβάλει στην ανακούφιση των χειρότερων μορφών φτώχειας, υποστηρίζονται οι ενέργειες των χωρών της ΕΕ για την παροχή τροφίμων ή/και βασικής υλικής βοήθειας στους απόρους (European Commission, 2020).

Παράλληλα, δημοσιεύτηκαν πολλές εκθέσεις, στα πλαίσια των οποίων καλλιεργήθηκε ένα πλαίσιο συζήτησης για τη βελτίωση των προγραμμάτων ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος στα κράτη μέλη της ΕΕ. Η έκθεση «Minimum Income Schemes in Europe. A study of national policies 2015» (Frazer & Marlier, 2016), η έκθεση «Employment and Social Development in Europe 2016, Annual Review» (European Commission, 2016) και η έκθεση «Minimum Income Policies in EU Member States 2017» (European Parliament, 2017) , όπου διατυπώνονται οι τρεις βασικοί πυλώνες της ολοκληρωμένης εφαρμογής του ΕΕΕ, δίνεται έμφαση στο ζήτημα της εισοδηματικής επάρκειας που προσφέρεται μέσω των προγραμμάτων ΕΕΕ, παρουσιάζονται οι αδυναμίες και προτείνονται μέτρα βελτίωσής τους.

3.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ ΕΓΓΥΗΜΕΝΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Όλες οι χώρες της Ευρώπης έχουν αναπτύξει, αν και υπό διαφορετικές μορφές και σε διαφορετικές χρονικές στιγμές, καθολικά και μη ανταποδοτικά συμπληρωματικά συστήματα, ώστε να εγγυηθούν προς όλους οι επαρκείς πόροι της αξιοπρεπούς διαβίωσης και να καλυφθούν οι βασικές ανάγκες. Τα συστήματα αυτά σχεδιάζονται για άτομα και νοικοκυριά που δυσκολεύονται να εξασφαλίσουν ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης και αποσκοπούν σαφέστατα στην πρόληψη της σοβαρής φτώχειας. Σε χώρες με μακρά ιστορία κοινωνικής πρόνοιας, τα συστήματα αυτά εκλήφθηκαν ως ένα υπολειμματικό συμπλήρωμα της κοινωνικής προστασίας, ένα προσωρινό μέτρο που θα εκλείπει από μόνο του όταν βελτιωθούν τα αποτελέσματα της πλήρους

² <https://eufunds.ie/fund-for-european-aid-to-the-most-deprived/>

απασχόλησης και θα βελτιωθούν οι συνθήκες διαβίωσης. Ωστόσο, η υψηλή διαρθρωτική ανεργία, σε συνδυασμό με την αποτυχία των κοινωνικών πολιτικών στον περιορισμό της φτώχειας, κατέδειξαν την αναγκαιότητα αυτών των προγραμμάτων (European Commission, 2004).

Αυτές οι μορφές και τα προγράμματα κοινωνικής πρόνοιας, με τις αποκλίσεις και τους συνδυασμούς σε εθνικό και υπο-περιφερειακό επίπεδο, συγκροτούν ένα πολύπλοκο και κατακερματισμένο πλέγμα προστασίας έσχατης ανάγκης (last resort protection), ένα δίκτυο ασφαλείας που προστατεύει από τη σοβαρή φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Ωστόσο, κάθε χώρα έχει τη δική της θεώρηση για την κοινωνική προστασία και το ελάχιστο όριο φτώχειας. Επομένως εντοπίζονται αποκλίσεις σε σχέση με την κατανόηση και τον ορισμό του ελαχίστου ορίου φτώχειας αλλά και διαφορετικές προσεγγίσεις αναφορικά με το αξιοπρεπές βιοτικό επίπεδο και την κάλυψη βασικών αναγκών (Peña-Casas, 2005).

Κατά κανόνα, τα πιο γενναιόδωρα (επαρκή) συστήματα, αυτά δηλαδή που δαπανούν περισσότερο για τις πολιτικές κοινωνικής πρόνοιας και βασίζονται σε καθολικές πολιτικές πρόνοιας για να μπορέσουν να εγγυηθούν την εκπλήρωση των δικαιωμάτων του πολίτη (όπως οι Σκανδιναβικές χώρες), εξασφαλίζουν ευρύτερη προστασία έναντι της ακραίας φτώχειας από ό,τι, για παράδειγμα, οι «φιλελεύθερες» χώρες, στις οποίες ο σχεδιασμός των συστημάτων πρόνοιας αφήνει περιθώριο για ατομική πρωτοβουλία για την αποφυγή του κοινωνικού αποκλεισμού. Παράλληλα, τα μη γενναιόδωρα συστήματα πρόνοιας είναι σε θέση να «αναθέσουν» έναν σημαντικό ρόλο «κοινωνικής ασφάλισης» σε μια υπολειμματική πολιτική έσχατης λύσης ενώ τα γενναιόδωρα συστήματα πρόνοιας, με καλά ενσωματωμένες κοινωνικές πολιτικές, μπορεί να έχουν λιγότερη «ανάγκη» από μια γενναιόδωρη πολιτική δικτύου ασφαλείας για την καταπολέμηση της φτώχειας (Busilacchi, 2008).

Και ενώ σε κάποιες χώρες το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα προσδιορίζεται με σαφήνεια ως προς την ονομασία του (Γαλλία, Λουξεμβούργο, Ισπανία, Πορτογαλία, Λετονία), σε άλλες ονοματίζεται «κοινωνική βοήθεια» (Αυστρία, Γερμανία, Ολλανδία, Δανία, Σουηδία, Τσεχία, Πολωνία, Σλοβενία, Μάλτα), «εισόδημα ένταξης ή εισαγωγής» (Βέλγιο, Πορτογαλία), «δημόσια βοήθεια» (Κύπρος), «στήριξη εισοδήματος» (Ηνωμένο Βασίλειο), «συμπληρωματικό προνοιακό επίδομα» (Ιρλανδία), «επίδομα διαβίωσης» (Εσθονία), «όφελος σε υλικές ανάγκες» (Σλοβακία) ή κοινωνικό όφελος (Λιθουανία). Σε ορισμένες χώρες το σύστημα του ΕΕΕ αποτελεί το μοναδικό υφιστάμενο δίκτυο ασφαλείας ενώ σε άλλες είναι μέρος ενός ευρύτερου

δικτυού ασφαλείας, που περιλαμβάνει και άλλες παροχές και δικαιώματα (Peña-Casas, 2005).

Εν κατακλείδι, θα μπορούσαμε να πούμε ότι τα συστήματα ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος που εισήχθησαν μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο στην Ευρώπη υιοθέτησαν μια προσέγγιση απλής καταπολέμησης των κύριων κοινωνικών κινδύνων, και έτσι εμφανίζονταν «υπολειμματικά» σε ένα σύστημα πρόνοιας που επικεντρωνόταν στη φιγούρα του άνδρα εργάτη. Οι πολιτικές του ΕΕΕ που προέκυψαν τις δεκαετίες του 1970 και του 1980 επηρεάστηκαν περισσότερο από την αύξηση της ανεργίας και από την εξάπλωση του πολιτικού φιλελευθερισμού στην Ευρώπη. Τέλος, τα συστήματα των τελευταίων ετών διακρίθηκαν από μεγαλύτερη ανησυχία για την κοινωνική ένταξη και την ενεργό συμμετοχή στην κοινωνική και επαγγελματική ζωή της χώρας. Αυτός άλλωστε ήταν και ο απώτερος στόχος ενός συστήματος κοινωνικής πρόνοιας που εξασφαλίζει πλήρως την ιδιότητα του πολίτη (Busilacchi, 2008).

Στον Πίνακα 3 παρουσιάζονται τα προγράμματα ΕΕΕ στις 27 χώρες της ΕΕ. Τα στοιχεία αντλήθηκαν από το MISSOC³ (Mutual Information System on Social Security). Οι πληροφορίες αφορούν στην 1^η Ιανουαρίου 2022, που έγινε η τελευταία ενημέρωση του συστήματος.

ΧΩΡΑ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ
ΑΥΣΤΡΙΑ	Sozialhilfe	Για να μπορέσουν τα άτομα που χρειάζονται τη βοήθεια της κοινωνίας να ζήσουν μια αξιοπρεπή ζωή. Διαφορικό ποσό. Υποκειμενικό δικαίωμα. Μη διακριτικό.
ΒΕΛΓΙΟ	Δικαίωμα στην κοινωνική ένταξη (droit à l'intégration sociale). Συμπεριλαμβάνεται το εισόδημα ένταξης (revenu d'intégration/leefloon).	Εγγύηση του δικαιώματος στην κοινωνική ένταξη χάρη σε μια εργασία ή σε ένα εισόδημα ένταξης (revenu d'intégration/leefloon), σε συνδυασμό ή όχι με ένα έργο ένταξης. Το εισόδημα από την ένταξη πρέπει να εξασφαλίζει ένα ελάχιστο εισόδημα σε άτομα που δε διαθέτουν επαρκείς πόρους και δεν είναι σε θέση να τους προμηθευτούν με προσωπική προσπάθεια ή άλλα μέσα. Διαφορικό ποσό. Υποκειμενικό δικαίωμα, μη διακριτικό. Τα ποσά είναι συνδεδεμένα με τον δείκτη τιμών καταναλωτή.
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	Γενικά και ειδικά μη ανταποδοτικά ελάχιστα μηνιαία επιδόματα κοινωνικής πρόνοιας	Το όφελος ελέγχεται βάσει των πόρων, βασίζεται σε ένα διακριτικό δικαίωμα και η παροχή του οργανώνεται κεντρικά.
ΓΑΛΛΙΑ	Ενεργό Εισόδημα Αλληλεγγύης (revenu de solidarité active, RSA)	Το εγγυημένο επίπεδο καθορίζεται με βάση το όριο φτώχειας, το οποίο αξιολογείται σύμφωνα με τον δείκτη τιμών καταναλωτή. Οι παροχές ορίζονται σε εθνικό επίπεδο και χορηγούνται βάσει υποκειμενικού δικαιώματος. Διαφορικά επιδόματα. Υποκειμενικό δικαίωμα. Μη διακριτικό

³ <https://www.missoc.org/>

ΓΕΡΜΑΝΙΑ	Επίδομα Διαβίωσης (Hilfe zum Lebensunterhalt) / Βασική εισοδηματική υποστήριξη για ηλικιωμένους και για άτομα με μειωμένη κερδοφορία (Grundsicherung im Alter und bei Erwerbsminderung) / Βασική εισοδηματική υποστήριξη για άτομα που αναζητούν εργασία (Grundsicherung für Arbeitsuchende)	Να δοθεί η δυνατότητα στους αποδέκτες που δε μπορούν να συντηρηθούν να απολαμβάνουν ένα αξιοπρεπές βιοτικό επίπεδο και να τους φέρουν σε θέση να ζουν ανεξάρτητα από την κοινωνική πρόνοια (Sozialhilfe). Διαφορικό ποσό. Υποκειμενικό δικαίωμα, μη διακριτικό.
ΔΑΝΙΑ	Kontanthjælp (Κοινωνική Βοήθεια). Uddannelseshjælp (Εκπαιδευτική Βοήθεια). Παροχές μετάβασης	Μέτρα ενεργοποίησης ή/και παροχές σε είδος προσφέρονται όταν ένα άτομο βρίσκεται, για συγκεκριμένες περιστάσεις (ασθένεια, ανεργία), προσωρινά, για μικρότερο ή μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, χωρίς επαρκή μέσα για την κάλυψη των αναγκών του ή της οικογένειάς του. Διαφορικό ποσό Υποκειμενικό δικαίωμα, με διακριτικό στοιχείο.
ΕΛΛΑΔΑ	The Guaranteed Minimum Income (GMI) (Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα)	Υποστήριξη εισοδήματος. Συμπληρωματικές κοινωνικές υπηρεσίες. Υπηρεσίες ενεργοποίησης.
ΕΣΘΟΝΙΑ	Επίδομα διαβίωσης (toimetulekutoetus)	Ο θεμελιώδης στόχος του καθεστώτος είναι να εγγυηθεί ότι μετά την πληρωμή των δαπανών στέγασης (εντός καθορισμένων ορίων) οι οικογένειες ή τα άτομα εξακολουθούν να διαθέτουν μέσα ισόδυνα με το ύψος του επιπέδου διαβίωσης. Το Κοινοβούλιο καθορίζει το ελάχιστο επίπεδο διαβίωσης. Τα επιδόματα χορηγούνται βάσει υποκειμενικού δικαιώματος σε τοπικό επίπεδο και ανανεώνονται σε μηνιαία βάση. Τα ποσά των παροχών είναι διαφορετικά ανάλογα με τη σύνθεση της οικογένειας, το εισόδημα και τα έξοδα στέγασης.
ΙΡΑΝΔΙΑ	Supplementary Welfare Allowance (Συμπληρωματικό Προνοιακό Επίδομα)	Το Συμπληρωματικό Επίδομα Πρόνοιας είναι ένα γενικό μη ανταποδοτικό πρόγραμμα ελαχίστων πόρων που καταβάλλεται σε κάθε άτομο, του οποίου τα μέσα δεν επαρκούν για να καλύψουν τις ανάγκες του. Μια σειρά από συστήματα μη ανταποδοτικού χαρακτήρα που σχετίζονται με έκτακτα περιστατικά είναι διαθέσιμα σε άτομα με περιορισμένα μέσα, με συγκεκριμένους ορισμούς του δικαιώματος στη νομοθεσία. Το κατάλληλο εβδομαδιαίο επιτόκιο πληρωμής, τόσο του γενικού, όσο και του ειδικού καθεστώτος αποφασίζεται από την Κυβέρνηση κάθε χρόνο στο πλαίσιο δημοσιονομικών αποφάσεων.
ΙΣΠΑΝΙΑ	Εθνικό Σύστημα Ελαχίστου Εισοδήματος (Ελάχιστο εισόδημα διαβίωσης, Ingreso Mínimo Vital)	Το δικαίωμα δεν είναι διακριτικό. Υπάρχουν ορισμένες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται, οι οποίες ποικίλλουν ανάλογα με το μη ανταποδοτικό όφελος. Το ύψος των παροχών ποικίλλει ανάλογα με διαφορετικούς παράγοντες (π.χ. το είδος του επιδόματος, τον αριθμό των δικαιωμάτων στο νοικοκυριό κ.λπ.).
ΙΤΑΛΙΑ	Reddito o Pensione di Cittadinanza Card	Είναι ένα μέτρο εισοδηματικής στήριξης για οικογένειες που έχουν ανάγκη και δικαιούνται Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα ή Σύνταξη σε μετρητά ή σε είδος.
ΚΡΟΑΤΙΑ	Guaranteed minimum benefit (GMB)- Εγγυημένο Ελάχιστο Βοήθημα	Χρηματικό ποσό για να βοηθήσει άτομα ή οικογένειες να καλύψουν βασικές ανάγκες Το ύψος του ποσού καθορίζεται με κυβερνητική απόφαση και δε μπορεί να υπερβεί τον ακαθάριστο κατώτατο μισθό, ανεξάρτητα από τον αριθμό των ατόμων στο νοικοκυριό. Είναι ένα κεντρικά οργανωμένο, μη ανταποδοτικό σύστημα που χρηματοδοτείται από φόρους.
ΚΥΠΡΟΣ	Guaranteed Minimum Income (Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα)	Στοχεύει στη διασφάλιση ενός κοινωνικά αποδεκτού ελαχίστου επιπέδου διαβίωσης για άτομα (και οικογένειες) που διαμένουν νόμιμα στην Κυπριακή Δημοκρατία, των οποίων το εισόδημα και άλλοι οικονομικοί πόροι δεν επαρκούν για την κάλυψη βασικών και ειδικών αναγκών τους. Το GMI παρέχεται με τη μορφή χρηματικής υποστήριξης ή/και υπηρεσιών. Χορηγείται βάσει υποκειμενικού δικαιώματος. Η φύση του επιδόματος είναι διαφορετική καθώς ποικίλλει ανάλογα με το εισόδημα και τη σύνθεση της οικογένειας του αιτούντος. Το καθεστώς είναι μη ανταποδοτικό.

ΛΕΤΟΝΙΑ	Επίδομα Ελαχίστου Εγγυημένου Εισοδήματος (Pabalsts garantētā minimālā ienākuma līmeņa nodrošināšanai)	Όφελος για τα άτομα που αναγνωρίζονται ως άπορα. Ένα μη ανταποδοτικό σύστημα όπου το δικαίωμα και το ποσό της παροχής δε σχετίζονται με κοινωνικές εισφορές. Οι παροχές χορηγούνται βάσει διακριτικού δικαιώματος Το επίδομα χορηγείται σε χρήμα ή σε είδος
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	Κοινωνική βοήθεια σε χρήμα (Pinišinė socialinė parama). Σύνταξη Κοινωνικής Πρόνοιας (Šalpos pensija)	Με έλεγχο πόρων. Διαφορικό ποσό.
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	Εισόδημα Κοινωνικής Ένταξης (revenu d'inclusion sociale, Revis)	Η νομοθεσία εξασφαλίζει σε κάθε άτομο που πληροί τις προϋποθέσεις βασικά μέσα διαβίωσης που μπορούν να συνδεθούν με μέτρα κοινωνικής και εργασιακής ενεργοποίησης. Υποκειμενικό δικαίωμα (χωρίς διακριτική ευχέρεια). Περιλαμβάνει το επίδομα ενεργοποίησης (allocation d'activation), που προορίζεται για την υποστήριξη ατόμων που συμμετέχουν σε ένα μέτρο ενεργοποίησης και το επίδομα ένταξης (allocation d'inclusion), που στοχεύει στην αντιστάθμιση της διαφοράς μεταξύ των υψηλότερων ποσών του Revis και του αθροίσματος των οικιακών πόρων.
ΜΑΛΤΑ	Social Assistance (Għajnunja Soċjali)	Υποκειμενικό δικαίωμα σε διαφορικό επίδομα ίσο με το 60% του κατώτατου εθνικού μισθού, το οποίο παρέχεται από την κεντρική κυβέρνηση και χρηματοδοτείται εξ ολοκλήρου από φόρους, υπόκειται σε έλεγχο πόρων που στοχεύει στη διασφάλιση ενός ελαχίστου εισοδήματος για όσους δε μπορούν να συντηρηθούν, π.χ. λόγω ασθένειας ή ανεργίας.
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	Algemene Bijstand	Προβλέπει οικονομική βοήθεια σε κάθε νόμιμο κάτοικο στην Ολλανδία που δεν μπορεί να καλύψει τα απαραίτητα έξοδα για τη διατροφή του εαυτού του ή της οικογένειάς του ή δεν μπορεί να το κάνει επαρκώς ή απειλείται με μια τέτοια κατάσταση. Εμπίπτει στην αρμοδιότητα της κεντρικής κυβέρνησης, αλλά εφαρμόζεται από τις τοπικές αρχές. Η κοινωνική πρόνοια γίνεται με έλεγχο πόρων.
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	Κανένα γενικό σχέδιο	Επίδομα για άτομα σε ενεργό ηλικία και επίδομα γήρατος.
ΠΟΛΩΝΙΑ	Social Aid	Μόνιμο επίδομα (Zasiłek Stały): υποχρεωτικό επίδομα, που χορηγείται σε άτομα ανάκαινα προς εργασία λόγω ηλικίας ή αναπηρίας. Περιοδικό Επίδομα (Zasiłek okresowy): μπορεί να χορηγείται σε άτομα και οικογένειες χωρίς επαρκές εισόδημα, ιδίως λόγω παρατεταμένης ασθένειας, αναπηρίας, ανεργίας και χωρίς δυνατότητα διατήρησης ή απόκτησης δικαιωμάτων από άλλα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης. Υποκειμενικό δικαίωμα με ορισμένα διακριτικά στοιχεία (ποσό). Διαφορετικά και σταθερά ποσά, ανάλογα με το είδος των παροχών.
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	Κοινωνικό Ελάχιστο Εισόδημα (Rendimento social de inserção)	Επίδομα σε χρήμα, σε συνδυασμό με σύμβαση ένταξης, που αποσκοπεί στη διασφάλιση ότι τα άτομα και η οικογένειά τους διαθέτουν επαρκείς πόρους για την κάλυψη των βασικών τους αναγκών, προάγοντας παράλληλα τη σταδιακή κοινωνική και επαγγελματική τους ένταξη. Διαφορικό ποσό.
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	Social Assistance	Η Κοινωνική Βοήθεια στοχεύει στην κάλυψη των βασικών αναγκών διασφαλίζοντας ένα ελάχιστο επίπεδο εισοδήματος, σύμφωνα με την αρχή της αλληλεγγύης, που εξαρτάται από τον αριθμό των μελών της οικογένειας και από το επίπεδο του Κοινωνικού Δείκτη Αναφοράς. Χορηγείται βάσει υποκειμενικού δικαιώματος. Η Κοινωνική Βοήθεια παρέχεται σε είδος ή σε μετρητά (διαφορικό ποσό).
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	Βοήθεια Υλικής Ανάγκης (Pomoc v hmotnej núdzi)	Το ποσό της Βοήθειας Υλικής Ανάγκης ποικίλλει ανάλογα με τον αριθμό των μελών του νοικοκυριού και χορηγείται με βάση ένα υποκειμενικό δικαίωμα (μη διακριτικό).
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	Οικονομική Κοινωνική Βοήθεια-(FSA) (denarna socialna pomoč) και Συμπληρωματικό Επίδομα (SA) (varstveni dodatek)	Παρέχεται οικονομική στήριξη για να εξασφαλίζονται οι ελάχιστες ανάγκες διαβίωσης. Οργανώνονται κεντρικά αλλά διαχειρίζονται τοπικά και χορηγούνται από Κέντρα Κοινωνικής Εργασίας (Centri za socialno delo).
ΣΟΥΗΔΙΑ	Κοινωνική Βοήθεια (Ekonomiskt bistånd)	Είναι μια μορφή έσχατης ανάγκης βοήθειας. Η βοήθεια παρέχεται όταν ένα άτομο βρίσκεται προσωρινά (για μικρότερο ή μεγαλύτερο χρονικό διάστημα) χωρίς επαρκή μέσα για να καλύψει τα απαραίτητα έξοδα διαβίωσης.

ΤΣΕΧΙΑ	SAMN (System of Assistance in Material Need)	Βασικός στόχος είναι η εξασφάλιση βασικών αναγκών διαβίωσης και στέγασης. Διαφορικά ποσά.
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	Toimeentulotuki	Η κοινωνική πρόνοια είναι μια μορφή έσχατης ανάγκης βοήθειας. Δεν υπάρχει συγκεκριμένος ορισμός στη νομοθεσία, αλλά στόχος του επιδόματος είναι η εξασφάλιση τουλάχιστον της ελάχιστης διαβίωσης για το άτομο (οικογένεια). Η βοήθεια παρέχεται όταν ένα άτομο (οικογένεια) είναι προσωρινά, για μικρότερο ή μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, χωρίς επαρκή μέσα για να καλύψει τα απαραίτητα έξοδα διαβίωσης.

Πίνακας 3: Βασικές αρχές προγραμμάτων ΕΕΕ στην ΕΕ

Πηγή: <https://www.missoc.org/>

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Μετά από τρεις διαδοχικές αποτυχημένες προσπάθειες εισαγωγής του ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος (Lalioi, 2015, Δημουλάς, 2017, Πρακτικά Βουλής, 1999 & Πρακτικά Βουλής, 2005), και ενώ η πολιτική διαβούλευση για τη θεσμοθέτηση του ΕΕΕ στην Ελλάδα υπερέβη κατά πολύ χρονικά τη διατύπωση της Σύστασης “soft-law” 92/441 του Ευρωκοινοβουλίου το 1992, τελικά χρειάστηκε η επιβολή του ως κομμάτι του Δεύτερου Μνημονίου μεταρρυθμίσεων, που συνόδευσε τη δανειακή σύμβαση Ελλάδας και Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ), Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΕΕ) και Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) το 2012. Αυτές οι συμφωνίες, που επικυρώθηκαν από το κοινοβούλιο σε κλίμα έντονων διαμαρτυριών, στόχευαν στη μείωση των δημόσιων δαπανών και την υλοποίηση διαρθρωτικών αλλαγών στον διοικητικό μηχανισμό, στα πλαίσια του πολυνομοσχεδίου δημοσιονομικής λιτότητας (Lalioi, 2015).

Πιο συγκεκριμένα, με τον Ν.4093/2012 «*Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016-Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του Ν.4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016*» τέθηκε σε πιλοτική εφαρμογή πρόγραμμα ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος σε δύο περιοχές της Ελλάδας με διαφορετικά κοινωνικά και οικονομικά γνωρίσματα. Οι δικαιούχοι του προγράμματος ήταν άτομα και οικογένειες που διαβίωναν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας. Στα πλαίσια του προγράμματος, παρέχονταν εισοδηματική ενίσχυση και δράσεις κοινωνικής επανένταξης, ως συμπληρωματική πολιτική για την εξάλειψη της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Ως αναμενόμενη ημερομηνία έναρξης της πιλοτικής εφαρμογής του προγράμματος ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος ορίστηκε η 1/1/2014 (ΦΕΚ Τεύχος Α'222/12.11.2012).

Η πιλοτική εφαρμογή αρχίζει τελικά δύο χρόνια αργότερα με την έκδοση υπουργικής απόφασης στις 7/11/2014. Η δαπάνη ύψους 20 εκ. ευρώ γίνεται σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού και κατανέμεται στα οικονομικά έτη 2014 και 2015. Η εφαρμογή του μέτρου επεκτείνεται σε 13 δήμους (Παράρτημα Ι, Πίνακας Π1). Το ΕΕΕ μετονομάζεται σε «*Εγγυημένο Κοινωνικό Εισόδημα*» (ΦΕΚ Τεύχος Β'3018/7.11.2014).

Ως προς τα κριτήρια υπαγωγής στο πρόγραμμα, την ωφελούμενη μονάδα μπορεί να απαρτίζει ένα άτομο, ή μία οικογένεια, με ένα ή περισσότερα εξαρτώμενα μέλη ή ένα

ζεύγος (έγγαμο ή με σύμφωνο συμβίωσης) με ή χωρίς εξαρτώμενα μέλη. Στο πρόγραμμα δεν έχουν δικαίωμα ένταξης άτομα φιλοξενούμενα ή περιθάλποντα σε Μονάδες Κλειστής Φροντίδας ή σε Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης ή πρόσωπα ενταγμένα σε προγράμματα κάλυψης βασικών αναγκών στέγασης (πχ. κοινωνικοί ξενώνες). Οι προϋποθέσεις ένταξης σχετίζονται με τη διαμονή, την περιουσία και το εισόδημα (ΦΕΚ Τεύχος Β'3018/7.11.2014).

Στην καθολική εισοδηματική ενίσχυση για κάθε ωφελούμενο νοικοκυριό περιλαμβάνεται η βασική ενίσχυση εισοδήματος (100 ευρώ σε μηνιαία βάση για κάθε ωφελούμενο νοικοκυριό) και η αναλογική εισοδηματική ενίσχυση (100 ευρώ ανά μήνα για κάθε ενήλικα και 50 ευρώ ανά μήνα για κάθε ανήλικο εξαρτώμενο μέλος). Στο πλαίσιο της πιλοτικής εφαρμογής, η εισοδηματική ενίσχυση καταβάλλεται για έξι μήνες. Το ΕΕΕ δεν υπόκειται σε φορολόγηση, ή σε οποιαδήποτε κράτηση, είναι ακατάσχετο και δε συμψηφίζεται με ήδη βεβαιωμένες οφειλές προς το δημόσιο ή τις τράπεζες (ΦΕΚ Τεύχος Β'3018/7.11.2014).

Το σκηνικό περιλαμβάνει προγράμματα επανένταξης / ενσωμάτωσης στην αγορά εργασίας, πρόσβαση στο κοινωνικό οικιακό τιμολόγιο της ΔΕΗ, σε επιδόματα θέρμανσης και ιατροφαρμακευτική φροντίδα (Laloti, 2015).

Αναστολή της καταβολής υφίσταται με την απομάκρυνση του δικαιούχου από την Ελλάδα για διάστημα που ξεπερνάει τους δύο μήνες ή κατόπιν άρνησής του να απασχοληθεί σε θέση εργασίας, αντίστοιχης των δεξιοτήτων του, που του προτείνεται από τον ΟΑΕΔ (νυν ΔΥΠΑ:). Η διακοπή της καταβολής πραγματοποιείται σε περίπτωση θανάτου του δικαιούχου, οριστικής εγκατάστασής του εκτός χώρας ή όταν παύει να πληροί τις νόμιμες προϋποθέσεις ένταξης (ΦΕΚ Τεύχος Β'3018/7.11.2014).

Η συνομολόγηση με τους θεσμούς για την κλιμακωτή διεύρυνση του προγράμματος ήρθε το 2016 και η θεσμική πλαισίωση ξεκινάει με το Άρθρο 235 του Ν.4389 για «Επείγουσες διατάξεις για την εφαρμογή της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και άλλες διατάξεις». Σύμφωνα με το άρθρο 235, που φέρει τον τίτλο «Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης-Μεταβατικές διατάξεις για το ΕΚΑΣ», τίθεται σε κλιμακωτή εθνική εφαρμογή το πρόγραμμα υπό τον τίτλο «Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης» σε 30 μικρούς και μεσαίους δήμους (Παράρτημα 1, Πίνακας Π2), βάσει κριτηρίων πληθυσμού, δεικτών φτώχειας και ανεργίας. Το ΚΕΑ είναι αφορολόγητο. Το πρόγραμμα απαρτίζεται από τρεις πυλώνες: την ενίσχυση του εισοδήματος, την πρόσβαση σε κοινωνικές παροχές και «υπηρεσίες ενεργοποίησης και προώθησης των δικαιούχων σε δράσεις». Ως ημερομηνία λήξης της αρχικής φάσης του

προγράμματος ορίζεται η 31^η Δεκεμβρίου 2016. Σε σύγκριση με την πιλοτική φάση του προγράμματος, τροποποιείται το διάστημα της περιόδου που συνυπολογίζεται για την εκτίμηση του εισοδήματος των ωφελούμενων (έξι μήνες στη νέα φάση σε αντίθεση με το 12μηνο του πιλοτικού σχεδίου). Αλλαγές υφίστανται και στη διαδικασία της αίτησης, καθώς είναι εφικτή η υποβολή της μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας ή μέσω των δήμων και των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ). Παράλληλα, παρέχεται ενημέρωση για την πορεία της αίτησης και τις μεταβολές των στοιχείων (ΦΕΚ Τεύχος Α΄94/27.05.2016).

Στην πορεία, με τον Ν.4445/2016 (Άρθρο 22) το πρόγραμμα του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης (ΚΕΑ) επεκτείνεται σε όλους τους δήμους της χώρας από 1^η Ιανουαρίου του 2017. Γίνονται διευκρινήσεις σχετικά με τους ωφελούμενους και ορίζονται οι αρμόδιες υπηρεσίες για την υλοποίηση του ΚΕΑ (ΦΕΚ Τεύχος Α΄236/19.12./2016 και ΚΥΑ Γ.Δ.5οικ.2961-10/2017-ΦΕΚ 128/Β/24.01.2017).

Στον Ν.4549/2018, Άρθρο 22, γίνονται εκ νέου διευκρινήσεις σχετικά με τους δικαιούχους (συγκεκριμένα για τους άστεγους) ενώ αντικαθίσταται το πρώτο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 235 του Ν. 4389/2016 ως εξής: *«το Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης είναι αφορολόγητο, δεν υπόκειται σε οποιαδήποτε κράτηση, δεν κατάσχεται ούτε συμψηφίζεται με ήδη βεβαιωμένα χρέη προς το Δημόσιο ή πιστωτικά ιδρύματα και δεν υπολογίζεται στα εισοδηματικά όρια και στον τρόπο υπολογισμού του ποσού για την καταβολή οποιασδήποτε άλλης παροχής κοινωνικού ή προνοιακού χαρακτήρα»*. Οι λοιπές λεπτομέρειες του προγράμματος θα καθορίζονται *«με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εσωτερικών, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Οικονομικών, Διοικητικής Ανασυγκρότησης, καθώς και Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων σε περίπτωση αρμοδιότητάς του»* (ΦΕΚ Τεύχος Α΄105/14.06.2018).

Με τον Ν.4659/2020 και το Άρθρο 29, που φέρει τον τίτλο «Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα», εντάσσεται προϋπόθεση για τα νοικοκυριά που περιλαμβάνουν ανήλικα μέλη. Πιο συγκεκριμένα, τα ανήλικα μέλη θα πρέπει να φοιτούν στην υποχρεωτική εκπαίδευση και η φοίτησή τους να είναι συστηματική. Τέλος, αναφέρεται ότι όπου στην κείμενη νομοθεσία γίνεται λόγος για το «Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης (Κ.Ε.Α.)», νοείται πλέον το «Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα» (ΦΕΚ Τεύχος Α΄21/03.02.2020).

Στον Ν.4756/2020, στο Άρθρο 4, που φέρει τον τίτλο *«Άστεγοι ως ωφελούμενη μονάδα του Ελαχίστου Εγγυημένου Εισοδήματος»*, παρέχονται διευκρινήσεις σχετικά με τους

δικαιούχους ενώ στο Άρθρο 9 τροποποιούνται κάποιες εξουσιοδοτικές διατάξεις. Στο Άρθρο 15 εξειδικεύεται το θέμα των αστέγων που είναι δικαιούχοι του ΕΕΕ, στα πλαίσια του προγράμματος «Στέγαση και Εργασία για τους αστέγους» (ΦΕΚ Τεύχος Α΄235/26.11.2020).

Στο θεσμικό πλαίσιο εντάσσεται και ο Ν.4808/2021. Στο Άρθρο 136 γίνεται εκ νέου αναφορά στη φοίτηση στην υποχρεωτική εκπαίδευση των ανήλικων μελών, ως βασική προϋπόθεση για τη χορήγηση του επιδόματος (ΦΕΚ Α΄101/19.06.2021).

Παράλληλα, με Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις (ΚΥΑ) ρυθμίζονται ανά διαστήματα παράμετροι του προγράμματος αλλά και οι αρμοδιότητες των οργάνων υλοποίησής του. Ενδεικτικά αναφέρουμε την ΚΥΑ Δ23/οικ./30299/2377/2016-ΦΕΚ 2089/Β/07.07.2016, που καθορίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις εφαρμογής της πρώτης φάσης του προγράμματος ΚΕΑ, την ΚΥΑ Γ.Δ.5οικ.2961-10/2017-ΦΕΚ 128/Β/24.01.2017 και την ΚΥΑ Δ13/οικ./33475/1935/2018 ΦΕΚ 2281/Β/15.06.2018 (όπως αυτή τροποποιήθηκε με τις διατάξεις των ΚΥΑ Δ13/οικ./54653/2701/2018-ΦΕΚ 4837/Β/30.10.2018, ΚΥΑ Δ13/οικ./25150/557/2019-ΦΕΚ 2194/Β/07.06.2019, ΚΥΑ Δ13/οικ./16250/321/2020-ΦΕΚ 1655/Β/04.05.2020 και ΦΕΚ 3359/Β/28.07.2021) για τον καθορισμό των όρων και των προϋποθέσεων εφαρμογής του προγράμματος «Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης». Η πιο πρόσφατη ΚΥΑ για το ΕΕΕ επίσης παρέχει σε 16 Άρθρα διευκρινήσεις για ζητήματα σχετιζόμενα με το ΕΕΕ και την τροποποίηση σε όρους και προϋποθέσεις της εφαρμογής του (ΦΕΚ Τεύχος Β΄2089/07.07.2016, ΦΕΚ Τεύχος Β΄128/24.01.2017, ΦΕΚ Τεύχος Β΄2281/15.06.2018, ΦΕΚ Τεύχος Β΄4837/30.10.2018, ΦΕΚ Τεύχος Β΄2194/07.06.2019, ΦΕΚ Τεύχος Β΄1655/04.05.2020 και ΦΕΚ Τεύχος Β΄3359/28.07.2021).

Στις 08/07/2022 αναρτήθηκε στη Διαύγεια (ΑΔΑ: 6Ζ7546ΜΤΛΚ-ΕΣΝ) με αρ. πρωτ. 63719/06-07-2022 η εγκύκλιος της Υφυπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων με θέμα «Διευκρινίσεις για την ένταξη ωφελούμενων μονάδων ως μονογονεϊκών οικογενειών στα Προγράμματα Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα και Επίδομα Στέγασης». Με την εγκύκλιο παρέχονται διευκρινήσεις σχετικά με τη συμμετοχή των μονογονεϊκών νοικοκυριών στα παραπάνω προγράμματα (Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων, 2022).

4.1 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΕΕ

Το πρόγραμμα «Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα» είναι ένα εργαλείο προνοιακών παρεμβάσεων που απευθύνεται σε επισφαλή νοικοκυριά και ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, στοχεύοντας στην αντιμετώπιση των απορροιών της φτώχειας και την αποφυγή του κοινωνικού αποκλεισμού αλλά και στην κοινωνική και οικονομική ένταξη / επανένταξη των ασθενέστερων μελών της κοινωνίας.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει τρεις πυλώνες δράσεων: την ενίσχυση του εισοδήματος των δικαιούχων, τη διασύνδεση των ωφελούμενων με υπηρεσίες, παροχές και αγαθά κοινωνικής ένταξης και την προώθηση, όσων μπορούν να εργαστούν, σε δράσεις ένταξης ή επανένταξης στην αγορά εργασίας.

Στις υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης, ενδεικτικά περιλαμβάνονται η δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη των ανασφάλιστων μελών, η ένταξη σε δομές κοινωνικής φροντίδας ή προγράμματα αντιμετώπισης της φτώχειας, η ένταξη σε προγράμματα του Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους αλλά και κοινωνικά τιμολόγια σε παρόχους ηλεκτρικής ενέργειας και ύδρευσης, σε Δήμους και Δημοτικές Επιχειρήσεις.

Οι υπηρεσίες ενεργοποίησης αφορούν σε προγράμματα κοινωφελούς εργασίας, προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας αλλά και στην ένταξη ή επανένταξη στην εκπαίδευση και στα σχολεία δεύτερης ευκαιρίας.

Ειδικά, όσον αφορά στον τρίτο πυλώνα, γίνεται υποχρεωτική η εγγραφή στο μητρώο ανέργων των ωφελούμενων που μπορούν να εργαστούν και δε διαθέτουν κάρτα ανεργίας (Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων, 2021).

Ως ωφελούμενες μονάδες του προγράμματος ορίζονται τα μονοπρόσωπα νοικοκυριά, ήτοι ενήλικα άτομα (άγαμα, χήρα, διαζευγμένα, σε διάσταση) υπόχρεα ατομικής φορολογικής δήλωσης, που εκπίπτουν της κατηγορίας άνω των 25 ετών και σπουδάζουν σε ΑΕΙ, σε σχολεία ή ΙΕΚ της χώρας ή του εξωτερικού. Ωφελούμενη μονάδα αποτελεί και το πολυπρόσωπο νοικοκυριό, που εμπερικλείει όλα τα διαμένοντα κάτω από την ίδια στέγη άτομα. Το πολυπρόσωπο νοικοκυριό μπορεί να απαρτίζεται από ένα άτομο με ένα ή περισσότερα τέκνα, από έγγαμο, ή με σύμφωνο συμβίωσης, ζευγάρι, με ή χωρίς τέκνα, αλλά και από φιλοξενούμενα άτομα ή φιλοξενούμενη οικογένεια (ΦΕΚ Τεύχος Α΄.94/27.05.2016), εφόσον η φιλοξενία είναι δηλωμένη στην

τελευταία εκκαθαριστική δήλωση. Στο πολυπρόσωπο νοικοκυριό εντάσσονται και ενήλικα τέκνα έως 25 ετών, που φοιτούν σε ΑΕΙ ή ΙΕΚ της ημεδαπής ή αλλοδαπής (ΦΕΚ Τεύχος Α'236/19.12./2016). Ως ανήλικα θεωρούνται τα μέλη της ωφελούμενης μονάδας ως τα 18 τους έτη (ΦΕΚ Τεύχος Α'.94/27.05.2016). Στις περιπτώσεις που η ωφελούμενη μονάδα περιλαμβάνει ανήλικα μέλη, για τα οποία υφίστανται οι προϋποθέσεις φοίτησης στην υποχρεωτική εκπαίδευση, το επίδομα χορηγείται υπό τον όρο της εγγραφής και της πραγματικής φοίτησής τους σε σχολείο (ΦΕΚ Τεύχος Α'21/03.02.2020).

Δικαιούχοι είναι και οι άστεγοι, όσοι δηλαδή διαβιούν στο δρόμο ή σε καταλύματα ακατάλληλα, εφόσον έχουν καταγραφεί από υπηρεσίες των Δήμων ή είναι χρήστες των υπηρεσιών Ανοικτών Κέντρων Ημέρας Αστέγων (ΦΕΚ Τεύχος Α'.94/27.05.2016), Υπνωτηρίων (ΚΥΑ Γ.Δ.5οικ.2961-10/2017-ΦΕΚ 128/Β/24.01.2017) και ξενώνων μεταβατικής υποδοχής και ξενώνων γυναικών θυμάτων βίας (ΦΕΚ Τεύχος Α'235/26.11.2020). Μάλιστα διευκρινίζεται ότι η έλλειψη στέγης δε γίνεται να τεκμηριωθεί μόνο μέσω της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος (ΚΥΑ Γ.Δ.5οικ.2961-10/2017-ΦΕΚ 128/Β/24.01.2017). Οι άστεγοι δεν υποχρεούνται να καταβάλλουν το οριζόμενο από την κείμενη νομοθεσία πρόστιμο για εκπρόθεσμη υποβολή φορολογικής δήλωσης (ΦΕΚ Τεύχος Α'.94/27.05.2016). Παράλληλα, εντάσσονται υπό προϋποθέσεις στο ΚΕΑ, κατόπιν αιτήσεώς τους, οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας, όταν παύει η οικονομική βοήθεια και παροχή στέγασης του προγράμματος «ΕΣΤΙΑ» (ΚΥΑ Δ13/οικ./25150/557/2019-ΦΕΚ 2194/Β/07.06.2019). Οι ωφελούμενοι του προγράμματος «Στέγαση και Εργασία για τους Αστέγους», που είναι εγγεγραμμένοι στον ΟΑΕΔ (νυν ΔΥΠΑ) και δε λαμβάνουν επίδομα ανεργίας, δύνανται να λάβουν το ΕΕΕ (ΦΕΚ 3359/Β/28.07.2021).

Με εγκύκλιο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, εντάσσονται υπό προϋποθέσεις ως ωφελούμενες μονάδες ως μονογονεϊκές⁴ οικογένειες και στις περιπτώσεις που το νοικοκυριό αποτελείται από τον γονέα και ενήλικο τέκνο, εφόσον

⁴ Η μονογονεϊκή οικογένεια αποτελείται από έναν γονέα (άγαμο, σε χηρεία ή διαζευγμένο ή σε διάσταση, ή λόγω κράτησης του έτερου γονέα σε σωφρονιστικό ίδρυμα), ο οποίος ασκεί αποκλειστικά στην πράξη ή μετά από σχετική ανάθεση με δικαστική απόφαση ή συμβολαιογραφική πράξη, σύμφωνα με την υπάρχουσα νομοθεσία, την προσωρινή ή μόνιμη επιμέλεια ενός ή περισσότερων ανήλικων τέκνων. Για τις ανάγκες των Προγραμμάτων, το νοικοκυριό θα πρέπει να αποτελείται απαρτίζεται από τα μέλη της μονογονεϊκής οικογένειας, δηλαδή τον γονέα και ένα ή περισσότερα τέκνα (Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων, 2022).

υπάρχει απόφαση δικαστικής συμπαράστασης και όταν αποτελείται από τον γονέα και ένα ή περισσότερα ανήλικα τέκνα καθώς και από ενήλικο μέλος, για το οποίο υπάρχει απόφαση δικαστικής συμπαράστασης (Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων, 2022).

Από το πρόγραμμα εξαιρούνται άτομα που φιλοξενούνται ή δέχονται περίθαλψη σε Μονάδες Κλειστής Φροντίδας, σε Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης και Μονάδες Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης ή είναι δικαιούχοι στο πρόγραμμα Προστατευόμενων Διαμερισμάτων του Άρθρου 9 του Ν.2719/1999. Εξαιρούνται επίσης άτομα που φιλοξενούνται σε Μονές, που κρατούνται σε σωφρονιστικά ιδρύματα και άτομα που κατοικούν μόνιμα στο εξωτερικό (ΦΕΚ 3359/Β/28.07.2021). Για την ένταξη των νοικοκυριών στο πρόγραμμα του ΕΕΕ πρέπει να πληρούνται αθροιστικά τρεις κατηγορίες κριτηρίων: τα εισοδηματικά κριτήρια, τα περιουσιακά κριτήρια και τα κριτήρια διαμονής.

Όσον αφορά στα εισοδηματικά κριτήρια, το δηλούμενο εισόδημα⁵ του νοικοκυριού (όπως αυτό υπολογίζεται για τους σκοπούς της ένταξης στο ΕΕΕ), έξι μήνες πριν από την υποβολή της αίτησης υπαγωγής στο πρόγραμμα, δε θα πρέπει να ξεπερνάει το εξαπλάσιο του εγγυημένου ποσού⁶ για κάθε τύπο νοικοκυριού. Το δηλούμενο

⁵ Ως δηλούμενο εισόδημα ορίζεται το καθολικό πραγματικό εισόδημα από κάθε πηγή προέλευσης-προφύρων, μετά την αφαίρεση των εισφορών για κοινωνική ασφάλιση-που εισπράχθηκε από όλα τα μέλη του νοικοκυριού, κατά το εξάμηνο πριν από το μήνα κατάθεσης της αίτησης. Στο συνολικό δηλούμενο εισόδημα συμπεριλαμβάνεται και το σύνολο των επιδομάτων και άλλων ενισχύσεων, καθώς και το εισόδημα που απαλλάσσεται από το φόρο ή υπόκειται σε ειδική φορολογία. Το δηλούμενο εισόδημα δεν εμπεριέχει το επίδομα αναδοχής του άρθρου 9 του Ν.2082/1992, τα μη ανταποδοτικά επιδόματα αναπηρίας που χορηγούνται από το κράτος, την οικονομική ενίσχυση σε όσους βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης λόγω θεομηνίας ή φυσικών καταστροφών, το επίδομα που δίδεται σε ανέργους δυνάμει της παρ.5 του άρθρου 30 του Ν.4144/2013 και το σύνολο του καθαρού εισοδήματος από μισθωτές υπηρεσίες, προγράμματα κοινωφελούς εργασίας ή από οποιοδήποτε άλλο πρόγραμμα εργασίας για δύο περιόδους υποστήριξης στις περιπτώσεις αυτονόμησης φιλοξενούμενων σε ξενώνες προσωρινής φιλοξενίας, ξενώνες γυναικών θυμάτων βίας και σε υπνωτήρια, λόγω εισαγωγής στην αγορά εργασίας. Για την ένταξη στη ρύθμιση χρειάζεται η προηγούμενη κατάθεση αίτησης για λήψη του ΕΕΕ εντός της δομής και η αυτονόμηση από αυτήν εντός έξι μηνών από την εισχώρηση στην αγορά εργασίας (ΦΕΚ 3359/Β/28.07.2021).

⁶ Ως εγγυημένο ποσό ορίζεται το ποσό που εγγυάται το πρόγραμμα για κάθε νοικοκυριό, αναλόγως τον αριθμό και την ηλικία των μελών του, μετά την καταβολή της εισοδηματικής ενίσχυσης του

εισόδημα δεν γίνεται να υπερβαίνει το ποσό των 5.400 ευρώ, ανεξαρτήτως της σύνθεσης του νοικοκυριού. Στο Παράρτημα I (Πίνακας 4) παρουσιάζονται παραδείγματα υπολογισμού του εξαπλάσιου ύψους του εγγυημένου ποσού για διαφορετικές συνθέσεις νοικοκυριών (ibid, 2021).

Όσον αφορά στην ακίνητη περιουσία, η συνολική φορολογητέα αξία της δεν θα πρέπει να ξεπερνά τα 90.000 ευρώ για το μονοπρόσωπο νοικοκυριό, με προσαύξηση 15.000 ευρώ για κάθε πρόσθετο μέλος και όριο τα 150.000 ευρώ. Αναφορικά με την κινητή περιουσία, η αντικειμενική δαπάνη των επιβατικών αυτοκινήτων Ιδιωτικής (IX) και Μικτής Χρήσης (MX) δε θα πρέπει να ξεπερνά συνολικά τα 6.000 ευρώ. Παράλληλα, το συνολικό ύψος των τόκων αποταμιεύσεων δε θα πρέπει να υπερβαίνει σε ετήσια βάση το ποσό που προκύπτει βάσει του τύπου:

$$\text{Ετήσιος Τόκος} = \frac{\text{Όριο καταθέσεων} \times \text{Μέσο Ετήσιο Καταθετικό Επιτόκιο}}{100}$$

Στο Παράρτημα I (Πίνακας 5) παρατίθενται παραδείγματα με όρια καταθέσεων, μετοχών, ομολόγων κτλ. ανάλογα με τη σύνθεση του νοικοκυριού. Αποκλείονται από την πρόσβαση στο ΕΕΕ όσοι εμπίπτουν στις δαπάνες του φόρου πολυτελείας, όσοι δηλώνουν έξοδα για αποζημιώσεις πληρωμάτων σκαφών αναψυχής, για δίδακτρα για ιδιωτικά σχολεία και για οικιακούς βοηθούς, οδηγούς αυτοκινήτων και καθηγητές. Ως κριτήριο διαμονής ορίζεται η μόνιμη και νόμιμη διαμονή της ωφελούμενης μονάδας στην Ελληνική επικράτεια (ibid, 2021).

4.2 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΕΕΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στα πλαίσια του Ετήσιου Προγράμματος Ελέγχων 2021 του Ελεγκτικού Συνεδρίου, διεξήχθη έλεγχος σχετιζόμενος με το ΕΕΕ και τις διαδικασίες διασφάλισης τήρησης

προγράμματος. Για το μονοπρόσωπο νοικοκυριό ορίζεται στα 200€ μηνιαίως. Για κάθε επιπρόσθετο ενήλικο μέλος του νοικοκυριού υπάρχει προσαύξηση 100€ μηνιαίως. Για κάθε ανήλικο μέλος του νοικοκυριού η προσαύξηση είναι 50€ μηνιαίως. Στο νοικοκυριό που απαρτίζεται μόνο από μονογονεϊκή οικογένεια, το μεγαλύτερο σε ηλικία ανήλικο μέλος εκλαμβάνεται ως ενήλικας, ενώ σε νοικοκυριό με απροστάτευτο/α τέκνο/α, για τις ανάγκες εκτιμήσεως του εγγυημένου ποσού κάθε απροστάτευτο τέκνο υπολογίζεται ως ενήλικας. Ως ανώτατο όριο του εγγυημένου ποσού ορίζονται τα 900€ μηνιαίως, ανεξαρτήτως της σύνθεσης του νοικοκυριού (ΦΕΚ 3359/Β/28.07.2021).

των κριτηρίων ένταξης σε αυτό. Ο έλεγχος αφορούσε την περίοδο 2018-2020 και υλοποιήθηκε με ερωτηματολόγια και επιτόπιες επισκέψεις στη Διεύθυνση Καταπολέμησης Φτώχειας, στην ΗΔΙΚΑ ΑΕ, στον ΟΠΕΚΑ και σε 5 δήμους. Ο έλεγχος κατέληξε στο συμπέρασμα της ελλιπούς και μη ομοιόμορφης στρατηγικής δημοσιότητας και ενημέρωσης, με απόρροια την προβληματική προσέγγιση των ευάλωτων ομάδων πληθυσμού τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Η μη τήρηση ενιαίου ηλεκτρονικού αρχείου με ελλείψεις ηλεκτρονικών διασταυρώσεων (με ληξιαρχεία, δημοτολόγια, πλατφόρμα Myschool και τράπεζες) και η θολή εικόνα για το μέγεθος και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των εν δυνάμει δικαιούχων δεν εξασφαλίζουν την κατάλληλη και ισότιμη πρόσβαση στο πρόγραμμα. Παράλληλα, διαπιστώθηκαν αδυναμίες ως προς την επεξεργασία των υποβληθέντων δικαιολογητικών αλλά και χαμηλό ποσοστό κοινωνικών ερευνών. Τέλος, παρατηρήθηκε ατέλεια στη διασύνδεση του πρώτου (εισοδηματική ενίσχυση) με τον δεύτερο πυλώνα (συμπληρωματικές κοινωνικές υπηρεσίες) και καθυστέρηση στην ενεργοποίηση του τρίτου πυλώνα (υπηρεσίες επανένταξης) (Ελεγκτικό Συνέδριο, 2021).

Στον Πίνακα 4 παρουσιάζονται οι ενεργές εγκεκριμένες αιτήσεις και τα ποσά ανά μήνα για τα έτη 2019 και 2020.

ΜΗΝΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ	ΠΟΣΟ (€)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ	ΠΟΣΟ (€)
	2019		2020	
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	290.072	63.128.428,80	245.961	52.777.273,77
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	264.467	55.072.928,13	231.311	48.830.865,54
ΜΑΡΤΙΟΣ	262.283	54.038.115,37	231.659	48.612.754,57
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	264.755	54.315.532,86	236.831	49.508.220,80
ΜΑΙΟΣ	255.603	52.281.443,81	241.776	57.596.475,21
ΙΟΥΝΙΟΣ	258.482	53.247.726,20	240.066	50.117.758,67
ΙΟΥΛΙΟΣ	263.583	54.433.483,07	232.920	47.247.595,82
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	272.643	57.611.630,19	219.446	48.107.991,82
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	267.193	56.870.062,16	228.316	50.408.468,69
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	267.516	57.246.216,86	242.632	53.542.833,69
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	258.376	55.299.333,36	249.316	54.790.292,68
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	251.278	53.863.369,92	257.452	112.479.263,96
ΣΥΝΟΛΟ		667.408.270,73		674.019.795,22

Πίνακας 4: Εγκεκριμένες αιτήσεις ΕΕΕ (αριθμός δικαιούχων) και ποσά ανά μήνα για τα έτη 2019, 2020

Πηγή: Ελεγκτικό Συνέδριο, Έκθεση Ελέγχου 3/2021

Στον Πίνακα 5 παρουσιάζονται τα ποσοστά ωφελούμενων ΕΕΕ σε επίπεδο περιφέρειας κατά τους μήνες Ιανουάριο, Ιούνιο και Δεκέμβριο 2020. Όπως προκύπτει από τον Πίνακα, το μεγαλύτερο ποσοστό καταλαμβάνει η περιφερειακή ενότητα Κεντρικού Τομέα.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΑ ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΕΕ		
	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2020	ΙΟΥΝΙΟΣ 2020	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2020
Νότιος Τομέας	11,96%	11,57%	11,51%
Νησιά	3,42%	3,59%	3,60%
Δυτικός Τομέας	12,52%	12,2%7	12,48%
Κεντρικός Τομέας	33,28%	33,06%	34,27%
Ανατολική Αττική	10,09%	10,15%	10,14%
Δυτική Αττική	6,83%	7,36%	7,62%
Βόρειος Τομέας	6,47%	6,39%	5,84%
Πειραιάς	15,44%	15,62%	14,55%

Πίνακας 5: Ποσοστά Ωφελούμενων ΕΕΕ Περιφερειακών Ενοτήτων Περιφέρειας Αττικής

Πηγή: <http://social-network.gr/>

Στον Πίνακα 6 παρουσιάζεται η κατηγοριοποίηση των περιφερειακών ενοτήτων βάσει των ποσοστών των ωφελούμενων ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος σε περιφερειακό επίπεδο κατά τον μήνα Ιούνιο των ετών 2020 και 2021. Τον Ιούνιο του 2021 παρατηρείται αύξηση του πλήθους των ωφελούμενων σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του προηγούμενου έτους. Τη μεγαλύτερη ποσοστιαία μεταβολή παρουσιάζει ο Νότιος Τομέας (48,95%).

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ ΑΝΑ ΠΕ (ΙΟΥΝΙΟΣ 2020)	ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ ΠΕ ΕΕΕ ΙΟΥΝΙΟΣ 2020/ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ ΕΕΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΥΝΙΟΣ 2020	ΑΡΙΘΜΟΣ ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ ΑΝΑ ΠΕ (ΙΟΥΝΙΟΣ 2021)	ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ ΠΕ ΕΕΕ ΙΟΥΝΙΟΣ 2021/ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ ΕΕΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΥΝΙΟΣ 2021	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΕΕ (ΙΟΥΝΙΟΣ 2020-2021)
ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΑΘΗΝΩΝ	29.285	33,06%	41.212	33,18%	40,73%
ΝΟΤΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΑΘΗΝΩΝ	10.246	11,57%	15.262	12,29%	48,95%
ΒΟΡΕΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΑΘΗΝΩΝ	5.661	6,39%	7.738	6,23%	36,70%
ΔΥΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΑΘΗΝΩΝ	10.871	12,27%	15.401	12,40%	41,67%
ΠΕΙΡΑΙΑΣ	13.837	15,62%	19.781	15,93%	42,95%
ΝΗΣΟΙ	3.178	3,59%	3.832	3,09%	20,59%
ΔΥΤΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ	6.518	7,36%	8.791	7,08%	34,87%
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ	8.987	10,15%	12.184	9,81%	35,57%
ΣΥΝΟΛΟ	88.583	100,01%	124.201	100,01%	

Πίνακας 6: Ποσοστά Ωφελούμενων ΕΕΕ Περιφερειακών Ενοτήτων Περιφέρειας Αττικής.

Πηγή: <http://social-network.gr/>

Β΄ ΜΕΡΟΣ

ΕΜΠΕΙΡΙΚΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΕΥΝΑΣ-ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ & ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

5.1 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ & ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας αποτελεί η εξέταση της αποτελεσματικότητας του προγράμματος ΕΕΕ στην καταπολέμηση της φτώχειας, και δη της ακραίας (φτώχειας) στην Ελλάδα.

Στα πλαίσια της εργασίας μας θα διερευνήσουμε κατά πόσον το πρόγραμμα πετυχαίνει το στόχο του ως προς την εξασφάλιση της αξιοπρεπούς ελάχιστης διαβίωσης και κατά πόσον είναι αποτελεσματικό και επαρκές ως προς το στόχο του να μειώσει τη φτώχεια. Αναμένουμε η αύξηση της επάρκειας προγράμματος, να μειώσει τα ποσοστά φτώχειας μεταξύ των ατόμων των νοικοκυριών που λαμβάνουν αυτό το κοινωνικό επίδομα.

Τα ερευνητικά μας ερωτήματα είναι τα εξής:

- Μια αύξηση της επάρκειας του ΕΕΕ θα οδηγήσει στη μείωση της φτώχειας και της εισοδηματικής ανισότητας;
- Τα προσομοιωμένα σενάρια πολιτικής ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος που αυξάνουν τη γενναιοδωρία του επηρεάζουν τα χάσματα και τα ποσοστά της φτώχειας;
- Ποιες πληθυσμιακές ομάδες ωφελούνται από τις προσομοιωμένες πολιτικές αύξησης της επάρκειας του προγράμματος και ποιες θα πλήττονταν στα πλαίσια ενός σεναρίου πολιτικής χωρίς το ΕΕΕ;
- Ποιο είναι το γενικότερο διανεμητικό αποτέλεσμα των προσομοιωμένων πολιτικών και ποιο το δημοσιονομικό τους κόστος;
- Πως κατανέμονται τα ποσά των προσομοιωμένων προγραμμάτων ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος στις εισοδηματικές ομάδες, στα νοικοκυριά και στα άτομα;
- Υπάρχουν χαμένοι και νικητές από τις προσομοιωμένες πολιτικές;

5.2 ΔΕΔΟΜΕΝΑ & ΜΕΘΟΔΟΣ

Η ανάλυση χρησιμοποιεί τεχνικές μικροπροσομοίωσης μέσω του μοντέλου EUROMOD. Το EUROMOD αποτελεί ένα πολυεθνικό μοντέλο φορολογικών παροχών που προσομοιώνει εργαλεία πολιτικής με τη χρήση μιας βάσης μικροδεδομένων, σε συνδυασμό με τους υπάρχοντες κανόνες του συστήματος φόρου παροχών (tax benefit). Ουσιαστικά, προσομοιώνει τα αποτελέσματα των μεταρρυθμίσεων των πολιτικών φορολογικών παροχών στην κατανομή του εισοδήματος σε εθνικό ή Ευρωπαϊκό επίπεδο και αποτελεί ένα πολύτιμο εργαλείο για την εκτίμηση του αναδιανεμητικού αντικτύπου των αλλαγών σε φορολογικές παροχές, στα πλαίσια προγραμματισμένων ή ήδη εφαρμοσμένων μεταρρυθμίσεων (Sutherland & Figari, 2013). Επιτρέπει την εφαρμογή απλών μεταρρυθμίσεων στα συστήματα φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων (PIT-Personal Income Tax) και εισφορών κοινωνικής ασφάλισης (SIC-Social Insurance Contribution) των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και παρέχει τις αντίστοιχες δημοσιονομικές και διανεμητικές επιπτώσεις τους. Με τον τρόπο αυτό, είναι δυνατός ο υπολογισμός των επιπτώσεων των μεταρρυθμίσεων σε δημοσιονομικό και προσωπικό εισόδημα, με βάση τους ισχύοντες εθνικούς φορολογικούς κώδικες και κώδικες πληρωμών. Ο δημοσιονομικός και μακροοικονομικός αντίκτυπος των μεταρρυθμίσεων, επιτυγχάνεται μέσω στατιστικών σταθμίσεων. Το μοντέλο EUROMOD ενσωματώνει άμεσα τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ του φορολογικού κώδικα και του συστήματος παροχών, οι οποίες γενικά απουσιάζουν από άλλα μοντέλα. Όταν συγκεκριμένες προσομοιώσεις δεν είναι εφικτές, ορισμένα στοιχεία λαμβάνονται απευθείας από τα σύνολα δεδομένων εισόδου και περιλαμβάνονται στην έννοια του διαθέσιμου εισοδήματος (EUROMOD, 2023).

Το μοντέλο καλύπτει όλες τις ευρωπαϊκές χώρες εντός του ίδιου πλαισίου, επιτρέποντας ευελιξία στην ανάλυση και συγκρισιμότητα των αποτελεσμάτων. Το EUROMOD είναι ένα στατικό μοντέλο, με την έννοια ότι η αριθμητική προσομοίωση των φόρων και των παροχών είναι αφηρημένη από πιθανές συμπεριφορικές αντιδράσεις των ατόμων και τα κοινωνικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού. Το EUROMOD υπολογίζει, με συγκρίσιμο τρόπο και με βάση μεμονωμένα, μικροδεδομένα, αντιπροσωπευτικά των εθνικών πληθυσμών ενδιαφέροντος, τις στατικές επιπτώσεις του συστήματος φορολογίας-παροχών στα

εισοδήματα των νοικοκυριών για τον πληθυσμό κάθε χώρας και για την ΕΕ συνολικά. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να εξετάσει τις επιπτώσεις των πραγματικών αλλαγών στην πολιτική με την πάροδο του χρόνου, για παράδειγμα για να δείξει τον βαθμό στον οποίο οι αλλαγές στις δημόσιες πολιτικές έχουν συμβάλει στη μείωση (ή στην αύξηση) της εισοδηματικής φτώχειας ή της ανισότητας. Το EUROMOD είναι ανοιχτά προσβάσιμο. Προορίζεται για ακαδημαϊκή και μη εμπορική ανάλυση σχετική με την πολιτική και είναι διαθέσιμο για χρήση από οποιονδήποτε ερευνητή που υπόκειται σε άδεια πρόσβασης στα μικροδεδομένα που χρησιμοποιούνται ως εισαγόμενη δύναμη στο μοντέλο (Sutherland & Figari, 2013).

Το EUROMOD λαμβάνει ορισμένες μεταβλητές απευθείας από τα υποκείμενα δεδομένα EU-SILC, όπως δημογραφικά χαρακτηριστικά και χαρακτηριστικά της αγοράς εργασίας, ακαθάριστο εισόδημα από την αγορά και άλλα εισοδήματα (συντάξεις, εισοδήματα από άλλα νοικοκυριά κ.λπ.), καθώς και ορισμένες δαπάνες (κόστος στέγασης συμπεριλαμβανομένων των στεγαστικών δανείων, πληρωμές ασφάλισης ζωής κ.λπ.) (EUROMOD, 2023).

Η Ελλάδα είναι από τις χώρες που έχουν υιοθετήσει με επιτυχία το EUROMOD ως μέρος του δημοσιονομικού κύκλου της, παρουσιάζοντας σε τακτά χρονικά διαστήματα τα διανεμητικά αποτελέσματα πολιτικών (European Commission, 2022).

Κάθε χρόνο τον Ιανουάριο κυκλοφορεί μια ετήσια έκδοση μιας σταθερής εκδοχής του EUROMOD ενώ δύο δοκιμαστικές εκδοχές κυκλοφορούν τον Απρίλιο και Σεπτέμβριο (European Commission, 2022). Επί του παρόντος (δηλαδή η τελευταία δημόσια έκδοση EUROMOD I5.0+ που κυκλοφόρησε τον Ιανουάριο του 2023) το EUROMOD προσομοιώνει τα συστήματα πολιτικής έως το 2020 για όλες τις χώρες της ΕΕ των 27⁷. Η τρέχουσα έκδοση του συστήματος EUROMOD, για το 2022, χρησιμοποιεί σύνολα δεδομένων από το 2020 (εκτός από το Λουξεμβούργο, για το οποίο χρησιμοποιεί δεδομένα του 2019), όπου τα αναφερόμενα εισοδήματα αντιστοιχούν στο 2019. Τα προηγούμενα συστήματα (2018-2021) χρησιμοποιούν σύνολα δεδομένων από το έτος t-2. Ωστόσο, οι φορολογικοί κανόνες και οι κανόνες παροχών είναι ενημερωμένοι ώστε να ανταποκρίνονται στο σήμερα. Ενημερωμένη είναι και κάθε συνιστώσα του καθημερινού εισοδήματος, όπως ο δείκτης τιμών καταναλωτή, η ανάπτυξη του ΑΕΠ, τα ποσοστά παροχών κτλ (EUROMOD, 2023).

⁷ <https://euromod-web.jrc.ec.europa.eu/download-euromod/>

5.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΑ ΜΙΚΡΟΔΕΔΟΜΕΝΑ

Για την απόκτηση πρόσβασης στα δεδομένα εισόδου (input data) που βασίζονται στο EU-SILC για τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, απαιτείται έγκυρη Πρόταση Ερευνητικού Έργου (RPP-Research Project Proposal) εγκεκριμένη από τη Eurostat. Μόλις το RPP εγκριθεί από τη Eurostat, ο κύριος ερευνητής ή ο διαχειριστής δεδομένων του RPP πρέπει να υποβάλει ένα έντυπο αίτησης δεδομένων εισαγωγής. Αφού ακολουθηθεί η διαδικασία, ο κύριος ερευνητής/διαχειριστής δεδομένων αποκτά πρόσβαση στο χώρο αποθήκευσης δεδομένων, όπου αποθηκεύονται τα σύνολα δεδομένων εισόδου, κάθε φορά που είναι διαθέσιμα νέα σύνολα δεδομένων. Η πρόσβαση στα δεδομένα εισόδου παρέχεται μέχρι τη λήξη του RPP, πράγμα που σημαίνει ότι το έντυπο αίτησης δεδομένων εισαγωγής πρέπει να υποβληθεί μόνο μία φορά.

Προϋπόθεση για να ζητήσει κανείς τα δεδομένα εισόδου EUROMOD που βασίζονται σε EU-SILC είναι το Εκπαιδευτικό Ίδρυμα να έχει αναγνωριστεί από τη Eurostat ως ερευνητική οντότητα που να επιτρέπεται να έχει πρόσβαση σε μικροδεδομένα. Επιπλέον χρειάζεται η υποβολή Πρότασης Ερευνητικού Έργου (RPP) στη Eurostat που να περιγράφει το λόγο χρήσης των δεδομένων EU-SILC με το EUROMOD. Στην πρόταση θα πρέπει να αναφέρεται ευκρινώς η πρόθεση χρήσης του EUROMOD⁸.

Το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου ήταν ήδη αναγνωρισμένη ερευνητική οντότητα από τη Eurostat, ωστόσο αναφερόταν μόνο το παράρτημα στην Τρίπολη. Ο αριθμός αναφοράς του Ερευνητικού Φορέα (Research Entity Reference Number) ήταν ο 2016/080/EL. Η Πρόταση Ερευνητικού Έργου κατατέθηκε από εμάς, σε συνεργασία με τον επιβλέποντα καθηγητή μου Φερόνα Ανδρέα στις 11/01/2023 και εγκρίθηκε στις 29/03/2023 με αριθμό πρωτοκόλλου RPP18/2023 EU-SILC. Η ερευνητική πρόταση είναι σε ισχύ από 18/03/2023 και λήγει στις 15/03/2028 (δίνεται και δυνατότητα παράτασης αν χρειαστεί). Μεσολάβησε η υπογραφή πολλών πρωτοκόλλων εμπιστευτικότητας και διαχείρισης δεδομένων καθ' όλη τη διάρκεια μέχρι την τελική έγκριση (Παράρτημα II). Στο τελικό στάδιο, απεστάλη πρόσκληση στην πλατφόρμα S-CIRCABC όπου αποθηκεύονται τα δεδομένα με προσωπικούς κωδικούς αποκρυπτογράφησης.

⁸ <https://euromod-web.jrc.ec.europa.eu/download-euromod/>

Μας επιτράπη η χρήση μικροδεδομένων EU-SILC μόνο για την Ελλάδα. Τα δεδομένα για την Ελλάδα αφορούν στα έτη 2006, 2007, 2008, 2010, 2012, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 και 2020 (Παράρτημα II, Πίνακας Π1).

5.4 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ-INPUT DATA

Τα περισσότερα από τα δεδομένα που εισάγονται στο EUROMOD (input data) προέρχονται από τα στατιστικά στοιχεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Εισόδημα και τις Συνθήκες Διαβίωσης (EU-SILC), όπως δημοσιεύονται από τη Eurostat. Σε ορισμένες χώρες (Βέλγιο, Βουλγαρία, Τσεχική Δημοκρατία, Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Αυστρία, Πολωνία και Σλοβακία), η εθνική έκδοση του SILC - που παρέχεται από τα εθνικά στατιστικά ιδρύματα - χρησιμοποιείται απευθείας ή ως συμπλήρωμα της έκδοσης της ΕΕ λόγω της διαθεσιμότητας πιο λεπτομερών μεταβλητών. Σε ορισμένες περιπτώσεις, χρησιμοποιούνται διαφορετικές ή πρόσθετες εθνικές έρευνες.

Τα πλεονεκτήματα της χρήσης EU-SILC αφορούν στη συγκρισιμότητα μεταξύ των χωρών, στην αποτελεσματικότητα στην ανάπτυξη και τη διατήρηση ενός μοντέλου μικροπροσομοίωσης για πολλές χώρες, στη συμπληρωματικότητα με άλλους βασικούς κοινωνικούς δείκτες (π.χ. υλική στέρηση και ένταση εργασίας) και στη δυνατότητα χρήσης του EUROMOD για την αξιολόγηση της προόδου, ως προς τους επίσημους ευρωπαϊκούς στόχους, προώθησης της κοινωνικής ένταξης και απλούστευσης των ρυθμίσεων πρόσβασης (Sutherland & Figari, 2013).

5.5 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σε σχέση με τα δεδομένα, υφίστανται αρκετοί περιορισμοί. Ειδικότερα, η κάλυψη του χρηματοοικονομικού εισοδήματος είναι γενικά χαμηλή με αντίκτυπο στην προσομοίωση των φόρων επί του εισοδήματος κεφαλαίου. Επιπλέον, η έλλειψη πληροφοριών σχετικά με τα περιουσιακά στοιχεία και η άθροιση των μεταβλητών εισοδήματος σε ετήσιο επίπεδο δε βοηθούν στον ακριβή προσδιορισμό των παροχών με έλεγχο πόρων που χρησιμοποιούνται στην προσομοίωση των προγραμμάτων κοινωνικής πρόνοιας. Παράλληλα, η έκδοση της Eurostat του SILC παρέχει

πληροφορίες για τα στοιχεία του εισοδήματος σε εναρμονισμένη μορφή. Αυτό περιλαμβάνει τη συγκέντρωση παροχών ανάλογα με τη λειτουργία (π.χ. ανεργία, γήρας). Το EU-SILC δεν καταγράφει ρητά τις μεταφορές για συστήματα ελάχιστου εισοδήματος ως συγκεκριμένη πηγή εισοδήματος.

Κατά την προετοιμασία της βάσης δεδομένων εισροών για το EUROMOD, οι πληροφορίες για τις επιμέρους πληρωμές παροχών πρέπει να ανακτώνται χρησιμοποιώντας κάποιου είδους καταλογισμό. Αυτή η διαδικασία αναπόφευκτα μειώνει την ακρίβεια των εκτιμήσεων που χρησιμοποιούν αυτά τα δεδομένα (Figari et al., 2007). Παράλληλα, το EUROMOD δε λαμβάνει υπόψιν του τη μη απορρόφηση των προνοιακών μεταβιβάσεων (non take-ups), τις παροχές σε είδος (in-kind benefits) και δε συμπεριλαμβάνει τις φορολογικές ελαφρύνσεις (Matsaganis et al., 2004).

Επιπλέον, ένας από τους περιορισμούς είναι ότι εφόσον το μοντέλο χρησιμοποιεί στατικά δεδομένα, δεν μπορούμε να συλλάβουμε τα συνεχώς μεταβαλλόμενα δυναμικά χαρακτηριστικά εντός της οικονομίας. Τα κύρια χαρακτηριστικά του πληθυσμού διατηρούνται σταθερά και οι αλλαγές συμπεριφοράς δεν μπορούν να μοντελοποιηθούν ενώ λαμβάνεται υπόψη μόνο η στατική επίδραση στο επίπεδο και την κατανομή του εισοδήματος. Η συμπεριφορά των ατόμων δεν προσομοιώνεται και επομένως η ανάλυση δείχνει μόνο τα λεγόμενα «ολονύχτια» αποτελέσματα (overnight effects). Συνήθως οι οριακές μεταβολές δεν αλλάζουν τη συμπεριφορά των ατόμων, οπότε από μόνα τους τα σενάρια με μη οριακές μεταβολές, παρουσιάζουν αρκετούς περιορισμούς. Τα σενάρια μεταρρυθμίσεων στην Ελλάδα θα είχαν σίγουρα ορισμένες επιπτώσεις στην προσφορά εργασίας των ατόμων, κάτι που θα είχε σημαντικό αντίκτυπο σε όλους τους δείκτες και στον προϋπολογισμό μακροπρόθεσμα. Ωστόσο, αυτοί οι περιορισμοί αποτελούν θέματα για περαιτέρω έρευνα.

Το μοντέλο δε λαμβάνει υπόψιν του τα σφάλματα στόχευσης, όπως το να μην λαμβάνουν το επίδομα άτομα που το δικαιούνται ή το αντίθετο, να το λαμβάνουν άτομα που δεν το δικαιούνται. Χρήσιμες προεκτάσεις του μοντέλου θα ήταν να μπορούν τα συμπεριληφθούν οι εκτιμήσεις των παραπάνω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

6.1 ΣΕΝΑΡΙΑ ΜΙΚΡΟΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ

Προσομοιώνουμε 3 υποθετικά σενάρια που αυξάνουν την επάρκεια της παροχής. Αυτά τα σενάρια δεν αλλάζουν τη δομή του συστήματος, αλλά μόνο την επάρκειά του. Τα σενάρια συνίστανται στην αναλογική αύξηση τόσο του μέγιστου ποσού όσο και των ορίων. Το EUROMOD υποθέτει ότι το ποσοστό απορρόφησης οφέλους είναι 100%, το οποίο θεωρείται λογική προσέγγιση για ένα καθολικό όφελος. Κατά κανόνα, στα αντίθετα σενάρια (υψηλότερο ποσό ΕΕΕ), το μοντέλο υπολογίζει εκ νέου το διαθέσιμο εισόδημα κάθε ατόμου, διατηρώντας τη σύνθεση του νοικοκυριού από τα δεδομένα εισόδου EU-SILC. Συμπληρωματικά, προσομοιώνουμε και ένα σενάριο χωρίς το ΕΕΕ για να δούμε το συνολικό αναδιανεμητικό αποτέλεσμα.

Το EUROMOD παράγει δεδομένα εξόδου σε ατομικό επίπεδο με πληροφορίες που προέρχονται από τα δεδομένα εισόδου και την αύξηση του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος. Είναι σημαντικό ότι το EUROMOD αποτυπώνει την αλληλεπίδραση με άλλα μέσα φορολογικών παροχών. Οι κύριες μεταβλητές παραγωγής περιλαμβάνουν: πρώτος γύρος αντίκτυπος στη φτώχεια και την εισοδηματική ανισότητα, διαφορικές επιδράσεις στα νοικοκυριά κατά δεκατημόρια, εκτιμώμενη επίδραση στις κρατικές δαπάνες κ.λπ. Τα αποτελέσματα του υπολογισμού μέσω EUROMOD αποθηκεύονται σε ατομικό επίπεδο, διατηρώντας τη σύνθεση των νοικοκυριών. Κατά την ανάλυση του αντίκτυπου των αλλαγών των παροχών, χρησιμοποιήσαμε το εργαλείο Statistic Presenter και στη συνέχεια το πρόσθετο In-depth Analysis. Στις προσομοιώσεις, δε λαμβάνεται υπόψιν ο αντίκτυπος της πανδημίας Covid-19 στα χαρακτηριστικά της αγοράς εργασίας και επομένως τα αποτελέσματα θα πρέπει να ερμηνευθούν ως ο αντίκτυπος που θα είχε η αλλαγή πολιτικής σε μια κανονική κατάσταση.

Στα δεδομένα κατανομής εισοδήματος χρησιμοποιείται ένα αγκυρωμένο όριο φτώχειας (anchored). Τα αγκυρωμένα όρια φτώχειας είναι και απόλυτα και σχετικά με την έννοια ότι ένα δεδομένο σχετικό όριο υπολογίζεται για μια περίοδο και στη συνέχεια παγώνει και χρησιμοποιείται ως απόλυτο όριο με την πάροδο του χρόνου. Το αγκυρωμένο όριο της φτώχειας αποτυπώνει τις αλλαγές στη φτώχεια διατηρώντας σταθερή την έμμεση επίδραση στην εξέλιξη του βιοτικού επιπέδου. Ωστόσο, παραμένει προβληματικός ο τρόπος ερμηνείας της έννοιας ενός αμετάβλητου ορίου σχετικής φτώχειας καθώς η

έννοια της σχετικής φτώχειας στοχεύει στην αποτύπωση της κοινωνικής ένταξης, μια έννοια που ενσωματώνει εγγενώς μια σημαντική συνιστώσα χρονικά μεταβαλλόμενη. Τα σχετικά όρια φτώχειας ξεκινούν με έναν ορισμό του βιοτικού επιπέδου για μια δεδομένη κατανομή του εισοδήματος (όπως ο μέσος όρος, ο διάμεσος ή ορισμένα δεκατημόρια) και ορίζουν το όριο της φτώχειας ως ορισμένα ποσοστά αυτού του προτύπου. Το αποτέλεσμα είναι ένα όριο φτώχειας που ποικίλλει ανάλογα με το βιοτικό επίπεδο. Στο EUROMOD χρησιμοποιείται η διάμεσος ως βιοτικό επίπεδο και εφαρμόζεται το 40%, το 50% και το 60% ως κατώτατα όρια.

Το δείγμα της EU-SILC για τα δεδομένα του 2020 για την Ελλάδα αποτελείται από 32.832 άτομα σε σύνολο πληθυσμού 10.495.042 και από 15.086 νοικοκυριά σε σύνολο 4.130.550.

6.1.1 ΒΑΣΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ-ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Το βασικό ερώτημα που τίθεται ως προς τον καθορισμό του σεναρίου βάσης/αναφοράς είναι αν το σενάριο αυτό θα περιλαμβάνει προσωρινές πολιτικές. Στην περίπτωση μας επιλέξαμε να αφαιρέσουμε την επίδραση της πανδημίας. Παράλληλα, τα δεδομένα του μοντέλου βάσης πρέπει να είναι επίκαιρα. Στη δεδομένη στιγμή αναπόφευκτα υπάρχει μια χρονική υστέρηση ανάμεσα στο χρόνο της διεξαγωγής της παρούσας μελέτης και στη διαθεσιμότητα των δεδομένων (European Commission, 2022).

Στο EUROMOD ορίζεται ως αρχικό εισόδημα το άθροισμα του εισοδήματος από απασχόληση και αυτοαπασχόληση συν το εισόδημα από άλλες πηγές. Στις άλλες πηγές περιλαμβάνονται εισοδήματα από επενδύσεις, ακίνητα, ιδιωτικές συντάξεις, ιδιωτικές μεταβιβάσεις, παιδιά κάτω των 16 ετών, μείον τις ιδιωτικές μεταβιβάσεις που καταβάλλονται σε άλλα νοικοκυριά. Τα διαθέσιμα εισοδήματα αποτελούν το άθροισμα των αγοραίων εισοδημάτων και παροχών (συμπεριλαμβανομένων των συντάξεων) μείον τους φόρους και τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Το ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα είναι το συνολικό διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών διαιρούμενο με την τροποποιημένη κλίμακα του ΟΟΣΑ, ώστε να ληφθούν υπόψη οι διαφορές στη σύνθεση των νοικοκυριών. Η τροποποιημένη κλίμακα του ΟΟΣΑ αποδίδει βάρος 1 στον αρχηγό του νοικοκυριού, βάρος 0,5 σε κάθε άτομο ηλικίας άνω των 14 ετών και βάρος 0,3 σε κάθε παιδί ηλικίας 0-14 ετών.

Όλα τα χρηματικά ποσά – εκτός από τη δημοσιονομική επισκόπηση – παρουσιάζονται σε μέσα μηνιαία ποσά και στο νόμισμα που ορίζεται στο αρχείο εξόδου Euromod (ευρώ).

Το 2020 δόθηκαν 29.591,36 εκ. ευρώ σε κοινωνικές μεταβιβάσεις, εκ των οποίων 2.226,74 αφορούσαν σε μη συνταξιοδοτικά επιδόματα με έλεγχο πόρων και 1.130,41 σε μη συνταξιοδοτικά επιδόματα χωρίς έλεγχο πόρων. Συνολικά, δόθηκαν 1.387,95 εκ. ευρώ σε επιδόματα κοινωνικής πρόνοιας και στεγαστικά επιδόματα (Πίνακας ΠΠΠ1, Παράρτημα III)

Basic Poverty Indices	
	<i>Poverty Risk</i>
<i>Population</i>	17,83%
<i>Children</i>	19,67%
<i>Working Age</i>	17,93%
<i>Working Age Economically Active</i>	9,39%
<i>Elderly</i>	16,10%
<i>Poverty Line</i>	466,77
<i>Poverty Gap</i>	24,34%

Πίνακας 7: Βασικοί δείκτες φτώχειας.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Ως προς τους δείκτες φτώχειας, τα νοικοκυριά ορίζονται ως σε κίνδυνο φτώχειας (φτωχά) εάν το ισοδύναμο διαθέσιμο νοικοκυριό τους είναι κάτω από το όριο της φτώχειας. Το όριο της φτώχειας ορίζεται ως το 60% του μέσου ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών ανά χώρα. Χρησιμοποιούμε ένα σταθερό όριο σχετικής φτώχειας (anchored). Το χάσμα φτώχειας είναι η διαφορά μεταξύ του ορίου φτώχειας και του μέσου εισοδήματος των ατόμων που κινδυνεύουν από φτώχεια διαιρούμενο με το όριο της φτώχειας. Το διάμεσο εισόδημα των ατόμων που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας βασίζεται στο ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα. Τα αρνητικά ισοδύναμα διαθέσιμα εισοδήματα των νοικοκυριών επανακωδικοποιούνται στο 0 για όλα τα αποτελέσματα που σχετίζονται με τη φτώχεια.

Οι υποπληθυσμιακές ομάδες ορίζονται ως εξής:

- Τα παιδιά είναι άτομα κάτω των 18 ετών.
- Σε ηλικία εργασίας είναι άτομα ηλικίας 18 ετών έως 64 ετών.
- Κάποιος είναι οικονομικά ενεργός εάν έχει εισόδημα από απασχόληση ή αυτοαπασχόληση.

- Ηλικιωμένοι θεωρούνται άτομα ηλικίας 65 ετών και άνω.

Ο πίνακας 7 δείχνει τον κίνδυνο φτώχειας του συνολικού πληθυσμού και των διαφόρων υποπληθυσμών, καθώς και το όριο φτώχειας και το χάσμα φτώχειας. Ο κίνδυνος φτώχειας στο σύνολο του πληθυσμού φτάνει το 17,83%, η γραμμή φτώχειας βρίσκεται στα 466,77 ευρώ και το χάσμα φτώχειας στο 24,34%.

Basic Inequality Indices		
	Gini	S80/S20
Original Income	0,5311	8,4770
Original Income after Taxes/SIC	0,5259	7,9048
Original Income incl. Public Pensions after Taxes/SIC	0,3430	6,1294
Disposable Income	0,3101	4,9588

Πίνακας 8: Βασικοί Δείκτες Ανισότητας.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Σχετικά με τους δείκτες ανισότητας, το Gini μετρά την κατανομή του εισοδήματος σε μια χώρα όπου το 0 σημαίνει τέλεια ισότητα εισοδήματος και το 1 σημαίνει τέλεια εισοδηματική ανισότητα. Η αναλογία S80/20 - που αναφέρεται επίσης ως αναλογία μεριδίου του πεμπτημόριου εισοδήματος - είναι η αναλογία του συνολικού εισοδήματος που λαμβάνει το 20% του πληθυσμού με το υψηλότερο εισόδημα προς αυτό που λαμβάνει το κατώτατο 20%. Τα αρνητικά εισοδήματα επανακωδικοποιούνται στο 0 για τα αποτελέσματα στους δείκτες Gini και S80/20.

Ο πίνακας 9 δείχνει τον δείκτη Gini και τον δείκτη S80/20 για επιλεγμένες έννοιες εισοδήματος:

- Η σύγκριση του αρχικού εισοδήματος με το αρχικό εισόδημα μετά από φόρους δείχνει σε ποιο βαθμό οι φόροι συμβάλλουν στην αναδιανομή.
- Η σύγκριση του αρχικού εισοδήματος συν των δημοσίων συντάξεων μετά από φόρους με το αρχικό εισόδημα μετά από φόρους δείχνει τον ρόλο των δημοσίων συντάξεων για αναδιανομή.
- Η σύγκριση του αρχικού εισοδήματος με το διαθέσιμο εισόδημα δείχνει την έκταση της αναδιανομής εισοδήματος που πραγματοποιείται από το σύστημα φορολογίας-παροχών στο σύνολό του (συμπεριλαμβανομένων των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και των παροχών πέραν των δημοσίων συντάξεων). Οι υπολογισμένοι δείκτες είναι συγκεκριμένοι για την έννοια του εισοδήματος.

Ωστόσο, ο ορισμός του ανώτερου και του κατώτερου 20% βασίζεται πάντα στο διαθέσιμο εισόδημα.

Στο σενάριο βάσης, που αποτελεί και την αποτύπωση της τρέχουσας κατάστασης, το 20% των πιο πλούσιων, έχει 4,9588 φορές υψηλότερο διαθέσιμο εισόδημα από το 20% των πιο φτωχών (S80/20).

Mean household income by decile groups and income components								
	Disposable Income	Original Income	...of which earnings	Benefits incl. Pub. Pen.	Taxes	Social Ins. Contrib.	Simulated Benefits	Simulated Taxes
Decile 1	470,84	260,93	247,24	313,41	36,07	67,43	48,91%	100,0%
Decile 2	732,38	433,79	409,82	424,56	36,44	89,53	18,83%	100,0%
Decile 3	890,91	516,30	484,97	521,66	43,21	103,84	14,87%	100,0%
Decile 4	1.070,31	738,37	701,35	526,08	56,63	137,51	14,62%	100,0%
Decile 5	1.280,62	944,21	885,49	583,25	79,13	167,71	11,43%	100,0%
Decile 6	1.420,25	1.103,86	1.036,14	606,71	97,70	192,61	10,13%	100,0%
Decile 7	1.658,25	1.396,46	1.318,47	628,32	130,74	235,78	8,42%	100,0%
Decile 8	1.878,87	1.692,65	1.614,73	654,69	186,09	282,39	4,01%	100,0%
Decile 9	2.247,82	2.039,46	1.948,13	826,03	272,96	344,71	2,21%	100,0%
Decile 10	3.671,46	4.201,71	3.910,09	874,71	965,72	439,24	1,33%	100,0%
All	1.538,07	1.340,39	1.262,70	597,00	192,71	206,61	10,41%	100,0%
Poor	577,58	330,78	311,56	358,36	35,35	76,21	33,52%	100,0%

Πίνακας 9: Μέσο εισόδημα νοικοκυριών ανά ομάδες δεκατημορίων και συνιστώσες εισοδήματος.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Ο πίνακας 9 δείχνει το μέσο εισόδημα των νοικοκυριών ανά ομάδες δεκατημορίων, χωρισμένο κατά συνιστώσες του εισοδήματός του. Οι δύο τελευταίες στήλες δείχνουν σε ποιο βαθμό προσομοιώνονται τα οφέλη και οι φόροι στο Euromod (αντί να λαμβάνονται από τα εισερχόμενα δεδομένα), που εκφράζονται ως το μερίδιο των προσομοιωμένων οφελών/φόρων όλων των παροχών/φόρων. Οι δύο τελευταίες σειρές δείχνουν το μέσο εισόδημα του συνολικού πληθυσμού και τον πληθυσμό σε κίνδυνο φτώχειας.

Ο φτωχός βρίσκεται στα 577,58 ευρώ και απέχει ελάχιστα από τη γραμμή φτώχειας (466,77 ευρώ).

Για να φανεί η επένεργεια στη διανομή του εισοδήματος στα νοικοκυριά το EUROMOD χρησιμοποιεί τα δεκατημόρια ώστε να αποτυπωθεί η επίδραση τόσο στα χαμηλά όσο και στα υψηλά εισοδήματα (European Commission, 2022).

Οι ομάδες δεκατημορίων (deciles) υπολογίζονται ταξινομώντας τα άτομα σύμφωνα με το ισοδύναμο διαθέσιμο νοικοκυριό τους και χωρίζοντάς τα σε δέκα ομάδες παρόμοιου μεγέθους.

Τα δεκατημόρια χωρίζουν το σύνολο του πληθυσμού σε δέκατα, σε δέκα ίσες υποενότητες. Κάθε τμήμα των ταξινομημένων δεδομένων αντιπροσωπεύει το 1/10 του

αρχικού δείγματος ή πληθυσμού. Μόλις τα δεδομένα χωριστούν σε δεκατημόρια, τότε σε κάθε επόμενο σύνολο δεδομένων εκχωρείται μια κατάταξη δεκατημορίων. Κάθε κατάταξη βασίζεται σε αύξηση κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες και χρησιμοποιείται για την ταξινόμηση των δεκατημορίων με αύξουσα σειρά. Το 5ο δεκατημόριο μιας κατανομής θα δώσει την τιμή της διάμεσης τιμής. Για παράδειγμα τα δεκατημόρια 1-2 αντιπροσωπεύουν το χαμηλότερο 20% («πολύ κάτω από το κανονικό»). Αυτό σημαίνει ότι για παράδειγμα τα διαθέσιμα εισοδήματα που είναι κάτω από 732,38 ευρώ και 470,84 ευρώ δεν εμφανίζονται περισσότερο από το 20% των περιπτώσεων. Το διάμεσο διαθέσιμο εισόδημα είναι στα 1.280,62 ευρώ.

Mean equivalised income by decile groups and income components								
	Disposable Income	Original Income	...of which earnings	Benefits incl. pub. Pen.	Taxes	Social Ins. Contrib.	Simulated Benefits	Simulated Taxes
Decile 1	270,20	159,78	151,88	170,80	19,95	40,42	51,94%	100,0%
Decile 2	433,08	281,03	267,39	229,07	21,68	55,35	21,84%	100,0%
Decile 3	540,71	346,58	328,73	286,91	26,51	66,28	18,34%	100,0%
Decile 4	637,51	474,40	454,63	283,71	34,93	85,68	17,62%	100,0%
Decile 5	730,89	571,13	539,97	304,91	46,18	98,97	13,38%	100,0%
Decile 6	833,99	684,73	650,31	324,69	58,08	117,35	11,74%	100,0%
Decile 7	954,94	836,58	797,93	333,93	75,79	139,79	9,61%	100,0%
Decile 8	1.106,77	1.043,32	996,25	346,25	111,78	171,03	4,87%	100,0%
Decile 9	1.310,07	1.235,13	1.182,43	439,81	159,68	205,19	2,56%	100,0%
Decile 10	2.182,07	2.540,10	2.375,37	482,42	578,37	262,08	1,52%	100,0%
All	899,93	817,18	774,40	320,23	113,28	124,20	12,11%	100,0%
Poor	336,02	208,24	197,28	194,43	20,25	46,41	36,85%	100,0%

Πίνακας 10: Μέσο ισοδύναμο εισόδημα ανά ομάδες δεκατημορίων και συνιστώσες εισοδήματος.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Προκειμένου να εκφραστούν τα εισοδήματα όλων των νοικοκυριών με συγκρίσιμους όρους, το εισόδημα του νοικοκυριού είναι «ισοδύναμο», δηλαδή προσαρμόζεται ανάλογα με το μέγεθος και τη σύνθεση του νοικοκυριού. Το ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα αντιπροσωπεύει τους οικονομικούς πόρους που διατίθενται σε ένα τυποποιημένο νοικοκυριό. Για ένα μονοπρόσωπο νοικοκυριό, ισούται με το εισόδημα του νοικοκυριού. Για ένα νοικοκυριό που αποτελείται από περισσότερα από ένα άτομα, είναι το εισόδημα του νοικοκυριού που θα χρειαζόταν ένα μονοπρόσωπο νοικοκυριό για να απολαμβάνει το ίδιο επίπεδο οικονομικής ευημερίας⁹. Η χρήση του μέσου

⁹https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Living_standard_statistics_-_median_equivalised_disposable_income&oldid=250634

ισοδύναμου εισοδήματος καθιστά τα αποτελέσματα κατανοητά και συγκρίσιμα ανάμεσα σε άτομα και νοικοκυριά (European Commission, 2022).

Ο πίνακας 10 δείχνει το μέσο ισοδύναμο εισόδημα ανά ομάδες δεκατημορίων χωρισμένο κατά συνιστώσες του εισοδήματος. Οι δύο τελευταίες στήλες δείχνουν σε ποιο βαθμό προσομοιώνονται τα οφέλη και οι φόροι στο Euromod (αντί να λαμβάνονται από τα εισερχόμενα δεδομένα), που εκφράζονται ως το μερίδιο των προσομοιωμένων οφελών/φόρων όλων των παροχών/φόρων. Οι δύο τελευταίες σειρές δείχνουν το μέσο εισόδημα του συνολικού πληθυσμού και τον πληθυσμό σε κίνδυνο φτώχειας.

Shares of Income and Income-Components received/paid by each Decile Group						
	Disposable Income	Original Income	of which Cur. Earned Inc.	Benefits incl. Pub. Pen.	Taxes	Social Ins. Contrib.
Decile 1	2,96%	1,88%	1,89%	5,07%	1,81%	3,15%
Decile 2	4,82%	3,27%	3,28%	7,19%	1,91%	4,38%
Decile 3	6,03%	4,01%	4,0%	9,10%	2,34%	5,24%
Decile 4	7,09%	5,61%	5,66%	8,97%	2,99%	6,78%
Decile 5	7,98%	6,75%	6,72%	9,36%	3,94%	7,78%
Decile 6	9,22%	8,22%	8,19%	10,15%	5,06%	9,31%
Decile 7	10,50%	10,15%	10,17%	10,25%	6,61%	11,11%
Decile 8	12,29%	12,70%	12,87%	11,03%	9,72%	13,75%
Decile 9	14,59%	15,19%	15,40%	13,81%	14,14%	16,65%
Decile 10	24,53%	32,21%	31,82%	15,05%	51,49%	21,84%
Poor	6,63%	4,36%	4,36%	10,60%	3,24%	6,51%

Πίνακας 11: Μερίδια μη ισοδύναμου εισοδήματος νοικοκυριών και συνιστώσες εισοδήματος.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Ο πίνακας 11 δείχνει τα μερίδια του μη ισοδύναμου εισοδήματος των νοικοκυριών και κάθε συνιστώσα εισοδήματος που εισπράττεται ή καταβάλλεται από κάθε εισοδηματικό δεκατημόριο. Απαντά στο ερώτημα πόσο εισόδημα συγκεντρώνεται σε κάθε εισοδηματικό δεκατημόριο και δείχνει ποιος λαμβάνει το μεγαλύτερο μερίδιο εισοδηματικής στήριξης και ποιος πληρώνει τους υψηλότερους φόρους και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης στο κράτος πρόνοιας. Η τελευταία σειρά δείχνει πόσο εισόδημα συγκεντρώνεται στον πληθυσμό που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας. Όπως φαίνεται το μεγαλύτερο μερίδιο φόρων και εισφορών κοινωνικής ασφάλισης συγκεντρώνεται στα τελευταία δεκατημόρια. Ο πληθυσμός που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας συγκεντρώνει χαμηλά εισοδήματα ενώ πληρώνει φόρο (3,24%) που βρίσκεται κοντά στο πέμπτο δεκατημόριο (3,94%), στο διάμεσο δηλαδή φόρο.

Household composition - Average Number of...					
	Total	Children	Working Age (WA)	WA Econ.Act.	Elderly
Decile 1	2,63	0,52	1,71	0,46	0,40
Decile 2	2,51	0,46	1,39	0,52	0,66
Decile 3	2,44	0,48	1,23	0,57	0,72
Decile 4	2,50	0,48	1,41	0,76	0,61
Decile 5	2,65	0,47	1,53	0,89	0,64
Decile 6	2,54	0,46	1,52	0,99	0,56
Decile 7	2,61	0,43	1,65	1,14	0,53
Decile 8	2,53	0,40	1,64	1,20	0,49
Decile 9	2,54	0,34	1,69	1,30	0,52
Decile 10	2,47	0,31	1,65	1,33	0,51
All	2,54	0,44	1,54	0,92	0,57
Poor	2,57	0,49	1,56	0,49	0,52

Πίνακας 12: Σύνθεση νοικοκυριών.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Ο πίνακας 12 παρέχει βασικές πληροφορίες για τη σύνθεση του νοικοκυριού παρουσιάζοντας το μέσο μέγεθος νοικοκυριού διαφορετικών δεκατημορίων και τον μέσο αριθμό παιδιών, ενηλίκων σε ηλικία εργασίας και ηλικιωμένων. Η τελευταία σειρά παρέχει τις ίδιες πληροφορίες για τον πληθυσμό που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας.

Share of population groups in each decile					
	Total	Children	Working Age (WA)	WA Econ.Act.	Elderly
Decile 1	10,01%	11,60%	10,75%	4,85%	6,76%
Decile 2	10,0%	10,70%	9,11%	5,76%	11,86%
Decile 3	10,01%	11,54%	8,35%	6,44%	13,34%
Decile 4	10,03%	11,16%	9,32%	8,49%	11,07%
Decile 5	9,98%	10,40%	9,53%	9,27%	10,90%
Decile 6	9,99%	10,60%	9,87%	10,79%	9,87%
Decile 7	9,99%	9,65%	10,43%	12,15%	9,06%
Decile 8	10,0%	9,18%	10,70%	13,20%	8,73%
Decile 9	10,0%	7,80%	10,94%	14,13%	9,12%
Decile 10	10,0%	7,38%	11,0%	14,92%	9,29%

Πίνακας 13: Μερίδιο ηλικιακών ομάδων σε κάθε δεκατημόριο.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Ο πίνακας 13 παρέχει βασικές πληροφορίες σχετικά με το μερίδιο των ηλικιακών ομάδων σε διαφορετικές ομάδες των δεκατημορίων.

Στις εφαρμογές του EUROMOD, στο Statistics Presenter, επιλέγοντας τη μεταβλητή του Ελαχίστου Εγγυημένου Εισοδήματος (bsa00) για το έτος βάσης (2020) εξάγουμε τα παρακάτω αποτελέσματα:

Aggregates		
BSA00		
	<i>Aggregated amount</i>	<i>Distribution across groups</i>
<i>Decile 1</i>	247.159.496,87	67,45%
<i>Decile 2</i>	59.975.663,28	16,37%
<i>Decile 3</i>	23.473.577,88	6,41%
<i>Decile 4</i>	15.793.233,59	4,31%
<i>Decile 5</i>	10.246.002,57	2,80%
<i>Decile 6</i>	7.569.768,00	2,07%
<i>Decile 7</i>	1.331.782,40	0,36%
<i>Decile 8</i>	741.960,00	0,20%
<i>Decile 9</i>	120.984,00	0,03%
<i>Decile 10</i>	0,00	0,0%
Total	366.412.468,59	100,0%

Πίνακας 14: Συγκεντρωτικά ετήσια ποσά ΕΕΕ και κατανομή μεταξύ των εισοδηματικών ομάδων.

Πηγή: Eurostat

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Ο πίνακας 14 παρέχει μια επισκόπηση του συγκεντρωτικού ετήσιου ποσού της επιλεγμένης μεταβλητής (Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα). Η πρώτη στήλη δείχνει το συγκεντρωτικό ποσό της επιλεγμένης μεταβλητής σε κάθε δεκατημόριο καθώς και το συνολικό συγκεντρωτικό ποσό. Η δεύτερη στήλη δείχνει την κατανομή της μεταβλητής (συγκεντρωτικό ποσό) μεταξύ των εισοδηματικών ομάδων. Ο υπολογισμός των δεκατημορίων βασίζεται στα διαθέσιμα ισοδύναμα εισοδήματα. Το μεγαλύτερο ποσοστό δικαιούχων ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος εμφανίζεται στο πρώτο δεκατημόριο που αντιπροσωπεύει το 10% του πληθυσμού με το χαμηλότερο εισόδημα. Το ίδιο ισχύει και ως προς την κατανομή. Τα ποσά του ΕΕΕ κατανέμονται κατά 67,45% στο πρώτο δεκατημόριο, στο 10% των φτωχότερων του πληθυσμού (Eurostat, 2020).

Households receiving/paying the selected variable			
BSA00			
	<i>Number of households</i>	<i>Share within group</i>	<i>Distribution across groups</i>
<i>Decile 1</i>	97.017,69	24,32%	65,21%
<i>Decile 2</i>	24.096,56	5,77%	16,20%
<i>Decile 3</i>	10.634,86	2,47%	7,15%
<i>Decile 4</i>	7.410,74	1,76%	4,98%
<i>Decile 5</i>	4.803,13	1,21%	3,23%
<i>Decile 6</i>	3.154,07	0,76%	2,12%
<i>Decile 7</i>	1.309,48	0,33%	0,88%
<i>Decile 8</i>	309,15	0,07%	0,21%
<i>Decile 9</i>	50,41	0,01%	0,03%
<i>Decile 10</i>	0,00	0,0%	0,0%
Total	148.786,09	3,60%	100,0%

Πίνακας 15: Νοικοκυριά που λαμβάνουν/πληρώνουν το ΕΕΕ (αριθμός νοικοκυριών, μερίδιο ανά εισοδηματική ομάδα και κατανομή).

Πηγή: Eurostat

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Ο πίνακας 15 παρέχει μια επισκόπηση των νοικοκυριών που λαμβάνουν την επιλεγμένη μεταβλητή (EEE). Η πρώτη στήλη δείχνει τον αριθμό των νοικοκυριών που λαμβάνουν το EEE. Η δεύτερη στήλη δείχνει το μερίδιο των νοικοκυριών που λαμβάνουν εντός της εισοδηματικής ομάδας ενώ η τρίτη στήλη δείχνει την κατανομή της μεταβλητής μεταξύ των εισοδηματικών ομάδων. Ο υπολογισμός των ομάδων δεκατημορίων βασίζεται στα διαθέσιμα ισοδύναμα εισοδήματα. Σε σύνολο 148.786,09 νοικοκυριών που λαμβάνουν το EEE, τα 97.017,69 βρίσκονται στο πρώτο δεκατημόριο.

Individuals receiving/paying the selected variable			
BSA00			
	<i>Number of individuals</i>	<i>Share within group</i>	<i>Distribution across groups</i>
<i>Decile 1</i>	101.934,15	9,71%	65,23%
<i>Decile 2</i>	26.668,05	2,54%	17,06%
<i>Decile 3</i>	10.634,86	1,01%	6,81%
<i>Decile 4</i>	7.410,74	0,70%	4,74%
<i>Decile 5</i>	4.803,13	0,46%	3,07%
<i>Decile 6</i>	3.154,07	0,30%	2,02%
<i>Decile 7</i>	1.309,48	0,12%	0,84%
<i>Decile 8</i>	309,15	0,03%	0,20%
<i>Decile 9</i>	50,41	0,0%	0,03%
<i>Decile 10</i>	0,00	0,0%	0,0%
Total	156.274,04	1,49%	100,0%

Πίνακας 16: Άτομα που λαμβάνουν το EEE (αριθμός νοικοκυριών, μερίδιο ανά εισοδηματική ομάδα και κατανομή).

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Ο πίνακας 16 παρέχει μια επισκόπηση των ατόμων που λαμβάνουν το EEE. Η πρώτη στήλη δείχνει τον αριθμό των ατόμων που λαμβάνουν το EEE. Η δεύτερη στήλη δείχνει το μερίδιο των ατόμων που λαμβάνουν το EEE εντός της εισοδηματικής ομάδας ενώ η τρίτη στήλη δείχνει την κατανομή της μεταβλητής μεταξύ των εισοδηματικών ομάδων. Ο υπολογισμός των δεκατημορίων βασίζεται στα διαθέσιμα ισοδύναμα εισοδήματα. Σε σύνολο 156.274,04 ωφελούμενων μονάδων, οι 101.934,15 συνθέτουν το πρώτο δεκατημόριο. Εντύπωση προκαλεί το γεγονός πως το EEE το λαμβάνουν άτομα και νοικοκυριά που βρίσκονται και στο 5^ο-9^ο δεκατημόριο και σαφέστατα δεν συμπεριλαμβάνονται στα χαμηλότερα εισοδηματικά κλιμάκια.

Δεδομένης της συνθήκης πόρων που αποτελεί τη βάση της επιλεξιμότητας για το EEE, μπορεί να αναρωτηθούμε πώς είναι δυνατόν οι επιπτώσεις του EEE να γίνονται αισθητές πρακτικά σε όλη την εισοδηματική κατανομή, αν και σε διαφορετικό βαθμό.

Πώς είναι δυνατόν τα άτομα που βρίσκονται στα τελευταία δεκατημόρια της κατανομής του εισοδήματος να μπορούν να λαμβάνουν μεταφορές ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος, έστω και σε οριακή μορφή; Μια εξήγηση μπορεί να έγκειται στις διαφορετικές έννοιες του εισοδήματος που χρησιμοποιούνται για τον ποσοτικό προσδιορισμό του εισοδήματος των νοικοκυριών για τους σκοπούς της απόδοσης του ΕΕΕ και στον τρόπο με τον οποίο καθορίζονται τα δεκατημόρια του διαθέσιμου εισοδήματος ανά ισοδύναμο ενήλικα.

6.1.2 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΣΕΝΑΡΙΑ

Για να αξιολογήσουμε την επίπτωση του ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος στη συχνότητα εμφάνισης της φτώχειας, υποθέτουμε ότι η αύξηση του εισοδήματος των ατόμων/νοικοκυριών που πληρούν τα κριτήρια για το ΕΕΕ από μια πιθανή αύξηση των ποσών ΕΕΕ, *ceteris paribus* (με όλους τους άλλους παράγοντες σταθερούς) θα συντελέσει στη μείωση του ποσοστού και της έντασης της φτώχειας (ίσως και της ακραίας φτώχειας) των ωφελούμενων. Τη στιγμή που ήταν σε εξέλιξη η συγγραφή της διπλωματικής εργασίας, ανακοινώθηκε μέσω του προγράμματος της Νέας Δημοκρατίας για την επόμενη τετραετία αύξηση κατά 8% στο ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα από 1/1/2024¹⁰, γι' αυτό και προσανατολιστήκαμε και στη διερεύνηση του σεναρίου αυτού.

Με βάση και τις μελέτες της Stroe (2022a & 2022b), θα εισάγουμε τρία υποθετικά, εναλλακτικά σενάρια πολιτικής:

1. Το απαισιόδοξο σενάριο (*pessimistic scenario*)-αύξηση 8%
2. Το βέλτιστο σενάριο (*optimal scenario*)-αύξηση 25%
3. Το αισιόδοξο σενάριο (*optimistic scenario*)-αύξηση 50%

¹⁰ <https://nd.gr/ekloges-2023/dikaii-ellada/koinoniki-synohi>

6.1.2.1 ΤΟ ΑΠΑΙΣΙΟΔΟΞΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

Το απαισιόδοξο σενάριο αλλάζει την επάρκεια του προγράμματος ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος κατά +8%. Προσομοιώνουμε λοιπόν μια αύξηση στα ποσά και τα όρια του ΕΕΕ κατά 8%.

Market Incomes and Government Revenue & Expenditure			
Yearly, mill., currency as defined in EM output			
	<i>EL_2020 (base)</i>	<i>EL_2020reform</i>	<i>Difference to base</i>
Total market incomes	66.438,44	66.438,44	0,00
... income from (self) employment	62.587,79	62.587,79	0,00
... other sources	3.850,64	3.850,64	0,00
Government revenue through taxes and social insurance contributions	27.803,28	27.803,28	0,00
... direct taxes	9.552,01	9.552,01	0,00
... employee social insurance contributions	6.382,67	6.382,67	0,00
... self-employed social insurance contributions	2.357,76	2.357,76	0,00
... other social insurance contributions	1.500,54	1.500,54	0,00
... employer social insurance contributions (not part of disposable income)	8.010,30	8.010,30	0,00
Credited social insurance contributions (not part of disposable income)	0,00	0,00	0,00
Government expenditure on social transfers	29.591,36	29.670,85	79,49
by target group			
... unemployment benefits	692,52	692,52	0,00
... family and education benefits	1.107,11	1.107,11	0,00
... social assistance and housing benefits	1.387,95	1.467,44	79,49
... pensions, health and disability benefits	26.403,77	26.403,77	0,00
... firms	0,00	0,00	0,00
by benefit design			
... means-tested non-pension benefits	2.226,74	2.306,23	79,49
... non-means-tested non-pension benefits	1.130,41	1.130,41	0,00
... pensions	26.234,20	26.234,20	0,00
... firms subsidies	0,00	0,00	0,00

Πίνακας 17: Έσοδα αγοράς και κρατικά έσοδα και δαπάνες-Σενάριο Βάσης & Απαισιόδοξο σενάριο.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Με το απαισιόδοξο σενάριο αποτυπώνεται μια αύξηση στα έξοδα του κράτους για τις κοινωνικές μεταβιβάσεις κατά 79,49 εκατομμύρια ευρώ σε σχέση με το σενάριο βάσης. Η πλήρης αποτύπωση του δημοσιονομικού κόστους εμφανίζεται και στον Πίνακα ΠΠΠ2, του Παραρτήματος ΙΙΙ. Το δημοσιονομικό κόστος αυξάνεται κατά 12,9% (79.489.537 ευρώ) όσον αφορά στο ΕΕΕ και 3,6% στο σύνολο των επιδομάτων με

έλεγχο πόρων. Παράλληλα, εμφανίζεται μια αύξηση 7% (18.160 επιπλέον ωφελούμενες μονάδες) στις ωφελούμενες μονάδες (νοικοκυριά) που λαμβάνουν το ΕΕΕ και 0,6% στις ωφελούμενες μονάδες που λαμβάνουν επιδόματα με έλεγχο πόρων (8.169 επιπλέον ωφελούμενες μονάδες) (Πίνακας ΠΙΠΠ3, Παράρτημα ΙΙΙ).

Mean disposable income (annual)				
	Total Greece 2020 (Baseline)	Total Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline	Greece 2020reform Diff. % of Baseline
<i>Decile 1</i>	5.650	5.785	135	2,38%
<i>Decile 2</i>	8.789	8.808	20	0,23%
<i>Decile 3</i>	10.691	10.699	8	0,08%
<i>Decile 4</i>	12.844	12.852	8	0,06%
<i>Decile 5</i>	15.367	15.374	7	0,04%
<i>Decile 6</i>	17.043	17.052	9	0,05%
<i>Decile 7</i>	19.899	19.908	9	0,04%
<i>Decile 8</i>	22.546	22.548	2	0,01%
<i>Decile 9</i>	26.974	26.974	0	0,0%
<i>Decile 10</i>	44.058	44.058	0	0,0%
All	18.457	18.476	19	0,10%

Πίνακας 18: Ετήσιος μέσος όρος του μη ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος -Σενάριο Βάσης & Απαισιόδοξο σενάριο.

Πηγή: Eurotomod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Mean eq. disp. income (annual)				
	Total Greece 2020 (Baseline)	Total Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline	Greece 2020reform Diff. % of Baseline
<i>Decile 1</i>	3.242	3.319	77	2,36%
<i>Decile 2</i>	5.197	5.208	11	0,22%
<i>Decile 3</i>	6.488	6.492	4	0,06%
<i>Decile 4</i>	7.650	7.654	4	0,05%
<i>Decile 5</i>	8.771	8.773	3	0,03%
<i>Decile 6</i>	10.008	10.012	4	0,04%
<i>Decile 7</i>	11.459	11.463	3	0,03%
<i>Decile 8</i>	13.281	13.282	1	0,01%
<i>Decile 9</i>	15.721	15.721	0	0,0%
<i>Decile 10</i>	26.185	26.185	0	0,0%
All	10.799	10.810	11	0,10%

Πίνακας 19: Ετήσιος μέσος όρος του ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος -Σενάριο Βάσης & Απαισιόδοξο σενάριο.

Πηγή: Eurotomod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Συνολικά, η εισοδηματική ανισότητα μειώνεται, καθώς το εισόδημα των ατόμων στο τελευταίο δεκατημόριο δε σημειώνει καμία αλλαγή ενώ το εισόδημα των ατόμων στο πρώτο δεκατημόριο (αυτών με τα χαμηλότερα εισοδήματα) αυξήθηκε κατά 2,38%

(Πίνακες 18&19). Το μέσο διαθέσιμο ισοδύναμο εισόδημα αυξάνεται κατά 0,10% στο σύνολο του πληθυσμού.

Winners		
	<i>Total Greece 2020reform</i>	<i>Share Greece 2020reform</i>
<i>Decile 1</i>	168.667	42,3%
<i>Decile 2</i>	27.434	6,6%
<i>Decile 3</i>	15.178	3,5%
<i>Decile 4</i>	13.712	3,3%
<i>Decile 5</i>	12.255	3,1%
<i>Decile 6</i>	19.606	4,8%
<i>Decile 7</i>	17.353	4,3%
<i>Decile 8</i>	3.684	0,9%
<i>Decile 9</i>	116	0,0%
<i>Decile 10</i>	0	0,0%
All	278.006	6,7%

Πίνακας 20: Αριθμός και μερίδιο μονάδων των οποίων το ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα αυξάνεται σε σχέση με το βασικό σενάριο.

Πηγή: *Euromod*

Σημείωση: *Επεξεργασία συγγραφέως*

Ως νικητές ορίζονται τα άτομα, των οποίων η κατάσταση βελτιώνεται από τη μεταρρύθμιση ενώ οι χαμένοι είναι αυτοί που πλήττονται από τη μεταρρύθμιση. Με το απαισιόδοξο σενάριο, αυτό της αύξησης κατά 8% στα ποσά και το όριο του ΕΕΕ, παρατηρείται μια κατανομή του ΕΕΕ στους επωφελούμενους (winners) του πρώτου δεκατημορίου κατά 42,3% σε σχέση με το ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημά τους. 278.006 ωφελούμενες μονάδες κερδίζουν από το μέτρο ενώ το 42,3% από αυτές βρίσκεται στο πρώτο δεκατημόριο.

Ωστόσο, όπως τονίζουν οι Matsaganis et al. (2004), η συζήτηση για τους νικητές και τους ηττημένους στο πλαίσιο των μη χρηματοδοτούμενων μεταρρυθμίσεων εγείρει το ζήτημα του κόστους. Ο υπολογισμός των νικητών και των ηττημένων στο πλαίσιο μιας αλλαγής πολιτικής που δεν είναι ουδέτερη από τον προϋπολογισμό μπορεί να είναι παραπλανητικός, καθώς εγείρει το ερώτημα πώς θα χρηματοδοτηθεί το επιπλέον κόστος. Στο σενάριό μας δεν υπάρχουν «ηττημένοι» γιατί δεν προσομοιώσαμε την αντίστοιχη αύξηση των φόρων που θα χρειαζόταν για να χρηματοδοτηθεί η μεταρρύθμιση.

Basic Poverty Indices			
	Poverty Risk for EL_2020 (base)	Poverty Risk for EL_2020reform	Difference to base
Population	17,83%	17,80%	-0,03pp
Children	19,67%	19,65%	-0,02pp
Working Age	17,93%	17,90%	-0,04pp
Working Age Economically Active	9,39%	9,37%	-0,03pp
Elderly	16,10%	16,10%	0,00pp
Fixed Poverty Line	466,77		

Πίνακας 21: Βασικοί Δείκτες Φτώχειας-Σενάριο Βάσης & Απαισιόδοξο σενάριο.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Όσον αφορά στους βασικούς δείκτες φτώχειας, το εναλλακτικό (απαισιόδοξο) σενάριο επιφέρει ελάχιστες διαφοροποιήσεις (0,03 ποσοστιαίες μονάδες στο σύνολο του πληθυσμού). Η μεγαλύτερη διαφοροποίηση εντοπίζεται στα άτομα ηλικίας 18-64 χρονών που βρίσκονται σε ηλικία εργασίας (μείωση κινδύνου φτώχειας κατά 0,04 ποσοστιαίες μονάδες).

Basic Inequality Indices						
	Gini EL_2020	S80/S20 EL_2020	Gini EL_2020reform	Diff. Gini EL_2020reform /EL_2020	S80/S20 EL_2020reform	Diff. S80/S20 EL_2020reform /EL_2020
Original Income	0,5311	8,4770	0,5311	0,0000	8,4880	0,0110
Original Income after Taxes/SIC	0,5259	7,9048	0,5259	0,0000	7,9234	0,0185
Original Income incl. Public Pensions after Taxes/SIC	0,3430	6,1294	0,3430	0,0000	6,1128	-0,0166
Disposable Income	0,3101	4,9588	0,3091	-0,0010	4,9069	-0,0519

Πίνακας 22: Βασικοί Δείκτες Ανισότητας.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Στο απαισιόδοξο σενάριο, το 20% των πιο πλούσιων έχει 4,9069 φορές υψηλότερο διαθέσιμο εισόδημα από το 20% των πιο φτωχών (S80/20).

Inequality and redistributive effect of the tax-benefit system			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
<i>Gini: A = original income</i>	0,5311	0,5311	0,0000
<i>Gini: B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)</i>	0,5259	0,5259	0,0000
<i>Gini: C = B + pensions (EQ_INC22)</i>	0,3430	0,3430	0,0000
<i>Gini: D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)</i>	0,3101	0,3091	-0,0010
<i>Redistribution index = Gini first income - Gini last income</i>	0,2209	0,2220	0,0010
<i>Social welfare index = mean eq. disp. income * (1-Gini last income)</i>	621	622	2
<i>Income quantile share ratio (S80/S20)</i>	4,9588	4,9069	-0,0519
<i>Inter-decile ratio (D5/D1)</i>	2,0981	2,0816	-0,0166
<i>Atkinson inequality index (inequality aversion parameter = 0,25)</i>	0,0433	0,0430	-0,0003
<i>Mean log deviation</i>	0,0006	0,0006	0,0000

Πίνακας 23: Ανισότητα και αναδιανεμητικό αποτέλεσμα του συστήματος φόρου-παροχών-Σενάριο Βάσης & Απαισιόδοξο σενάριο.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Οι ανισότητες στο εισόδημα βελτιώνονται μόνο οριακά κατά 0,10%. Η αναλογία μεταξύ εκείνων στο όγδοο δεκατημόριο της κατανομής εισοδήματος και εκείνων του δεύτερου δεκατημορίου μειώνεται από 4,9588 σε 4,9069, ενώ η αναλογία μεταξύ αυτών που βρίσκονται στο διάμεσο και εκείνων στο πρώτο δεκατημόριο θα πήγαινε από 2,0981 σε 2,0816. Τέλος, ο δείκτης ανισότητας Atkinson θα πήγαινε επίσης από 0,0433 σε 0,0430.

Progressivity and redistributive effect			
(ils_origy+ils_ben) ⇒ (ils_dispy)	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
<i>A = Gini gross income</i>	0,3425	0,3416	-0,0009
<i>B = Gini net income</i>	0,3103	0,3092	-0,0010
<i>C = Kakwani index</i>	0,1339	0,1347	0,0008
<i>D = Net average tax rate</i>	0,2639	0,2636	-0,0003
<i>E = Re-ranking effect</i>	0,0031	0,0031	0,0000
<i>A - B = C*D - E = Reynolds-Smolensky index</i>	0,0323	0,0324	0,0002

Πίνακας 24: Προοδευτικότητα και αναδιανεμητικό αποτέλεσμα-Σενάριο Βάσης & Απαισιόδοξο σενάριο.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

At-risk-of-poverty rates for different poverty lines and definitions of income			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
Poverty line 40% of median baseline eq.disp.income	3.734,13	3.734,13	0,00
A = original income	30,1%	30,1%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)	36,4%	36,4%	0,0pp
C = B + pensions (EQ_INC22)	10,3%	10,3%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)	6,2%	6,0%	-0,2pp
Poverty line 50% of median baseline eq.disp.income	4.667,66	4.667,66	0,00
A = original income	34,2%	34,2%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)	42,3%	42,3%	0,0pp
C = B + pensions (EQ_INC22)	16,2%	16,2%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)	11,4%	11,3%	-0,1pp
Poverty line 60% of median baseline eq.disp.income	5.601,19	5.601,19	0,00
A = original income	39,8%	39,8%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)	48,8%	48,8%	0,0pp
C = B + pensions (EQ_INC22)	23,3%	23,3%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)	17,8%	17,8%	0,0pp

Πίνακας 25: Ποσοστά σε κίνδυνο φτώχειας για διαφορετικά όρια φτώχειας και ορισμούς του εισοδήματος-Σενάριο Βάσης & Απαισιόδοξο σενάριο (AROP calculation type: Median).

Πηγή: Eurostat

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

At-risk-of-poverty rates by different types of households			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
Poverty line 60% of median baseline eq.disp.income	5.601,19	5.601,19	0,00
One adult <65, no children	19,2%	19,1%	-0,1pp
One adult ≥65, no children	24,7%	24,7%	0,0pp
One adult with children	20,4%	19,6%	-0,8pp
Two adults, <65, no children	13,8%	13,6%	-0,2pp
Two adults, at least one ≥65, no children	12,5%	12,5%	0,0pp
Two adults with one child	14,0%	14,0%	0,0pp
Two adults with two children	15,5%	15,5%	0,0pp
Two adults with three or more children	20,7%	20,7%	0,0pp
Three or more adults, no children	16,3%	16,3%	0,0pp
Three or more adults with children	30,2%	30,2%	0,0pp
No adults (only persons <18)	100,0%	100,0%	0,0pp
All	17,8%	17,8%	0,0pp

Πίνακας 26: Ποσοστά σε κίνδυνο φτώχειας ανά διαφορετικούς τύπους νοικοκυριών-Σενάριο Βάσης & Απαισιόδοξο σενάριο (AROP calculation type: Median).

Πηγή: Eurostat

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

At-risk-of-poverty gaps for different poverty lines and definitions of income			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
Poverty line 40% of median baseline			
eq.disp.income	3.734,13	3.734,13	0,00
A = original income	100,0%	100,0%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)	109,1%	109,1%	0,0pp
C = B + pensions (EQ_INC22)	38,8%	38,8%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)	22,2%	20,6%	-1,5pp
Poverty line 50% of median baseline			
eq.disp.income	4.667,66	4.667,66	0,00
A = original income	100,0%	100,0%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)	100,0%	100,0%	0,0pp
C = B + pensions (EQ_INC22)	32,8%	32,8%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)	22,8%	21,4%	-1,4pp
Poverty line 60% of median baseline			
eq.disp.income	5.601,19	5.601,19	0,00
A = original income	98,7%	98,7%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)	82,7%	82,7%	0,0pp
C = B + pensions (EQ_INC22)	28,5%	28,5%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)	24,3%	23,6%	-0,7pp

Πίνακας 27: Χάσματα κινδύνου φτώχειας για διαφορετικά όρια φτώχειας και ορισμούς του εισοδήματος- Σενάριο Βάσης & Απαισιόδοξο σενάριο (AROP calculation type: Median).

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

At-risk-of-poverty gaps by different types of households			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
Poverty line 60% of median baseline			
eq.disp.income	5.601,19	5.601,19	0,00
One adult <65, no children	42,2%	38,7%	-3,4pp
One adult ≥65, no children	18,4%	18,4%	0,0pp
One adult with children	28,2%	26,0%	-2,2pp
Two adults, <65, no children	28,1%	27,9%	-0,2pp
Two adults, at least one ≥65, no children	16,2%	16,2%	0,0pp
Two adults with one child	23,2%	23,2%	0,0pp
Two adults with two children	20,7%	20,7%	0,0pp
Two adults with three or more children	28,6%	28,6%	0,0pp
Three or more adults, no children	22,1%	22,1%	0,0pp
Three or more adults with children	29,8%	28,9%	-0,9pp
No adults (only persons <18)	52,9%	50,3%	-2,6pp
All	24,3%	23,6%	-0,7pp

Πίνακας 28: Χάσματα κινδύνου φτώχειας διαφορετικών τύπων νοικοκυριών -Σενάριο Βάσης & Απαισιόδοξο σενάριο (AROP calculation type: Median).

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

At-risk-of-poverty gaps			
by different types of households			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
Poverty line 40% of median baseline eq. disp. income	3.734,13	3.734,13	0,00
One adult <65, no children	29,8%	27,9%	-1,9pp
One adult ≥65, no children	31,6%	27,1%	-4,5pp
One adult with children	12,2%	14,9%	2,6pp
Two adults, <65, no children	29,2%	24,4%	-4,8pp
Two adults, at least one ≥65, no children	20,2%	20,2%	0,0pp
Two adults with one child	23,9%	18,5%	-5,4pp
Two adults with two children	19,0%	23,9%	4,9pp
Two adults with three or more children	11,5%	11,5%	0,0pp
Three or more adults, no children	20,7%	18,9%	-1,8pp
Three or more adults with children	20,9%	20,9%	0,0pp
No adults (only persons <18)	29,3%	25,4%	-3,9pp
All	22,2%	20,6%	-1,5pp

Πίνακας 29: Χάσματα κινδύνου φτώχειας (γραμμή φτώχειας 40%) διαφορετικών τύπων νοικοκυριών - Σενάριο Βάσης & Απαισιόδοξο σενάριο (AROP calculation type: Median).

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Όσον αφορά στα ποσοστά και στο χάσμα κινδύνου φτώχειας, δεν παρουσιάζεται κάποια αξιοσημείωτη διαφορά ανάμεσα στο σενάριο βάσης και το απαισιόδοξο σενάριο. Με το εναλλακτικό σενάριο παρουσιάζεται μια μείωση 0,2 ποσοστιαίων μονάδων στο όριο φτώχειας 40% του μέσου βασικού ισοδύναμου εισοδήματος και αντίστοιχα 0,1 ποσοστιαίων μονάδων στο όριο φτώχειας 50% ενώ καμία διαφοροποίηση δεν παρατηρείται στο όριο φτώχειας 60%. Σχετικά με τα χάσματα κινδύνου φτώχειας, η μείωση που προκύπτει σε όλα τα όρια φτώχειας (40%, 50%, 60%) κυμαίνεται από 0,7-1,5 ποσοστιαίες μονάδες. Η μεγαλύτερη μείωση παρατηρείται στο όριο φτώχειας 40% (μείωση κατά 1,5 ποσοστιαίες μονάδες). Επομένως το όφελος έχει αμελητέο ρόλο ως προς τα ποσοστά και τα χάσματα κινδύνου φτώχειας. Σε σχέση με τον τύπο των νοικοκυριών, μια σχετική μείωση στα ποσοστά φτώχειας, παρουσιάζεται στα νοικοκυριά που αποτελούνται από έναν ενήλικα με παιδιά (όριο φτώχειας 60%). Ως προς τα χάσματα φτώχειας με όριο φτώχειας 60%, παρατηρούμε μείωση κατά 3,4 ποσοστιαίων μονάδων σε έναν ενήλικα κάτω των 65 ετών χωρίς παιδιά και 2,6 μονάδων στις ωφελούμενες ομάδες που αποτελούνται μόνο από άτομα κάτω των 18 ετών.

Αναλύοντας τα ευρήματα του χάσματος φτώχειας με στη γραμμή φτώχειας 40% σε διαφορετικά νοικοκυριά, παρατηρούμε ότι ενώ στο συνολικό χάσμα παρατηρείται μείωση κατά 1,5 ποσοστιαίες μονάδες, στις οικογένειες με δύο ενήλικες και δύο παιδιά,

παρατηρείται αύξηση του χάσματος κατά 4,9 ποσοστιαίες μονάδες ενώ στις ωφελούμενες μονάδες που αποτελούνται από έναν ενήλικα με παιδιά έχουμε αύξηση κατά 2,6 ποσοστιαίες μονάδες.

At-risk-of-poverty gaps for different poverty lines and definitions of income			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
Poverty line 40% of median baseline eq.disp.income	3.734,13	3.734,13	0,00
A = original income	24,7%	24,7%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ INC23)	35,3%	35,3%	0,0pp
C = B + pensions (EQ INC22)	5,0%	5,0%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ INC20)	1,7%	1,5%	-0,2pp
Poverty line 50% of median baseline eq.disp.income	4.667,66	4.667,66	0,00
A = original income	26,2%	26,2%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ INC23)	36,1%	36,1%	0,0pp
C = B + pensions (EQ INC22)	6,6%	6,6%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ INC20)	3,1%	2,9%	-0,2pp
Poverty line 60% of median baseline eq.disp.income	5.601,19	5.601,19	0,00
A = original income	28,0%	28,0%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ INC23)	37,7%	37,7%	0,0pp
C = B + pensions (EQ INC22)	8,8%	8,8%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ INC20)	5,0%	4,8%	-0,2pp

Πίνακας 30: Χάσματα κινδύνου φτώχειας για διαφορετικά όρια φτώχειας και ορισμούς του εισοδήματος-Σενάριο Βάσης & Απαισιόδοξο σενάριο (ένταση της φτώχειας-FGT(1))¹¹.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

¹¹ Ο FGT (1) είναι ο δείκτης χάσματος φτώχειας και υπολογίζεται ως ο μέσος όρος των διαφορών μεταξύ των ατομικών εισοδημάτων και της γραμμής φτώχειας, εκφρασμένος ως ποσοστό της γραμμής φτώχειας, και υπολογίζεται μόνο για όσους βρίσκονται κάτω από το όριο της φτώχειας. Οι αλλαγές της φτώχειας υπολογίζονται ως η ποσοστιαία μεταβολή στο κανονικοποιημένο χάσμα φτώχειας (FGT1) πριν και μετά τη μεταρρύθμιση. Ένα αρνητικό (θετικό) πρόσημο συνεπάγεται μείωση (αύξηση) της επίδρασης της φτώχειας.

At-risk-of-poverty gaps			
by different types of households			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
Poverty line 60% of median baseline eq.disp.income	5.601,19	5.601,19	0,00
One adult <65, no children	8,1%	7,7%	-0,4pp
One adult ≥65, no children	5,0%	5,0%	0,0pp
One adult with children	5,8%	5,4%	-0,5pp
Two adults, <65, no children	4,4%	4,2%	-0,2pp
Two adults, at least one ≥65, no children	2,6%	2,6%	0,0pp
Two adults with one child	3,9%	3,7%	-0,1pp
Two adults with two children	4,3%	4,2%	-0,1pp
Two adults with three or more children	6,1%	6,0%	-0,1pp
Three or more adults, no children	4,4%	4,2%	-0,1pp
Three or more adults with children	9,3%	9,0%	-0,3pp
No adults (only persons <18)	52,9%	50,3%	-2,6pp
All	5,0%	4,8%	-0,2pp

Πίνακας 31: Χάσματα κινδύνου φτώχειας διαφορετικών τύπων νοικοκυριών -Σενάριο Βάσης & Απαισιόδοξο σενάριο (ένταση της φτώχειας-FGT(1)).

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Αμελητέες είναι και οι διαφοροποιήσεις ως προς την ένταση της φτώχειας, που σημειώνει πολύ μικρές μειώσεις.

Aggregates		
bsa00		
	Aggregated amount	Distribution across groups
Decile 1	244.597.652,63	66,75%
Decile 2	58.800.569,43	16,05%
Decile 3	27.210.515,98	7,43%
Decile 4	15.020.721,59	4,10%
Decile 5	11.018.514,57	3,01%
Decile 6	3.999.384,00	1,09%
Decile 7	4.902.166,40	1,34%
Decile 8	741.960,00	0,20%
Decile 9	120.984,00	0,03%
Decile 10	0,00	0,0%
Total	366.412.468,59	100,0%

Πίνακας 32: Συγκεντρωτικά ετήσια ποσά ΕΕΕ και κατανομή μεταξύ των εισοδηματικών ομάδων- Απαισιόδοξο Σενάριο.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Households receiving/paying the selected variable			
bsa00			
	<i>Number of households</i>	<i>Share within group</i>	<i>Distribution across groups</i>
<i>Decile 1</i>	95.637,88	23,90%	64,28%
<i>Decile 2</i>	24.123,74	5,79%	16,21%
<i>Decile 3</i>	11.987,49	2,79%	8,06%
<i>Decile 4</i>	7.088,86	1,70%	4,76%
<i>Decile 5</i>	5.125,01	1,29%	3,44%
<i>Decile 6</i>	1.666,41	0,41%	1,12%
<i>Decile 7</i>	2.797,14	0,69%	1,88%
<i>Decile 8</i>	309,15	0,07%	0,21%
<i>Decile 9</i>	50,41	0,01%	0,03%
<i>Decile 10</i>	0,00	0,0%	0,0%
Total	148.786,09	3,60%	100,0%

Πίνακας 33: Νοικοκυριά που λαμβάνουν το ΕΕΕ (αριθμός νοικοκυριών, μερίδιο ανά εισοδηματική ομάδα και κατανομή).

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Individuals receiving/paying the selected variable			
bsa00			
	<i>Number of individuals</i>	<i>Share within group</i>	<i>Distribution across groups</i>
<i>Decile 1</i>	100.554,34	9,58%	64,34%
<i>Decile 2</i>	26.695,23	2,54%	17,08%
<i>Decile 3</i>	11.987,49	1,14%	7,67%
<i>Decile 4</i>	7.088,86	0,68%	4,54%
<i>Decile 5</i>	5.125,01	0,49%	3,28%
<i>Decile 6</i>	1.666,41	0,16%	1,07%
<i>Decile 7</i>	2.797,14	0,27%	1,79%
<i>Decile 8</i>	309,15	0,03%	0,20%
<i>Decile 9</i>	50,41	0,0%	0,03%
<i>Decile 10</i>	0,00	0,0%	0,0%
Total	156.274,04	1,49%	100,0%

Πίνακας 34: Άτομα που λαμβάνουν το ΕΕΕ (αριθμός νοικοκυριών, μερίδιο ανά εισοδηματική ομάδα και κατανομή).

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Όσον αφορά στις παροχές, η αντίθεση μεταξύ της κορυφής και της βάσης της κατανομής είναι πολύ μεγαλύτερη: τα πέντε κατώτατα δεκατημόρια (δεκατημόριο 1-δεκατημόριο 5) λαμβάνουν το 3%-67% του καθαρού εισοδήματός τους σε παροχές (ΕΕΕ), ενώ τα πέντε κορυφαία δεκατημόρια (δεκατημόριο 6-δεκατημόριο 10) λαμβάνουν 0%-3%. Αυτό είναι μέρος του λόγου για τον οποίο τα οφέλη συμβάλλουν περισσότερο στην αναδιανομή από ό,τι οι άμεσοι φόροι: επειδή επικεντρώνονται περισσότερο σε άτομα με χαμηλά εισοδήματα νοικοκυριών, μπορούν να οδηγήσουν σε πολύ μεγάλες αναλογικές αυξήσεις στο εισόδημα για αυτές τις ομάδες και επομένως να μειώσουν σημαντικά την ανισότητα. Ένας άλλος λόγος είναι ότι ενώ οι παροχές

βάσει πόρων καθορίζονται από τα εισοδήματα των νοικοκυριών, η άμεση φορολογική υποχρέωση καθορίζεται σχεδόν εξ ολοκλήρου σε ατομική βάση. Αυτό σημαίνει ότι ενώ το σύστημα παροχών αναδιανέμει σε νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος, το σύστημα άμεσης φορολογίας αναδιανέμει μόνο μακριά από άτομα υψηλού εισοδήματος. Σε σχέση με το σενάριο βάσης δεν παρατηρούνται αξιοσημείωτες διαφορές (Bourquin & Waters, 2019).

Ωστόσο, αυτό που παρατηρούμε είναι ότι παρόλο που το πρόγραμμα ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος είναι στοχευμένο και με έλεγχο πόρων, το φτωχότερο εισοδηματικό δεκατημόριο (το φτωχότερο 10%) στην πραγματικότητα δε λαμβάνει το συνολικό ποσοστό του επιδόματος, παρά μόνο το 66,75%. Η εξήγηση πρέπει να αναζητηθεί στους κανόνες επιλεξιμότητας του προγράμματος.

6.1.2.2 ΤΟ ΒΕΛΤΙΣΤΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

Το βέλτιστο σενάριο αλλάζει την επάρκεια του προγράμματος ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος κατά +25%. Η προσομοίωση λοιπόν γίνεται στα πλαίσια αύξησης των ποσών και των ορίων του ΕΕΕ κατά 25%.

Market Incomes and Government Revenue & Expenditure			
Yearly, mill., currency as defined in EM output			
	<i>EL_2020 (base)</i>	<i>EL_2020reform</i>	<i>Difference to base</i>
Total market incomes	66.438,44	66.438,44	0,00
... income from (self) employment	62.587,79	62.587,79	0,00
... other sources	3.850,64	3.850,64	0,00
Government revenue through taxes and social insurance contributions	27.803,28	27.803,28	0,00
... direct taxes	9.552,01	9.552,01	0,00
... employee social insurance contributions	6.382,67	6.382,67	0,00
... self-employed social insurance contributions	2.357,76	2.357,76	0,00
... other social insurance contributions	1.500,54	1.500,54	0,00
... employer social insurance contributions (not part of disposable income)	8.010,30	8.010,30	0,00
Credited social insurance contributions (not part of disposable income)	0,00	0,00	0,00
Government expenditure on social transfers	29.591,36	29.866,64	275,29
by target group			
... unemployment benefits	692,52	692,52	0,00
... family and education benefits	1.107,11	1.107,11	0,00
... social assistance and housing benefits	1.387,95	1.663,24	275,29
... pensions, health and disability benefits	26.403,77	26.403,77	0,00
... firms	0,00	0,00	0,00
by benefit design			
... means-tested non-pension benefits	2.226,74	2.502,03	275,29
... non-means-tested non-pension benefits	1.130,41	1.130,41	0,00
... pensions	26.234,20	26.234,20	0,00
... firms subsidies	0,00	0,00	0,00

Πίνακας 35: Έσοδα αγοράς και κρατικά έσοδα και δαπάνες-Σενάριο Βάσης & Βέλτιστο σενάριο.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Το βέλτιστο σενάριο αυξάνει τα κυβερνητικά κόστη για τις κοινωνικές μεταβιβάσεις κατά 275,29 εκατομμύρια ευρώ σε σχέση με το βασικό σενάριο. Το δημοσιονομικό κόστος αποτυπώνεται στον πίνακα ΠΠΠ4 του Παραρτήματος ΙΙΙ. Ταυτόχρονα, παρατηρείται μια αύξηση κατά 44,6% στο δημοσιονομικό κόστος που αφορά στο ΕΕΕ (62.587 επιπλέον ωφελούμενες μονάδες που λαμβάνουν το ΕΕΕ) (Πίνακας ΠΠΠ5, Παράρτημα ΙΙΙ).

Mean disposable income (annual)				
	Total Greece 2020 (Baseline)	Total Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline	Greece 2020reform Diff. % of Baseline
Decile 1	5.650	6.127	477	8,43%
Decile 2	8.789	8.857	68	0,78%
Decile 3	10.691	10.718	27	0,25%
Decile 4	12.844	12.869	26	0,20%
Decile 5	15.367	15.389	22	0,14%
Decile 6	17.043	17.072	29	0,17%
Decile 7	19.899	19.926	27	0,14%
Decile 8	22.546	22.552	6	0,02%
Decile 9	26.974	26.974	0	0,0%
Decile 10	44.058	44.058	0	0,0%
All	18.457	18.523	67	0,36%

Πίνακας 36: Ετήσιος μέσος όρος του μη ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος -Σενάριο Βάσης &Βέλτιστο σενάριο.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Mean eq. disp. income (annual)				
	Total Greece 2020 (Baseline)	Total Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline	Greece 2020reform Diff. % of Baseline
Decile 1	3.242	3.518	275	8,48%
Decile 2	5.197	5.236	39	0,76%
Decile 3	6.488	6.502	13	0,21%
Decile 4	7.650	7.663	13	0,17%
Decile 5	8.771	8.780	9	0,10%
Decile 6	10.008	10.020	12	0,12%
Decile 7	11.459	11.470	11	0,09%
Decile 8	13.281	13.284	2	0,02%
Decile 9	15.721	15.721	0	0,0%
Decile 10	26.185	26.185	0	0,0%
All	10.799	10.837	37	0,35%

Πίνακας 37: Ετήσιος μέσος όρος του ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος -Σενάριο Βάσης &Βέλτιστο σενάριο.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Οι μεγαλύτερες αυξήσεις του μέσου όρου του ισοδύναμου και μη ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος παρατηρείται στο 1^ο και 2^ο δεκατημόριο, στα άτομα δηλαδή με τα χαμηλότερα εισοδήματα (το χαμηλότερο 20%).

Winners		
	Total Greece 2020reform	Share Greece 2020reform
<i>Decile 1</i>	201.631	50,5%
<i>Decile 2</i>	33.514	8,0%
<i>Decile 3</i>	17.470	4,1%
<i>Decile 4</i>	14.961	3,6%
<i>Decile 5</i>	13.560	3,4%
<i>Decile 6</i>	20.144	4,9%
<i>Decile 7</i>	17.353	4,3%
<i>Decile 8</i>	3.684	0,9%
<i>Decile 9</i>	116	0,0%
<i>Decile 10</i>	0	0,0%
All	322.432	7,8%

Πίνακας 38: Αριθμός και μερίδιο μονάδων των οποίων το ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα αυξάνεται σε σχέση με το βασικό σενάριο.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Όσον αφορά στους νικητές, μια αύξηση κατά 25% στα ποσά και τα όρια του ΕΕΕ, κατανέμει τα ποσά στους ωφελούμενους του πρώτου δεκατημορίου κατά 50,5% και του δεύτερου δεκατημορίου κατά 8% σε σχέση με το ισοδύναμο εισόδημά τους. 322.432 ωφελούμενες μονάδες είναι οι κερδισμένες του βέλτιστου σεναρίου, εκ των οποίων το 50,5% ανήκουν στο 10% των πιο φτωχών. Στο σενάριο δεν υπάρχουν και πάλι «ηττημένοι» γιατί δεν προσομοιώσαμε την αντίστοιχη αύξηση των φόρων που θα χρειαζόταν για να χρηματοδοτηθεί η μεταρρύθμιση.

Basic Poverty Indices			
	Poverty Risk for EL_2020 (base)	Poverty Risk for EL_2020reform	Difference to base
<i>Population</i>	17,83%	17,63%	-0,19pp
<i>Children</i>	19,67%	19,48%	-0,19pp
<i>Working Age</i>	17,93%	17,70%	-0,24pp
<i>Working Age Economically Active</i>	9,39%	9,30%	-0,09pp
<i>Elderly</i>	16,10%	16,04%	-0,06pp
<i>Fixed Poverty Line</i>	466,77		

Πίνακας 39: Βασικοί Δείκτες Φτώχειας-Σενάριο Βάσης & Βέλτιστο σενάριο.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Το εναλλακτικό σενάριο (βέλτιστο σενάριο) μειώνει τον κίνδυνο της φτώχειας κατά 0,19 ποσοστιαίες μονάδες στο γενικό πληθυσμό, με τη μεγαλύτερη μείωση να

παρουσιάζεται στα άτομα που είναι σε ηλικία εργασίας (μείωση 0,24 ποσοστιαίες μονάδες).

Basic Inequality Indices						
	<i>Gini</i> <i>EL_2020</i>	<i>S80/S20</i> <i>EL_2020</i>	<i>Gini</i> <i>EL_2020reform</i>	<i>Diff. Gini</i> <i>EL_2020reform</i> <i>/EL_2020</i>	<i>S80/S20</i> <i>EL_2020reform</i>	<i>Diff. S80/S20</i> <i>EL_2020reform</i> <i>m/EL_2020</i>
<i>Original Income</i>	0,5311	8,4770	0,5311	0,0000	8,4601	-0,0169
<i>Original Income after Taxes/SIC</i>	0,5259	7,9048	0,5259	0,0000	7,9042	-0,0006
<i>Original Income incl. Public Pensions after Taxes/SIC</i>	0,3430	6,1294	0,3430	0,0000	6,1002	-0,0292
<i>Disposable Income</i>	0,3101	4,9588	0,3065	-0,0037	4,7818	-0,1770

Πίνακας 40: Βασικοί Δείκτες Ανισότητας.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Inequality and redistributive effect of the tax-benefit system			
	<i>Greece 2020</i> <i>(Baseline)</i>	<i>Greece</i> <i>2020reform</i>	<i>Greece 2020reform</i> <i>Diff. w.r.t. Baseline</i>
<i>Gini: A = original income</i>	0,5311	0,5311	0,0000
<i>Gini: B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)</i>	0,5259	0,5259	0,0000
<i>Gini: C = B + pensions (EQ_INC22)</i>	0,3430	0,3430	0,0000
<i>Gini: D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)</i>	0,3101	0,3065	-0,0037
<i>Redistribution index = Gini first income - Gini last income</i>	0,2209	0,2246	0,0037
<i>Social welfare index = mean eq. disp. income * (1-Gini last income)</i>	621	626	5
<i>Income quantile share ratio (S80/S20)</i>	4,9588	4,7818	-0,1770
<i>Inter-decile ratio (D5/D1)</i>	2,0981	2,0508	-0,0473
<i>Atkinson inequality index (inequality aversion parameter = 0,25)</i>	0,0433	0,0422	-0,0011
<i>Mean log deviation</i>	0,0006	0,0006	0,0000

Πίνακας 41: Ανισότητα και αναδιανεμητικό αποτέλεσμα του συστήματος φόρου-παροχών-Σενάριο Βάσης & Βέλτιστο σενάριο.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Στο βέλτιστο σενάριο, το 20% των πιο πλούσιων έχει 4,7818 φορές υψηλότερο διαθέσιμο εισόδημα από το 20% των πιο φτωχών (S80/20).

Οι ανισότητες στο εισόδημα βελτιώνονται μόνο οριακά κατά 0,37%. Η αναλογία μεταξύ εκείνων στο όγδοο δεκατημόριο της κατανομής εισοδήματος και εκείνων του δεύτερου δεκατημορίου μειώνεται από 4,9588 σε 4,7818, ενώ η αναλογία μεταξύ αυτών που βρίσκονται στο διάμεσο και εκείνων στο πρώτο δεκατημόριο θα πήγαινε από 2,0981 σε 2,0508. Τέλος, ο δείκτης ανισότητας Atkinson θα πήγαινε επίσης από 0,0433 σε 0,0422.

At-risk-of-poverty rates for different poverty lines and definitions of income			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
Poverty line 40% of median baseline eq. disp. income	3.734,13	3.734,13	0,00
A = original income	30,1%	30,1%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)	36,4%	36,4%	0,0pp
C = B + pensions (EQ_INC22)	10,3%	10,3%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)	6,2%	5,1%	-1,1pp
Poverty line 50% of median baseline eq. disp. income	4.667,66	4.667,66	0,00
A = original income	34,2%	34,2%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)	42,3%	42,3%	0,0pp
C = B + pensions (EQ_INC22)	16,2%	16,2%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)	11,4%	10,9%	-0,6pp
Poverty line 60% of median baseline eq. disp. income	5.601,19	5.601,19	0,00
A = original income	39,8%	39,8%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)	48,8%	48,8%	0,0pp
C = B + pensions (EQ_INC22)	23,3%	23,3%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)	17,8%	17,6%	-0,2pp

Πίνακας 42: Ποσοστά σε κίνδυνο φτώχειας για διαφορετικά όρια φτώχειας και ορισμούς του εισοδήματος-Σενάριο Βάσης & Βέλτιστο σενάριο (AROP calculation type: Median).

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Με την εφαρμογή του βέλτιστου σεναρίου παρατηρούμε μείωση 1,1 ποσοστιαίων μονάδων στο όριο φτώχειας 40%, 0,6 ποσοστιαίων μονάδων στο 50% και 0,2 ποσοστιαίων μονάδων στο 60%.

At-risk-of-poverty rates			
by different types of households			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
<i>Poverty line 60% of median baseline eq.disp.income</i>	5.601,19	5.601,19	0,00
<i>One adult <65, no children</i>	19,2%	18,5%	-0,7pp
<i>One adult ≥65, no children</i>	24,7%	24,7%	0,0pp
<i>One adult with children</i>	20,4%	18,5%	-2,0pp
<i>Two adults, <65, no children</i>	13,8%	13,3%	-0,5pp
<i>Two adults, at least one ≥65, no children</i>	12,5%	12,5%	0,0pp
<i>Two adults with one child</i>	14,0%	13,7%	-0,3pp
<i>Two adults with two children</i>	15,5%	15,3%	-0,2pp
<i>Two adults with three or more children</i>	20,7%	20,7%	0,0pp
<i>Three or more adults, no children</i>	16,3%	16,2%	-0,2pp
<i>Three or more adults with children</i>	30,2%	30,2%	0,0pp
<i>No adults (only persons <18)</i>	100,0%	100,0%	0,0pp
<i>All</i>	17,8%	17,6%	-0,2pp

Πίνακας 43: Ποσοστά σε κίνδυνο φτώχειας ανά διαφορετικούς τύπους νοικοκυριών-Σενάριο Βάσης & Βέλτιστο σενάριο (AROP calculation type: Median).

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Όσον αφορά στη σύνθεση του νοικοκυριού, η μεγαλύτερη μείωση του ποσοστού κινδύνου φτώχειας, σημειώνεται σε έναν ενήλικο με παιδιά (μείωση 2 ποσοστιαίων μονάδων).

At-risk-of-poverty gaps for different poverty lines and definitions of income			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
Poverty line 40% of median baseline eq. disp. income	3.734,13	3.734,13	0,00
A = original income	100,0%	100,0%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ INC23)	109,1%	109,1%	0,0pp
C = B + pensions (EQ INC22)	38,8%	38,8%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ INC20)	22,2%	18,2%	-4,0pp
Poverty line 50% of median baseline eq. disp. income	4.667,66	4.667,66	0,00
A = original income	100,0%	100,0%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ INC23)	100,0%	100,0%	0,0pp
C = B + pensions (EQ INC22)	32,8%	32,8%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ INC20)	22,8%	19,2%	-3,6pp
Poverty line 60% of median baseline eq. disp. income	5.601,19	5.601,19	0,00
A = original income	98,7%	98,7%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ INC23)	82,7%	82,7%	0,0pp
C = B + pensions (EQ INC22)	28,5%	28,5%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ INC20)	24,3%	22,2%	-2,1pp

Πίνακας 44: Χάσματα κινδύνου φτώχειας για διαφορετικά όρια φτώχειας και ορισμούς του εισοδήματος-Σενάριο Βάσης & Βέλτιστο σενάριο (AROP calculation type: Median).

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Όσον αφορά στο χάσμα της φτώχειας, προκύπτει μια μείωση 4 ποσοστιαίων μονάδων στο όριο φτώχειας 40%, 3,6 ποσοστιαίων μονάδων στο όριο φτώχειας 50% και 2,1 ποσοστιαίων μονάδων στο όριο 60%.

At-risk-of-poverty gaps			
by different types of households			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
Poverty line 60% of median baseline eq.disp.income	5.601,19	5.601,19	0,00
One adult <65, no children	42,2%	31,4%	-10,7pp
One adult ≥65, no children	18,4%	18,2%	-0,2pp
One adult with children	28,2%	20,2%	-8,0pp
Two adults, <65, no children	28,1%	24,9%	-3,2pp
Two adults, at least one ≥65, no children	16,2%	16,2%	0,0pp
Two adults with one child	23,2%	21,8%	-1,4pp
Two adults with two children	20,7%	18,9%	-1,8pp
Two adults with three or more children	28,6%	26,6%	-2,0pp
Three or more adults, no children	22,1%	20,6%	-1,6pp
Three or more adults with children	29,8%	26,8%	-3,1pp
No adults (only persons <18)	52,9%	44,8%	-8,0pp
All	24,3%	22,2%	-2,1pp

Πίνακας 45: Χάσματα κινδύνου φτώχειας διαφορετικών τύπων νοικοκυριών -Σενάριο Βάσης &Βέλτιστο σενάριο (AROP calculation type: Median).

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Στο χάσμα φτώχειας με όριο φτώχειας 60%, η μεγαλύτερη μείωση εμφανίζεται στα νοικοκυριά χωρίς ενήλικες αλλά αποτελούμενα από άτομα κάτω των 18 ετών (μείωση κατά 8 ποσοστιαίες μονάδες), σε έναν ενήλικα με παιδιά (μείωση 8 ποσοστιαίες μονάδες) και σε έναν ενήλικα κάτω των 65 ετών χωρίς παιδιά (μείωση 10,7 ποσοστιαίες μονάδες).

At-risk-of-poverty gaps			
by different types of households			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
Poverty line 40% of median baseline eq.disp.income	3.734,13	3.734,13	0,00
One adult <65, no children	29,8%	19,7%	-10,2pp
One adult ≥65, no children	31,6%	22,7%	-9,0pp
One adult with children	12,2%	15,6%	3,4pp
Two adults, <65, no children	29,2%	15,7%	-13,4pp
Two adults, at least one ≥65, no children	20,2%	19,1%	-1,1pp
Two adults with one child	23,9%	13,9%	-10,0pp
Two adults with two children	19,0%	23,5%	4,5pp
Two adults with three or more children	11,5%	20,0%	8,5pp
Three or more adults, no children	20,7%	12,7%	-8,0pp
Three or more adults with children	20,9%	19,2%	-1,7pp
No adults (only persons <18)	29,3%	17,2%	-12,1pp
All	22,2%	18,2%	-4,0pp

Πίνακας 46: Χάσματα κινδύνου φτώχειας (γραμμή φτώχειας 40%) διαφορετικών τύπων νοικοκυριών - Σενάριο Βάσης &Βέλτιστο σενάριο (AROP calculation type: Median).

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Στη γραμμή φτώχειας 40% παρατηρούμε και πάλι μια αύξηση 8,5 ποσοστιαίων μονάδων στις οικογένειες με δύο ενήλικες και τρία ή περισσότερα παιδιά, αύξηση 3,4 ποσοστιαίων μονάδων στις ωφελούμενες μονάδες με έναν ενήλικα και παιδιά και 4,5 ποσοστιαίες μονάδες σε δύο ενήλικες με δύο παιδιά, ενώ το συνολικό χάσμα έχει μια μείωση 4 ποσοστιαίων μονάδων.

At-risk-of-poverty gaps for different poverty lines and definitions of income			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
Poverty line 40% of median baseline eq.disp.income	3.734,13	3.734,13	0,00
A = original income	24,7%	24,7%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)	35,3%	35,3%	0,0pp
C = B + pensions (EQ_INC22)	5,0%	5,0%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)	1,7%	1,1%	-0,5pp
Poverty line 50% of median baseline eq.disp.income	4.667,66	4.667,66	0,00
A = original income	26,2%	26,2%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)	36,1%	36,1%	0,0pp
C = B + pensions (EQ_INC22)	6,6%	6,6%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)	3,1%	2,5%	-0,6pp
Poverty line 60% of median baseline eq.disp.income	5.601,19	5.601,19	0,00
A = original income	28,0%	28,0%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)	37,7%	37,7%	0,0pp
C = B + pensions (EQ_INC22)	8,8%	8,8%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)	5,0%	4,4%	-0,5pp

Πίνακας 47: Χάσματα κινδύνου φτώχειας για διαφορετικά όρια φτώχειας και ορισμούς του εισοδήματος- Σενάριο Βάσης & Βέλτιστο σενάριο (ένταση της φτώχειας-FGT(1)).

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

At-risk-of-poverty gaps			
by different types of households			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
<i>Poverty line 60% of median baseline eq. disp. income</i>	5.601,19	5.601,19	0,00
<i>One adult <65, no children</i>	8,1%	6,8%	-1,2pp
<i>One adult ≥65, no children</i>	5,0%	4,9%	-0,1pp
<i>One adult with children</i>	5,8%	4,3%	-1,5pp
<i>Two adults, <65, no children</i>	4,4%	3,7%	-0,7pp
<i>Two adults, at least one ≥65, no children</i>	2,6%	2,5%	-0,1pp
<i>Two adults with one child</i>	3,9%	3,4%	-0,5pp
<i>Two adults with two children</i>	4,3%	3,9%	-0,4pp
<i>Two adults with three or more children</i>	6,1%	5,6%	-0,4pp
<i>Three or more adults, no children</i>	4,4%	3,8%	-0,5pp
<i>Three or more adults with children</i>	9,3%	8,1%	-1,2pp
<i>No adults (only persons <18)</i>	52,9%	44,8%	-8,0pp
<i>All</i>	5,0%	4,4%	-0,5pp

Πίνακας 48: Χάσματα κινδύνου φτώχειας διαφορετικών τύπων νοικοκυριών -Σενάριο Βάσης & Βέλτιστο σενάριο (ένταση της φτώχειας-FGT(1)).

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Όσον αφορά στην ένταση (intensity) της φτώχειας, αυτή φαίνεται να μειώνεται κυρίως στα άτομα κάτω των 18 ετών (μείωση κατά 8 ποσοστιαίων μονάδων).

Aggregates		
bsa00	Aggregated amount	Distribution across groups
<i>Decile 1</i>	234.978.160,79	64,13%
<i>Decile 2</i>	63.347.651,67	17,29%
<i>Decile 3</i>	28.661.961,58	7,82%
<i>Decile 4</i>	18.494.229,59	5,05%
<i>Decile 5</i>	11.522.466,57	3,14%
<i>Decile 6</i>	2.777.400,00	0,76%
<i>Decile 7</i>	5.767.654,40	1,57%
<i>Decile 8</i>	741.960,00	0,20%
<i>Decile 9</i>	120.984,00	0,03%
<i>Decile 10</i>	0,00	0,0%
Total	366.412.468,59	100,0%

Πίνακας 49: Συγκεντρωτικά ετήσια ποσά ΕΕΕ και κατανομή μεταξύ των εισοδηματικών ομάδων-Βέλτιστο Σενάριο.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Households receiving/paying the selected variable			
bsa00			
	<i>Number of households</i>	<i>Share within group</i>	<i>Distribution across groups</i>
<i>Decile 1</i>	90.687,76	22,47%	60,95%
<i>Decile 2</i>	26.983,53	6,56%	18,14%
<i>Decile 3</i>	12.909,19	3,0%	8,68%
<i>Decile 4</i>	8.196,05	1,96%	5,51%
<i>Decile 5</i>	5.334,99	1,34%	3,59%
<i>Decile 6</i>	1.157,25	0,29%	0,78%
<i>Decile 7</i>	3.157,76	0,77%	2,12%
<i>Decile 8</i>	309,15	0,07%	0,21%
<i>Decile 9</i>	50,41	0,01%	0,03%
<i>Decile 10</i>	0,00	0,0%	0,0%
Total	148.786,09	3,60%	100,0%

Πίνακας 50: Νοικοκυριά που λαμβάνουν το ΕΕΕ (αριθμός νοικοκυριών, μερίδιο ανά εισοδηματική ομάδα και κατανομή).

Πηγή: Eurotomod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Individuals receiving/paying the selected variable			
bsa00			
	<i>Number of individuals</i>	<i>Share within group</i>	<i>Distribution across groups</i>
<i>Decile 1</i>	95.604,22	9,10%	61,18%
<i>Decile 2</i>	29.555,02	2,82%	18,91%
<i>Decile 3</i>	12.909,19	1,23%	8,26%
<i>Decile 4</i>	8.196,05	0,78%	5,24%
<i>Decile 5</i>	5.334,99	0,51%	3,41%
<i>Decile 6</i>	1.157,25	0,11%	0,74%
<i>Decile 7</i>	3.157,76	0,30%	2,02%
<i>Decile 8</i>	309,15	0,03%	0,20%
<i>Decile 9</i>	50,41	0,0%	0,03%
<i>Decile 10</i>	0,00	0,0%	0,0%
Total	156.274,04	1,49%	100,0%

Πίνακας 51: Άτομα που λαμβάνουν το ΕΕΕ (αριθμός νοικοκυριών, μερίδιο ανά εισοδηματική ομάδα και κατανομή).

Πηγή: Eurotomod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Όσον αφορά στο ΕΕΕ και στην κατανομή του στις εισοδηματικές μονάδες (δεκατημόρια), παρατηρείται μία μείωση των ωφελούμενων μονάδων (νοικοκυριά και άτομα) που λαμβάνουν το ΕΕΕ στο πρώτο δεκατημόριο (οι φτωχότεροι 10%), και μια αύξηση σε δεκατημόρια εισοδήματος μη αναμενόμενη (δεκατημόριο 2,3,5,6 και 7) σε σχέση με το βασικό σενάριο.

6.1.2.3 ΤΟ ΑΙΣΙΟΔΟΞΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

Το αισιόδοξο σενάριο αλλάζει την επάρκεια του προγράμματος ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος κατά +50%. Προσομοιώνουμε λοιπόν μια αύξηση στα ποσά και τα όρια του ΕΕΕ κατά 50%.

Market Incomes and Government Revenue & Expenditure			
Yearly, mill., currency as defined in EM output			
	<i>EL_2020 (base)</i>	<i>EL_2020reform</i>	<i>Difference to base</i>
Total market incomes	66.438,44	66.438,44	0,00
... income from (self) employment	62.587,79	62.587,79	0,00
... other sources	3.850,64	3.850,64	0,00
Government revenue through taxes and social insurance contributions	27.803,28	27.803,33	0,05
... direct taxes	9.552,01	9.552,06	0,05
... employee social insurance contributions	6.382,67	6.382,67	0,00
... self-employed social insurance contributions	2.357,76	2.357,76	0,00
... other social insurance contributions	1.500,54	1.500,54	0,00
... employer social insurance contributions (not part of disposable income)	8.010,30	8.010,30	0,00
Credited social insurance contributions (not part of disposable income)	0,00	0,00	0,00
Government expenditure on social transfers	29.591,36	30.224,84	633,48
<i>by target group</i>			
... unemployment benefits	692,52	692,52	0,00
... family and education benefits	1.107,11	1.107,11	0,00
... social assistance and housing benefits	1.387,95	2.021,43	633,48
... pensions, health and disability benefits	26.403,77	26.403,77	0,00
... firms	0,00	0,00	0,00
<i>by benefit design</i>			
... means-tested non-pension benefits	2.226,74	2.860,22	633,48
... non-means-tested non-pension benefits	1.130,41	1.130,41	0,00
... pensions	26.234,20	26.234,20	0,00
... firms subsidies	0,00	0,00	0,00

Πίνακας 52: Έσοδα αγοράς και κρατικά έσοδα και δαπάνες-Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Το αισιόδοξο σενάριο αυξάνει τα κυβερνητικά κόστη για τις κοινωνικές μεταβιβάσεις κατά 633.480.095 εκατομμύρια ευρώ (28,4%) σε σχέση με το βασικό σενάριο. Ως προς το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα το δημοσιονομικό κόστος αυξάνεται κατά 633.480.113 εκ. ευρώ (102,6%) Το δημοσιονομικό κόστος αποτυπώνεται στον πίνακα ΠΠΠ6 του Παραρτήματος ΙΙΙ. Ταυτόχρονα, παρατηρείται μια αύξηση κατά 54,5% (141.744 επιπλέον ωφελούμενες μονάδες) στις ωφελούμενες μονάδες (νοικοκυριά) που λαμβάνουν το ΕΕΕ (Πίνακας ΠΠΠ7, Παράρτημα ΙΙΙ).

Mean disposable income (annual)				
	Total Greece 2020 (Baseline)	Total Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline	Greece 2020reform Diff. % of Baseline
<i>Decile 1</i>	5.650	6.740	1.089	19,28%
<i>Decile 2</i>	8.789	8.971	183	2,08%
<i>Decile 3</i>	10.691	10.754	63	0,59%
<i>Decile 4</i>	12.844	12.902	58	0,45%
<i>Decile 5</i>	15.367	15.416	48	0,31%
<i>Decile 6</i>	17.043	17.104	61	0,36%
<i>Decile 7</i>	19.899	19.953	54	0,27%
<i>Decile 8</i>	22.546	22.558	11	0,05%
<i>Decile 9</i>	26.974	26.974	0	0,0%
<i>Decile 10</i>	44.058	44.058	0	0,0%
All	18.457	18.610	153	0,83%

Πίνακας 53: Ετήσιος μέσος όρος του μη ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος -Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο.

Πηγή: Eurostat

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Mean eq. disp. income (annual)				
	Total Greece 2020 (Baseline)	Total Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline	Greece 2020reform Diff. % of Baseline
<i>Decile 1</i>	3.242	3.877	634	19,57%
<i>Decile 2</i>	5.197	5.305	108	2,08%
<i>Decile 3</i>	6.488	6.521	32	0,50%
<i>Decile 4</i>	7.650	7.679	29	0,38%
<i>Decile 5</i>	8.771	8.791	20	0,23%
<i>Decile 6</i>	10.008	10.033	25	0,25%
<i>Decile 7</i>	11.459	11.481	22	0,19%
<i>Decile 8</i>	13.281	13.286	5	0,04%
<i>Decile 9</i>	15.721	15.721	0	0,0%
<i>Decile 10</i>	26.185	26.185	0	0,0%
All	10.799	10.887	88	0,81%

Πίνακας 54: Ετήσιος μέσος όρος του ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος -Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο.

Πηγή: Eurostat

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Οι μεγαλύτερες αυξήσεις του μέσου όρου του ισοδύναμου και μη ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος παρατηρούνται και πάλι στο 1^ο και 2^ο δεκατημόριο, στα άτομα δηλαδή με τα χαμηλότερα εισοδήματα (το χαμηλότερο 20%).

Winners		
	Total Greece 2020reform	Share Greece 2020reform
<i>Decile 1</i>	244.072	61,2%
<i>Decile 2</i>	56.402	13,5%
<i>Decile 3</i>	22.697	5,3%
<i>Decile 4</i>	18.995	4,5%
<i>Decile 5</i>	16.648	4,2%
<i>Decile 6</i>	21.419	5,2%
<i>Decile 7</i>	17.467	4,3%
<i>Decile 8</i>	3.772	0,9%
<i>Decile 9</i>	116	0,0%
<i>Decile 10</i>	0	0,0%
All	401.590	9,7%

Πίνακας 55: Αριθμός και μερίδιο μονάδων των οποίων το ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα αυξάνεται σε σχέση με το βασικό σενάριο.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Όσον αφορά στους νικητές, μια αύξηση κατά 50% στα ποσά και τα όρια του ΕΕΕ, κατανέμει τα ποσά στους ωφελούμενους του πρώτου δεκατημορίου κατά 61,2% και του δεύτερου δεκατημορίου κατά 13,5% σε σχέση με το ισοδύναμο εισόδημά τους. 401.590 ωφελούμενες μονάδες κερδίζουν από το αισιόδοξο σενάριο. Το 61,2% των ωφελούμενων μονάδων βρίσκεται στο πρώτο δεκατημόριο. Στο σενάριό μας δεν υπάρχουν «ηττημένοι» γιατί δεν προσομοιώσαμε την αντίστοιχη αύξηση των φόρων που θα χρειαζόταν για να χρηματοδοτηθεί η μεταρρύθμιση.

Basic Poverty Indices			
	Poverty Risk for EL 2020 (base)	Poverty Risk for EL 2020reform	Difference to base
<i>Population</i>	17,83%	17,14%	-0,69pp
<i>Children</i>	19,67%	19,01%	-0,66pp
<i>Working Age</i>	17,93%	17,07%	-0,86pp
<i>Working Age Economically Active</i>	9,39%	8,97%	-0,42pp
<i>Elderly</i>	16,10%	15,87%	-0,23pp
<i>Fixed Poverty Line</i>	466,77		

Πίνακας 56: Βασικοί Δείκτες Φτώχειας-Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Το εναλλακτικό σενάριο (αισιόδοξο σενάριο) μειώνει τον κίνδυνο φτώχειας κατά 0,69 ποσοστιαίες μονάδες στο γενικό πληθυσμό σε σχέση με το σενάριο βάσης, με τη

μεγαλύτερη μείωση να παρουσιάζεται στα άτομα που είναι σε ηλικία εργασίας (μείωση 0,86 ποσοστιαίες μονάδες). Μείωση εμφανίζεται και στα παιδιά (μείωση κατά 0,66 ποσοστιαίες μονάδες).

Εδώ πλέον οι μεταβολές είναι πιο σημαντικές. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το εύρημα ότι το ΕΕΕ επηρεάζει περισσότερο οικογένειες με παιδιά. Αυτό αντανακλά και τον υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας που αντιμετωπίζουν τα παιδιά. Ωστόσο, επειδή, λόγω στατικότητας του μοντέλου, δε λαμβάνονται υπόψιν οι συμπεριφορικές αλλαγές που θα προέκυπταν από την αύξηση του επιδόματος, τα αποτελέσματα πρέπει να εξεταστούν με μια σχετική επιφύλαξη.

Δηλαδή, οι αλλαγές συμπεριφοράς συχνά παραλείπονται επειδή θεωρείται σιωπηρά ότι τα άτομα δεν αντιδρούν στα οικονομικά κίνητρα ή επειδή η μοντελοποίηση της ατομικής συμπεριφοράς είναι μια σχετικά απαιτητική εργασία που – έτσι πιστεύεται ή ελπίζεται – μπορεί να μην αλλάξει πολύ τα συμπεράσματα των λογιστικών ισχυρισμών. Ωστόσο, τέτοιες αλλαγές είναι σημαντικές.

Με την αύξηση κατά 50% του επιδόματος που συνεπάγεται την αύξηση εισοδήματος μη εμπορικής προέλευσης (non-labour/market income), υπάρχει ο κίνδυνος τα άτομα να μη θέλουν να εργαστούν, ειδικά αν ο προσφερόμενος μισθός είναι χαμηλότερος από τον μισθό επιφύλαξης. Σύμφωνα με τη θεωρία του μισθού επιφύλαξης, τα άτομα είναι πρόθυμα να εργαστούν μόνο εάν το αναμενόμενο εισόδημα υπερβαίνει το εισόδημα που μπορεί να αποκτηθεί από τα επιδόματα. Επιπλέον τα άτομα αντιλαμβάνονται τα επιδόματα ως «δίκαιο» μισθό, προκαλώντας τα λεγόμενα αποτελέσματα δικαιωμάτων. Η καθιέρωση για παράδειγμα υψηλότερων ποσών ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος μπορεί να οδηγήσει σε αναθεώρηση προς τα πάνω του μισθού επιφύλαξης (Sousounis & Lanot, 2022).

Basic Inequality Indices						
	Gini EL 2020	S80/S20 EL 2020	Gini EL 2020reform	Diff. Gini EL 2020reform /EL 2020	S80/S20 EL 2020reform	Diff. S80/S20 EL 2020reform /EL 2020
Original Income	0,5311	8,4770	0,5311	0,0000	8,4596	-0,0174
Original Income after Taxes/SIC	0,5259	7,9048	0,5259	0,0000	7,9193	0,0144
Original Income incl. Public Pensions after Taxes/SIC	0,3430	6,1294	0,3430	0,0000	6,0331	-0,0963
Disposable Income	0,3101	4,9588	0,3017	-0,0084	4,5693	-0,3895

Πίνακας 57: Βασικοί Δείκτες Ανισότητας.

Πηγή: Eurotomd

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Inequality and redistributive effect of the tax-benefit system			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
Gini: A = original income	0,5311	0,5311	0,0000
Gini: B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)	0,5259	0,5259	0,0000
Gini: C = B + pensions (EQ_INC22)	0,3430	0,3430	0,0000
Gini: D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)	0,3101	0,3017	-0,0084
Redistribution index = Gini first income - Gini last income	0,2209	0,2294	0,0084
Social welfare index = mean eq. disp. income * (1-Gini last income)	621	634	13
Income quantile share ratio (S80/S20)	4,9588	4,5693	-0,3895
Inter-decile ratio (D5/D1)	2,0981	1,9874	-0,1107
Atkinson inequality index (inequality aversion parameter = 0,25)	0,0433	0,0409	-0,0024
Mean log deviation	0,0006	0,0006	0,0000

Πίνακας 58: Ανισότητα και αναδιανεμητικό αποτέλεσμα του συστήματος φόρου-παροχών-Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Στο αισιόδοξο σενάριο, το 20% των πιο πλούσιων, έχει 4,5693 φορές περισσότερο υψηλότερο εισόδημα από το 20% των πιο φτωχών (S80/20).

Οι ανισότητες στο εισόδημα βελτιώνονται μόνο οριακά κατά 0,84%. Η αναλογία μεταξύ εκείνων στο όγδοο δεκατημόριο της κατανομής εισοδήματος και εκείνων του δεύτερου δεκατημορίου θα είναι από 4,9588 σε 4,5693, ενώ η αναλογία μεταξύ αυτών που βρίσκονται στο διάμεσο και εκείνων στο πρώτο δεκατημόριο θα πήγαινε από 2,0981 σε 1,9874. Τέλος, ο δείκτης ανισότητας Atkinson θα πήγαινε επίσης από 0,0433 σε 0,0409.

At-risk-of-poverty rates for different poverty lines and definitions of income			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
Poverty line 40% of median baseline eq.disp.income	3.734,13	3.734,13	0,00
A = original income	30,1%	30,1%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ INC23)	36,4%	36,4%	0,0pp
C = B + pensions (EQ INC22)	10,3%	10,3%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ INC20)	6,2%	3,3%	-3,0pp
Poverty line 50% of median baseline eq.disp.income	4.667,66	4.667,66	0,00
A = original income	34,2%	34,2%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ INC23)	42,3%	42,3%	0,0pp
C = B + pensions (EQ INC22)	16,2%	16,2%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ INC20)	11,4%	9,8%	-1,7pp
Poverty line 60% of median baseline eq.disp.income	5.601,19	5.601,19	0,00
A = original income	39,8%	39,8%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ INC23)	48,8%	48,8%	0,0pp
C = B + pensions (EQ INC22)	23,3%	23,3%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ INC20)	17,8%	17,1%	-0,7pp

Πίνακας 59: Ποσοστά σε κίνδυνο φτώχειας για διαφορετικά όρια φτώχειας και ορισμούς του εισοδήματος-Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο (AROP calculation type: Median).

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Με την εφαρμογή του βέλτιστου σεναρίου παρατηρούμε μείωση 3 ποσοστιαίων μονάδων στο όριο φτώχειας 40%, 1,7 ποσοστιαίων μονάδων στο 50% και 0,7 ποσοστιαίων μονάδων στο 60%.

At-risk-of-poverty rates			
by different types of households			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
<i>Poverty line 60% of median baseline eq. disp. income</i>	5.601,19	5.601,19	0,00
<i>One adult <65, no children</i>	19,2%	18,0%	-1,2pp
<i>One adult ≥65, no children</i>	24,7%	24,6%	-0,1pp
<i>One adult with children</i>	20,4%	15,6%	-4,8pp
<i>Two adults, <65, no children</i>	13,8%	12,3%	-1,5pp
<i>Two adults, at least one ≥65, no children</i>	12,5%	12,3%	-0,2pp
<i>Two adults with one child</i>	14,0%	13,1%	-0,8pp
<i>Two adults with two children</i>	15,5%	15,1%	-0,4pp
<i>Two adults with three or more children</i>	20,7%	19,9%	-0,7pp
<i>Three or more adults, no children</i>	16,3%	15,6%	-0,8pp
<i>Three or more adults with children</i>	30,2%	29,9%	-0,2pp
<i>No adults (only persons <18)</i>	100,0%	100,0%	0,0pp
<i>All</i>	17,8%	17,1%	-0,7pp

Πίνακας 60: Ποσοστά σε κίνδυνο φτώχειας ανά διαφορετικούς τύπους νοικοκυριών-Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο (AROP calculation type: Median).

Πηγή: Eurostat

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Όσον αφορά στη σύνθεση του νοικοκυριού, οι μεγαλύτερες μειώσεις του ποσοστού κινδύνου φτώχειας με όριο φτώχειας 60%, σημειώνονται σε έναν ενήλικα με παιδιά (μείωση 4,8 ποσοστιαίων μονάδων), σε έναν ενήλικα κάτω των 65 ετών χωρίς παιδιά (μείωση κατά 1,2 ποσοστιαίες μονάδες) και σε νοικοκυριά με δύο ενήλικες κάτω των 65 ετών χωρίς παιδιά (μείωση 1,5 ποσοστιαίων μονάδων).

At-risk-of-poverty gaps for different poverty lines and definitions of income			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
<i>Poverty line 40% of median baseline eq.disp.income</i>	3.734,13	3.734,13	0,00
<i>A = original income</i>	100,0%	100,0%	0,0pp
<i>B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)</i>	109,1%	109,1%	0,0pp
<i>C = B + pensions (EQ_INC22)</i>	38,8%	38,8%	0,0pp
<i>D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)</i>	22,2%	10,3%	-11,9pp
<i>Poverty line 50% of median baseline eq.disp.income</i>	4.667,66	4.667,66	0,00
<i>A = original income</i>	100,0%	100,0%	0,0pp
<i>B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)</i>	100,0%	100,0%	0,0pp
<i>C = B + pensions (EQ_INC22)</i>	32,8%	32,8%	0,0pp
<i>D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)</i>	22,8%	14,3%	-8,5pp
<i>Poverty line 60% of median baseline eq.disp.income</i>	5.601,19	5.601,19	0,00
<i>A = original income</i>	98,7%	98,7%	0,0pp
<i>B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)</i>	82,7%	82,7%	0,0pp
<i>C = B + pensions (EQ_INC22)</i>	28,5%	28,5%	0,0pp
<i>D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)</i>	24,3%	19,3%	-5,1pp

Πίνακας 61: Χάσματα κινδύνου φτώχειας για διαφορετικά όρια φτώχειας και ορισμούς του εισοδήματος-Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο (AROP calculation type: Median).

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Όσον αφορά στο χάσμα της φτώχειας, προκύπτει μια μείωση κατά 11,9 ποσοστιαίες μονάδες στο όριο φτώχειας 40%, μία μείωση 8,5 ποσοστιαίων μονάδων στο όριο φτώχειας 50% και μείωση 5,1 ποσοστιαίων μονάδων στο όριο 60%.

At-risk-of-poverty gaps			
by different types of households			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
<i>Poverty line 60% of median baseline eq. disp. income</i>	5.601,19	5.601,19	0,00
<i>One adult <65, no children</i>	42,2%	24,5%	-17,6pp
<i>One adult ≥65, no children</i>	18,4%	18,3%	-0,1pp
<i>One adult with children</i>	28,2%	15,7%	-12,5pp
<i>Two adults, <65, no children</i>	28,1%	20,7%	-7,3pp
<i>Two adults, at least one ≥65, no children</i>	16,2%	16,2%	0,0pp
<i>Two adults with one child</i>	23,2%	19,4%	-3,8pp
<i>Two adults with two children</i>	20,7%	18,4%	-2,3pp
<i>Two adults with three or more children</i>	28,6%	23,3%	-5,3pp
<i>Three or more adults, no children</i>	22,1%	17,8%	-4,4pp
<i>Three or more adults with children</i>	29,8%	20,9%	-8,9pp
<i>No adults (only persons <18)</i>	52,9%	36,8%	-16,1pp
<i>All</i>	24,3%	19,3%	-5,1pp

Πίνακας 62: Χάσματα κινδύνου φτώχειας διαφορετικών τύπων νοικοκυριών -Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο (AROP calculation type: Median).

Πηγή: Eurotmod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Στο χάσμα φτώχειας με όριο φτώχειας 60%, η μείωση εμφανίζεται κυρίως στα νοικοκυριά με έναν ενήλικα κάτω των 65 ετών χωρίς παιδιά (μείωση 17,6 ποσοστιαίες μονάδες), σε έναν ενήλικα με παιδιά (μείωση 12,5 ποσοστιαίες μονάδες) και στα νοικοκυριά χωρίς ενήλικες αλλά αποτελούμενα από άτομα κάτω των 18 ετών (μείωση κατά 16,5 ποσοστιαίες μονάδες).

At-risk-of-poverty gaps			
by different types of households			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
<i>Poverty line 40% of median baseline eq. disp. income</i>	3.734,13	3.734,13	0,00
<i>One adult <65, no children</i>	29,8%	8,5%	-21,4pp
<i>One adult ≥65, no children</i>	31,6%	10,4%	-21,3pp
<i>One adult with children</i>	12,2%	5,4%	-6,9pp
<i>Two adults, <65, no children</i>	29,2%	10,2%	-19,0pp
<i>Two adults, at least one ≥65, no children</i>	20,2%	7,2%	-13,0pp
<i>Two adults with one child</i>	23,9%	10,3%	-13,6pp
<i>Two adults with two children</i>	19,0%	20,6%	1,6pp
<i>Two adults with three or more children</i>	11,5%	15,6%	4,1pp
<i>Three or more adults, no children</i>	20,7%	11,8%	-8,9pp
<i>Three or more adults with children</i>	20,9%	9,9%	-11,0pp
<i>No adults (only persons <18)</i>	29,3%	5,2%	-24,1pp
<i>All</i>	22,2%	10,3%	-11,9pp

Πίνακας 63: Χάσματα κινδύνου φτώχειας (γραμμή φτώχειας 40%) διαφορετικών τύπων νοικοκυριών - Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο (AROP calculation type: Median).

Πηγή: Eurotmod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Αποσυνθέτοντας το χάσμα της φτώχειας ανά είδος νοικοκυριού στη γραμμή φτώχειας 40%, παρατηρούμε αυξήσεις του χάσματος σε επιμέρους ομάδες. Σε δύο ενήλικες με τρία ή περισσότερα παιδιά, αύξηση 4,1 ποσοστιαίων μονάδων και σε δύο ενήλικες με δύο παιδιά αύξηση 1,6 ποσοστιαίων μονάδων. Μειώσεις παρατηρούνται στα νοικοκυριά με έναν ενήλικα κάτω των 65 ετών χωρίς παιδιά (μείωση 21,4 ποσοστιαίων μονάδων), σε έναν ενήλικα άνω των 65 ετών χωρίς παιδιά (μείωση 21,3 ποσοστιαίων μονάδων), σε δύο ενήλικες κάτω των 65 ετών χωρίς παιδιά (μείωση 19 ποσοστιαίων μονάδων) και σε νοικοκυριά που αποτελούνται μόνο από άτομα κάτω των 18 ετών (μείωση 24 ποσοστιαίων μονάδων).

Το παράδοξο του αποτελέσματος εδώ, οι αυξήσεις δηλαδή που προκύπτουν σε τύπους νοικοκυριών θα μπορούσαν να σχολιαστούν στη βάση μιας λογικής ότι με την αύξηση κατά 50% του ΕΕΕ οι λίγο φτωχοί βγαίνουν από την φτώχεια αλλά οι πολύ φτωχοί παραμένουν φτωχοί. Και αυτοί οι φτωχοί που παραμένουν φτωχοί καθίστανται πιο φτωχοί. Πλήττονται δε περισσότερο οι οικογένειες με δύο ή περισσότερα παιδιά.

Θα μπορούσε πολύ απλοϊκά να ειπωθεί πως η συχνότητα της φτώχειας δεν επηρεάζεται σημαντικά ως αποτέλεσμα της εισαγωγής αυτών των ορίων στο εγγυημένο ελάχιστο εισόδημα, διότι ακόμη και στην αρχική κατάσταση, όταν αυτά τα νοικοκυριά λάμβαναν κοινωνική βοήθεια, ήταν ακόμα πολύ κάτω από το όριο της φτώχειας.

At-risk-of-poverty gaps for different poverty lines and definitions of income			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
<i>Poverty line 40% of median baseline eq. disp. income</i>	3.734,13	3.734,13	0,00
<i>A = original income</i>	24,7%	24,7%	0,0pp
<i>B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)</i>	35,3%	35,3%	0,0pp
<i>C = B + pensions (EQ_INC22)</i>	5,0%	5,0%	0,0pp
<i>D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)</i>	1,7%	0,7%	-1,0pp
<i>Poverty line 50% of median baseline eq. disp. income</i>	4.667,66	4.667,66	0,00
<i>A = original income</i>	26,2%	26,2%	0,0pp
<i>B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)</i>	36,1%	36,1%	0,0pp
<i>C = B + pensions (EQ_INC22)</i>	6,6%	6,6%	0,0pp
<i>D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)</i>	3,1%	1,8%	-1,3pp
<i>Poverty line 60% of median baseline eq. disp. income</i>	5.601,19	5.601,19	0,00
<i>A = original income</i>	28,0%	28,0%	0,0pp
<i>B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)</i>	37,7%	37,7%	0,0pp
<i>C = B + pensions (EQ_INC22)</i>	8,8%	8,8%	0,0pp
<i>D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)</i>	5,0%	3,7%	-1,3pp

Πίνακας 64: Χάσματα κινδύνου φτώχειας για διαφορετικά όρια φτώχειας και ορισμούς του εισοδήματος- Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο (ένταση της φτώχειας-FGT(1)).

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

At-risk-of-poverty gaps by different types of households			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
<i>Poverty line 60% of median baseline eq. disp. income</i>	5.601,19	5.601,19	0,00
<i>One adult <65, no children</i>	8,1%	5,6%	-2,5pp
<i>One adult ≥65, no children</i>	5,0%	4,8%	-0,2pp
<i>One adult with children</i>	5,8%	3,0%	-2,8pp
<i>Two adults, <65, no children</i>	4,4%	3,0%	-1,4pp
<i>Two adults, at least one ≥65, no children</i>	2,6%	2,3%	-0,3pp
<i>Two adults with one child</i>	3,9%	2,7%	-1,2pp
<i>Two adults with two children</i>	4,3%	3,3%	-0,9pp
<i>Two adults with three or more children</i>	6,1%	4,9%	-1,2pp
<i>Three or more adults, no children</i>	4,4%	3,2%	-1,2pp
<i>Three or more adults with children</i>	9,3%	6,6%	-2,7pp
<i>No adults (only persons <18)</i>	52,9%	36,8%	-16,1pp
<i>All</i>	5,0%	3,7%	-1,3pp

Πίνακας 65: Χάσματα κινδύνου φτώχειας διαφορετικών τύπων νοικοκυριών -Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο (ένταση της φτώχειας-FGT(1)).

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Aggregates		
bsa00		
	<i>Aggregated amount</i>	<i>Distribution across groups</i>
<i>Decile 1</i>	208.073.353,15	56,79%
<i>Decile 2</i>	78.708.283,35	21,48%
<i>Decile 3</i>	36.752.417,54	10,03%
<i>Decile 4</i>	15.518.661,59	4,24%
<i>Decile 5</i>	11.880.032,97	3,24%
<i>Decile 6</i>	7.320.513,60	2,0%
<i>Decile 7</i>	7.296.262,40	1,99%
<i>Decile 8</i>	741.960,00	0,20%
<i>Decile 9</i>	120.984,00	0,03%
<i>Decile 10</i>	0,00	0,0%
Total	366.412.468,59	100,0%

Πίνακας 66: Συγκεντρωτικά ετήσια ποσά ΕΕΕ και κατανομή μεταξύ των εισοδηματικών ομάδων-Αισιόδοξο Σενάριο

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Households receiving/paying the selected variable			
bsa00			
	<i>Number of households</i>	<i>Share within group</i>	<i>Distribution across groups</i>
<i>Decile 1</i>	81.072,95	19,33%	54,49%
<i>Decile 2</i>	32.482,25	8,21%	21,83%
<i>Decile 3</i>	15.306,48	3,59%	10,29%
<i>Decile 4</i>	7.235,98	1,73%	4,86%
<i>Decile 5</i>	5.464,05	1,38%	3,67%
<i>Decile 6</i>	3.070,14	0,75%	2,06%
<i>Decile 7</i>	3.794,68	0,92%	2,55%
<i>Decile 8</i>	309,15	0,07%	0,21%
<i>Decile 9</i>	50,41	0,01%	0,03%
<i>Decile 10</i>	0,00	0,0%	0,0%
Total	148.786,09	3,60%	100,0%

Πίνακας 67: Νοικοκυριά που λαμβάνουν το ΕΕΕ (αριθμός νοικοκυριών, μερίδιο ανά εισοδηματική ομάδα και κατανομή).

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Individuals receiving/paying the selected variable			
bsa00			
	<i>Number of individuals</i>	<i>Share within group</i>	<i>Distribution across groups</i>
<i>Decile 1</i>	85.598,70	8,15%	54,77%
<i>Decile 2</i>	34.446,55	3,28%	22,04%
<i>Decile 3</i>	16.304,38	1,55%	10,43%
<i>Decile 4</i>	7.235,98	0,69%	4,63%
<i>Decile 5</i>	5.464,05	0,52%	3,50%
<i>Decile 6</i>	3.070,14	0,29%	1,96%
<i>Decile 7</i>	3.794,68	0,36%	2,43%
<i>Decile 8</i>	309,15	0,03%	0,20%
<i>Decile 9</i>	50,41	0,0%	0,03%
<i>Decile 10</i>	0,00	0,0%	0,0%
Total	156.274,04	1,49%	100,0%

Πίνακας 68: Άτομα που λαμβάνουν το ΕΕΕ (αριθμός νοικοκυριών, μερίδιο ανά εισοδηματική ομάδα και κατανομή).

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Όσον αφορά στο ΕΕΕ και στην κατανομή του στις εισοδηματικές μονάδες (δεκατημόρια), παρατηρείται μία μείωση των ωφελούμενων μονάδων (νοικοκυριά και άτομα) που λαμβάνουν το ΕΕΕ στο πρώτο δεκατημόριο (οι φτωχότεροι 10%), και μια αύξηση σε δεκατημόρια εισοδήματος μη αναμενόμενη (δεκατημόριο 2,3,4 και 5) σε σχέση με το βασικό σενάριο.

6.1.2.4 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΧΩΡΙΣ ΤΟ ΕΕΕ

Για να μπορέσουμε να δείξουμε το συνολικό αναδιανεμητικό αποτέλεσμα, θα εισάγουμε στην εργασία μας και ένα σενάριο πολιτικής χωρίς το ΕΕΕ. Επιλέγουμε λοιπόν να απενεργοποιήσουμε το πρόγραμμα ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος και προσομοιώνουμε μια πολιτική χωρίς αυτό.

Market Incomes and Government Revenue && Expenditure			
Yearly, mill., currency as defined in EM output			
	EL_2020 (base)	EL_2020reform	Difference to base
Total market incomes	66.438,44	66.438,44	0,00
... income from (self) employment	62.587,79	62.587,79	0,00
... other sources	3.850,64	3.850,64	0,00
Government revenue through taxes and social insurance contributions	27.803,28	27.803,28	0,00
... direct taxes	9.552,01	9.552,01	0,00
... employee social insurance contributions	6.382,67	6.382,67	0,00
... self-employed social insurance contributions	2.357,76	2.357,76	0,00
... other social insurance contributions	1.500,54	1.500,54	0,00
... employer social insurance contributions (not part of disposable income)	8.010,30	8.010,30	0,00
Credited social insurance contributions (not part of disposable income)	0,00	0,00	0,00
Government expenditure on social transfers	29.591,36	28.973,77	-617,58
by target group			
... unemployment benefits	692,52	692,52	0,00
... family and education benefits	1.107,11	1.107,11	0,00
... social assistance and housing benefits	1.387,95	770,37	-617,58
... pensions, health and disability benefits	26.403,77	26.403,77	0,00
... firms	0,00	0,00	0,00
by benefit design			
... means-tested non-pension benefits	2.226,74	1.609,16	-617,58
... non-means-tested non-pension benefits	1.130,41	1.130,41	0,00
... pensions	26.234,20	26.234,20	0,00
... firms subsidies	0,00	0,00	0,00

Πίνακας 69: Έσοδα αγοράς και κρατικά έσοδα και δαπάνες-Σενάριο Βάσης & Σενάριο χωρίς ΕΕΕ.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Το σενάριο χωρίς ΕΕΕ μειώνει τα κυβερνητικά κόστη για τις κοινωνικές μεταβιβάσεις με έλεγχο πόρων κατά 617.582.514 εκατομμύρια ευρώ (μείωση 27,7%) σε σχέση με την τρέχουσα πολιτική (βασικό σενάριο) (Παράρτημα ΙΙΙ, Πίνακας ΠΙΠΠ8). Για τις κοινωνικές μεταβιβάσεις με έλεγχο πόρων μειώνεται και ο αριθμός των ωφελούμενων κατά 92.376 (μείωση 7%) (Παράρτημα ΙΙΙ, Πίνακας ΠΙΠΠ9).

Mean disposable income (annual)				
	Total Greece 2020 (Baseline)	Total Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline	Greece 2020reform Diff. % of Baseline
Decile 1	5.650	4.732	-918	-16,24%
Decile 2	8.789	8.649	-140	-1,59%
Decile 3	10.691	10.616	-75	-0,70%
Decile 4	12.844	12.762	-81	-0,63%
Decile 5	15.367	15.291	-77	-0,50%
Decile 6	17.043	16.930	-113	-0,67%
Decile 7	19.899	19.799	-100	-0,50%
Decile 8	22.546	22.525	-22	-0,10%
Decile 9	26.974	26.973	-1	0,0%
Decile 10	44.058	44.058	0	0,0%
All	18.457	18.307	-150	-0,81%

Πίνακας 70: Ετήσιος μέσος όρος του μη ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος -Σενάριο Βάσης & Σενάριο χωρίς ΕΕΕ.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Mean eq. disp. income (annual)				
	Total Greece 2020 (Baseline)	Total Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline	Greece 2020reform Diff. % of Baseline
Decile 1	3.242	2.754	-488	-15,06%
Decile 2	5.197	5.121	-76	-1,46%
Decile 3	6.488	6.454	-35	-0,54%
Decile 4	7.650	7.611	-39	-0,51%
Decile 5	8.771	8.739	-32	-0,36%
Decile 6	10.008	9.962	-45	-0,45%
Decile 7	11.459	11.419	-40	-0,35%
Decile 8	13.281	13.272	-9	-0,07%
Decile 9	15.721	15.720	0	0,0%
Decile 10	26.185	26.185	0	0,0%
All	10.799	10.723	-76	-0,71%

Πίνακας 71: Ετήσιος μέσος όρος του ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος -Σενάριο Βάσης & Σενάριο χωρίς ΕΕΕ.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Παρατηρούνται μειώσεις του μέσου όρου του ισοδύναμου (μείωση 15,06%) και μη ισοδύναμου (μείωση 16,24%) διαθέσιμου εισοδήματος κυρίως στο 1^ο δεκατημόριο, στα άτομα δηλαδή με τα χαμηλότερα εισοδήματα (το χαμηλότερο 10%). Μειώσεις παρατηρούνται και στο δεύτερο δεκατημόριο της τάξεως του 1,5%.

Losers		
	Total Greece 2020reform	Share Greece 2020reform
<i>Decile 1</i>	154.169	38,6%
<i>Decile 2</i>	24.709	5,9%
<i>Decile 3</i>	14.368	3,3%
<i>Decile 4</i>	13.585	3,2%
<i>Decile 5</i>	12.255	3,1%
<i>Decile 6</i>	19.606	4,8%
<i>Decile 7</i>	17.353	4,3%
<i>Decile 8</i>	3.684	0,9%
<i>Decile 9</i>	116	0,0%
<i>Decile 10</i>	0	0,0%
All	259.845	6,3%

Πίνακας 72: Αριθμός και μερίδιο μονάδων των οποίων το ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα μειώνεται σε σχέση με το βασικό σενάριο.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Όσον αφορά στους χαμένους, μια πολιτική χωρίς το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα, μειώνει το ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα στο 38,6% των μονάδων στο πρώτο δεκατημόριο. Οι συνολικά χαμένοι ανέρχονται στους 259.845. Μεγάλος αριθμός «χαμένων» εμφανίζεται και στο 2^ο (24.709) και 6^ο δεκατημόριο (19.606).

Basic Poverty Indices			
	Poverty Risk for EL_2020 (base)	Poverty Risk for EL_2020reform	Difference to base
<i>Population</i>	17,83%	18,16%	0,33pp
<i>Children</i>	19,67%	19,90%	0,22pp
<i>Working Age</i>	17,93%	18,40%	0,47pp
<i>Working Age Economically Active</i>	9,39%	9,42%	0,03pp
<i>Elderly</i>	16,10%	16,14%	0,04pp
<i>Fixed Poverty Line</i>	466,77		

Πίνακας 73: Βασικοί Δείκτες Φτώχειας-Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Το παρόν σενάριο αυξάνει τον κίνδυνο φτώχειας κατά 0,33 ποσοστιαίες μονάδες στο γενικό πληθυσμό σε σχέση με το σενάριο βάσης, με τη μεγαλύτερη αύξηση να παρουσιάζεται στα άτομα που είναι σε ηλικία εργασίας (αύξηση 0,47 ποσοστιαίες μονάδες). Αύξηση εμφανίζεται και στα παιδιά (αύξηση κατά 0,22 ποσοστιαίες μονάδες).

Basic Inequality Indices						
	Gini EL_2020	S80/S20 EL_2020	Gini EL_2020reform	Diff. Gini EL_2020reform /EL_2020	S80/S20 EL_2020reform	Diff. S80/S20 EL_2020reform/ EL_2020
Original Income	0,5311	8,4770	0,5311	0,0000	8,5428	0,0658
Original Income after Taxes/SIC	0,5259	7,9048	0,5259	0,0000	7,9304	0,0256
Original Income incl. Public Pensions after Taxes/SIC	0,3430	6,1294	0,3430	0,0000	6,1940	0,0646
Disposible Income	0,3101	4,9588	0,3176	0,0075	5,3312	0,3724

Πίνακας 74: Βασικοί Δείκτες Ανισότητας.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Inequality and redistributive effect of the tax-benefit system			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
Gini: A = original income	0,5311	0,5311	0,0000
Gini: B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)	0,5259	0,5259	0,0000
Gini: C = B + pensions (EQ_INC22)	0,3430	0,3430	0,0000
Gini: D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)	0,3101	0,3176	0,0075
Redistribution index = Gini first income - Gini last income	0,2209	0,2134	-0,0075
Social welfare index = mean eq. disp. income * (1-Gini last income)	621	610	-11
Income quantile share ratio (S80/S20)	4,9588	5,3312	0,3724
Inter-decile ratio (D5/D1)	2,0981	2,1382	0,0401
Atkinson inequality index (inequality aversion parameter = 0,25)	0,0433	0,0466	0,0033
Mean log deviation	0,0006	0,0006	0,0000

Πίνακας 75: Ανισότητα και αναδιανεμητικό αποτέλεσμα του συστήματος φόρου-παροχών-Σενάριο Βάσης & Σενάριο χωρίς ΕΕΕ.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Στο παρόν σενάριο, το 20% των πιο πλούσιων, έχει 5,3312 φορές περισσότερο υψηλότερο εισόδημα από το 20% των πιο φτωχών (S80/20).

Οι ανισότητες στο εισόδημα διευρύνονται κατά 0,75%. Η αναλογία μεταξύ εκείνων στο όγδοο δεκατημόριο της κατανομής εισοδήματος και εκείνων του δεύτερου δεκατημορίου θα από 4,9588 σε 5,3312, ενώ η αναλογία μεταξύ αυτών που βρίσκονται στο διάμεσο και εκείνων στο πρώτο δεκατημόριο θα πήγαινε από 2,0981 σε 2,1382. Τέλος, ο δείκτης ανισότητας Atkinson θα πήγαινε επίσης από 0,0433 σε 0,0466.

At-risk-of-poverty rates for different poverty lines and definitions of income			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
Poverty line 40% of median baseline eq. disp. income	3.734,13	3.734,13	0,00
A = original income	30,1%	30,1%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ INC23)	36,4%	36,4%	0,0pp
C = B + pensions (EQ INC22)	10,3%	10,3%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ INC20)	6,2%	7,1%	0,8pp
Poverty line 50% of median baseline eq. disp. income	4.667,66	4.667,66	0,00
A = original income	34,2%	34,2%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ INC23)	42,3%	42,3%	0,0pp
C = B + pensions (EQ INC22)	16,2%	16,2%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ INC20)	11,4%	11,9%	0,5pp
Poverty line 60% of median baseline eq. disp. income	5.601,19	5.601,19	0,00
A = original income	39,8%	39,8%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ INC23)	48,8%	48,8%	0,0pp
C = B + pensions (EQ INC22)	23,3%	23,3%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ INC20)	17,8%	18,2%	0,3pp

Πίνακας 76: Ποσοστά σε κίνδυνο φτώχειας για διαφορετικά όρια φτώχειας και ορισμούς του εισοδήματος-Σενάριο Βάσης & Σενάριο χωρίς ΕΕΕ (AROP calculation type: Median).

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

At-risk-of-poverty rates by different types of house holds			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
Poverty line 60% of median baseline eq. disp. income	5.601,19	5.601,19	0,00
One adult <65, no children	19,2%	22,5%	3,3pp
One adult ≥65, no children	24,7%	24,8%	0,1pp
One adult with children	20,4%	23,4%	3,0pp
Two adults, <65, no children	13,8%	14,2%	0,4pp
Two adults, at least one ≥65, no children	12,5%	12,6%	0,1pp
Two adults with one child	14,0%	14,5%	0,6pp
Two adults with two children	15,5%	15,6%	0,1pp
Two adults with three or more children	20,7%	20,7%	0,0pp
Three or more adults, no children	16,3%	16,4%	0,1pp
Three or more adults with children	30,2%	30,2%	0,0pp
No adults (only persons <18)	100,0%	100,0%	0,0pp
All	17,8%	18,2%	0,3pp

Πίνακας 77: Ποσοστά σε κίνδυνο φτώχειας ανά διαφορετικούς τύπους νοικοκυριών-Σενάριο Βάσης & Σενάριο χωρίς ΕΕΕ (AROP calculation type: Median).

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

At-risk-of-poverty gaps for different poverty lines and definitions of income			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
Poverty line 40% of median baseline eq.disp.income	3.734,13	3.734,13	0,00
A = original income	100,0%	100,0%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)	109,1%	109,1%	0,0pp
C = B + pensions (EQ_INC22)	38,8%	38,8%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)	22,2%	34,6%	12,4pp
Poverty line 50% of median baseline eq.disp.income	4.667,66	4.667,66	0,00
A = original income	100,0%	100,0%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)	100,0%	100,0%	0,0pp
C = B + pensions (EQ_INC22)	32,8%	32,8%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)	22,8%	27,4%	4,6pp
Poverty line 60% of median baseline eq.disp.income	5.601,19	5.601,19	0,00
A = original income	98,7%	98,7%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)	82,7%	82,7%	0,0pp
C = B + pensions (EQ_INC22)	28,5%	28,5%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)	24,3%	26,2%	1,8pp

Πίνακας 78: Χάσματα κινδύνου φτώχειας για διαφορετικά όρια φτώχειας και ορισμούς του εισοδήματος- Σενάριο Βάσης & Σενάριο χωρίς ΕΕΕ (AROP calculation type: Median).

Πηγή: Eurotomd

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

At-risk-of-poverty gaps by different types of house holds			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
Poverty line 60% of median baseline eq.disp.income	5.601,19	5.601,19	0,00
One adult <65, no children	42,2%	58,0%	15,9pp
One adult ≥65, no children	18,4%	18,5%	0,1pp
One adult with children	28,2%	43,7%	15,5pp
Two adults, <65, no children	28,1%	33,0%	4,9pp
Two adults, at least one ≥65, no children	16,2%	16,3%	0,2pp
Two adults with one child	23,2%	28,5%	5,3pp
Two adults with two children	20,7%	21,3%	0,6pp
Two adults with three or more children	28,6%	28,6%	0,0pp
Three or more adults, no children	22,1%	22,5%	0,4pp
Three or more adults with children	29,8%	32,6%	2,8pp
No adults (only persons <18)	52,9%	85,0%	32,1pp
All	24,3%	26,2%	1,8pp

Πίνακας 79: Χάσματα κινδύνου φτώχειας διαφορετικών τύπων νοικοκυριών -Σενάριο Βάσης & Σενάριο χωρίς ΕΕΕ (AROP calculation type: Median).

Πηγή: Eurotomd

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

At-risk-of-poverty gaps			
by different types of households			
	Greece 2020 (Baseline)	Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline
Poverty line 40% of median baseline eq. disp. income	3.734,13	3.734,13	0,00
One adult <65, no children	29,8%	77,5%	47,7pp
One adult ≥65, no children	31,6%	39,7%	8,0pp
One adult with children	12,2%	25,5%	13,3pp
Two adults, <65, no children	29,2%	61,7%	32,6pp
Two adults, at least one ≥65, no children	20,2%	21,5%	1,2pp
Two adults with one child	23,9%	29,3%	5,4pp
Two adults with two children	19,0%	35,5%	16,5pp
Two adults with three or more children	11,5%	17,1%	5,6pp
Three or more adults, no children	20,7%	28,8%	8,1pp
Three or more adults with children	20,9%	32,9%	12,0pp
No adults (only persons <18)	29,3%	77,5%	48,2pp
All	22,2%	34,6%	12,4pp

Πίνακας 80: Χάσματα κινδύνου φτώχειας (γραμμή φτώχειας 40%) διαφορετικών τύπων νοικοκυριών - Σενάριο Βάσης & Σενάριο χωρίς ΕΕΕ (AROP calculation type: Median).

Πηγή: Eurostat

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Με την εφαρμογή του σεναρίου χωρίς το ΕΕΕ, παρατηρούμε αύξηση 0,8 ποσοστιαίων μονάδων στο όριο φτώχειας 40%, 0,5 ποσοστιαίων μονάδων στο 50% και 0,3 ποσοστιαίων μονάδων στο 60%. Όσον αφορά το χάσμα της φτώχειας, προκύπτει μια αύξηση 12,4 ποσοστιαίων μονάδων στο όριο φτώχειας 40%, 4,6 ποσοστιαίων μονάδων στο όριο φτώχειας 50% και 1,8 ποσοστιαίων μονάδων στο όριο 60%.

Όσον αφορά στη σύνθεση του νοικοκυριού, οι μεγαλύτερες αυξήσεις του ποσοστού κινδύνου φτώχειας με όριο φτώχειας 60%, σημειώνονται σε ωφελούμενες μονάδες που αποτελούνται από έναν ενήλικα κάτω των 65 ετών χωρίς παιδιά (αύξηση κατά 3,3 ποσοστιαίες μονάδες), και έναν ενήλικα με παιδιά (αύξηση κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες).

Στο χάσμα φτώχειας με όριο φτώχειας 60%, οι μεγαλύτερες αυξήσεις σημειώνονται σε ωφελούμενες μονάδες που αποτελούνται μόνο από άτομα κάτω των 18 ετών (αύξηση κατά 32,1 ποσοστιαίες μονάδες), σε έναν ενήλικα κάτω των 65 ετών χωρίς παιδιά (αύξηση 15,9 ποσοστιαίων μονάδων) και σε έναν ενήλικα με παιδιά (αύξηση 15,5 ποσοστιαίων μονάδων).

Στο χάσμα φτώχειας με όριο φτώχειας 40%, οι μεγαλύτερες αυξήσεις παρατηρούνται στις ωφελούμενες μονάδες με έναν ενήλικα κάτω των 65 ετών χωρίς παιδιά (αύξηση 47,7 ποσοστιαίων μονάδων), στις οικογένειες χωρίς ενήλικες αλλά με άτομα κάτω των

Δανδουλάκη Παναγιώτα-Ο ρόλος του Ελαχίστου Εγγυημένου Εισοδήματος στην καταπολέμηση της φτώχειας

18 ετών (αύξηση 48,2 ποσοστιαίων μονάδων) και στις ωφελούμενες μονάδες που αποτελούνται από δύο ενήλικες και δύο παιδιά (αύξηση 16,5 ποσοστιαίων μονάδων).

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται συνοπτικά και συγκεντρωτικά τα αποτελέσματα των προσομοιωμένων σεναρίων.

Basic Poverty Indices									
	ΒΑΣΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΑΠΑΞΙΟΛΟΞΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΒΕΛΤΗΣΤΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΑΞΙΟΛΟΞΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΣΕΝΑΡΙΟ ΧΩΡΙΣ ΕΕΕ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ
<i>Poverty Risk</i>									
Population	17,83%	17,80%	-0,03pp	17,63%	-0,19pp	17,14%	-0,69pp	18,16%	0,33pp
Children	19,67%	19,65%	-0,02pp	19,48%	-0,19pp	19,01%	-0,66pp	19,90%	0,22pp
Working Age	17,93%	17,90%	-0,04pp	17,70%	-0,24pp	17,07%	-0,86pp	18,40%	0,47pp
Working Age Economically Active	9,39%	9,37%	-0,03pp	9,30%	-0,09pp	8,97%	-0,42pp	9,42%	0,03pp
Elderly	16,10%	16,10%	0,00pp	16,04%	-0,06pp	15,87%	-0,23pp	16,14%	0,04pp
Poverty Line	466,77								
Poverty Gap	24,34%								

Πίνακας 81: Βασικοί δείκτες φτώχειας-Σύγκριση σεναρίων.

Πηγή: Eurotod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Basic Inequality Indices																		
	ΒΑΣΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ		ΑΠΑΞΙΟΛΟΞΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΑΠΑΞΙΟΛΟΞΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΒΕΛΤΗΣΤΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΒΕΛΤΗΣΤΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΑΞΙΟΛΟΞΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΑΞΙΟΛΟΞΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΣΕΝΑΡΙΟ ΧΩΡΙΣ ΕΕΕ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΣΕΝΑΡΙΟ ΧΩΡΙΣ ΕΕΕ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ
	Gini	S80/S20	Gini	S80/S20	Gini	S80/S20	Gini	S80/S20	Gini	S80/S20	Gini	S80/S20	Gini	S80/S20	Gini	S80/S20	Gini	S80/S20
Original Income	0,5311	8,4770	0,5311	0,0000	8,4880	0,0110	0,5311	0,0000	8,4601	-0,0169	0,5311	0,0000	8,4596	-0,0174	0,5311	0,0000	8,5428	0,0658
Original Income after Taxes/SIC	0,5259	7,9048	0,5259	0,0000	7,9234	0,0185	0,5259	0,0000	7,9042	-0,0006	0,5259	0,0000	7,9193	0,0144	0,5259	0,0000	7,9304	0,0256
Original Income incl. Public Pensions after Taxes/SIC	0,3430	6,1294	0,3430	0,0000	6,1128	-0,0166	0,3430	0,0000	6,1002	-0,0292	0,3430	0,0000	6,0331	-0,0963	0,3430	0,0000	6,1940	0,0646
Disposable Income	0,3101	4,9588	0,3091	-0,0010	4,9069	-0,0519	0,3065	-0,0037	4,7818	-0,1770	0,3017	-0,0084	4,5693	-0,3895	0,3176	0,0075	5,3312	0,3724

Πίνακας 82: Βασικοί Δείκτες Ανισότητας-Σύγκριση Σεναρίων.

Πηγή: Eurotod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Όπως ήταν αναμενόμενο, οι προσομοιώσεις EUROMOD υπογραμμίζουν ότι η αύξηση του ΕΕΕ έχει μόνο οριακή επίδραση στη φτώχεια αλλά και στην ανισότητα συνολικά, γεγονός που επιβεβαιώνεται και από τη βιβλιογραφία (Beckerman, 1975, Gouveia & Rodrigues, 1999, Rodrigues, 2004, Schizzerotto, Vergolini and Zanini, 2014, Stroe, 2022a & Stroe, 2022b). Ακόμη και όταν εφαρμόζεται το πιο αυξημένο σε επάρκεια σενάριο (50% αύξηση των ποσών και των ορίων του ΕΕΕ), ο αντίκτυπος στην παιδική

φτώχεια είναι οριακός (μείωση κατά 0,66 ποσοστιαίες μονάδες). Στα άτομα που εργάζονται παρατηρούμε μια μείωση κατά 0,86 ποσοστιαίες μονάδες ενώ στο σύνολο του πληθυσμού η μείωση φτάνει τις 0,69 ποσοστιαίες μονάδες. Προσομοιώνοντας μια πολιτική χωρίς το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα, διαπιστώνουμε ότι η αύξηση του κινδύνου φτώχειας ανέρχεται σε 0,47 ποσοστιαίες μονάδες για τα άτομα που εργάζονται και 0,22 ποσοστιαίες μονάδες στα παιδιά. Στο σύνολο του πληθυσμού, η κατάργηση του ΕΕΕ επιφέρει μία αύξηση κατά 0,33 ποσοστιαίες μονάδες.

Όπως αναμενόταν, όσο μεγαλύτερη είναι η αύξηση των ποσών και του ορίου του ΕΕΕ, τόσο μεγαλύτερη είναι η μείωση της ανισότητας του διαθέσιμου εισοδήματος (Gini), χωρίς όμως να συναντάμε ακραίες διακυμάνσεις.

Mean household income by decile groups							
	ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΑΠΑΙΣΙΟΔΟΞΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΒΕΛΤΙΣΤΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΑΙΣΙΟΔΟΞΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ
Decile 1	470,84	482,06	11,22	510,56	39,71	561,63	90,79
Decile 2	732,38	734,04	1,66	738,08	5,70	747,62	15,24
Decile 3	890,91	891,59	0,67	893,18	2,27	896,13	5,22
Decile 4	1.070,31	1.070,96	0,65	1.072,45	2,14	1.075,14	4,83
Decile 5	1.280,62	1.281,17	0,55	1.282,44	1,83	1.284,63	4,01
Decile 6	1.420,25	1.421,03	0,77	1.422,70	2,45	1.425,37	5,12
Decile 7	1.658,25	1.658,97	0,72	1.660,50	2,25	1.662,77	4,52
Decile 8	1.878,87	1.879,02	0,15	1.879,33	0,47	1.879,80	0,94
Decile 9	2.247,82	2.247,82	0,01	2.247,83	0,02	2.247,85	0,04
Decile 10	3.671,46	3.671,46	0,00	3.671,46	0,00	3.671,46	0,00
All	1.538,07	1.539,67	1,60	1.543,62	5,55	1.550,85	12,78
Poor	577,58	584,41	6,83	600,60	23,02	626,81	49,22

Πίνακας 83: Μέσο εισόδημα νοικοκυριών ανά ομάδες δεκατημορίων-Σύγκριση Σεναρίων.

Πηγή: Eurotod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Είναι εμφανές ότι η συμπερίληψη κοινωνικών μεταβιβάσεων (παροχή ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος) στο εισόδημα των νοικοκυριών (έξοδα) έχει μικρή επίδραση στην εισοδηματική ανισότητα. Αυτό σημαίνει ότι το μεγαλύτερο μέρος της μείωσης της φτώχειας των κοινωνικών μεταβιβάσεων στην Ελλάδα προέρχεται από τις αυξήσεις του μέσου εισοδήματος των νοικοκυριών και όχι από οποιαδήποτε προοδευτική αλλαγή της εισοδηματικής ανισότητας που προκαλείται από αυτές τις εισοδηματικές ροές. Με τη λήψη προνοιακών επιδομάτων όπως το ΕΕΕ, η εισοδηματική ανισότητα παραμένει σχετικά σταθερή (συντελεστής Gini ~ 0,53), και έτσι ο κύριος αντίκτυπος

αυτών των μεταφορών στη φτώχεια είναι η αύξηση που έχουν αυτές οι εισοδηματικές ροές στο επίπεδο του μέσου εισοδήματος των νοικοκυριών (δαπάνες).

Στο σενάριο βάσης το 10% των φτωχότερων έχουν μέσο εισόδημα 470,84 ευρώ, δηλαδή πολύ πιο κάτω από τη γραμμή φτώχειας (466,77 ευρώ). Ακόμα και με το αισιόδοξο σενάριο, η απόσταση από τη γραμμή φτώχειας αγγίζει τα 94,86 ευρώ για το πρώτο δεκατημόριο.

Όταν τα κοινωνικά επιδόματα βρίσκονται πιο κοντά στον μισθό, τότε συνήθως λειτουργούν ως αντικίνητρο. Το πρόβλημα ωστόσο έγκειται στους χαμηλούς μισθούς και όχι στα υψηλά (αν είναι υψηλά) επιδόματα. Επομένως, ίσως θα πρέπει να εξεταστεί μια αύξηση των επιδομάτων αναλογική προς τις αυξήσεις των μισθών.

At-risk-of-poverty gaps for different poverty lines and definitions of income									
	ΒΑΣΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΑΠΑΣΙΩΟΣ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΒΕΛΤΙΣΤΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΑΙΣΙΟΔΟΞΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΣΕΝΑΡΙΟ ΧΩΡΙΣ ΕΕΕ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ
<i>Poverty line 40% of median baseline</i>									
<i>eq.disp.income</i>	3.734,13	3.734,13	0,00	3.734,13	0,00	3.734,13	0,00	3.734,13	0,00
<i>A = original income</i>	100,0%	100,0%	0,0pp	100,0%	0,0pp	100,0%	0,0pp	100,0%	0,0pp
<i>B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)</i>	109,1%	109,1%	0,0pp	109,1%	0,0pp	109,1%	0,0pp	109,1%	0,0pp
<i>C = B + pensions (EQ_INC22)</i>	38,8%	38,8%	0,0pp	38,8%	0,0pp	38,8%	0,0pp	38,8%	0,0pp
<i>D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)</i>	22,2%	20,6%	-1,5pp	18,2%	-4,0pp	10,3%	-11,9pp	34,6%	12,4pp
<i>Poverty line 50% of median baseline</i>									
<i>eq.disp.income</i>	4.667,66	4.667,66	0,00	4.667,66	0,00	4.667,66	0,00	4.667,66	0,00
<i>A = original income</i>	100,0%	100,0%	0,0pp	100,0%	0,0pp	100,0%	0,0pp	100,0%	0,0pp
<i>B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)</i>	100,0%	100,0%	0,0pp	100,0%	0,0pp	100,0%	0,0pp	100,0%	0,0pp
<i>C = B + pensions (EQ_INC22)</i>	32,8%	32,8%	0,0pp	32,8%	0,0pp	32,8%	0,0pp	32,8%	0,0pp
<i>D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)</i>	22,8%	21,4%	-1,4pp	19,2%	-3,6pp	14,3%	-8,5pp	27,4%	4,6pp
<i>Poverty line 60% of median baseline</i>									
<i>eq.disp.income</i>	5.601,19	5.601,19	0,00	5.601,19	0,00	5.601,19	0,00	5.601,19	0,00
<i>A = original income</i>	98,7%	98,7%	0,0pp	98,7%	0,0pp	98,7%	0,0pp	98,7%	0,0pp
<i>B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)</i>	82,7%	82,7%	0,0pp	82,7%	0,0pp	82,7%	0,0pp	82,7%	0,0pp
<i>C = B + pensions (EQ_INC22)</i>	28,5%	28,5%	0,0pp	28,5%	0,0pp	28,5%	0,0pp	28,5%	0,0pp
<i>D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)</i>	24,3%	23,6%	-0,7pp	22,2%	-2,1pp	19,3%	-5,1pp	26,2%	1,8pp

Πίνακας 84: Χάσματα κινδύνου φτώχειας για διαφορετικά όρια φτώχειας και ορισμούς του εισοδήματος- Σύγκριση Σεναρίων (AROP calculation type: Median).

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Το ΕΕΕ, ως πρόγραμμα κοινωνικών μεταβιβάσεων μπορεί να είναι πολύ αποτελεσματικό για την προσέγγιση των φτωχών, αλλά το ποσό των παροχών ίσως δεν είναι επαρκές για να οδηγήσει σε σημαντική αύξηση του βιοτικού επιπέδου των δικαιούχων ή έστω να τους βγάλει από το κατώφλι της φτώχειας¹².

¹² Το κατώφλι της φτώχειας ανέρχεται στο ποσό των 5.601,19 ευρώ ετησίως ανά μονοπρόσωπο νοικοκυριό και ορίζεται στο 60% του διάμεσου συνολικού ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών. Για το όριο φτώχειας 50% το κατώφλι της φτώχειας βρίσκεται στα 4.667,66 ευρώ ετησίως και για το όριο φτώχειας 40% στα 3.734,13 ευρώ ετησίως.

Ακριβώς όπως η αποζημίωση ανεργίας αυξάνει το ποσοστό ανεργίας αυξάνοντας τη διάρκεια της ανεργίας, τα υψηλότερα επιδόματα κατά της φτώχειας αυξάνουν το ποσοστό φτώχειας αυξάνοντας τη διάρκεια της φτώχειας μεταξύ των οριακών φτωχών. Ενώ οι μεταφορές εισοδήματος αυξάνουν το βιοτικό επίπεδο των σκληροπυρηνικών φτωχών που δεν είναι σε θέση να βοηθήσουν τον εαυτό τους, μειώνουν επίσης το κόστος για τους άλλους να κάνουν αυτές ακριβώς τις επιλογές που είναι πιο πιθανό να προκαλέσουν φτώχεια. Εν ολίγοις, προσφέροντας «ασφάλιση» έναντι των αντιξοοτήτων στις οποίες οι οριακά φτωχοί έχουν κάποιο έλεγχο, τα προγράμματα ενθαρρύνουν τις ίδιες τις καταστάσεις που είχαν σχεδιαστεί για να καταπολεμήσουν (Gwartney & McCaleb, 1985).

Η βασική ανησυχία είναι αν το επίδομα πηγαίνει στους «πραγματικά άπορους», δηλαδή σε αυτούς που είναι πολύ φτωχοί για να έχουν ένα αξιοπρεπές βιοτικό επίπεδο χωρίς κρατική παρέμβαση. Σύμφωνα με τον επίσημο ορισμό της φτώχειας, μια οικογένεια είναι φτωχή εάν το εισόδημά της σε μετρητά είναι κάτω από το επίπεδο της φτώχειας (έστω και κατά ένα ευρώ) και όχι φτωχή εάν το εισόδημά της είναι πάνω από αυτό το επίπεδο. Είναι ωστόσο πιθανό να υπάρχουν τόσες οικογένειες που έχουν εισόδημα ένα ευρώ κάτω από το επίπεδο της φτώχειας όσες και ένα ευρώ πάνω.

Δηλαδή μια ωφελούμενη μονάδα, της οποίας το μοναδικό εισόδημα προέρχεται από κοινωνικές μεταβιβάσεις, δε λαμβάνει αρκετά ώστε να μπορέσει να ξεφύγει από τη φτώχεια και επομένως λίγοι είναι αυτοί που θα καταφέρουν να βγουν από την ακραία φτώχεια (Plotnick, 1989). Το ίδιο θα συμβεί και με ωφελούμενες μονάδες με χαμηλά εισοδήματα από άλλες ιδιωτικές πηγές. Για το λόγο αυτό, ενώ το χάσμα φτώχειας μειώνεται, δεν υπάρχει αντίστοιχη μείωση στα ποσοστά της φτώχειας. Μάλιστα στο όριο φτώχειας 40% παρατηρείται μείωση του χάσματος 1,5 ποσοστιαίων μονάδων στο απαισιόδοξο σενάριο (αύξηση +8% των ποσών και των ορίων ΕΕΕ), μείωση 4 ποσοστιαίων μονάδων στο βέλτιστο σενάριο (αύξηση +25% των ποσών και των ορίων ΕΕΕ) και μείωση 11,9 ποσοστιαίων μονάδων στο αισιόδοξο σενάριο (αύξηση +50% των ποσών και των ορίων του ΕΕΕ). Αντίθετα, ένα σενάριο χωρίς το ΕΕΕ θα επιφέρει αύξηση του χάσματος φτώχειας στο όριο φτώχειας 40% κατά 12,4 ποσοστιαίες μονάδες.

At-risk-of-poverty gaps by different types of households									
	ΒΑΣΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΑΠΑΣΙΟΔΟΣΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΒΕΛΤΙΣΤΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΑΙΣΙΟΔΟΣΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΣΕΝΑΡΙΟ ΧΩΡΙΣ ΕΕΕ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ
Poverty line 60% of median baseline eq. disp. income	5.601,19	5.601,19	0,00	5.601,19	0,00	5.601,19	0,00	5.601,19	0,00
One adult <65, no children	42,2%	38,7%	-3,4pp	31,4%	-10,7pp	24,5%	-17,6pp	58,0%	15,9pp
One adult ≥65, no children	18,4%	18,4%	0,0pp	18,2%	-0,2pp	18,3%	-0,1pp	18,5%	0,1pp
One adult with children	28,2%	26,0%	-2,2pp	20,2%	-8,0pp	15,7%	-12,5pp	43,7%	15,5pp
Two adults, <65, no children	28,1%	27,9%	-0,2pp	24,9%	-3,2pp	20,7%	-7,3pp	33,0%	4,9pp
Two adults, at least one ≥65, no children	16,2%	16,2%	0,0pp	16,2%	0,0pp	16,2%	0,0pp	16,3%	0,2pp
Two adults with one child	23,2%	23,2%	0,0pp	21,8%	-1,4pp	19,4%	-3,8pp	28,5%	5,3pp
Two adults with two children	20,7%	20,7%	0,0pp	18,9%	-1,8pp	18,4%	-2,3pp	21,3%	0,6pp
Two adults with three or more children	28,6%	28,6%	0,0pp	26,6%	-2,0pp	23,3%	-5,3pp	28,6%	0,0pp
Three or more adults, no children	22,1%	22,1%	0,0pp	20,6%	-1,6pp	17,8%	-4,4pp	22,5%	0,4pp
Three or more adults with children	29,8%	28,9%	-0,9pp	26,8%	-3,1pp	20,9%	-8,9pp	32,6%	2,8pp
No adults (only persons <18)	52,9%	50,3%	-2,6pp	44,8%	-8,0pp	36,8%	-16,1pp	85,0%	32,1pp
All	24,3%	23,6%	-0,7pp	22,2%	-2,1pp	19,3%	-5,1pp	26,2%	1,8pp

Πίνακας 85: Χάσματα κινδύνου φτώχειας (γραμμή φτώχειας 60%) διαφορετικών τύπων νοικοκυριών – Σύγκριση Σεναρίων (AROP calculation type: Median).

Πηγή: Eurotomd

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

At-risk-of-poverty gaps by different types of households									
	ΒΑΣΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΑΠΑΣΙΟΔΟΣΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΒΕΛΤΙΣΤΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΑΙΣΙΟΔΟΣΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΣΕΝΑΡΙΟ ΧΩΡΙΣ ΕΕΕ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ
Poverty line 40% of median baseline eq. disp. income	3.734,13	3.734,13	0,00	3.734,13	0,00	3.734,13	0,00	3.734,13	0,00
One adult <65, no children	29,8%	27,9%	-1,9pp	19,7%	-10,2pp	8,5%	-21,4pp	77,5%	47,7pp
One adult ≥65, no children	31,6%	27,1%	-4,5pp	22,7%	-9,0pp	10,4%	-21,3pp	39,7%	8,0pp
One adult with children	12,2%	14,9%	2,6pp	15,6%	3,4pp	5,4%	-6,9pp	25,5%	13,3pp
Two adults, <65, no children	29,2%	24,4%	-4,8pp	15,7%	-13,4pp	10,2%	-19,0pp	61,7%	32,6pp
Two adults, at least one ≥65, no children	20,2%	20,2%	0,0pp	19,1%	-1,1pp	7,2%	-13,0pp	21,5%	1,2pp
Two adults with one child	23,9%	18,5%	-5,4pp	13,9%	-10,0pp	10,3%	-13,6pp	29,3%	5,4pp
Two adults with two children	19,0%	23,9%	4,9pp	23,5%	4,5pp	20,6%	1,6pp	35,5%	16,5pp
Two adults with three or more children	11,5%	11,5%	0,0pp	20,0%	8,5pp	15,6%	4,1pp	17,1%	5,6pp
Three or more adults, no children	20,7%	18,9%	-1,8pp	12,7%	-8,0pp	11,8%	-8,9pp	28,8%	8,1pp
Three or more adults with children	20,9%	20,9%	0,0pp	19,2%	-1,7pp	9,9%	-11,0pp	32,9%	12,0pp
No adults (only persons <18)	29,3%	25,4%	-3,9pp	17,2%	-12,1pp	5,2%	-24,1pp	77,5%	48,2pp
All	22,2%	20,6%	-1,5pp	18,2%	-4,0pp	10,3%	-11,9pp	34,6%	12,4pp

Πίνακας 86: Χάσματα κινδύνου φτώχειας (γραμμή φτώχειας 40%) διαφορετικών τύπων νοικοκυριών – Σύγκριση Σεναρίων (AROP calculation type: Median).

Πηγή: Eurotomd

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Αποσυνθέτοντας το χάσμα φτώχειας στο όριο φτώχειας 60% παρατηρούμε τα εξής:

- Με μια αύξηση της επάρκειας του ΕΕΕ κατά 8%, μειώνεται περισσότερο το χάσμα φτώχειας σε σχέση με το σενάριο βάσης στις ωφελούμενες μονάδες που αποτελούνται από έναν ενήλικα κάτω των 65 ετών χωρίς παιδιά και στα νοικοκυριά που απαρτίζονται μόνο από άτομα κάτω των 18 ετών.
- Η αύξηση της επάρκειας του ΕΕΕ κατά 25% επιφέρει μείωση του χάσματος φτώχειας κυρίως στις ωφελούμενες μονάδες που αποτελούνται από έναν

ενήλικα κάτω των 65 ετών χωρίς παιδιά, στα νοικοκυριά που απαρτίζονται μόνο από άτομα κάτω των 18 ετών και στα νοικοκυριά με έναν ενήλικα με παιδιά.

- Στο αισιόδοξο σενάριο, η αύξηση της επάρκειας του ΕΕΕ κατά 50% θα οξύνει το χάσμα της φτώχειας κυρίως στις ωφελούμενες μονάδες που αποτελούνται από έναν ενήλικα κάτω των 65 ετών χωρίς παιδιά, στα νοικοκυριά που απαρτίζονται μόνο από άτομα κάτω των 18 ετών, στα νοικοκυριά με έναν ενήλικα με παιδιά, στα νοικοκυριά με δύο ενήλικες κάτω των 65 ετών χωρίς παιδιά και στα νοικοκυριά με τρεις ή περισσότερους ενήλικες με παιδιά.

Αποσυνθέτοντας το χάσμα φτώχειας στο όριο φτώχειας 40% παρατηρούμε τα εξής:

- Με μια αύξηση της επάρκειας του ΕΕΕ κατά 8%, μειώνεται περισσότερο το χάσμα φτώχειας στις ωφελούμενες μονάδες που αποτελούνται από έναν ενήλικα άνω των 65 ετών χωρίς παιδιά και στα νοικοκυριά με δύο ενήλικες και ένα παιδί, στα νοικοκυριά με δύο ενήλικες και δύο παιδιά. Ωστόσο εμφανίζεται αύξηση κατά 2,6 ποσοστιαίες μονάδες στα νοικοκυριά που απαρτίζονται από έναν ενήλικα με παιδιά και 4,9 ποσοστιαίων μονάδων στα νοικοκυριά με δύο ενήλικες και δύο παιδιά.
- Η αύξηση της επάρκειας του ΕΕΕ κατά 25% επιφέρει μείωση του χάσματος φτώχειας στο όριο φτώχειας 40% κυρίως στις ωφελούμενες μονάδες που αποτελούνται από έναν ενήλικα κάτω των 65 ετών χωρίς παιδιά, στα νοικοκυριά που απαρτίζονται μόνο από άτομα κάτω των 18 ετών, στα νοικοκυριά με δύο ενήλικες κάτω των 65 ετών χωρίς παιδιά, στα νοικοκυριά με δύο ενήλικες και ένα παιδί και στα νοικοκυριά με τρεις ή περισσότερους ενήλικες χωρίς παιδιά. Αντιθέτως, εμφανίζεται μια αύξηση 3,4 ποσοστιαίων μονάδων στα νοικοκυριά με έναν ενήλικα και παιδιά, 4,5 ποσοστιαίων μονάδων στα νοικοκυριά με δύο ενήλικες και δύο παιδιά και 8,5 ποσοστιαίων μονάδων στα νοικοκυριά με δύο ενήλικες και τρία ή περισσότερα παιδιά.
- Στο αισιόδοξο σενάριο, η αύξηση της επάρκειας του ΕΕΕ κατά 50% θα οξύνει το χάσμα της φτώχειας κυρίως στις ωφελούμενες μονάδες που αποτελούνται από έναν ενήλικα κάτω των 65 ετών χωρίς παιδιά, στα νοικοκυριά με έναν ενήλικα άνω των 65 ετών χωρίς παιδιά, στα νοικοκυριά που απαρτίζονται μόνο από άτομα κάτω των 18 ετών, στα νοικοκυριά με δύο ενήλικες κάτω των 65 ετών χωρίς παιδιά και στα νοικοκυριά με τρεις ή περισσότερους ενήλικες με παιδιά. Αύξηση παρατηρείται στα νοικοκυριά με δύο ενήλικες και δύο παιδιά

(αύξηση κατά 1,6 ποσοστιαίες μονάδες) και στα νοικοκυριά με δύο ενήλικες και τρία ή περισσότερα παιδιά (αύξηση κατά 4,1 ποσοστιαίες μονάδες).

Μια γενική παρατήρηση είναι ότι όσο πιο γενναιόδωρο είναι το σενάριο αύξησης της επάρκειας του ΕΕΕ, τόσο πιο πολύ διαχέεται η μείωση του χάσματος της φτώχειας σε περισσότερους τύπους νοικοκυριών. Ωστόσο, ως προς το όριο φτώχειας 40%, εμφανίζονται, παρά τις αυξήσεις της επάρκειας, αυξήσεις του χάσματος φτώχειας σε κάποιες από τις ωφελούμενες μονάδες.

Αυτό που θα μπορούσαμε να υποθέσουμε είναι ότι δε λαμβάνουν τελικά το επίδομα όλοι όσοι είναι φτωχοί. Πολλοί άνθρωποι ίσως δεν υποβάλλουν αίτηση για βοήθεια λόγω του στιγματισμού και της ντροπής που συνδέονται με τα συστήματα πρόνοιας, ενώ άλλοι μπορεί να μην συνειδητοποιούν ότι είναι επιλέξιμοι λόγω των περίπλοκων απαιτήσεων και διαδικασιών εγγραφής. Εναλλακτικά, επειδή τα κυβερνητικά προγράμματα στοχεύουν συχνά σε συγκεκριμένους πληθυσμούς (π.χ. οικογένειες με παιδιά), ορισμένα άτομα δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για βοήθεια. Παράλληλα, ενδέχεται να μην είναι ακριβείς οι δείκτες φτώχειας. Ένας λόγος για αυτό θα μπορούσε να είναι ότι αυτά τα μέτρα βασίζονται σε συγκεντρωτικά δεδομένα και δεν λαμβάνουν υπόψη μεμονωμένες περιστάσεις - για παράδειγμα, άτομα που είναι άνεργα αλλά ζουν σε εύπορα νοικοκυριά θα ομαδοποιηθούν στην εξαιρετικά φτωχή κατηγορία, με βάση το εισόδημά τους. Από την άλλη πλευρά, μερικοί άνθρωποι μπορεί να έχουν υποστεί μεγάλα χρέη στο παρελθόν τα οποία εξακολουθούν να τους προκαλούν οικονομική δυσπραγία, αλλά δεν θα θεωρούνταν φτωχοί αν είχαν εισοδήματα πάνω από το επίσημο όριο της φτώχειας.

At-risk-of-poverty rates for different poverty lines and definitions of income									
	ΒΑΣΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΑΙΣΙΟΔΟΞΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΒΕΛΤΙΣΤΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΑΙΣΙΟΔΟΞΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΣΕΝΑΡΙΟ ΧΩΡΙΣ ΕΕΕ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ
Poverty line 40% of median baseline eq.disp.income	3.734,13	3.734,13	0,00	3.734,13	0,00	3.734,13	0,00	3.734,13	0,00
A = original income	30,1%	30,1%	0,0pp	30,1%	0,0pp	30,1%	0,0pp	30,1%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)	36,4%	36,4%	0,0pp	36,4%	0,0pp	36,4%	0,0pp	36,4%	0,0pp
C = B + pensions (EQ_INC22)	10,3%	10,3%	0,0pp	10,3%	0,0pp	10,3%	0,0pp	10,3%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)	6,2%	6,0%	-0,2pp	5,1%	-1,1pp	3,3%	-3,0pp	7,1%	0,8pp
Poverty line 50% of median baseline eq.disp.income	4.667,66	4.667,66	0,00	4.667,66	0,00	4.667,66	0,00	4.667,66	0,00
A = original income	34,2%	34,2%	0,0pp	34,2%	0,0pp	34,2%	0,0pp	34,2%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)	42,3%	42,3%	0,0pp	42,3%	0,0pp	42,3%	0,0pp	42,3%	0,0pp
C = B + pensions (EQ_INC22)	16,2%	16,2%	0,0pp	16,2%	0,0pp	16,2%	0,0pp	16,2%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)	11,4%	11,3%	-0,1pp	10,9%	-0,6pp	9,8%	-1,7pp	11,9%	0,5pp
Poverty line 60% of median baseline eq.disp.income	5.601,19	5.601,19	0,00	5.601,19	0,00	5.601,19	0,00	5.601,19	0,00
A = original income	39,8%	39,8%	0,0pp	39,8%	0,0pp	39,8%	0,0pp	39,8%	0,0pp
B = A - taxes and social insurance contributions (EQ_INC23)	48,8%	48,8%	0,0pp	48,8%	0,0pp	48,8%	0,0pp	48,8%	0,0pp
C = B + pensions (EQ_INC22)	23,3%	23,3%	0,0pp	23,3%	0,0pp	23,3%	0,0pp	23,3%	0,0pp
D = C + other benefits (disposable income, EQ_INC20)	17,8%	17,8%	0,0pp	17,6%	-0,2pp	17,1%	-0,7pp	18,2%	0,3pp

Πίνακας 87: Ποσοστά σε κίνδυνο φτώχειας για διαφορετικά όρια φτώχειας και ορισμούς του εισοδήματος- Σύγκριση Σεναρίων (AROP calculation type: Median).

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

At-risk-of-poverty rates by different types of households									
	ΒΑΣΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΑΙΣΙΟΔΟΞΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΒΕΛΤΙΣΤΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΑΙΣΙΟΔΟΞΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΣΕΝΑΡΙΟ ΧΩΡΙΣ ΕΕΕ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ
Poverty line 60% of median baseline eq.disp.income	5.601,19	5.601,19	0,00	5.601,19	0,00	5.601,19	0,00	5.601,19	0,00
One adult <65, no children	19,2%	19,1%	-0,1pp	18,5%	-0,7pp	18,0%	-1,2pp	22,5%	3,3pp
One adult ≥65, no children	24,7%	24,7%	0,0pp	24,7%	0,0pp	24,6%	-0,1pp	24,8%	0,1pp
One adult with children	20,4%	19,6%	-0,8pp	18,5%	-2,0pp	15,6%	-4,8pp	23,4%	3,0pp
Two adults, <65, no children	13,8%	13,6%	-0,2pp	13,3%	-0,5pp	12,3%	-1,5pp	14,2%	0,4pp
Two adults, at least one ≥65, no children	12,5%	12,5%	0,0pp	12,5%	0,0pp	12,3%	-0,2pp	12,6%	0,1pp
Two adults with one child	14,0%	14,0%	0,0pp	13,7%	-0,3pp	13,1%	-0,8pp	14,5%	0,6pp
Two adults with two children	15,5%	15,5%	0,0pp	15,3%	-0,2pp	15,1%	-0,4pp	15,6%	0,1pp
Two adults with three or more children	20,7%	20,7%	0,0pp	20,7%	0,0pp	19,9%	-0,7pp	20,7%	0,0pp
Three or more adults, no children	16,3%	16,3%	0,0pp	16,2%	-0,2pp	15,6%	-0,8pp	16,4%	0,1pp
Three or more adults with children	30,2%	30,2%	0,0pp	30,2%	0,0pp	29,9%	-0,2pp	30,2%	0,0pp
No adults (only persons <18)	100,0%	100,0%	0,0pp	100,0%	0,0pp	100,0%	0,0pp	100,0%	0,0pp
All	17,8%	17,8%	0,0pp	17,6%	-0,2pp	17,1%	-0,7pp	18,2%	0,3pp

Πίνακας 88: Ποσοστά σε κίνδυνο φτώχειας ανά διαφορετικούς τύπους νοικοκυριών (γραμμή φτώχειας 60%) -Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο (AROP calculation type: Median).

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

At-risk-of-poverty rates									
by different types of households									
	ΒΑΣΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΑΙΣΙΟΔΟΞΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΒΕΛΤΥΣΤΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΑΙΣΙΟΔΟΞΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ	ΣΕΝΑΡΙΟ ΧΩΡΙΣ ΕΕΕ	ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ
Poverty line 40% of median baseline <i>eq. disp. income</i>	3.734,13	3.734,13	0,00	3.734,13	0,00	3.734,13	0,00	3.734,13	0,00
<i>One adult <65, no children</i>	11,8%	10,9%	-1,0pp	8,6%	-3,2pp	6,2%	-5,7pp	14,4%	2,6pp
<i>One adult ≥65, no children</i>	1,9%	1,9%	0,0pp	1,8%	-0,1pp	1,7%	-0,2pp	2,0%	0,1pp
<i>One adult with children</i>	8,2%	7,3%	-0,8pp	4,6%	-3,6pp	2,8%	-5,4pp	14,7%	6,5pp
<i>Two adults, <65, no children</i>	5,6%	5,5%	-0,1pp	4,8%	-0,9pp	2,7%	-3,0pp	7,1%	1,4pp
<i>Two adults, at least one ≥65, no children</i>	2,3%	2,3%	0,0pp	2,3%	-0,1pp	2,1%	-0,2pp	2,6%	0,2pp
<i>Two adults with one child</i>	4,8%	4,8%	0,0pp	4,0%	-0,8pp	2,0%	-2,8pp	6,1%	1,2pp
<i>Two adults with two children</i>	5,3%	5,1%	-0,2pp	4,2%	-1,0pp	3,2%	-2,1pp	5,7%	0,4pp
<i>Two adults with three or more children</i>	8,1%	7,3%	-0,8pp	6,4%	-1,8pp	3,4%	-4,7pp	8,1%	0,0pp
<i>Three or more adults, no children</i>	5,9%	5,8%	-0,1pp	4,8%	-1,1pp	2,9%	-3,0pp	6,5%	0,5pp
<i>Three or more adults with children</i>	12,6%	12,0%	-0,6pp	10,6%	-2,0pp	6,6%	-6,1pp	13,9%	1,2pp
<i>No adults (only persons <18)</i>	100,0%	100,0%	0,0pp	100,0%	0,0pp	100,0%	0,0pp	100,0%	0,0pp
<i>All</i>	6,2%	6,0%	-0,2pp	5,1%	-1,1pp	3,3%	-3,0pp	7,1%	0,8pp

Πίνακας 89: Ποσοστά σε κίνδυνο φτώχειας ανά διαφορετικούς τύπους νοικοκυριών (γραμμή φτώχειας 40%) -Σενάριο Βάσης & Αισιόδοξο σενάριο (AROP calculation type: Median).

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Αποσυνθέτοντας τα ποσοστά φτώχειας στο όριο φτώχειας 60% παρατηρούμε τα εξής:

- Με μια αύξηση της επάρκειας του ΕΕΕ κατά 8%, μειώνονται περισσότερο τα ποσοστά φτώχειας σε σχέση με το βασικό σενάριο στις ωφελούμενες μονάδες που αποτελούνται από έναν ενήλικα με παιδιά (μείωση κατά 0,8 ποσοστιαίες μονάδες).
- Η αύξηση της επάρκειας του ΕΕΕ κατά 25% επιφέρει μείωση των ποσοστών φτώχειας κυρίως στις ωφελούμενες μονάδες που αποτελούνται από έναν ενήλικα κάτω των 65 ετών χωρίς παιδιά (μείωση 0,7 ποσοστιαίων μονάδων) και στα νοικοκυριά με έναν ενήλικα με παιδιά (μείωση 2 ποσοστιαίων μονάδων).
- Στο αισιόδοξο σενάριο, η αύξηση της επάρκειας του ΕΕΕ κατά 50% θα οξύνει τα ποσοστά της φτώχειας κυρίως στις ωφελούμενες μονάδες που αποτελούνται από έναν ενήλικα κάτω των 65 ετών χωρίς παιδιά (μείωση 1,2 ποσοστιαίων μονάδων), στα νοικοκυριά με έναν ενήλικα με παιδιά (μείωση 4,8 ποσοστιαίων μονάδων) και στα νοικοκυριά με δύο ενήλικες κάτω των 65 ετών χωρίς παιδιά (μείωση 1,5 ποσοστιαίων μονάδων).

Αποσυνθέτοντας τα ποσοστά φτώχειας στο όριο φτώχειας 40% παρατηρούμε τα εξής:

- Με μια αύξηση της επάρκειας του ΕΕΕ κατά 8%, μειώνεται περισσότερο το χάσμα φτώχειας σε σχέση με το βασικό σενάριο στις ωφελούμενες μονάδες που αποτελούνται από έναν ενήλικα άνω των 65 ετών χωρίς παιδιά, στα νοικοκυριά

με έναν ενήλικα με παιδιά και στα νοικοκυριά με δύο ενήλικες και τρία ή περισσότερα παιδιά.

- Η αύξηση της επάρκειας του ΕΕΕ κατά 25% επιφέρει μείωση των ποσοστών φτώχειας στο όριο φτώχειας 40% κυρίως στις ωφελούμενες μονάδες που αποτελούνται από έναν ενήλικα κάτω των 65 ετών χωρίς παιδιά (μείωση 3,2 ποσοστιαίων μονάδων), στα νοικοκυριά με έναν ενήλικα με παιδιά (μείωση 3,6 ποσοστιαίων μονάδων) και στα νοικοκυριά με τρεις ή περισσότερους ενήλικες με παιδιά (μείωση 2 ποσοστιαίων μονάδων).
- Στο αισιόδοξο σενάριο, μια αύξηση της επάρκειας του ΕΕΕ κατά 50% μειώνει τα ποσοστά της φτώχειας κυρίως στις ωφελούμενες μονάδες που αποτελούνται από έναν ενήλικα κάτω των 65 ετών χωρίς παιδιά (μείωση 5,7 ποσοστιαίων μονάδων), στα νοικοκυριά με έναν ενήλικα με παιδιά (μείωση 5,4 ποσοστιαίων μονάδων), στις ωφελούμενες μονάδες που αποτελούνται από δύο ενήλικες με τρία ή περισσότερα παιδιά (μείωση 4,7 ποσοστιαίων μονάδων) και στα νοικοκυριά με τρεις ή περισσότερους ενήλικες με παιδιά (μείωση κατά 6,1 ποσοστιαίες μονάδες).

Στο σενάριο χωρίς το ΕΕΕ, παρατηρούμε μια αύξηση των ποσοστών φτώχειας στο όριο φτώχειας 60% κυρίως στα νοικοκυριά με έναν ενήλικα κάτω των 65 ετών χωρίς παιδιά και στα νοικοκυριά με έναν ενήλικα με παιδιά. Στο όριο φτώχειας 40% τα ποσοστά φτώχειας αυξάνονται και πάλι κυρίως στα νοικοκυριά με έναν ενήλικα κάτω των 65 ετών χωρίς παιδιά και στα νοικοκυριά με έναν ενήλικα με παιδιά.

Γενικότερα, η επίδραση των μεταρρυθμίσεων στη συχνότητα εμφάνισης της φτώχειας είναι αρνητική (δηλαδή μειώνεται η φτώχεια) με σταθερό το όριο της φτώχειας (anchored), αποτέλεσμα που συμβαδίζει και με την έρευνα του Koutsampelas (2014). Η μικρή επίδραση του ΕΕΕ στη συχνότητα της φτώχειας (incidence) μπορεί να εξηγηθεί και από το γεγονός ότι το ίδιο το πρόγραμμα του ΕΕΕ αποτελεί ένα πολύ μικρό μερίδιο του διαθέσιμου εισοδήματος, σε σχέση με άλλες κοινωνικές μεταβιβάσεις (όπως για παράδειγμα οι συντάξεις που καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος). Επιπλέον, η επίδραση μπορεί να είναι τόσο μικρή διότι σε πολύ λίγα νοικοκυριά από αυτά που λαμβάνουν το ΕΕΕ, υπάρχουν άτομα που εργάζονται. Τέλος, θα μπορούσαμε να πούμε ότι η συχνότητα της φτώχειας δεν επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από την αύξηση της επάρκειας του προγράμματος καθώς, ακόμα και στην αρχική κατάσταση (βασικό σενάριο), όταν τα νοικοκυριά αυτά έλαβαν την κοινωνική

βοήθεια, βρίσκονταν ακόμα κάτω από τη γραμμή φτώχειας. Είναι πιθανό βέβαια κάποια από τα νοικοκυριά αυτά που βρίσκονται στα όρια της γραμμής φτώχειας να γλιστρήσουν κάτω από αυτήν σε ένα σενάριο χωρίς το ΕΕΕ (Stroe, 2022b).

Aggregates								
BSA00	ΒΑΣΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ		ΑΠΑΙΣΙΟΔΟΞΟ ΣΕΝΑΡΙΟ		ΒΕΛΤΙΣΤΟ ΣΕΝΑΡΙΟ		ΑΙΣΙΟΔΟΞΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	
	Aggregated amount	Distribution across groups	Aggregated amount	Distribution across groups	Aggregated amount	Distribution across groups	Aggregated amount	Distribution across groups
Decile 1	247.159.496,87	67,45%	244.597.652,63	66,75%	234.978.160,79	64,13%	208.073.353,15	56,79%
Decile 2	59.975.663,28	16,37%	58.800.569,43	16,05%	63.347.651,67	17,29%	78.708.283,35	21,48%
Decile 3	23.473.577,88	6,41%	27.210.515,98	7,43%	28.661.961,58	7,82%	36.752.417,54	10,03%
Decile 4	15.793.233,59	4,31%	15.020.721,59	4,10%	18.494.229,59	5,05%	15.518.661,59	4,24%
Decile 5	10.246.002,57	2,80%	11.018.514,57	3,01%	11.522.466,57	3,14%	11.880.032,97	3,24%
Decile 6	7.569.768,00	2,07%	3.999.384,00	1,09%	2.777.400,00	0,76%	7.320.513,60	2,0%
Decile 7	1.331.782,40	0,36%	4.902.166,40	1,34%	5.767.654,40	1,57%	7.296.262,40	1,99%
Decile 8	741.960,00	0,20%	741.960,00	0,20%	741.960,00	0,20%	741.960,00	0,20%
Decile 9	120.984,00	0,03%	120.984,00	0,03%	120.984,00	0,03%	120.984,00	0,03%
Decile 10	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Total	366.412.468,59	100,0%	366.412.468,59	100,0%	366.412.468,59	100,0%	366.412.468,59	100,0%

Πίνακας 90: Συγκεντρωτικά ετήσια ποσά ΕΕΕ και κατανομή μεταξύ των εισοδηματικών ομάδων-Σύγκριση Σεναρίων.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Households receiving/paying the selected variable												
BSA00	ΒΑΣΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ			ΑΠΑΙΣΙΟΔΟΞΟ ΣΕΝΑΡΙΟ			ΒΕΛΤΙΣΤΟ ΣΕΝΑΡΙΟ			ΑΙΣΙΟΔΟΞΟ ΣΕΝΑΡΙΟ		
	Number of households	Share within group	Distribution across groups	Number of households	Share within group	Distribution across groups	Number of households	Share within group	Distribution across groups	Number of households	Share within group	Distribution across groups
Decile 1	97.017,69	24,32%	65,21%	95.637,88	23,90%	64,28%	90.687,76	22,47%	60,95%	81.072,95	19,33%	54,49%
Decile 2	24.096,56	5,77%	16,20%	24.123,74	5,79%	16,21%	26.983,53	6,56%	18,14%	32.482,25	8,21%	21,83%
Decile 3	10.634,86	2,47%	7,15%	11.987,49	2,79%	8,06%	12.909,19	3,0%	8,68%	15.306,48	3,59%	10,29%
Decile 4	7.410,74	1,76%	4,98%	7.088,86	1,70%	4,76%	8.196,05	1,96%	5,51%	7.235,98	1,73%	4,86%
Decile 5	4.803,13	1,21%	3,23%	5.125,01	1,29%	3,44%	5.334,99	1,34%	3,59%	5.464,05	1,38%	3,67%
Decile 6	3.154,07	0,76%	2,12%	1.666,41	0,41%	1,12%	1.157,25	0,29%	0,78%	3.070,14	0,75%	2,06%
Decile 7	1.309,48	0,33%	0,88%	2.797,14	0,69%	1,88%	3.157,76	0,77%	2,12%	3.794,68	0,92%	2,55%
Decile 8	309,15	0,07%	0,21%	309,15	0,07%	0,21%	309,15	0,07%	0,21%	309,15	0,07%	0,21%
Decile 9	50,41	0,01%	0,03%	50,41	0,01%	0,03%	50,41	0,01%	0,03%	50,41	0,01%	0,03%
Decile 10	0,00	0,0%	0,0%	0,00	0,0%	0,0%	0,00	0,0%	0,0%	0,00	0,0%	0,0%
Total	148.786,09	3,60%	100,0%	148.786,09	3,60%	100,0%	148.786,09	3,60%	100,0%	148.786,09	3,60%	100,0%

Πίνακας 91: Νοικοκυριά που λαμβάνουν/πληρώνουν το ΕΕΕ (αριθμός νοικοκυριών, μερίδιο ανά εισοδηματική ομάδα και κατανομή)-Σύγκριση Σεναρίων.

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Individuals receiving/paying the selected variable												
BSA00	ΒΑΣΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ			ΑΠΑΙΣΙΟΛΟΞΟ ΣΕΝΑΡΙΟ			ΒΕΑΤΙΣΤΟ ΣΕΝΑΡΙΟ			ΑΙΣΙΟΛΟΞΟ ΣΕΝΑΡΙΟ		
	Number of individuals	Share within group	Distribution across groups	Number of individuals	Share within group	Distribution across groups	Number of individuals	Share within group	Distribution across groups	Number of individuals	Share within group	Distribution across groups
Decile 1	101.934,15	9,71%	65,23%	100.554,34	9,58%	64,34%	95.604,22	9,10%	61,18%	85.598,70	8,15%	54,77%
Decile 2	26.668,05	2,54%	17,06%	26.695,23	2,54%	17,08%	29.555,02	2,82%	18,91%	34.446,55	3,28%	22,04%
Decile 3	10.634,86	1,01%	6,81%	11.987,49	1,14%	7,67%	12.909,19	1,23%	8,26%	16.304,38	1,55%	10,43%
Decile 4	7.410,74	0,70%	4,74%	7.088,86	0,68%	4,54%	8.196,05	0,78%	5,24%	7.235,98	0,69%	4,63%
Decile 5	4.803,13	0,46%	3,07%	5.125,01	0,49%	3,28%	5.334,99	0,51%	3,41%	5.464,05	0,52%	3,50%
Decile 6	3.154,07	0,30%	2,02%	1.666,41	0,16%	1,07%	1.157,25	0,11%	0,74%	3.070,14	0,29%	1,96%
Decile 7	1.309,48	0,12%	0,84%	2.797,14	0,27%	1,79%	3.157,76	0,30%	2,02%	3.794,68	0,36%	2,43%
Decile 8	309,15	0,03%	0,20%	309,15	0,03%	0,20%	309,15	0,03%	0,20%	309,15	0,03%	0,20%
Decile 9	50,41	0,0%	0,03%	50,41	0,0%	0,03%	50,41	0,0%	0,03%	50,41	0,0%	0,03%
Decile 10	0,00	0,0%	0,0%	0,00	0,0%	0,0%	0,00	0,0%	0,0%	0,00	0,0%	0,0%
Total	156.274,04	1,49%	100,0%	156.274,04	1,49%	100,0%	156.274,04	1,49%	100,0%	156.274,04	1,49%	100,0%

Πίνακας 92: Άτομα που λαμβάνουν το ΕΕΕ (αριθμός νοικοκυριών, μερίδιο ανά εισοδηματική ομάδα και κατανομή)-Σύγκριση Σεναρίων.

Πηγή: Eurotod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

	Winners						Losers	
	ΑΠΑΙΣΙΟΛΟΞΟ ΣΕΝΑΡΙΟ		ΒΕΑΤΙΣΤΟ ΣΕΝΑΡΙΟ		ΑΙΣΙΟΛΟΞΟ ΣΕΝΑΡΙΟ		ΣΕΝΑΡΙΟ ΧΩΡΙΣ ΕΕΕ	
	ΣΥΝΟΛΟ	ΜΕΡΙΔΙΟ	ΣΥΝΟΛΟ	ΜΕΡΙΔΙΟ	ΣΥΝΟΛΟ	ΜΕΡΙΔΙΟ	ΣΥΝΟΛΟ	ΜΕΡΙΔΙΟ
Decile 1	168.667	42,3%	201.631	50,5%	244.072	61,2%	154.169	38,6%
Decile 2	27.434	6,6%	33.514	8,0%	56.402	13,5%	24.709	5,9%
Decile 3	15.178	3,5%	17.470	4,1%	22.697	5,3%	14.368	3,3%
Decile 4	13.712	3,3%	14.961	3,6%	18.995	4,5%	13.585	3,2%
Decile 5	12.255	3,1%	13.560	3,4%	16.648	4,2%	12.255	3,1%
Decile 6	19.606	4,8%	20.144	4,9%	21.419	5,2%	19.606	4,8%
Decile 7	17.353	4,3%	17.353	4,3%	17.467	4,3%	17.353	4,3%
Decile 8	3.684	0,9%	3.684	0,9%	3.772	0,9%	3.684	0,9%
Decile 9	116	0,0%	116	0,0%	116	0,0%	116	0,0%
Decile 10	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
All	278.006	6,7%	322.432	7,8%	401.590	9,7%	259.845	6,3%

Πίνακας 93: Σύνολο και μερίδιο ωφελούμενων μονάδων των οποίων το ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα αυξάνεται ή μειώνεται από το προσομοιωμένο σενάριο σε σχέση με το σενάριο βάσης-Σύγκριση Σεναρίων.

Πηγή: Eurotod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Μια αξιολόγηση ανά δεκατημόρια υπογραμμίζει ότι οι νικητές συγκεντρώνονται σε μεγάλο βαθμό στα πρώτα δύο δεκατημόρια (το φτωχότερο 20%) όπου το μεγαλύτερο ποσοστό των νοικοκυριών αποκτά υψηλότερο ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα χάρη στην αύξηση του επιδόματος ΕΕΕ.

Τα δεκατημόρια μπορούν να απαντήσουν καλύτερα σε ερωτήματα πολιτικής όπως: σχετίζεται μια πιθανή μείωση της φτώχειας με υψηλότερη αύξηση του εισοδήματος για τους φτωχότερους ανθρώπους (αριστερή ουρά της διανομής) ή μια πιθανή μείωση συνδέεται με την πτώση της μεσαίας τάξης; Γενικότερα, η εξέταση των δεκατημορίων σε διαφορετικά σημεία της κατανομής βοηθά να απαντηθούν ερωτήματα σχετικά με το

ποιος επωφελείται από την ανάπτυξη και ποιος επηρεάζεται από την ύφεση (Eurostat, 2020).

Ορισμένες εξελίξεις στο κατώτατο σημείο της κατανομής του εισοδήματος σχετίζονται συχνά με την εισαγωγή ή την αύξηση της κοινωνικής πρόνοιας και παρόμοιων παροχών. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι αυτές οι επιπτώσεις θα μπορούσαν να υπερπροσομοιωθούν, καθώς το EUROMOD γενικά υποθέτει την πλήρη αξιοποίηση του οφέλους (full take-up) (Eurostat, 2020).

Οι συζητήσεις σχετικά με την πρόσβαση των μη φτωχών στην πρόνοια είναι συχνές. Για παράδειγμα, μερικοί άνθρωποι σε ηλικία συνταξιοδότησης μπορεί να φαίνεται ότι έχουν σχετικά χαμηλά εισοδήματα σε μετρητά και μπορεί να αισθάνονται ότι βρίσκονται σε χειρότερη θέση από ό,τι πριν από τη συνταξιοδότηση, αλλά στην πραγματικότητα μπορεί να είναι καλύτερα από ό,τι αυτοί ή άλλοι αντιλαμβάνονται, ιδιαίτερα εάν στα οικονομικά τους λαμβάνονται υπόψη τα περιουσιακά στοιχεία καθώς και τα εισοδήματά τους. Τέτοια άτομα μπορεί να θεωρούν τους εαυτούς τους ότι βρίσκονται σε μέτριες ή ακόμη και ισόβιες περιστάσεις, ενώ από την άποψη της πραγματικής καθαρής θέσης είναι πολύ πάνω από τον μέσο όρο (Whiteford, 2011).

Ο Harding (1997) προσδιορίζει τη «μεσαία τάξη» ως νοικοκυριά που εμπίπτουν στο τρίτο έως το έβδομο δεκατημόριο. Γεγονός είναι ότι ακόμα και αν υιοθετηθεί ένας αυστηρός ορισμός της «μεσαίας τάξης», ο ορισμός της ευημερίας που αφορά στη μεσαία τάξη εξακολουθεί να είναι προβληματικός. Τα άτομα σε αυτές τις κατηγορίες εισοδήματος μπορεί να μην είναι φτωχά, αλλά είναι δύσκολο να τα χαρακτηρίσουμε ως πλούσια. Στην πραγματικότητα, αν κάποιος αγνοήσει το γεγονός ότι οι περισσότεροι άνθρωποι θεωρούν τους εαυτούς τους ως μεσαία τάξη, θα μπει στον πειρασμό να περιγράψει τη μεσαία τάξη ως «εργατική τάξη». Αυτό εγείρει το ερώτημα ποιες θα ήταν οι κατάλληλες πολιτικές απαντήσεις για τη μείωση της έκτασης της ευημερίας της μεσαίας τάξης, εάν θεωρηθεί ότι αυτό είναι σημαντικό πρόβλημα, είτε για λόγους δικαιοσύνης είτε για λόγους αποτελεσματικότητας. Μια ενδεχόμενη προσέγγιση του «αιφνίδιου θανάτου» στον έλεγχο εισοδήματος ίσως προκαλέσει μια έντονη ασυνέχεια – μια οικογένεια με εισόδημα ακριβώς κάτω από το όριο θα μπορούσε να λάβει το πλήρες επίδομα, αλλά μια οικογένεια λίγο πάνω από αυτό το όριο θα έχανε το πλήρες ποσό και θα υποστεί μείωση στο εισόδημα (Whiteford, 2011).

Οι δαπάνες για προνοιακές μεταβιβάσεις είναι επί του παρόντος τόσο χαμηλές που είναι παράλογο να αναμένεται ότι μια απλή ανακατανομή σε αυτόν τον τομέα πολιτικής θα επιφέρει σημαντικές βελτιώσεις όσον αφορά τη μείωση της φτώχειας. Ενόψει

αυτού, μια πιο στοχευμένη πολιτική θα μπορούσε να είναι ένας πιο αποτελεσματικός τρόπος για τη μείωση της φτώχειας με λογικό κόστος για τον φορολογούμενο. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι μια συντονισμένη πολιτική προσπάθεια για την καταπολέμηση της φτώχειας πρέπει να δώσει μεγαλύτερη προτεραιότητα στην καθολική παροχή προνοιακών υπηρεσιών παρά σε αυτή των παροχών σε χρήμα (Matsaganis et al., 2004). Η βιβλιογραφία επιβεβαιώνεται μερικώς καθώς από την έρευνά μας προκύπτει ότι η αύξηση της επάρκειας του ΕΕΕ μειώνει τη φτώχεια, διατηρώντας την ωστόσο σε υψηλά επίπεδα (Beckerman, 1975, Stroe, 2022b) και επομένως έχει μικρό αλλά θετικό αντίκτυπο στη μείωση της φτώχειας αλλά και της ανισότητας (Gouveia & Rodrigues, 1999, Rodrigues, 2001 & 2004). Η διακύμανση των αποτελεσμάτων εξαρτάται από το ποσό του επιδόματος (Schizzerotto, Vergolini & Zanini, 2014). Θετικός είναι και ο αντίκτυπος στο χάσμα (βάθος) της φτώχειας, αφού παρατηρείται μείωση του αριθμού των ατόμων που βρίσκονται πιο μακριά από το όριο της εισοδηματικής φτώχειας (Ziomas, Capella & Konstantinidou, 2017 & Παγκόσμια Τράπεζα, 2019).

Σε γενικές γραμμές, τα προσομοιωμένα ΕΕΕ μειώνουν τον αριθμό των φτωχών κάτω από τα όρια της φτώχειας που ορίζεται στο 50% ή στο 40% του διάμεσου εισοδήματος. Όταν εξετάζουμε τα υψηλότερα όρια φτώχειας (60% του μέσου εισοδήματος), το ποσοστό φτώχειας μειώνεται επίσης, εκτός από την περίπτωση του σεναρίου χωρίς το ΕΕΕ. Οι σχετικά χαμηλές μειώσεις στα ποσοστά φτώχειας μπορούν να εξηγηθούν από το γεγονός ότι τα επιδόματα απευθύνονται λιγότερο στους άπορους κυρίως λόγω της έλλειψη ενημέρωσης και του χαμηλού ποσοστού απορρόφησης (take-up).

Οξύμωρο είναι ωστόσο το γεγονός ότι όσο αυξάνονται τα ποσά και το όριο του ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος, τόσο λιγότερα άτομα το λαμβάνουν στο πρώτο δεκατημόριο (10% φτωχότεροι) και τόσο περισσότεροι είναι οι ωφελούμενοι σε υψηλότερα δεκατημόρια.

Γενικότερα, οι κοινωνικές μεταβιβάσεις μειώνουν το χάσμα της φτώχειας ανάλογα με τα ποσά που δαπανώνται και την αποτελεσματικότητα της χρήσης τους. Ωστόσο, η αποτελεσματικότητα εξαρτάται από τη στοχοθέτηση. Αν ο στόχος είναι η εξάλειψη της ακραίας φτώχειας, τότε οι δαπάνες θα πρέπει να επικεντρώνονται στους πιο φτωχούς, αυτούς δηλαδή που έχουν το μεγαλύτερο χάσμα φτώχειας. Αν ο στόχος είναι η μεγιστοποίηση των ατόμων που βγαίνουν από τη φτώχεια, τότε θα πρέπει να επικεντρώνονται στους λιγότερο φτωχούς. Τέλος, όταν ο στόχος είναι η αύξηση των ωφελούμενων που λαμβάνουν το επίδομα, τότε οι δαπάνες θα πρέπει να διαχέονται σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο μέρος του φτωχού πληθυσμού.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Βάσει της στατιστικής ανάλυσης που προηγήθηκε, θα παρουσίαζε μεγάλο ενδιαφέρον να μικροπροσομοιώνουμε σενάρια πολιτικής ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος τροποποιώντας κάποιους από τους κανόνες επιλεξιμότητας. Επιπλέον, τα σενάρια μεταρρυθμίσεων στην Ελλάδα θα μπορούσαν να προσομοιωθούν χωρίς την υπόθεση της δημοσιονομικής ουδετερότητας. Μια πλήρης ανάλυση ανταλλαγής πολιτικών, στην οποία θα προσομοιώνονταν οι ελληνικές πολιτικές σε άλλες χώρες, θα μπορούσε να προσφέρει πρόσθετες πληροφορίες. Ωστόσο, αυτή η έρευνα ρίχνει κάποιο φως σε πιθανές κατευθύνσεις για μελλοντικές μεταρρυθμίσεις.

Εν κατακλείδι, μια πιο ολοκληρωμένη αξιολόγηση θα πρέπει να ενσωματώνει μια δυναμική προσέγγιση, με συγκεκριμένη εστίαση στις συμπεριφορικές αντιδράσεις, τόσο από την άποψη της προσφοράς (π.χ. επιπτώσεις στην προσφορά εργασίας) όσο και από την άποψη της ζήτησης (π.χ. αλλαγές στην κατανάλωση και την αποταμίευση). Στην πραγματικότητα, η εφαρμογή αυτών των αλλαγών μπορεί να επιτευχθεί με διάφορα μέσα: παροχή καλύτερης προσβασιμότητας στα συστήματα ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος (δηλαδή προώθηση της αφομοίωσης (take-up) μέσω βελτίωσης της πρόσβασης στις πληροφορίες, μείωση των γραφειοκρατικών διαδικασιών, καταπολέμηση του στιγματισμού), άμβλυνση των κριτηρίων επιλεξιμότητας (δηλαδή ίσως επανεξέταση του ρόλου των περιουσιακών στοιχείων και άλλων μη εισοδηματικών συνθηκών, όπως η ελάχιστη ηλικία), προχωρώντας προς μια πιο προσεκτική εξέταση της επάρκειας έναντι των ορίων φτώχειας.

Οι περιορισμοί που συζητήθηκαν παραπάνω παρέχουν σημαντικές οδούς για μελλοντική έρευνα. Ειδικότερα, η εξέταση των επιπτώσεων συμπεριφοράς στα κίνητρα εργασίας και στα καταναλωτικά πρότυπα των μεταρρυθμίσεων του ΕΕΕ θα ήταν ένα σημαντικό βήμα προς μια πιο ολοκληρωμένη ανάλυση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων ΕΕΕ. Στο ίδιο πνεύμα, η προσομοίωση των συστημάτων ΕΕΕ θα μπορούσε να επεκταθεί ώστε να ληφθούν υπόψη όχι μόνο μεταφορές μετρητών αλλά και οι παροχές σε είδος, όπως η δωρεάν παιδική φροντίδα ή τα κουπόνια τροφίμων, τα οποία σε ορισμένες χώρες μπορεί να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη διασφάλιση ενός ελάχιστου βιοτικού επιπέδου .

Παράλληλα, να σημειώσουμε πως δεν ενέπεσε στο πεδίο εφαρμογής αυτής της έκθεσης η λεπτομερής περιγραφή των πολλαπλών διαστάσεων του ΕΕΕ – δηλαδή, η κάλυψη, ο έλεγχος πόρων και άλλες προϋποθέσεις επιλεξιμότητας, η επάρκεια και η αύξηση

Δανδουλάκη Παναγιώτα-Ο ρόλος του Ελαχίστου Εγγυημένου Εισοδήματος στην καταπολέμηση της φτώχειας

παροχών ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του νοικοκυριού, τις προϋποθέσεις, οι κυρώσεις και κίνητρα για ενεργοποίηση.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η έρευνά μας μελέτησε την επίδραση του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος στην καταπολέμηση της φτώχειας. Προσομοιώσαμε τρία υποθετικά σενάρια πολιτικής που αυξάνουν την επάρκεια του προγράμματος και ένα σενάριο χωρίς το ΕΕΕ και τα συγκρίναμε με το σενάριο βάσης. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η αύξηση της επάρκειας του προγράμματος έχει οριακή επίδραση στη φτώχεια και την εισοδηματική ανισότητα. Οι οριακά φτωχοί καταφέρνουν να βγουν από τη φτώχεια, δεν ισχύει όμως το ίδιο για τους ακραία φτωχούς. Το χάσμα της φτώχειας μειώνεται, δεν παρατηρείται όμως η ίδια μείωση στα ποσοστά (συχνότητα εμφάνισης) της φτώχειας. Κάποιοι τύποι νοικοκυριών βάλλονται περισσότερο από τη φτώχεια, ειδικά στο όριο φτώχειας 40%. Ειδικότερα, πλήττονται οικογένειες με ανήλικα τέκνα. Ωστόσο, μια ενδεχόμενη κατάργηση του ΕΕΕ θα αυξήσει τα ποσοστά και το χάσμα φτώχειας αλλά και την εισοδηματική ανισότητα. Τέλος, ως προς τα διανεμητικά αποτελέσματα, όταν αυξάνεται η επάρκεια του προγράμματος, τόσο λιγότερα άτομα λαμβάνουν την παροχή στα πρώτα δεκατημόρια, στις πιο φτωχές δηλαδή εισοδηματικές κατηγορίες.

Διαβάζοντας τη νομοθεσία για το ΕΕΕ, δίνεται η εντύπωση ότι αυτό βασίζεται σε μια απλή εξίσωση: οι άποροι και ευάλωτοι ωφελούμενοι συν ο μηχανισμός βοήθειας μας δίνει με κανονιστικούς και αμετάκλητους όρους ένα θετικό αποτέλεσμα για την ομοιόσταση της κοινωνίας.

Παρόλα αυτά, ένα ευρύ φάσμα μετρήσιμων στοιχείων, οδηγιών, μηχανισμών λήψης αποφάσεων, υπολογισμένης εποπτείας, τεχνικών διαχείρισης, εμπειρογνομώνων και «καλών πρακτικών» κινητοποιούνται για να φέρουν τα κοινωνικά προβλήματα σε ουδέτερο τόνο και να αφαιρεθούν από το πολιτικό τους πλαίσιο χρησιμοποιώντας τη ρεαλιστική γλώσσα του «κοινού καλού». Και όσο κι αν οι επισφαλείς προσπαθούν να αντιμετωπίσουν τις δομικές συνθήκες της ύπαρξής τους, γίνονται συχνά αόρατοι στην κοινωνία. Μετατρέπονται σε μια μη ανώμαλη κατάσταση, με το να γίνονται ο «άλλος», ενώ παραμένουν ορατοί στον κλινικό μηχανισμό του κράτους μέσω μιας αλυσίδας διαμορφωτών πολιτικής που δομούν τον εαυτό τους δομώντας τους άλλους. Εν ολίγοις, η κατανόηση του επισφαλούς «άλλου» προϋποθέτει την κατανόηση του τρόπου κατασκευής και διαχείρισής του (Spyridakis, 2020).

Για να αναφέρουμε τον Peel (2003: p.167): «αν η κοινωνική δικαιοσύνη είναι μια απάντηση στη φτώχεια, πρέπει να είναι μια απάντηση στις ψυχολογικές και συναισθηματικές πληγές της φτώχειας, όχι μόνο στις οικονομικές της συνέπειες».

Εφόσον ο αγώνας για κοινωνική δικαιοσύνη για τα άτομα που ζουν με τη φτώχεια διεξάγεται χωρίς την ενεργό συμμετοχή και τη φωνή τους, είναι πιθανό να είναι αναποτελεσματικός. Όπως έχει αναγνωρίσει και η Παγκόσμια Τράπεζα (2001: p.12), «οι φτωχοί είναι οι κύριοι παράγοντες στην καταπολέμηση της φτώχειας».

Συχνά υποστηρίζεται ότι η αγορά δεν είναι κατάλληλος θεσμός για την ικανοποίηση των απαιτήσεων των χρόνιων φτωχών ή των ανθρώπων των οποίων οι ανάγκες δεν υποστηρίζονται επαρκώς από αγοραστική δύναμη (αποτελεσματική ζήτηση). Ως εκ τούτου, η φτώχεια είναι ουσιαστικά ένα πρόβλημα αποτυχίας της αγοράς και κατά συνέπεια το πρόβλημα της μείωσης της φτώχειας εμπίπτει στη σφαίρα της δημόσιας πολιτικής. Ωστόσο, η κατηγορία της δημόσιας πολιτικής (δηλαδή η κυβερνητική πολιτική που αναλαμβάνεται προς το συμφέρον ευρύτερων δημοσίων συμφερόντων) χρειάζεται αναλυτική διεύρυνση (Sen & Hulme, 2004: p.189).

Το πρόβλημα της φτώχειας συνεχίζει να φουντώνει όχι επειδή αποτυγχάνουμε να κάνουμε αρκετά, αλλά επειδή κάνουμε τόσα πολλά που είναι αντιπαραγωγικά. Οι τρέχουσες προσεγγίσεις αντιμετωπίζουν τα συμπτώματα, αλλά επίσης προάγουν άθελά τους τη νόσο. Οι κοινωνικές μεταβιβάσεις θα πρέπει να εξακολουθούν να παρέχουν την ευημερία εκείνων που πραγματικά δε μπορούν να βοηθήσουν τον εαυτό τους, αλλά και να ενθαρρύνουν την αυτοβοήθεια και να αποθαρρύνουν τη μακροχρόνια εξάρτηση και την προσωπική ανευθυνότητα.

Εν κατακλείδι, το μέτρο κοινωνικής πολιτικής του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος με τα τωρινά χαρακτηριστικά απαιτεί ίσως την ενεργό συμμετοχή των δικαιούχων (για την αξιοποίηση της επαγγελματικής κατάρτισης και άλλων προγραμμάτων κοινωνικής και επαγγελματικής ένταξης), διαφορετικά είναι ανεπαρκές για την καταπολέμηση της ακραία φτώχειας στην Ελλάδα, δεδομένου του γεγονότος ότι η φτώχεια είναι ως επί το πλείστον επίμονης φύσης και ότι ένα μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού αδυνατεί να συμμετέχει σε προγράμματα εργασιακής ένταξης. Ως εκ τούτου, το ΕΕΕ μπορεί να αποτελέσει μια επαρκής πολιτική απάντηση μόνο για ένα ποσοστό του φτωχού πληθυσμού στην Ελλάδα: εκείνους που βιώνουν φτώχεια και στέρηση ενός μεταβατικού χαρακτήρα, καθώς και τους φτωχούς που μπορούν να συμμετάσχουν σε προγράμματα ενεργοποίησης για την προοδευτική ένταξή τους στην αγορά εργασίας. Με λίγα λόγια, είναι μια θετική πρωτοβουλία στον παραμελημένο τομέα της

κοινωνικής πρόνοιας που έχει επιτύχει ουσιαστικά αποτελέσματα στη μείωση της σοβαρότητας και της έντασης της φτώχειας – αλλά λιγότερο όσον αφορά τον αντίκτυπο στην επικράτηση της ακραίας φτώχειας, η οποία εξακολουθεί να είναι συγκριτικά υψηλή. Προκειμένου να καταπολεμηθεί αποτελεσματικά η επίμονη ακραία φτώχεια, απαιτούνται ευρείας κλίμακας πολιτικές για την αντιμετώπιση κρίσιμων διανεμητικών ανισορροπιών και αναπτυξιακών ζητημάτων εντός της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΕΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

1. Alba, J. D., & Park, D. (2003). *Purchasing power parity in developing countries: Multi-period evidence under the current float*. *World Development*, 31(12), 2049–2060. Retrieved January 18th, 2023 from <https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S0305750X03001700?token=9ACDCF6AA749A1A1F1F4CBDBB524A713ADB0B301408A21DCEF32DB7A8C9B4220ACEC4AE0C051188BAB70FFC2F77F5A58&originRegion=eu-west-1&originCreation=20230118105718>
2. Almeida, V., De Poli, S., & Hernández, A. (2022). *The effectiveness of Minimum Income schemes in the EU*. European Commission. Retrieved May 25th, 2023 from https://joint-research-centre.ec.europa.eu/system/files/2022-09/JRC130676_the_effectiveness_of_minimum_income_schemes_in_the_eu_final_version.pdf
3. Amétépé, Fofó. (2012). *The effectiveness of Luxembourg's minimum guaranteed income*. CEPS/INSTEAD. *International Social Security Review*, Vol. 65, 1/2012. Retrieved November 23rd, 2022 from https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/j.1468-246X.2011.01421.x?casa_token=n59HjOE5QmEAAAAA:JUjTtrCcKZVB7pMVETENZYfeFVHEZxBLK4MkCtuE6NCjLUXLiLueZGrIWnGFbigpZUSe6dQV-lXPIV8
4. Atkinson, A.B. (1987). *On the measurement of poverty*. *Econometrica*, Vol. 55, No. 4. pp. 749-764. Retrieved November 11th, 2022 from <https://are.berkeley.edu/courses/ARE251/fall2009/Papers/atkinson86.pdf>
5. Barberis, Eduardo., Sabatinelli, Stephania., & Bieri, Annegret. (2010). *Social Assistance Policy Models in Europe: a Comparative Perspective*. KAZEPOV Y.. *Rescaling Social Policies: towards Multilevel Governance in Europe*. Retrieved October 31st, 2022 from https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/31060743/Rescaling_SocialAssistance-libre.pdf?1392224534=&response-content-disposition=attachment%3B+filename%3DSocial_Assistance_Policy_Models_in

[Europ.pdf&Expires=1667218962&Signature=ZzpX9A-zrHAVjzv1r45uBuGglXIBzXeVSefxsZUk6ReUktQcYF1~6o1tqkLHx9U4QjsxFIs1-FCeMPF2xqGMnpsw2UaLKxV6Pj1-wf0arn7b4AAP3sC1Kb0JjNmgdCQW53ANlaKTN3ft9vPNCUC3adRZW~HVDqI5MVrp6VugUvhCOp-hmZtPeDGzYKdPSWSeolnMGI Dci59RWYafXAdoTIPA28Js2ymgf28a1OAuuXoR~vQnSsZ0rgFS33YGDa2xnFZBqls9yeYZHRfgvZa4JyL3-DPtVdAkNexrfawxmlh2PgVRsNw4g60Z8oGhXhppwpioXttjBhF7V3jjBLEUVQ__&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA](#)

6. Barragué, Borja., & Sánchez, César Martínez. (2014). *Guaranteed Minimum Income Systems: A challenge for the twenty-first century Spanish welfare state*. e-Pública Vol. I No. 3. Retrieved December 5th, 2022 from <https://e-publica.pt/article/34564.pdf>
7. Beckerman, W. (1975). *The Impact of Income Maintenance Payments on Poverty in Britain*. The Economic Journal. Vol. 89, No. 354. pp. 261-279. Retrieved December 20th, 2022 from https://www.jstor.org/stable/pdf/2231601.pdf?refreqid=excelsior%3A64990e41b5d9265920e36fecf331ac50&ab_segments=&origin=&acceptTC=1
8. Besley, Timothy., Coate, Stephen., & Guinnane, Timothy. (1993). *Understanding the Workhouse Test: Information and Poor Relief in Nineteenth-Century England*. Economic Growth Center. Yale University. Discussion Papers. 709. Retrieved October 21st, 2022 from <https://elischolar.library.yale.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1708&context=egcenter-discussion-paper-series>
9. Böhnke, P. (2001). *Nothing left to loose? Poverty and social exclusion in comparison; empirical evidence on Germany*. Retrieved June 22nd, 2023 from <https://www.ssoar.info/ssoar/bitstream/handle/document/11499/ssoar-2001-bohnke-nothing%20left%20to%20loose.pdf?sequence=1>
10. Booth, C. (1971). *Charles Booth's London. A Portrait of the Poor at the Turn of the Century, Drawn from His Life and Labour of the People in London*. ed. A. Fried and R. Elman, Harmondsworth: Penguin. Retrieved November 7th, 2022 from <http://digamoo.free.fr/booth1969.pdf>

11. Bourquin, Pascale., & Waters, Tom. (2019). *The effect of taxes and benefits on UK inequality*. IFS Briefing Note BN249. Retrieved May 10th, 2023 from https://ifs.org.uk/sites/default/files/output_url_files/BN249.pdf
12. Busilacchi, Gianluca. (2008). *The different regimes of minimum income policies in the enlarged Europe*. Bien Conference. Dublin. Retrieved November 1st, 2022 from <https://www.socialjustice.ie/system/files/file-uploads/2021-09/4cigianlucabusilacchibienlargedeurope.pdf>
13. Cartapanis, A., Koulinsky, A., & Richez, N. (2005). *L'hétérogénéité sociale de l'Union européenne après l'élargissement et la question des délocalisations*. *Revue économique* 2006/4 (Vol. 57), pages 793 à 822. Retrieved October 31st, 2022 from https://www.cairn.info/load_pdf.php?download=1&ID_ARTICLE=RECO_574_0793
14. Celikay, F., & Gumus, E. (2017). *The effect of social spending on reducing poverty*. *International Journal of Social Economics* 44(5), 620-632. Retrieved December 8th, 2022 from <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/IJSE-10-2015-0274/full/pdf?title=the-effect-of-social-spending-on-reducing-poverty>
15. Chen, S., & Ravallion, M. (2001). *How Well Did the World's Poorest Fare in the 1990s?* *Review of Income and Wealth*, 47(3): 283–300. Retrieved January 18th, 2023 from https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/1475-4991.00018?casa_token=fta40KI0p54AAAAA:VFwoDhJGfpYpyLJoPrOB3vsm eYu-aPlysRzREZcQSCIUI3bdR5sE1byJRXV2qy-TGGiRNkMPiGAqnp
16. Chrysostomou, S., & Andreou, S.N. (2017). Do low income Cypriots experience food stress? The cost of a healthy food basket relative to guaranteed minimum income in Nicosia, Cyprus. *Nutrition and Dietetics*, 74(2), 167–174. Retrieved January 26th, 2023 from https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/1747-0080.12322?saml_referrer
17. Clavet, Nicholas-James., Duclos, Jean-Yves., & Lacroix, Guy. (2013). *Fighting poverty: Assessing the effect of guaranteed minimum income proposals in Quebec*. IZA Discussion Papers. No. 7283. Institute for the Study of Labor (IZA). Bonn. Retrieved December 7th, 2022 from <https://docs.iza.org/dp7283.pdf>
18. Coady, David., Jahan, Samir., Matsumoto, Riki., & Shang, Baoping. (2021). *Guaranteed Minimum Income Schemes in Europe: Landscape and Design*. IMF Working Paper. WP/21/179. Retrieved November 7th, 2022 from

<https://www.imf.org/-/media/Files/Publications/WP/2021/English/wpiea2021179-print-pdf.ashx>

19. Commission of the European Communities. (1990). *Community Charter of the Fundamental Social Rights of Workers*. Retrieved September 29th, 2022 from <http://aei.pitt.edu/4629/1/4629.pdf>
20. Commission of the European Communities. (1999). *Report from the Commission to the Council, the European Parliament, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on the implementation of the recommendation 92/441/EEC of 24 June 1992 on common criteria concerning sufficient resources and social assistance in social protection systems*. Brussels 25.01.1999. COM (1998) 774 final. Retrieved October 5th, 2022 from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:51998DC0774&from=EN>
21. Crepaldi C., Castegnano C., & Naaf S. (2010). *The role of minimum income for social inclusion in the European Union 2007-2010*. European Parliament. DG for Internal Policies. Retrieved November 1st, 2022 from <https://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201106/20110620ATT21867/20110620ATT21867EN.pdf>
22. Dean, Hartley (2016) *Poverty and social exclusion*. In: Platt, Lucinda and Dean, Hartley, (eds.) *Social Advantage and Disadvantage*. Oxford University Press, Oxford, UK, pp. 3-24. Retrieved November 21st, 2022 from http://eprints.lse.ac.uk/66099/1/_lse.ac.uk_storage_LIBRARY_Secondary_libfile_shared_repository_Content_Dean%2C%20H_Poverty%20and%20Social%20Exclusion_Dean_Poverty_and_Social_Exclusion.pdf
23. Deaton, Angus S. *Measuring Poverty*. (2004). Princeton Research Program in Development Studies Working Paper. Retrieved November 11th, 2022 from <https://deliverypdf.ssrn.com/delivery.php?ID=718089001090029004081009087101100014099041034067091025005103123018117004106092067081011061119126051016016064016114116074085104054021093074115122006113097119049079073098107107065122027064118096115087064123122065075110125024001003100126026090096&EXT=pdf&INDEX=TRUE>
24. Decerf, B., Ferrando, M., & Quinn, N. (2021). *Fair and Welfare-Consistent Global Income Poverty Measurement. Theory and Application*. Washington DC: The World Bank. World Bank Working Paper Series 9844. Retrieved November 28th, 2022

from

- <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/36556/Fair-and-Welfare-Consistent-Global-Income-Poverty-Measurement-Theory-and-Application.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
25. Deeming, C. (2017). *Defining minimum income (and living) standards in Europe: Methodological issues and policy debates*. *Social Policy & Society*, 16(1), 33–48. Retrieved January 31st, 2023 from https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/7A2D6A3E4841E51F061696EC412BC987/S147474641500041Xa.pdf/defining_minimum_income_and_living_standards_in_europe_methodological_issues_and_policy_debates.pdf
26. Devicienti, F., & Poggi, A. (2011). *Poverty and social exclusion: two sides of the same coin or dynamically interrelated processes?*. *Applied Economics*, 43(25), 3549-3571. Retrieved June 22nd, 2023 from https://hal.science/hal-00586135/file/PEER_stage2_10.1080%252F00036841003670721.pdf
27. Drèze, J., & Sen, A. (1989) *Hunger and Public Action*. Oxford: Clarendon Press. Retrieved November 7th, 2022 from <https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/39429/9780198283652.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
28. Dykstra, S., Kenny, C. & Sandefur, J. (2014). *Global Absolute Poverty Fell by Almost Half on Tuesday*. Centre for Global Development blog: Retrieved January 18th, 2023 from <https://www.cgdev.org/blog/global-absolute-poverty-fell-almost-half-tuesday>
29. Esping-Andersen, Gosta. (1990). *The Three Words of Welfare Capitalism*. Cambridge. Polity Press. Retrieved October 18th, 2022 from <https://lanekenworthy.files.wordpress.com/2017/03/reading-espingandersen1990pp9to78.pdf>
30. ETUC. (2013). *ETUC position on the social dimension of the European Union*. Brussels. Retrieved October 12th, 2022 from https://www.etuc.org/sites/default/files/EN-ETUC-position-on-the-social-dimension-of-the-European-Union_2.pdf
31. EUROMOD. (2023). *Online Manual*. Joint Research Centre. B2-Fiscal Policy Analysis. Retrieved May 3rd, 2023 from <https://euromod-web.jrc.ec.europa.eu/euromod-online/documents/EUROMOD%20Online%20-%20Manual.pdf>

32. European Commission. (1999). *Communication from the Commission A Concerted Strategy for Modernizing Social Protection*. COM (99) 347 of 14 July 1999. Retrieved October 3rd, 2022 from <http://aei.pitt.edu/3562/1/3562.pdf>
33. European Commission. (2000). *Proposal for a Decision of the European Parliament and of the Council establishing a Programme of Community action to encourage cooperation between Member States to combat Social Exclusion (presented by the Commission)*. COM (2000) 368 final, 16 June. Retrieved October 3rd, 2022 from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52000PC0368&from=EN>
34. European Commission. (2004). *Joint Report on Social inclusion*. Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg. Retrieved October 12th, 2022 from https://ec.europa.eu/employment_social/social_inclusion/docs/final_joint_inclusion_report_2003_en.pdf
35. European Commission. (2010a). *Europe 2020. A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth*. Retrieved October 5th, 2022 from <https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>
36. European Commission. (2010b). *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. The European Platform against Poverty and Social Exclusion: A European framework for social and territorial cohesion*. COM/2010/0758 final. Retrieved October 5th, 2022 from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0758&from=EN>
37. European Commission. (2016). *Employment and Social Development in Europe 2016*. Retrieved October 25th, 2022 from <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/8d0b1be0-d95d-11e6-ad7c-01aa75ed71a1/language-en>
38. European Commission. (2020). *FEAD 2014-2020. Fund for the European Aid to the most Deprived. Key Facts and Figures*. Retrieved October 11th, 2022 from file:///C:/Users/user/Downloads/Factsheet_FEAD_facts-figures.pdf
39. European Commission. (2022). *Communication from the commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Better assessing the distributional impact of*

- Member States' policies*. Brussels. Retrieved June 22nd, 2023 from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022SC0323>
40. European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions. (1995). *Public Welfare Services and Social Exclusion. The development of consumer-oriented initiatives in the European Union*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. Retrieved November 8th, 2022 from <https://op.europa.eu/o/opportal-service/download-handler?identifier=dec435bf-b20d-44c7-8536-b4139023e6ae&format=pdfa1b&language=en&productionSystem=cellar&part=>
41. European Parliament. (2017). *Minimum Income Policies in EU Member States 2017*. Study for the EMPL Committee. Retrieved October 25th, 2022 from [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/595365/IPOL_STU\(2017\)595365_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/595365/IPOL_STU(2017)595365_EN.pdf)
42. Eurostat. (2010). *Combating poverty and social exclusion. A statistical portrait of the European Union 2010*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Retrieved October 6th, 2022 from <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/5723553/KS-EP-09-001-EN.PDF.pdf/beb36abc-ff29-48a0-8518-32b64ad73ca5?t=1414775591000>
43. Eurostat. (2020). *Flash estimates of income inequalities and poverty indicators for 2019 (FE 2019) Experimental results*. Retrieved May 9th, 2023 from <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/7894008/8256843/Flash-estimate-of-income-inequalities-and-poverty-indicators-experimental-results-2019.pdf>
44. Figari, F., Levy, H., & Sutherland, H. (2007). *Using the EU-SILC for policy simulation: prospects, some limitations and some suggestions in Comparative EU statistics on Income and Living Conditions: Issues and Challenges*. Eurostat Methodologies and Working Papers. European Communities. Retrieved May 2nd, 2023 from <https://www.iser.essex.ac.uk/wp-content/uploads/files/working-papers/euromod/em1-07.pdf>
45. Foster, James., Greer, Joel., & Thorbecke, Erik. (1984). *A Class of Decomposable Poverty Measures*. *Econometrica*, Vol. 52, No. 3. Retrieved November 28th, 2022 from <https://are.berkeley.edu/courses/ARE251/fall2008/Papers/foster-etal84.pdf>
46. Frazer, Hugh & Marlier, Eric. (2016). *Minimum Income Schemes in Europe: A Study of National Policies 2015*. Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion. (Brussels: European Commission). Retrieved October 18th,

- 2022 from <https://www.eapn.eu/wp-content/uploads/2016/03/2016-ESPN-report-minimum-income.pdf>
47. Gábos, A., & Tomka, Z. (2022). *Developments in minimum income benefits levels in Europe* (No. 11). EUROSHIP Working Paper. Retrieved May 25th, 2023 from <https://euroship-research.eu/wp-content/uploads/2022/02/Working-Paper-11-Developments-in-minimum-income-benefits-levels-in-Europe.pdf>
48. Goedeme, Tim., Decerf, Benoit., & Van de Bosch, Karel. (2022). *A new poverty indicator for Europe: the extended headcount ratio*. *Journal of European Social Policy*. Vol 32(3) 287-301. Retrieved November 28th, 2022 from <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/09589287221080414?download=true>
49. Gough, Ian., Eardley, Tony., Bradshaw, Jonathan., Ditch, John., & Whiteford, Peter. (1996). *Social Assistance in OECD Countries*. Synthesis Report. London: HMSO. Retrieved October 13th, 2022 from <https://eprints.whiterose.ac.uk/73427/1/>
50. Gouveia, Miguel. & Rodrigues, Carlos Farinha. (1999). *The impact of a Minimum Guaranteed Income Program in Portugal*. CISEP, ISEG/Universidade Técnica de Lisboa. Retrieved November 23rd, 2022 from <http://darp.lse.ac.uk/PapersDB/Gouveia-Rodriguez.pdf>
51. Guio, Anne-Catherine., Marlier, Eric., Gordon, David., Fahmy, Eldin., Nandy, Shailen., & Pomati, Marco. (2016). *Improving the measurement of material deprivation at EU level*. *Journal of European Social Policy* 26 (3), pp. 219-233. Retrieved November 28th, 2022 from https://orca.cardiff.ac.uk/id/eprint/95037/1/Improving_the_measurement_of_material_deprivation_at_EU_level.pdf
52. Guo, Jiaming., Liu, Beichen., & Pan, Zipeng. (2021). *The Analysis and Solutions to the Free Riding Phenomena Existing in Corporations with Three Game Theory Models*. 2021 International Conference on Economic Management and Corporate Governance (EMCG 2021). Retrieved November 29th, 2022 from <http://clausiuspress.com/conferences/LNEMSS/EMCG%202021/Y0656.pdf>
53. Gwartney, J., & McCaleb, T. S. (1985). *Have antipoverty programs increased poverty*. *Cato J.*, 5, 1. Retrieved May 29th, 2023 from <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=375be5bab393db33ba0adc10b13c1a3117ca585c>

54. Harding, A. (1997). *The Suffering Middle: Trends in Income Inequality in Australia, 1982 to 1993-94*. *The Australian Economic Review*, 30(4), 341-358. Retrieved May 12th, 2023 from https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/1467-8462.304034?saml_referrer
55. Houghton, J. H., & Khandker, S. R. (2009). *Handbook on poverty and inequality*. The World Bank, Washington DC. Retrieved December 8th, 2022 from <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/11985/9780821376133.pdf>
56. Hayek, Friedrich. (1990). *The constitution of Liberty*. China Social Sciences Publishing House. Retrieved November 7th, 2022 from <https://www.mises.at/static/literatur/Buch/hayek-the-constitution-of-liberty.pdf>
57. Hulme, D., & Lawson, D. (2017). *What works for Africa's poorest?* In Lawson, D., Ado-Kofie, L. & Hulme, D. (Eds). *What works for Africa's poorest?- Programmes and policies for the extreme poor*. Practical Action Publishing. Retrieved November 28th, 2022 from <https://practicalactionpublishing.com/book/2363/download?type=download>
58. Hulme, D., & McKay, A. (2008). *Identifying and measuring chronic poverty: Beyond monetary measures?* In N.Kakwani & J.Silber (Eds.) *The many dimensions of poverty*, pp.187-214. Palgrave Macmillan. Retrieved January 17th, 2023 from <http://fwww.rrojasdatabank.info/DOC19140.pdf>
59. Jolliffe, D., & Prydz, E. B. (2015). *Global poverty goals and prices: how purchasing power parity matters*. Policy Research Working Paper, No. 7256. The World Bank, Washington, DC. Retrieved January 18th, 2023 from <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/21988/Global0poverty0power0parity0matters.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
60. Jolliffe, D., Lanjouw, P., Chen, S., Kraay, A., Meyer, C., Negre, M., Prydz, E., Vakis, R. & Wethli, K. (2014). *A Measured Approach to Ending Poverty and Boosting Shared Prosperity: Concepts, Data, and the Twin Goals*. Policy Research Report. The World Bank, Washington, DC. Retrieved January 18th, 2023 from <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/20384/9781464803611.pdf>
61. Joseph Rowntree Foundation. (2013). *Monitoring poverty and social exclusion 2013*. Joseph Rowntree Foundation and the New Policy Institute. Retrieved

- November 7th, 2022 from <https://www.jrf.org.uk/file/44554/download?token=MpjifLKo&filetype=full-report>
62. Kakwani, N., and Son, H. (2015). *Global Poverty Estimates Based on 2011 Purchasing Power Parity: Where Should the New Poverty Line be Drawn?* ECINEQ Working Paper, 2015 – 371. Retrieved January 18th, 2023 from <http://www.ecineq.org/milano/WP/ECINEQ2015-371.pdf>
63. Kamruzzaman, Palash. (2021). *Understanding Extreme Poverty in the Words of the Poor – A Bangladesh Case Study*. Journal of Poverty. 25:3, p.193-216. Retrieved January 9th, 2023 from <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/10875549.2020.1784352?needAccess=true&role=button>
64. Kanavitsa, Eleni., & Leventi, Chrysa. (2019). *A quantitative Evaluation of the Greek Social Solidarity Income*. The World Bank. Social Protection and Jobs Global Practice. Retrieved November 3rd, 2022 from <https://documents1.worldbank.org/curated/en/882751548273358885/pdf/133962-WP-P160622-Evaluation-of-the-SSI-Program-Jan-2019.pdf>
65. Kazepov, Y., & Sabatinelli, S. (2006). *Minimum Income and Social Integration: Institutional Arrangements*. Working Paper. STEP Portugal, International Labour Office. Retrieved October 13th, 2022 from https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---soc_sec/documents/publication/wcms_secsoc_8916.pdf
66. Klasen, S., Krivobokova, T., Greb, F., Lahoti, R., Pasaribu, S., and Wiesenfarth, M. (2015). *International Income Poverty Measurement: Which Way Now?* Manuscript. Retrieved January 18th, 2023 from https://wiwi.uni-mainz.de/files/2020/01/International-poverty-measurement-reprint_2016-Krivobokova-Greb-Lahoti-Pasaribu-Wiesenfarth.pdf
67. Koutsampelas, Christos. (2014). *The introduction of a GMI scheme in Cyprus: Family structure, equivalence scales and policy challenges*. EUROMOD Working Paper, No. EM10/14. University of Essex. Institute for Social and Economic Research (ISER). Colchester. Retrieved October 19th, 2022 from <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/113336/1/787977551.pdf>
68. Koutsampelas, Christos. (2016). *The Cypriot GMI scheme and comparisons with other European countries*. Cyprus Economic Policy Review, Vol. 10, No. 1, pp. 3-

26. Retrieved October 19th, 2022 from https://ucyweb.ucy.ac.cy/erc/documents/Koutsampelas_3-26.pdf
69. Lalioti, V. (2015). *The curious case of the guaranteed minimum income (GMI): Highlighting Greek 'exceptionalism' in a Southern European context*. Journal of European Social Policy. Vol. 26(1) 80–93. Retrieved September 20th, 2022 from https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/37689202/Lalioti_The_Curious_Case-with-cover-page-v2.pdf?Expires=1665594871&Signature=Kdbla8xkmdlzMs34FTHycXLorTuVQHr~FX8INOF23JfLNHm-pYKPHfP81yj7vNBruUUYiFPDIqWyPauPj1B0m96IDaF1Z1IUjIx1myWcr6w~CAqGH9cyOVEeX25tYX2yS1p12YeH~zeNxDrwHZqL4yJx-l2q9dDpi33On7ibCYCUc1IC4FWsRPZkRH2-TnPHiFbL9I8sKwRUZI0TYvmH9vrjXugHpWymLWtuCeV~ciVWNoiolcLoKOrftxAJpdWwidPqFuxhJQUKvyUk~EgacGkcVNYHSxT8Whu23rZV6GbeRxx3wiwqc94Wi-mgoFT2If-5oyIOyzEokPQfz3VVw_&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA
70. Lalioti, V. (2018). *Classic theories and current challenges concerning welfare state development*. Κοινωνική Πολιτική, 9, 47–66. Retrieved November 16th, 2022 from <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/eejp/article/view/15985/14358>
71. Lalioti, V., & Koutsampelas, C. (2021). *The Greek vs. the Cypriot guaranteed minimum income schemes: An exploratory comparative analysis*. Journal of International and Comparative Social Policy, 37(3), 226-242. Retrieved January 6th, 2023 from <https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/9469F3035337DA353BA4E35B09ED5838/S216997632100005Xa.pdf/the-greek-vs-the-cypriot-guaranteed-minimum-income-schemes-an-exploratory-comparative-analysis.pdf>
72. Levitas, R. (1998). *The Inclusive Society? Social exclusion and New Labour*. Basingstoke: Macmillan. Retrieved November 20th, 2022 from <https://epdf.tips/the-inclusive-society-social-exclusion-and-new-labour.html>
73. Levitas, Ruth. (2006). *The concept and measurement of social exclusion*. In Pantazis, C., Gordon, D., & Levitas, R. (2006) *Poverty and Social Exclusion in Britain*, Bristol, The Policy Press. Retrieved November 7th, 2022 from https://www.poverty.ac.uk/sites/default/files/poverty-and-social-exclusion_chap5.pdf

74. Levitas, Ruth., Pantazis, Christina., Fahmy, Eldin., Gordon David, Lloyd, Eva., & Patsios, Demi. (2007). *The multi-dimensional analysis of social exclusion*. Retrieved November 8th, 2022 from <https://repository.uel.ac.uk/download/469129f180d3060ed6707d32474ae3d29ac0b9635ca19758f989a09936a3a319/1819926/multidimensional.pdf>
75. Lewis, Oscar. (1965). *The Children of Sanchez, Pedro Martinez, and La Vida*. Retrieved November 7th, 2022 from <https://lchcautobio.ucsd.edu/wp-content/uploads/2015/10/Lewis-1967-The-Children-of-Sanchez.pdf>
76. Li, S. (2014). *Poverty reduction and effects of pro-poor policies in rural China*. *China & World Economy*, 22(2), 22–41. Retrieved December 7th, 2022 from https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/j.1749-124X.2014.12060.x?saml_referrer
77. Lipton, M|. (1986). *Seasonality and Ultrapoverty*. *IDS Bulletin*. 17(3), 4-8. Retrieved November 28th, 2022 from https://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/bitstream/handle/20.500.12413/10506/IDSB_17_3_10.1111-j.1759-5436.1986.mp17003002.x.pdf?sequence=1&isAllowed=y
78. Marchal, Sarah., Marx, Ive., & Van Mechelen, Natascha. (2011). *Do Europe's Minimum Income Schemes Provide Adequate Shelter against the Economic Crisis and How, If at All, Have Governments Responded?* IZA Discussion Paper No. 6264. Retrieved December 8th, 2022 from <https://docs.iza.org/dp6264.pdf>
79. Matsaganis, Manos., O'Donoghue, Cathal., Levy, Horacio., Coromaldi, Manuela., Mercader-Prats, Magda., Farinha Rodrigues, Carlos., & Tsakloglou, Panos. (2004). *Child poverty and family transfers in Southern Europe*. EUROMOD Working Paper No. EM2/04. Retrieved May 10th, 2023 from <https://ecomod.net/sites/default/files/document-conference/ecomod2005/1125.pdf>
80. Menyhert, Balint., Cseres-Gergely, Zsombor., Kvedaras, Virmantas., Mina, Benedetta., Pericoli, Filippo., & Zec, Slavica. (2021). *Measuring and monitoring absolute poverty (ABSPO) – Final Report*. JRC Research Reports JRC127444, Joint Research Centre (Seville site). European Commission. Retrieved January 25th, 2023 from https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC127444/JRC127444_01.pdf
81. Narayan, Deepa., Patel, Raj., Schafft, Kai., Rademacher, Anne., & Koch-Schulte, Sarah. (2000). *Voices of the poor: can anyone hear us?* Washington, D.C.: World

- Retrieved December 7th, 2022 from <https://www.eajournals.org/wp-content/uploads/Challenges-and-Prospects-of-Good-Governance-in-Reduction-of-Poverty-A-Case-Study-of-Buee-Town-01-Kebele-Ethiopia.pdf>
89. Peel, M. (2003). *The Lowest Rung*. Cambridge, Cambridge University Press. Retrieved November 29th, 2022 from https://books.google.gr/books?printsec=frontcover&vid=LCCN2003055371&redir_esc=y#v=onepage&q=emotional%20&f=false
90. Peña-Casas, Ramón. (2005). *Minimum income standards in enlarged EU: Guaranteed Minimum Income Schemes*. Working paper II. Setting Minimum Social Standards across Europe. Transnational exchange project. VS/2005/0376. Retrieved October 12th, 2022 from https://www.researchgate.net/profile/Ramon_Pena-Casas/publication/238733340_Minimum_income_standards_in_enlarged_EU_Guaranteed_Minimum_Income_Schemes/links/5630d20d08aedf2d42beee2f/Minimum-income-standards-in-enlarged-EU-Guaranteed-Minimum-Income-Schemes.pdf
91. Peña-Casas, Ramón., & Bouget, Denis. (2013). *Towards a European minimum income? Discussions, issues and prospects*. Retrieved October 12th, 2022 from <https://www.etui.org/sites/default/files/14%20Social%20develop%20in%20EU%202013%20EN%20Web%20version%20Pena-Casas%20Bouget.pdf>
92. Pfeifer, M. (2012). *Comparing unemployment protection and social assistance in 14 European countries. Four worlds of protection for people of working age*. International Journal of Social Welfare, pp. 1-13. Retrieved October 31st, 2022 from <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/j.1468-2397.2010.00765.x>
93. Piachaud, D. (2002). *Capital and the Determinants of Poverty and Social Exclusion*. CASEpaper 60. London: LSE. Retrieved November 23rd, 2022 from https://www.aaps.org.ar/pdf/area_pobreza/Pichaud.pdf
94. Plotnick, R. D. (1989). *How much poverty is reduced by state income transfers*. *Monthly Lab. Rev.*, 112, 21. Retrieved May 29th, 2023 from <https://stats.bls.gov/OPUB/MLR/1989/07/art3full.pdf>
95. Radaelli, C. M. (2003). *The Open Method of Coordination: A New Governance Architecture for the European Union?* Stockholm: Swedish Institute for European Policy Studies. Retrieved October 3rd, 2022 from <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.506.576&rep=rep1&type=pdf>

96. Raitano, M., Jessoula, M., Gallo, G., & Pagnini, C. (2021). *Fighting poverty and social exclusion-including through minimum income schemes*. European Parliament. Retrieved May 25th, 2023 from <https://air.unimi.it/bitstream/2434/879352/2/Report%20EP%20Fighting%20poverty%20EU.pdf>
97. Ravagli, Letizia. (2015). *A minimum income in Italy*. EUROMOD Working Paper, No. EM16/15. University of Essex. Institute for Social and Economic Research (ISER). Colchester. Retrieved October 19th, 2022 from <https://www.iser.essex.ac.uk/wp-content/uploads/files/working-papers/euromod/em16-15.pdf>
98. Ravallion, M., Chen, C. & Sangraula, P. (2009). *Dollar a Day Revisited*. The World Bank Economic Review, 23(2): 163 – 184. Retrieved January 18th, 2023 from https://www.researchgate.net/profile/Prem-Sangraula/publication/46511466_Dollar_a_Day_Revisited/links/549310190cf22d7925d7aa92/Dollar-a-Day-Revisited.pdf?origin=publicationDetail&_sg%5B0%5D=vgrv-4yV7JGS8bFomj2HXGZIZr68NTh9sSL_CbapDFPuFdhX8N-P_qDMOt_kPZvmjzeW29P1OTSGsOxU31yVMA.ZAw2IkMXYallqYi0zv5_8nFQZZxmQFCS48IO-TCupX1oME8vyXF99JxDPeDA3fMq3ETdJ1WkBnIRJI-x1qApXg&_sg%5B1%5D=OTRb0GNynL7zF_-LNDuIZYXrHmW9hLNo9CEcLtfGSj1eiGS01wgzkPYu-6nI9cYbMPwXDoVAr0lYz10mX3u2QA9fx1f4dSg-ojd2as9lLxW1.ZAw2IkMXYallqYi0zv5_8nFQZZxmQFCS48IO-TCupX1oME8vyXF99JxDPeDA3fMq3ETdJ1WkBnIRJI-x1qApXg&_iepl=&_rtd=eyJjb250ZW50SW50ZW50IjoibWFpbkl0ZW0ifQ%3D%3D
99. Ravallion, M., Datt, G., & Walle, D. (1991). *Quantifying absolute poverty in the developing world*. Review of Income and Wealth, 37(4), 345-361. Retrieved January 18th, 2023 from <http://www.roiw.org/1991/345.pdf>
100. Ravallion, Martin. (2016). *The Economics of Poverty: History, Measurement, and Policy*. 1st edition. New York: Oxford University Press. Retrieved January 25th, 2023 from https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/47737135/Martin_Ravallion-The_Economics_of_Poverty_History_Measurement_and_Policy-Oxford_University_Press_2016_2333_-libre.pdf?1470173757=&response-

[content-](#)

[disposition=attachment%3B+filename%3DMartin_Ravallion_The_Economics_of_Povert.pdf&Expires=1674641167&Signature=MUBjGZ0y4hV8l7PzP-Z5qdIXINd9v2-a5S2ICAl~t8S8~xtXOo-qXblrp23C1frVD9X5924xslBCalm63dAbxiVwyQgyOEQhn5zfUOtexyNe3eGzfbC~DAfuJ9yL7ricCKmWD~CAiv~S5ByY1dRmvDIA~BflpN1eU5bys~JsyEhmSnj7cEAp8QKYmLdGUgOm0qLx7~064~khfRtpzRNwuIDxGS6bniKxpL3EcQ4FXAyGrTxhfCnWr9nfOUM48ZIHZYvZfhcNxZzmaUia9ABjpDyWP~6-tzJPxfn~Zm6AGrXMOKL6QzeSJk-YOQfLZVcbuBrfbVyBXSp1ojzz1hJ8w__&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA](#)

101. Reddy, S. G., & Pogge, T. (2010). *How not to count the poor*. In S. Anand, P. Segal, & J. E. Stiglitz (Eds.). *Debates on the measurement of global poverty* (pp. 42–85). Oxford University Press. Retrieved January 18th, 2023 from file:///C:/Users/user/Downloads/Ch3_Reddy_Pogge.pdf
102. Reynolds, M., & Smolensky, E. (1977). *Post-fisc distributions of income in 1950, 1961, and 1970*. *Public Finance Quarterly*, 5(4), 419-438. Retrieved May 10th, 2023 from <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=8eaf438ff85a756ae7762f7354b7e97477cd9fc4>
103. Rodrigues, Carlos Farinha. (2001). *Anti-poverty effectiveness and efficiency of the Guaranteed Minimum Income Programme in Portugal*. Working Papers Department of Economics 2001/08, ISEG. Retrieved November 23rd, 2022 from <https://depeco.iseg.ulisboa.pt/wp/wp82001.pdf>
104. Rodrigues, Carlos Farinha. (2004). *The Redistributive Impact of the Guaranteed Minimum Income Programme in Portugal*. ISEG, Dep. of Economia. Retrieved November 23rd, 2022 from <https://depeco.iseg.ulisboa.pt/wp/wp092004.pdf>
105. Rogoff, K. (1996). *The purchasing power parity puzzle*. *Journal of Economic Literature*, 34(2), 647–668. Retrieved January 18th, 2023 from https://www.jstor.org/stable/pdf/2729217.pdf?refreqid=excelsior%3Afa1358fb53e6ea32f124d731c06576d4&ab_segments=&origin=&acceptTC=1
106. Salejko-Szyszczyk, I., & Szczepaniak, M. (2017). *The risk of poverty and social exclusion in Poland in the period 2006–2015 in the comparison to the European Union countries*. *Ekonomiai Prawo. Economics and Law*, 16(2): 201–217.

- Retrieved June 22nd, 2023 from <https://apcz.umk.pl/EiP/article/download/EiP.2017.014/13054>
107. Schizzerotto, Antonio., Vergolini, Loris., & Zanini, Nadir. (2014). *The Minimum Guaranteed Income in the Province of Trento: Evidence from an Impact Evaluation*. Retrieved November 21st, 2022 from <https://www.siecon.org/sites/siecon.org/files/oldfiles/uploads/2014/10/Schizzerotto-Vergolini-Zanini-223.pdf>
108. Sen, A. (1999). *Development as Freedom*. New York: Knopf. Retrieved November 4th, 2022 from https://kuangaliablog.files.wordpress.com/2017/07/amartya_kumar_sen_development_as_freedombookfi.pdf
109. Sen, Amartya. (1983). *Poor, relatively speaking*. Oxford Economic Papers. 35, pp153-169. Retrieved November 7th, 2022 from <https://are.berkeley.edu/courses/ARE251/fall2008/Papers/sen83.pdf>
110. Sen. B., & Hulme, D. (2004). *Chronic Poverty in Bangladesh: Tales of ascent, descent, marginality and persistence*. The State of the Poorest 2004/2005. Bangladesh Institute of Development Studies (BIDS), Dhaka, Bangladesh and Chronic Poverty Research Centre (CPRC), Institute for Development Policy and Management (IDPM), University of Manchester, Manchester, UK. Retrieved January 17th, 2023 from https://www.files.ethz.ch/isn/127288/chronic_poverty_report_bangladesh_200405.pdf
111. Simmel, G. (1908) *The Poor*. Social Problems 1965. 13.118-139. Retrieved November 7th, 2022 from https://www.jstor.org/stable/pdf/798898.pdf?refreqid=excelsior%3Ad76ac76e3364eff0f508cacd7f2b9b9b&ab_segments=&origin=
112. Sousounis, P., & Lanot, G. (2022). *Minimum Wage Effects on Reservation Wages*. Journal of Labor Research, 1-25. Retrieved May 24th, 2023 from <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s12122-022-09337-y.pdf?pdf=button>
113. Spicker, Paul. (2001). *Social insecurity and social protection*. Published in R Edwards, J Glover (eds) Risk and citizenship: key issues in welfare, Routledge, pp 19-30. Retrieved November 7th, 2022 from <http://www.spicker.uk/open-access/2001%20Social%20insecurity%20and%20social%20protection.pdf>

114. Spicker, Paul. (2010). *Definitions of poverty: twelve clusters of meaning*. Poverty: The International Glossary pp. 229. Retrieved November 7th, 2022 from <http://rszarf.ips.uw.edu.pl/welfare-state/spicker.pdf>
115. Spyridakis, Manos. (2020). *Living in Precariousness: The Minimum Guaranteed Income in Crisis*. In URBANITIES. Journal of Urban Ethnography. Volume 10. Ethnographies of Urbanity in Flux: Theoretical Reflections. Retrieved November 22nd, 2022 from <https://www.anthrojournal-urbanities.com/wp-content/uploads/2020/03/Supplement-3-Feb-2020.pdf#page=71>
116. Stroe, Cristina. (2022a). *The guaranteed minimum income in Romania - Tool to support resilience to poverty and increase social inclusion & employment among beneficiaries*. Journal of Economic and Social Development (JESD) – Resilient Society Vol. 9, No. 2. Retrieved May 9th, 2023 from https://www.jesd-online.com/dokumenti/upload/separated/JESD_9_2-5-14.pdf
117. Stroe, Cristina. (2022b). *Resilience of the Romanian poorest people–guaranteed minimum income program as binom of poverty escape and work incentives*. Economic and Social Development: Book of Proceedings, 323-334. Retrieved May 9th, 2023 from https://www.bib.irb.hr/1222507/download/1222507.Book_of_Proceedings_esdOF_EL2022.pdf#page=332
118. Sutherland, H., & Figari, F. (2013). EUROMOD: *The European Union tax-benefit microsimulation model*. International Journal of Microsimulation; 6(1); 4-26. Retrieved May 2nd, 2023 from https://microsimulation.pub/download/aHR0cDovL3dlYjo4MDgyLzAwMDc1L2lqbS0wMDA3NS5wZGY=/ijm-00075.pdf?_hash=RtZbijy2KBYjfsImrE6fu5zzaWFr4zL18LmtQqMK0tk%3D
119. Townsend, P. (1979). *Poverty in the United Kingdom*. Harmondsworth: Penguin. Retrieved November 7th, 2022 from <https://www.poverty.ac.uk/system/files/townsend-book-pdfs/PIUK/piuk-whole.pdf>
120. United Nations. (1995). *Report of the World Summit for Social Development*. Copenhagen, Denmark. Retrieved November 7th, 2022 from <https://www.globalhealthrights.org/wp-content/uploads/2013/10/Copenhagen-Declaration-on-Social-Development-and-Programme-of-Action-of-the-World-Summit-for-Social-Development.pdf>

121. Van Lancker, Anne. (2016). *Report on current experiences and trends in the reform of minimum income schemes in the countries of the European Union. Report for the EaSI 2014-2020 project (Progress axis), carried out by the Directorate General of Services to Families and Children of Spain*. Retrieved December 5th, 2022 from https://www.mdsocialesa2030.gob.es/derechos-sociales/inclusion/contenido-actual-web/UE_Experie_Report.pdf
122. Vasconcelos, Ferreira. L., & Figueiredo, A. (2005). *Welfare Regimes in the EU 15 and in the Enlarged Europe: An exploratory analysis*. 45th Congress of the European Regional Science Association. Retrieved October 31st, 2022 from <https://www-sre.wu.ac.at/ersa/ersaconfs/ersa05/papers/72.pdf>
123. Veit-Wilson, J. (1998). *Setting Adequacy Standards: How Governments Define Minimum Incomes*. Bristol: Policy Press. Retrieved October 31st, 2022 from <https://johnveitwilson.files.wordpress.com/2020/05/settingadequacystandards-1.pdf>
124. Weishaupt, J.Timo. (2011). *From the Manpower Revolution to the Activation Paradigm. Explaining Institutional Continuity and Change in an Integrating Europe*. Amsterdam University Press. Retrieved October 25th, 2022 from <https://library.oapen.org/bitstream/id/0ec93106-2708-4608-ab5d-99fed55d7fa5/375129.pdf>
125. Whiteford, P., Redmond, G., & Adamson, E. (2011). *Middle class welfare in Australia: How has the distribution of cash benefits changed since the 1980s?*. *Australian Journal of Labour Economics*, 14(2), 81-102. Retrieved May 12th, 2023 from <https://www.curtin.edu.au/resources/file/faculty/fbl/AJLE-v14n2-Whiteford.pdf>
126. Wilensky, H., & Lebeaux, C. (1965). *Industrial Society and Social Welfare*. New York. Free Press. Retrieved October 18th, 2022 from <https://socwork.wisc.edu/wp-content/uploads/sites/1022/2019/07/Industrial-society-and-social-welfare-Ch-61011.pdf>
127. World Bank. (2001). *World Development Report 2000/2001*. New York, Oxford University Press. Retrieved November 29th, 2022 from <https://documents1.worldbank.org/curated/en/230351468332946759/pdf/226840WDR00PUB0ng0poverty0200002001.pdf>
128. World Bank. (2013). *End Extreme Poverty and Promote Shared prosperity*. The World Bank Group Goals. Retrieved January 18th, 2023 from

- <https://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/WB-goals2013.pdf>
129. World Bank. (2018). *Ending Poverty, Investing in Opportunity*. Washington, DC: World Bank. Retrieved November 15th, 2022 from <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/910121540568523454-0340022018/original/worldbankannualreport2018.pdf>
130. World Bank. (2019). *A quantitative evaluation of the Greek social solidarity income*. Washington, DC: World Bank Group (World Bank Group, Working paper no. 133962). Retrieved January 26th, 2023 from <https://documents1.worldbank.org/curated/en/882751548273358885/pdf/133962-WP-P160622-Evaluation-of-the-SSI-Program-Jan-2019.pdf>
131. World Bank. (2022). *Correcting Course. Poverty and shared Prosperity 2022*. Retrieved January 24th, 2023 from <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/37739/9781464818936.pdf>
132. Wresinski, Joseph. (1994). *The very poor, living proof of the indivisibility of human rights*. Retrieved November 7th, 2022 from https://www.joseph-wresinski.org/wp-content/uploads/sites/3/2016/09/THE_VERY_POOR.pdf
133. Wright, Erik Olin. (1995). *The class analysis of poverty*. International Journal of Health Services. Vol. 25, No. 1. pp. 85-100. Retrieved November 7th, 2022 from https://www.jstor.org/stable/pdf/45130193.pdf?refreqid=excelsior%3A5e307272ae1e4d5a14a5fb6741602a6f&ab_segments=&origin=
134. Wright, G., Noble, M., & Magasela, W. (2010). *Towards a democratic definition of poverty: socially perceived necessities in South Africa*. In: Roberts, B., Kivilu, M. wa & Davids, Y.D. (eds). *South African Social Attitudes: 2nd report: reflections on the age of hope*. Cape Town: HSRC Press. 143-166. Retrieved November 7th, 2022 from https://www.aridareas.co.za/wp-content/uploads/2015/Papers/South_African_Social_Attitudes_The_2nd_Report.pdf#page=159
135. Ziomas D., Capella, A., & Konstantinidou, K. (2017). *The national roll-out of the social solidarity income scheme in Greece*. ESPN. Brussels: European Commission. Retrieved December 1st, 2022 from <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=18246&langId=en>

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

1. Δημουλάς, Κωνσταντίνος. (2017). *Η Εφαρμογή του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης στην Ελλάδα. Κοινωνική Πολιτική*. 7, 7–24. Προσπελάστηκε στις 20 Σεπτεμβρίου, 2022 από <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/eejp/article/view/14166/12833>
2. Διαύγεια. (2022). ΑΔΑ: 6Ζ7546ΜΤΛΚ-ΕΣΝ. *Αρ. πρωτ. 63719/06-07-2022 εγκύκλιος της Υφυπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων. Διευκρινίσεις για την ένταξη ωφελούμενων μονάδων ως μονογονεϊκών οικογενειών στα Προγράμματα «Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα» και «Επίδομα Στέγασης»*. Προσπελάστηκε στις 23 Σεπτεμβρίου, 2022 από <https://diavgeia.gov.gr/doc/6%CE%967546%CE%9C%CE%A4%CE%9B%CE%9A-%CE%95%CE%A3%CE%9D?inline=true>
3. Ελεγκτικό Συνέδριο. (2021). *Ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα: Διασφαλίζεται ότι όλοι όσοι έχουν ανάγκη συμμετέχουν στο πρόγραμμα αλλά και ότι πληρούνται τα κριτήρια ένταξης σε αυτό; Έκθεση ελέγχου 3/2021. Ετήσιο Πρόγραμμα Ελέγχων 2021*. Προσπελάστηκε στις 21 Νοεμβρίου 2022, από <https://www.elsyn.gr/sites/default/files/%CE%95%CE%9A%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%97%20%CE%95%CE%9B%CE%95%CE%93%CE%A7%CE%9F%CE%A5%203%20%CE%95%CE%9B%CE%91%CE%A7%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%20%CE%95%CE%93%CE%93%CE%A5%CE%97%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%9F%20%CE%95%CE%99%CE%A3%CE%9F%CE%94%CE%97%CE%9C%CE%91.pdf>
4. Επίσημη Εφημερίδα Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. (1992). *Σύσταση του Συμβουλίου της 27ης Ιουλίου 1992 για τη σύγκλιση των στόχων και των πολιτικών κοινωνικής προστασίας*. (92/442/ΕΟΚ). Προσπελάστηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2022 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:31992H0442&from=EL>
5. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2008). *Σύσταση της Επιτροπής της 3ης Οκτωβρίου 2008 σχετικά με την ενεργητική ένταξη των ατόμων που είναι αποκλεισμένα από την αγορά εργασίας*. (2008/867/ΕΚ). Προσπελάστηκε στις 4 Οκτωβρίου, 2022 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008H0867&from=EN>

6. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2008). *Σύσταση της Επιτροπής της 3ης Οκτωβρίου 2008 σχετικά με την ενεργητική ένταξη των ατόμων που είναι αποκλεισμένα από την αγορά εργασίας.* (2008/867/EK). Προσπελάστηκε στις 4 Οκτωβρίου, 2022 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008H0867&from=EN>
7. Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. (2007). *Εκσυγχρονισμός της κοινωνικής προστασίας για μεγαλύτερη κοινωνική δικαιοσύνη και οικονομική συνοχή: προώθηση της ενεργητικής ένταξης των πλέον απομακρυσμένων από την αγορά εργασίας ανθρώπων.* COM(2007) 620 τελικό. Προσπελάστηκε στις 4 Οκτωβρίου, 2022 από <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0620:FIN:EL:PDF>
8. Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2017). *Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων.* Προσπελάστηκε στις 11 Οκτωβρίου, 2022 από https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/social-summit-european-pillar-social-rights-booklet_el.pdf
9. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. (1992). *Σύσταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου 92/441/ΕΟΚ, Αριθ. L245/46, 26/08/1992.* Λουξεμβούργο: Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Προσπελάστηκε στις 30 Σεπτεμβρίου, 2022 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:31992H0441&from=FR>
10. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. (1992). *Σύσταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου 92/441/ΕΟΚ, Αριθ. L245/46, 26/08/1992.* Λουξεμβούργο: Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Προσπελάστηκε στις 30 Σεπτεμβρίου, 2022 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:31992H0441&from=FR>
11. Μανιάτης, Θανάσης., & Μπασιάκος, Γιάννης. (2020). *Το όριο της (απόλυτης) φτώχειας στην ελληνική οικονομία-Θεωρητική και εμπειρική διερεύνηση.* ΙΝΕ ΓΣΕΕ. Παρατηρητήριο Οικονομικών και Κοινωνικών Εξελίξεων. Κείμενα Πολιτικής 19. Προσπελάστηκε στις 19 Ιανουαρίου, 2023 από https://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2021/02/Policy-Brief-19_E-BOOK.pdf
12. Ματσαγγάνης, Μ. (1999). *Προστασία των χαμηλών εισοδημάτων και παγίδα της φτώχειας.* Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, 100, 65-78. Προσπελάστηκε στις 23 Ιανουαρίου, 2023 από <https://core.ac.uk/download/pdf/188024752.pdf>

13. Οικονόμου, Χαράλαμπος., & Φερόνας, Ανδρέας. (2006). *Οι εκτός των τειχών: Φτώχεια και Κοινωνικός Αποκλεισμός*. Εκδόσεις Διόνικος. Αθήνα.
14. Παρασκευάς, Ιορδάνης. (2022). *Εισαγωγή στο Βασικό Εισόδημα*. ΕΝΑ. Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών. Προσπελάστηκε στις 23 Ιανουαρίου, 2023 από https://www.enainstitute.org/wp-content/uploads/2022/03/%CE%92%CE%B1%CF%83%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CC%81_%CE%95%CE%B9%CF%83%CE%BF%CC%81%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%B1.pdf
15. Πρακτικά Βουλής. (1999). *Περίοδος: Θ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΜΕΝΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, Σύνοδος: (Θέρος '99). Συνεδρίαση: ΙΗ' 29/07/1999*. Προσπελάστηκε στις 20 Σεπτεμβρίου, 2022 από <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/a08fc2dd-61a9-4a83-b09a-09f4c564609d/ES0729.pdf>
16. Πρακτικά Βουλής. (2005). *ΙΑ' Περίοδος Προεδρευομένης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, Σύνοδος Β'.* Συνεδρίαση ΜΑ'1/12/2005. Προσπελάστηκε στις 21 Σεπτεμβρίου, 2022 από <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/a08fc2dd-61a9-4a83-b09a-09f4c564609d/es01122005.pdf>
17. Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων. (2021). Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας. *Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα. Οδηγός Εφαρμογής*. Προσπελάστηκε στις 27 Σεπτεμβρίου, 2022 από https://keaprogram.gr/govnr/images/Docs/gov/%CE%9F%CE%94%CE%97%CE%93%CE%9F%CE%A3%20%CE%95%CE%A6%CE%91%CE%A1%CE%9C%CE%9F%CE%93%CE%97%CE%A3_2021.pdf
18. ΦΕΚ Α'101/2021. Ν.4808. *Για την Προστασία της Εργασία-Σύσταση Ανεξάρτητης Αρχής «Επιθεώρηση Εργασίας»-Κύρωση της Σύμβασης 190 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για την εξάλειψη της βίας και παρενόχλησης στον κόσμο της εργασίας - Κύρωση της Σύμβασης 187 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για το Πλαίσιο Προώθησης της Ασφάλειας και της Υγείας στην Εργασία-Ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1158 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Ιουνίου 2019 για την ισορροπία μεταξύ της επαγγελματικής και της ιδιωτικής ζωής, άλλες διατάξεις του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και λοιπές επείγουσες ρυθμίσεις*. Προσπελάστηκε στις 22 Σεπτεμβρίου, 2022 από https://www.kodiko.gr/nomologia/download_fek?f=fek/2021/a/fek_a_101_2021.pdf&t=2f84a444ac539a84be8e40236fb2306e

19. ΦΕΚ Α'/105/2018. Ν.4549. Διατάξεις για την ολοκλήρωση της Συμφωνίας Δημοσιονομικών Στόχων και Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων - Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2019-2022 και λοιπές διατάξεις. Προσπελάστηκε στις 22 Σεπτεμβρίου, 2022 από https://www.elinyae.gr/sites/default/files/2019-07/105A_2018.1529058332671.pdf
20. ΦΕΚ Α'/21/2020. Ν.4659. Επίδομα γέννησης και λοιπές διατάξεις. Προσπελάστηκε στις 22 Σεπτεμβρίου, 2022 από https://www.kodiko.gr/nomologia/download_fek?f=fek/2020/a/fek_a_21_2020.pdf&t=29fba2e314ed7b312a98f4f8760ea4ef
21. ΦΕΚ Α'/222/2012. Ν.4093/2012. Άρθρο πρώτο, υποπαράγραφος ΙΑ.3. Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016- Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του ν.4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016. Προσπελάστηκε στις 21 Σεπτεμβρίου, 2022 από https://www.elinyae.gr/sites/default/files/2019-07/222a_12.1359447657359.pdf
22. ΦΕΚ Α'/235/2020. Ν.4756. Μέτρα ενίσχυσης των εργαζομένων και ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, κοινωνικοασφαλιστικές ρυθμίσεις και διατάξεις για την ενίσχυση των ανέργων. Προσπελάστηκε στις 22 Σεπτεμβρίου, 2022 από https://www.kodiko.gr/nomologia/download_fek?f=fek/2020/a/fek_a_235_2020.pdf&t=2565cb6d06fa351ad4d251565f9f279f
23. ΦΕΚ Α'/236/2016. Ν.4445. Εθνικός Μηχανισμός Συντονισμού, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής, ρυθμίσεις για την κοινωνική αλληλεγγύη και εφαρμοστικές διατάξεις του ν. 4387/2016 (Α' 85) και άλλες διατάξεις. Προσπελάστηκε στις 22 Σεπτεμβρίου, 2022 από https://www.kodiko.gr/nomologia/download_fek?f=fek/2016/a/fek_a_236_2016.pdf&t=c133136b59d80c73665169090d154082
24. ΦΕΚ Α'/94/2016. Νόμος 4389. Επείγουσες διατάξεις για την εφαρμογή της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και άλλες διατάξεις. Προσπελάστηκε στις 22 Σεπτεμβρίου, 2022 από https://www.elinyae.gr/sites/default/files/2019-07/94A_2016.1464948795500.pdf
25. ΦΕΚ Β'/128/2017. Γ.Δ.5οικ.2961-10. Καθορισμός των όρων και των προϋποθέσεων εφαρμογής του προγράμματος Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης.

- Προσπελάστηκε στις 22 Σεπτεμβρίου, 2022 από http://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=20170200128
26. ΦΕΚ Β' /2089/2016. Δ23/οικ.30299/2377. Καθορισμός των όρων και των προϋποθέσεων εφαρμογής της πρώτης φάσης του προγράμματος Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης. Προσπελάστηκε στις 22 Σεπτεμβρίου, 2022 από <https://www.ekka.org.gr/images/pdf/nomothesia/6/%CE%9A%CE%A5%CE%91%CE%A6%CE%95%CE%9A2089.pdf>
27. ΦΕΚ Β' /3018/2014. 39892/ΓΔ1.2. Καθορισμός των όρων και των προϋποθέσεων εφαρμογής του πιλοτικού προγράμματος Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα-Εγγυημένο Κοινωνικό Εισόδημα. Προσπελάστηκε στις 21 Σεπτεμβρίου 2022 από http://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=20140203018
28. ΦΕΚ Β' 1655/2020. Τροποποίηση της Δ13/οικ./33475/1935/15-6-2018 (ΦΕΚ Β' /2281) κοινής υπουργικής απόφασης “Καθορισμός των όρων και των προϋποθέσεων εφαρμογής του προγράμματος Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης, όπως τροποποιήθηκε με την Δ13/οικ./54653/2701/18-10-2018 (Β' /4837)” και την Δ13/οικ.25150/557/3-6-2019 (Β' /2194) κοινή υπουργική απόφαση και ισχύει. Προσπελάστηκε στις 23 Σεπτεμβρίου, 2022 από http://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=20200201655
29. ΦΕΚ Β' 2194/2019. Δ13/οικ./25150/557. Τροποποίηση της υπ' αριθμ. Δ13/οικ./33475/1935/15-6-2018 (ΦΕΚ Β' 2281) κοινής υπουργικής απόφασης “Καθορισμός των όρων και των προϋποθέσεων εφαρμογής του προγράμματος Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης, όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμ. Δ13/οικ./54653/2701/18-10-2018 (Β' 4837)”. Προσπελάστηκε στις 22 Σεπτεμβρίου, 2022 από http://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=20190202194
30. ΦΕΚ Β' 2281/2018. Δ13/οικ./33475/1935. Καθορισμός των όρων και των προϋποθέσεων εφαρμογής του προγράμματος Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης. Προσπελάστηκε στις 22 Σεπτεμβρίου, 2022 από http://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=20180202281
31. ΦΕΚ Β' 3359/2021. Τροποποίηση των όρων και των προϋποθέσεων εφαρμογής του προγράμματος Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα. Προσπελάστηκε στις 23 Σεπτεμβρίου, 2022 από http://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=20210203359

32. ΦΕΚ Β'4837/2018. *Τροποποίηση της υπ' αριθμ. Δ13/οικ./33475/ 1935/15.6.2018 (ΦΕΚ Β' 2281) Καθορισμός των όρων και των προϋποθέσεων εφαρμογής του προγράμματος Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης. Τροποποίηση της υπ' αριθμ. Γ.Δ.5οικ.2961/10/ 24.1.2017 (ΦΕΚ Β' 128) κοινής υπουργικής απόφασης Καθορισμός των όρων και των προϋποθέσεων εφαρμογής του προγράμματος Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης, όπως ισχύει.* Προσπελάστηκε στις 22 Σεπτεμβρίου, 2022 από http://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=20180204837
33. Φερόνας, Α., & Λαλιώτη, Β. (Μπέρρυ). (2021). *Κοινωνική Πρόνοια: Μια επισκόπηση του πεδίου.* Κοινωνική Πολιτική, 15, 7–28. Προσπελάστηκε στις 31 Οκτωβρίου, 2022 από <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/eeqp/article/view/29089/22682>

ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

<https://eufunds.ie/fund-for-european-aid-to-the-most-deprived/>

<https://basicincome.org/about-basic-income/>

<http://social-network.gr/>

<https://www.missoc.org/>

<https://euromod-web.jrc.ec.europa.eu/download-euromod/>

<https://ec.europa.eu/eurostat/statistics->

[explained/index.php?title=Archive:Living_standard_statistics_-](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Living_standard_statistics_-)

[_median_equivalised_disposable_income&oldid=250634](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Living_standard_statistics_-)

<https://nd.gr/ekloges-2023/dikaii-ellada/koinoniki-synohi>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Πίνακας Π1: Πιλοτικοί Δήμοι εφαρμογής του προγράμματος «Εγγυημένο Κοινωνικό Εισόδημα».

	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΔΗΜΟΣ
1	Αν. Μακεδονίας-Θράκης	Δράμας
2	Κεντρικής Μακεδονίας	Έδεσσας
3	Δυτικής Μακεδονίας	Γρεβενών
4	Ηπείρου	Ιωαννίνων
5	Θεσσαλίας	Καρδίτσας
6	Ιονίων Νήσων	Λευκάδας, Μεγανησίου
7	Δυτικής Ελλάδας	Ι.Π. Μεσολογγίου
8	Στερεάς Ελλάδας	Χαλκίδας
9	Αττικής	Καλλιθέας
10	Πελοποννήσου	Τρίπολης
11	Βορείου Αιγαίου	Σάμου
12	Νοτίου Αιγαίου	Σύρου
13	Κρήτης	Μαλεβιζίου

Πηγή: (ΦΕΚ Β'3018/7-11-2014)

Πίνακας Π2: Πιλοτικοί Δήμοι εφαρμογής της πρώτης φάσης του προγράμματος «Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης»

	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΔΗΜΟΣ
1	Αττικής	Νέας Ιωνίας
2	Αττικής	Ασπροπύργου
3	Αττικής	Ελευσίνας
4	Αττικής	Φυλής
5	Αττικής	Αγίων Αναργύρων-Καματερού
6	Αττικής	Αιγάλεω
7	Δυτικής Ελλάδας	Κερασινίου-Δραπετσώνας
8	Αττικής	Νίκαιας-Αγίου Ιωάννη Ρέντη
9	Αττικής	Περάματος
10	Στερεάς Ελλάδας	Λαμίας
11	Κεντρικής Μακεδονίας	Βέροιας
12	Κεντρικής Μακεδονίας	Παύλου Μελά
13	Κεντρικής Μακεδονίας	Κιλκίς
14	Κεντρικής Μακεδονίας	Κατερίνης
15	Κρήτης	Ρεθύμνου
16	Κρήτης	Γόρτυνας
17	Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης	Ορεστιάδας
18	Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης	Καβάλας
19	Ηπείρου	Άρτας
20	Ιονίων Νήσων	Ζακύνθου
21	Βορείου Αιγαίου	Λέσβου
22	Πελοποννήσου	Καλαμάτας
23	Πελοποννήσου	Σικυώνας
24	Νοτίου Αιγαίου	Καλύμνου
25	Νοτίου Αιγαίου	Λέρου
26	Θεσσαλίας	Τρικάλων
27	Θεσσαλίας	Ελασσόνας
28	Δυτικής Ελλάδας	Πύργου
29	Δυτικής Ελλάδας	Αιγιαλείας
30	Δυτικής Μακεδονίας	Καστοριάς

Πηγή: (ΦΕΚ Β' 2089/07-07-2016)

Πίνακας Π3: Παραδείγματα υπολογισμού του εξαπλάσιου ύψους του εγγυημένου ποσού για διαφορετικές ωφελούμενες μονάδες.

Ωφελούμενη Μονάδα	Εξαμηνιαίο Εισόδημα
Ενήλικας	$200\text{€} * 6 = 1200\text{€}$
Ενήλικας με ένα ανήλικο τέκνο (μονογονεϊκή)	$(200\text{€} + 100\text{€}) * 6 = 1800\text{€}$
Ζευγάρι χωρίς τέκνα	$(200\text{€} + 100\text{€}) * 6 = 1800\text{€}$
Ζευγάρι με ένα ανήλικο τέκνο	$(200\text{€} + 100\text{€} + 50\text{€}) * 6 = 2100\text{€}$
Ζευγάρι με δύο ανήλικα τέκνα	$(200\text{€} + 100\text{€} + 50\text{€} + 50\text{€}) * 6 = 2400\text{€}$
Ενήλικας με ένα ακόμα ενήλικο μέλος	$(200\text{€} + 100\text{€}) * 6 = 1800\text{€}$
Ζευγάρι με ένα ενήλικο μέλος	$(200\text{€} + 100\text{€} + 100\text{€}) * 6 = 2400\text{€}$
Ζευγάρι με ένα ενήλικο μέλος και ένα ανήλικο τέκνο	$(200\text{€} + 100\text{€} + 100\text{€} + 50\text{€}) * 6 = 2700\text{€}$
Ενήλικας με δύο ανήλικα τέκνα (μονογονεϊκή)	$(200\text{€} + 100\text{€} + 50\text{€}) * 6 = 2100\text{€}$
Ενήλικας με δύο απροστάτευτα τέκνα	$(200\text{€} + 100\text{€} + 100\text{€}) * 6 = 2400\text{€}$

Πηγή: Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων. (2021). Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα. Οδηγός Εφαρμογής και ΦΕΚ 3359/Β/28.07.2021.

Πίνακας Π4: Παραδείγματα ορίου καταθέσεων μετοχών, ομολόγων για διαφορετικές συνθέσεις νοικοκυριών

Σύνθεση Νοικοκυριού	Όρια καταθέσεων/μετοχών, ομολόγων κτλ.
Μονοπρόσωπο νοικοκυριό	4.800€
Νοικοκυριό με δύο ενήλικες ή μονογονεϊκό νοικοκυριό με ένα ανήλικο μέλος	7.200€
Νοικοκυριό με δύο ενήλικες και ένα ανήλικο μέλος ή μονογονεϊκό νοικοκυριό με δύο ανήλικα μέλη	8.400€
Νοικοκυριό με τρεις ενήλικες ή δύο ενήλικες και δύο ανήλικα μέλη ή μονογονεϊκό νοικοκυριό με τρία ανήλικα μέλη	9.600€
Νοικοκυριό με τρεις ενήλικες και ένα ανήλικο μέλος ή δύο ενήλικες και τρία ανήλικα μέλη ή μονογονεϊκό νοικοκυριό με τέσσερα ανήλικα μέλη	10.800€
Νοικοκυριό με τέσσερις ενήλικες ή δύο ενήλικες και τέσσερα ανήλικα μέλη ή μονογονεϊκό νοικοκυριό με πέντε ανήλικα μέλη	12.000€
Νοικοκυριό με τέσσερις ενήλικες και ένα ανήλικο μέλος ή δύο ενήλικες και πέντε ανήλικα μέλη ή μονογονεϊκό νοικοκυριό με έξι ανήλικα μέλη	13.200€
Νοικοκυριό με πέντε ενήλικες ή δύο ενήλικες και έξι ανήλικα μέλη ή μονογονεϊκό νοικοκυριό με επτά ανήλικα μέλη	14.400€

Πηγή: ΦΕΚ 3359/Β/28.07.2021.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Πίνακας Π1: Διαθέσιμα Input Data για το EUROMOD (25/01/2023)

Latest datasets (2020)	AT_2019_b2	CZ_2016_a1
AT_2020_b2	BE_2006_a3	CZ_2017_a2
BE_2020_c2	BE_2007_a3	CZ_2018_a1
BG_2020_c1	BE_2008_a1	CZ_2019_b1
CY_2020_b2	BE_2010_a2	DE_2008_a8
CZ_2020_b1	BE_2012_a5	DE_2010_a8
DE_2020_b1	BE_2015_a1	DE_2012_a8
DK_2020_b1	BE_2016_a1	DE_2014_a3
EE_2020_f1	BE_2017_a4	DE_2015_a1
EL_2020_c1	BE_2018_a3	DE_2016_a1
ES_2020_b1	BE_2019_c3	DE_2017_a2
FI_2020_b1	BG_2008_b7	DE_2018_a1
FR_2020_c2	BG_2010_b7	DE_2019_a2
HR_2020_b3	BG_2012_b6	DK_2008_a4
HU_2020_b1	BG_2014_b4	DK_2012_a5
IE_2020_b1	BG_2015_b3	DK_2015_a2
IT_2020_b1	BG_2016_b2	DK_2016_a2
LT_2020_a1	BG_2017_b2	DK_2017_a2
LV_2020_b2	BG_2018_b1	DK_2018_a2
MT_2020_b1	BG_2019_c2	DK_2019_a2
NL_2020_b2	CY_2007_a8	EE_2006_c4
PL_2020_b2	CY_2008_a7	EE_2007_c4
PT_2020_a1	CY_2010_a4	EE_2008_c6
RO_2020_a1	CY_2012_a3	EE_2010_c2
SE_2020_b1	CY_2014_a1	EE_2012_c4
SI_2020_c1	CY_2015_a1	EE_2015_c3
SK_2020_b1	CY_2016_a3	EE_2016_c3
Earlier datasets (2006-2019)	CY_2017_a3	EE_2017_c4
AT_2008_a8	CY_2018_a1	EE_2018_c1
AT_2010_a4	CY_2019_a1	EE_2019_c1
AT_2012_a8	CZ_2006_a4	EL_2006_a4
AT_2014_a6	CZ_2007_a2	EL_2007_a5
AT_2015_a3	CZ_2008_a3	EL_2008_a5
AT_2016_a3	CZ_2010_a1	EL_2010_a4
AT_2017_a3	CZ_2012_a5	EL_2012_a4
AT_2018_a1	CZ_2015_a3	EL_2014_a3

EL_2015_a3	HR_2019_b1	LU_2008_a2
EL_2016_a2	HU_2007_a7	LU_2010_a1
EL_2017_a2	HU_2008_a4	LU_2012_a6
EL_2018_a1	HU_2010_a4	LU_2015_a1
EL_2019_a2	HU_2012_a5	LU_2016_a2
ES_2006_a3	HU_2015_a2	LU_2017_a2
ES_2007_a4	HU_2016_a1	LU_2018_a1
ES_2008_a2	HU_2017_a3	LU_2019_a1
ES_2010_a5	HU_2018_a1	LV_2007_a4
ES_2012_a3	HU_2019_b2	LV_2008_a4
ES_2014_a3	IE_2007_a4	LV_2010_a4
ES_2015_a1	IE_2008_a4	LV_2012_a5
ES_2016_a1	IE_2010_a5	LV_2015_a3
ES_2017_a2	IE_2012_a5	LV_2016_a1
ES_2018_a1	IE_2015_a2	LV_2017_a2
ES_2019_b1	IE_2016_a1	LV_2018_a1
FI_2008_a3	IE_2017_a2	LV_2019_a1
FI_2010_a2	IE_2018_a1	MT_2009_a3
FI_2012_a3	IE_2019_a1	MT_2010_a2
FI_2014_a3	IT_2006_a4	MT_2012_a3
FI_2015_a3	IT_2007_a1	MT_2014_a1
FI_2016_a3	IT_2008_a3	MT_2015_a1
FI_2017_a2	IT_2010_a6	MT_2016_a1
FI_2018_a1	IT_2012_a1	MT_2017_a3
FI_2019_a1	IT_2014_a2	MT_2018_a3
FR_2007_a3	IT_2015_a2	MT_2019_b1
FR_2010_a3	IT_2016_a2	NL_2007_a4
FR_2012_b3	IT_2017_a4	NL_2008_a4
FR_2015_a2	IT_2018_a3	NL_2010_a2
FR_2016_a3	IT_2019_a1	NL_2012_a3
FR_2017_a2	LT_2006_a2	NL_2015_a2
FR_2018_a2	LT_2008_a4	NL_2016_a2
FR_2019_c2	LT_2010_a4	NL_2017_a2
HR_2012_a8	LT_2012_a3	NL_2018_a1
HR_2013_a1	LT_2014_a3	nl_2019_b3
HR_2014_a6	LT_2015_a1	PL_2007_b3
HR_2015_a4	LT_2016_a3	PL_2008_b4
HR_2016_a4	LT_2017_a2	PL_2010_b5
HR_2017_a3	LT_2018_a3	PL_2012_b6
HR_2018_a3	LT_2019_a3	PL_2014_b3

PL_2015_b1	RO_2014_a1	SI_2012_a3
PL_2016_b2	RO_2015_a1	SI_2014_a1
PL_2017_b2	RO_2016_a1	SI_2015_a2
PL_2018_b1	RO_2017_a2	SI_2016_a1
PL_2019_b3	RO_2018_a2	SI_2017_a1
PT_2007_a3	RO_2019_a1	SI_2018_a1
PT_2008_a3	SE_2007_a4	SI_2019_a1
PT_2010_a2	SE_2008_a3	SK_2007_a3
PT_2012_a2	SE_2010_a1	SK_2008_a3
PT_2014_a1	SE_2012_a2	SK_2010_a2
PT_2015_a1	SE_2015_a1	SK_2012_a2
PT_2016_a2	SE_2016_a1	SK_2014_a2
PT_2017_a2	SE_2017_a3	SK_2015_a1
PT_2018_a1	SE_2018_a2	SK_2016_a2
PT_2019_a1	SE_2019_a1	SK_2017_a2
RO_2008_a2	si_2007_a3	SK_2018_a2
RO_2010_a3	si_2008_a1	SK_2019_a1
RO_2012_a3	si_2010_a3	

Έγγραφο που χρησιμοποιήθηκαν για την έγκριση RPP

RPP 18/2023-EU-SILC - THE ROLE OF GUARANTEED MINIMUM INCOME IN POVERTY ALLEVIATION - EUROMOD

Research Entity

Research Entity Reference 2016/080/EL
Network No
Research Entity Contact Person FERONAS ANDREAS

Principal Researcher

Name FERONAS ANDREAS
Position ASSOCIATE PROFESSOR
Telephone 00302741074991
Email anfer@uop.gr
Official Full name UNIVERSITY OF PELOPONNESE
English Name UNIVERSITY OF PELOPONNESE
Postal Address Damaskinou & Kolokotroni Str.
20100 CORINTH, GREECE
Web Address <http://dsep.uop.gr>
Country Greece
Research Entity 2016/080/EL

Data Manager

Name PANAGIOTA DANDOULAKI
Position POSTGRADUATE STUDENT
Telephone 00302105200301
Email sep2106hr@go.uop.gr
Official Full name UNIVERSITY OF PELOPONNESE
English Name UNIVERSITY OF PELOPONNESE
Postal Address Damaskinou & Kolokotroni Str.
20100 CORINTH, GREECE
Web Address <http://dsap.uop.gr>
Country Greece
Research Entity 2016/080/EL

MICRODATA-18555

Andreas Feronas
Andreas Feronas

Individual Researcher

Name PANAGIOTA DANDOULAKI
Position POSTGRADUATE STUDENT
Telephone 00302105200301
Email sep2106hr@go.uop.gr
Official Full name UNIVERSITY OF PELOPONNESE
English Name UNIVERSITY OF PELOPONNESE
Postal Address Damaskinou & Kolokotroni Str.
20100 CORINTH, GREECE
Web Address <http://dsep.uop.gr>
Country Greece
Research Entity 2016/080/EL

Purpose of the research

Description of the Research Project

The guaranteed minimum income GMI is a recognized tool in practice of reducing poverty and its severe and extreme forms among people facing this social risk. We will explore the guaranteed minimum income in relation to poverty and social exclusion, with emphasis on extreme poverty. We will use data for Greece so as to investigate government policies in Greece. We will perform microsimulations to show how the GMI may affect policies on poverty reduction.

Objective's description

Why publicly available data can not be used for the

Because we need to use EU-SILC data and EUROMOD regarding Greece to produce microsimulations. Our interest focuses on government policies regarding the GMI and poverty alleviation.

Duration start 18/03/2023
Duration end 15/03/2028

MICRODATA-18555

Handwritten signature:
Anastasios Panayiotou

Datasets to be used

Datasets

- European Union Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC)

Type of confidential data

- Scientific use files (partially confidentialised data delivered to researchers)

Number of days requested in Eurostat safe 0

Description of variables

We need EU-SILC data. We will explore the last 15 years at least, in reference with several aspects regarding households, income variables and living conditions. The targeted population is the population receiving the GMI benefits in Greece. We will investigate the percentage changes in the poverty rate, recorded versus simulated, total population based on EU-SILC data and the EUROMOD model.

Access to subsequent release Yes

How each of the chosen datasets will be

Using EUROMOD and EU SILC data we will perform microsimulations to address the best government policy regarding the GMI benefits. We will assume cases of GMI benefits' increase or reduction in order to show what the best practice can be and what the best policy is regarding the GMI and how and at which point can GMI contribute to poverty alleviation.

In order to highlight the impact on poverty of the guaranteed minimum income, the poverty rates will be simulated in absence of the social aid program, in order to see how much the lack of this social benefit would influence.

Methods of statistical analysis

We will use EUROMOD for microsimulations.

MICRODATA-18555

Andreas Ferreas

Results

Expected outcomes of the research

We wish to show how the appliance of guaranteed minimum income affects poverty, especially extreme poverty. Furthermore, our research will contribute as following: we wish to illustrate the best government policy to apply regarding the GMI benefits. Will a reduction of GMI amounts increase poverty?

The goal of this paper will be to analyse the potential positive effects of the simulation scenarios regarding the presence of a new minimum work-incentive element into the guaranteed minimum income, to highlight the measure of the poverty incidence reduction among the poorest people receiving social aid and to estimate the budgetary effort needed to sustain this proactive support.

How the results of the research will be

printed publications., online publications, conferences

Security

Description of safekeeping of data

The confidential data for scientific purposes will be stored on a password-protected computer.

Access to the confidential data will be restricted to authorised researchers named in the research proposal.

The intermediate results of analysis containing confidential data will be stored in a protected environment using firewall and antivirus. The confidential data for scientific purposes will be solely used on the premises of the research entity and remain there at all time. both emicrodata and derived intermediate results will only be eaccessed at the premises of the research institute of the University of peloponnese. Remote access won't be allowed. Microdate and derived intermediate results will not be stored in a cloud or an outside server and we will handle the data in line with the Guidelines given by Eurostat.

If the computer on which the microdata and derived intermediate results will be store and used, is connected to the internet, we will protect the microdata against access of unauthorised persons using Firewall, Antivirus. Data will be stored in a certain PC with restricted use and fully protected by password for the authorized researchers only.

Description of anonymisation of results

only authorized researchers have access to confidential data. We assure all data is confidential and identifiable, and treat it securely.

We confirm that we will respect the confidentiality of the data, it is, that we will assure that no confidential information will be inferred from the statistics published on the basis of microdata.

We ensure that when calculating the tables, we will respect the appropriate thresholds and dominance rules. The thresholds levels and other data-specific conditions are laid down in the "Guidelines for publications", which we will take seriously into account.

MICRODATA-18555

Andreas Fermas

I hereby certify that the information contained in this questionnaire is complete, accurate and correct and that any future change will be reported immediately to Eurostat. I understand that Eurostat is authorised to check at any time the accuracy of the information given in this questionnaire. I understand that Eurostat may also request more information, if necessary.

I confirm that I submit this request in order to be granted access to confidential data for scientific purposes. The decision of Eurostat and the national statistical authorities providing the data may or may not authorise me to be granted access to confidential data for scientific purposes.

Furthermore, I commit myself to take and maintain all necessary measures in compliance with the requirements stated in the confidentiality declaration.

Principal researcher:

Name: Andreas Ferovias

At: (please state location)

Date: 18/2/2023

Signature:

Contact person in the research entity:

The contact person confirms by his/her signature that all persons quoted in the research project proposal are employed by, or formally related to, the research entity. The contact person shall inform researchers named in the research proposal about the obligations described in the terms of use of confidential data.

In case of a network project: the contact persons of each participating organisation sign for their staff (confirmation of participation).

Name: Andreas Ferovias

At: (please state location)

Date: 18/2/2023

Signature:

MICRODATA-18555

**Research Project Proposal RPP 18/2023-EU-SILC
INDIVIDUAL CONFIDENTIALITY DECLARATION
(to be signed by all persons named in the research proposal)**

Regulation (EC) No 223/2009 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2009 on European Statistics provides the basic legal framework for the development, production and dissemination of European statistics. That Regulation foresees an additional possibility to give access to confidential data to researchers in the interest of scientific progress in Europe, subject to the strict obligation to respect the statistical confidentiality of the data.

I will be bound by all the terms and conditions of the confidentiality undertaking signed by the duly designated representative of my research entity and will use the dataset indicated in the research proposal in accordance with the terms of use attached to the confidentiality undertaking.

I will:

- (a) use the dataset only for the purposes specified in the research proposal;
- (b) safeguard the dataset and any usernames and passwords associated with it;
- (c) ensure that any results of analyses will not be disclosive or potentially disclosive in conjunction with other publicly available information;
- (d) acknowledge the dataset and its source in any research report or publication and also state that the results and conclusions are mine and not those of Eurostat, the European Commission or any of the national statistical authorities whose data have been used;
- (e) provide Eurostat with references to publications and other research reports based on this dataset;
- (f) preserve the confidentiality of information pertaining to identifiable individuals, households and/or organisations that are recorded in the dataset;
- (g) submit the final complete output of my work for the confidentiality check to the competent Eurostat staff (in case of access to secure use files);
- (h) destroy the dataset and any data or variables derived from it at the end of the research period specified in the research proposal and sign a declaration to the effect that it has been ensured that all data have been destroyed;
- (i) abide by any other conditions notified to me by Eurostat (e.g. guidelines for publication);
- (j) inform Eurostat immediately about any breach of the confidentiality rules laid down in the confidentiality undertaking or in the terms of use of confidential data for scientific purposes.

I will not:

- (a) use the data (scientific use files) outside the premises of my research entity ;
- (b) allow non-authorized users to access the dataset (authorized users are named in the research proposal);
- (c) use the data for research purposes before it is checked for confidentiality by Eurostat (in case of access to secure use files)
- (d) remove the data or any part of it (in case of access to secure use files);
- (e) attempt to link the data to other (including public) datasets, whether or not provided by Eurostat, if not expressly agreed;
- (f) attempt to identify any individual record (individual, household, business, etc.) in the dataset, or claim to have done so;
- (g) release or publish any information or results which identify any individual record or may lead to the identification of any individual record.

Dandoulaki Panagiota

Andrea Ferraro

I certify that I have read all of the above clauses, that I understand that I am accountable for correct and responsible use of the data and data access system, and that I understand that if I fail to comply with these clauses, my access to the dataset will be withdrawn and I will be liable to any other sanctions that may be determined by my research entity or are specified in the applicable civil or penal law.

Name: Andreas Fermas

Signature: [Handwritten Signature]

Date: 18/02/2023

[Handwritten Signature]
Dandoulaki Panagota

EUROMOD access agreement

EUROMOD has been constructed, developed and maintained by a team of researchers at the University of Essex and the Joint Research Centre (JRC) of the European Commission, in collaboration with national teams from all the EU countries. EUROMOD is composed by the model (xml files – [CC BY 4.0 licence](#)), software (executable – end user licence agreement) and data (confidentiality restrictions apply).

We kindly ask you to acknowledge the use of EUROMOD in all publications and other outputs (such as conference presentations), giving the version number. We suggest the use of the following wording:

The results presented here are based on EUROMOD version [include here the appropriate version of the model used]. Originally maintained, developed and managed by the Institute for Social and Economic Research (ISER), since 2021 EUROMOD is maintained, developed and managed by the Joint Research Centre (JRC) of the European Commission, in collaboration with EUROSTAT and national teams from the EU countries. We are indebted to the many people who have contributed to the development of EUROMOD. The results and their interpretation are the author(s)' responsibility.

The access to the data is subject to the following conditions:

1. that in any publication and other outputs (such as conference presentations) the user acknowledges the use of EUROMOD input data, including the national EU-SILC data supplied by the NSI;
2. that the user complies with conditions of access to EU-SILC scientific use files granted by Eurostat on the basis of Regulation (EU) No 557/2013 and specified in the research project proposal and other related documents and that the same conditions apply when using EUROMOD input data; this includes conditions of access like: period of access, data safekeeping provisions and other provisions of access to EU-SILC scientific use files;
3. that the user informs JRC-EUROMOD@ec.europa.eu about the use of EUROMOD and keeps JRC informed about all publications based on EUROMOD;
4. that the user does not share EUROMOD data with anyone else. Potential users should contact the JRC directly;
5. that the user will be granted with access to new and updated versions of the EUROMOD input datasets while having a valid RPP with EUROSTAT;
6. that the user is obliged to destroy the data immediately after the RPP expires.

The EUROMOD input data is supplied for the authorised countries listed in the user's RPP.

The complete list of datasets available for each country can be found in https://euromod-web.jrc.ec.europa.eu/sites/default/files/inline-files/EM_input_data.pdf

I, the user of the EUROMOD input data, confirm that I will abide by the access conditions of the above datasets.

Signature:

Name: FERONAS ANDREAS

Institution: UNIVERSITY OF PELOPONNESE

E-mail: sep2106hr@go.uop.gr

Date: 28/3/2023

Project for which the data will be used: THE ROLE OF GUARANTEED MINIMUM INCOME IN POVERTY ALLEVIATION-EUROMOD

Eurostat's RPP number: RPP 18/2023-EU-SILC

EUROMOD Declaration on data sharing

I, the principal researcher/data manager of the Eurostat's Research Project Proposal (RPP) indicated below, declare that I will share EUROMOD input data only with the researchers mentioned in the RPP who have signed the *EUROMOD access agreement form*, and only while they are members of the RPP and the RPP has not expired.

Name: FERONAS ANDREAS

Institution: UNIVERSITY OF PELOPONNESE

E-mail: sep2106hr@go.uop.gr/anfer@uop.gr

Eurostat's RPP number: RPP 18/2023-EU-SILC

Signature:

Date: 28/3/2023

Δανδουλάκη Παναγιώτα-Ο ρόλος του Ελαχίστου Εγγυημένου Εισοδήματος στην καταπολέμηση της φτώχειας

Join the group: MICRODATA EUROMOD [MICRODATA EUROMOD] Inbox x

S-CIRCABC@nomail.ec.europa.eu
to me ▾

Thu, Mar 30, 11:32 AM ☆ ↶ ⋮

CIRCABC

New membership

Dear PANAGIOTA DANDOULAKI,

Marta JEDRYCH VILLA is pleased to welcome you to the interest group
[MICRODATA EUROMOD](#) (Category: Eurostat).

Επιστολή έγκρισης RPP

Ref: Ares(2023)0278717 - 29/03/2023

EUROPEAN COMMISSION
EUROSTAT

Directorate A – Resources
A.5 – Methodology; Innovation in official statistics

Luxembourg
ESTAT.A.5

UNIVERSITY OF PELOPONNESE

Prof FERONAS ANDREAS
Damaskinou & Kolokotroni Str.
20100 CORINTH,
Greece

**Subject: Research project proposal for microdata access
RPP 18/2023-EU-SILC**

Dear Prof FERONAS,

We would like to inform you that access to the microdata set: **European Union Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC)** for research proposal RPP 18/2023-EU-SILC entitled: **THE ROLE OF GUARANTEED MINIMUM INCOME IN POVERTY ALLEVIATION - EUROMOD** has been granted for the period 18/03/2023 to 15/03/2028 as indicated in the research proposal.

Content of the approved data set: only Greek data

The data are available on the secure platform S-CIRCABC. In order to download the data please follow [the S-CIRCABC instructions](#).

You must use the microdata in accordance with the conditions specified in [terms of use](#) and [guidelines for publication](#) (both documents will also be attached to the data in the Read_me folder). Disrespect of these conditions will result in application of the relevant sanctions referred to in the terms of use.

Access to EUROMOD input data: following the validation of the Research Project Proposal (RPP) mentioning the planned use of EUROMOD, researchers must complete the [Euromod input data request form](#). All information about EUROMOD input data access procedure is available on [JRC website](#).

Yours sincerely,

(e-signed)
Magda Chmiel

Contact: ESTAT-Microdata-access@ec.europa.eu

Commission européenne, 2920 Luxembourg, LUXEMBOURG - Tel. +352 43011

Electronically signed on 29/03/2023 18:05 (UTC-02) in accordance with Article 11 of Commission Decision (EU) 2021/2121

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Πίνακας ΙΙΙΙΙ1: Έσοδα αγοράς και κρατικά έσοδα και δαπάνες-Βασικό Σενάριο

Market Incomes and Government Revenue & Expenditure	
Yearly, mill., currency as defined in EM output	
	<i>Amounts</i>
Total market incomes	66.438,44
... income from (self) employment	62.587,79
... other sources	3.850,64
Government revenue through taxes and social insurance contributions	27.803,28
... direct taxes	9.552,01
... employee social insurance contributions	6.382,67
... self-employed social insurance contributions	2.357,76
... other social insurance contributions	1.500,54
... employer social insurance contributions (not part of disposable income)	8.010,30
Credited social insurance contributions (not part of disposable income)	0,00
Government expenditure on social transfers	29.591,36
by target group	
... unemployment benefits	692,52
... family and education benefits	1.107,11
... social assistance and housing benefits	1.387,95
... pensions, health and disability benefits	26.403,77
... firms	0,00
by benefit design	
... means-tested non-pension benefits	2.226,74
... non-means-tested non-pension benefits	1.130,41
... pensions	26.234,20
... firms subsidies	0,00

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Πίνακας ΠΙΠΠ2: Δημοσιονομική αποτύπωση της επίδρασης του Απαισιόδοξου Σεναρίου.

Fiscal				
Aggregate earnings, government revenue and expenditure (annual)				
	<i>Total Greece 2020 (Baseline)</i>	<i>Total Greece 2020reform</i>	<i>Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline</i>	<i>Greece 2020reform Diff. % of Baseline</i>
+ reported earnings (yemre)	38.169.687.000	38.169.687.000	0	0,0%
+ reported self-employed earnings (ysere)	16.309.409.946	16.309.409.946	0	0,0%
+ non-reported self-employment income (ysenr)	6.094.378.655	6.094.378.655	0	0,0%
+ non-reported earnings (yemnr)	2.014.329.005	2.014.329.005	0	0,0%
Total earnings (ils_earns)	62.587.793.855	62.587.793.855	0	0,0%
Other original income (ils_origy - ils_earns)	3.850.644.437	3.850.644.437	0	0,0%
+ personal income tax (tin00_s)	6.570.273.497	6.570.273.497	0	0,0%
+ solidarity contribution (txc00_s)	697.688.065	697.688.065	0	0,0%
+ self employed & liberal professions contribution (txcse_s)	301.532.183	301.532.183	0	0,0%
+ real estate tax (tpr_s)	1.745.428.811	1.745.428.811	0	0,0%
+ pensioners' solidarity contributions (txcpe_s)	237.107.767	237.107.767	0	0,0%
Total taxes (ils_tax)	9.552.011.872	9.552.011.872	0	0,0%
+ contributions by people on pension benefits: sickness (tscbesi_s)	1.500.540.945	1.500.540.945	0	0,0%
+ self-employed SIC: pension (tscsepi_s)	1.124.218.749	1.124.218.749	0	0,0%
+ self-employed SIC: sickness (tscsesi_s)	398.916.330	398.916.330	0	0,0%
+ self-employed SIC: unemployment (tscseui_s)	66.649.862	66.649.862	0	0,0%
+ farmers SIC: pension (ts CFRPI_s)	552.816.877	552.816.877	0	0,0%
+ farmers SIC: sickness (ts CFRSI_s)	202.985.403	202.985.403	0	0,0%
+ farmers SIC: other (ts CFROT_s)	12.168.235	12.168.235	0	0,0%
+ employee SIC: pension (ts CEPI_s)	4.030.302.369	4.030.302.369	0	0,0%
+ employee SIC: sickness (ts CEESI_s)	951.846.542	951.846.542	0	0,0%
+ employee SIC: unemployment (ts CEUI_s)	431.936.256	431.936.256	0	0,0%
+ employee SIC: family benefits (ts CEFA_s)	0	0	0	0,0%
+ employee SIC: other benefits (ts CEOT_s)	968.600.615	968.600.615	0	0,0%

Total employees, self-employed and other SIC (ils_sicdy)	10.240.969.170	10.240.969.170	0	0,0%
+ employer SIC: pension (tscerpi_s)	5.864.491.216	5.864.491.216	0	0,0%
+ employer SIC: sickness (tscersi_s)	1.259.798.856	1.259.798.856	0	0,0%
+ employer SIC: unemployment (tscerui_s)	744.804.569	744.804.569	0	0,0%
+ employer SIC: family benefits (tscerfa_s)	0	0	0	0,0%
+ employer SIC: other benefits (tscerot_s)	141.204.585	141.204.585	0	0,0%
Total employers SIC (ils_sicer)	8.010.302.077	8.010.302.077	0	0,0%
+ credited employees' SIC (Covid-19) (tscctee_s)	0	0	0	0,0%
+ credited employers' SIC (Covid-19) (tsccter_s)	0	0	0	0,0%
Total credited SIC (ils_sicct)	0	0	0	0,0%
Total SIC (ils_sicdy + ils_sicer + ils_sicct)	18.251.271.248	18.251.271.248	0	0,0%
+ main old age pension (poa00)	21.440.236.986	21.440.236.986	0	0,0%
+ supplementary old age pension (poacm)	1.370.387.910	1.370.387.910	0	0,0%
+ minor old age pensions (poaot)	106.258.043	106.258.043	0	0,0%
+ orphan's pension (psuor)	31.930.622	31.930.622	0	0,0%
+ survivors' pensions (psuwrd)	3.200.824.154	3.200.824.154	0	0,0%
+ disability pension (pdi)	530.339.457	530.339.457	0	0,0%
+ social pension (boanc_s)	203.317.257	203.317.257	0	0,0%
+ compensations for old age pension reduction & 13th pension (poaxp_s)	0	0	0	0,0%
+ compensations for survivor pension reduction & 13th pension (psuxp_s)	0	0	0	0,0%
- temporary old age pension reductions (poard_s)	-1.098.208.205	-1.098.208.205	0	0,0%
- temporary disability pension reductions (pdird_s)	-2.567.636	-2.567.636	0	0,0%
- temporary survivor pension reductions (psuwdrd_s)	-93.733.744	-93.733.744	0	0,0%
- temporary orphan pension reductions (psuorrd_s)	0	0	0	0,0%
- temporary supplementary old age pension reductions (poacmrd_s)	-239.403.033	-239.403.033	0	0,0%
+ 13th disability pension (pdixp_s)	0	0	0	0,0%
+ lump-sum pension (αναδρομικά) (pxp04_s)	784.822.884	784.822.884	0	0,0%
Total pensions (ils_pen)	26.234.203.905	26.234.203.905	0	0,0%
+ unemployment assistance for long-term unemployed (bunnc_s)	119.217.932	119.217.932	0	0,0%

+ housing benefits (bho)	6.684.783	6.684.783	0	0,0%
+ minor social assistance benefits (bsaot)	3.562.201	3.562.201	0	0,0%
+ child benefit (bch_s)	935.921.972	935.921.972	0	0,0%
+ GMI (bsa00_s)	617.582.456	697.071.994	79.489.537	12,9%
+ housing benefit (bho00_s)	419.992.230	419.992.230	0	0,0%
+ birth grant (bchba_s)	106.186.040	106.186.040	0	0,0%
+ heating benefit (bht)	17.595.255	17.595.255	0	0,0%
Total means tested benefits (ils_benmt)	2.226.742.971	2.306.232.499	79.489.528	3,6%
+ non-contributory disability benefits (bdi)	348.498.142	348.498.142	0	0,0%
+ education allowances for students (bed)	23.054.078	23.054.078	0	0,0%
+ civil servants' family benefit (bfacs)	0	0	0	0,0%
+ minor family benefits (bfaot)	15.881.256	15.881.256	0	0,0%
+ sickness benefits (bhl)	24.384.380	24.384.380	0	0,0%
+ maternity benefits (bmact)	26.071.456	26.071.456	0	0,0%
+ unemployment insurance benefit (bunct_s)	678.192.187	678.192.187	0	0,0%
+ minor unemployment benefits (bunot)	14.327.635	14.327.635	0	0,0%
+ covid-19 MC employees (bwkncee_s)	0	0	0	0,0%
+ covid-19 MC self-employed (bwkmcse_s)	0	0	0	0,0%
Total non-means tested benefits (ils_bennt)	1.130.409.036	1.130.409.036	0	0,0%
Net budgetary effect (taxes + SIC - pensions - benefits)			-79.489.528	

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Πίνακας ΠΠΠ3: Ωφελούμενοι από την εφαρμογή του Απαισιόδοξου Σεναρίου

Number of earners/taxpayers/beneficiaries				
	<i>Total Greece 2020 (Baseline)</i>	<i>Total Greece 2020reform</i>	<i>Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline</i>	<i>Greece 2020reform Diff. % of Baseline</i>
+ reported earnings (yemre)	1.970.705	1.970.705	0	0,0%
+ reported self-employed earnings (ysere)	918.958	918.958	0	0,0%
+ non-reported self-employment income (ysenr)	918.958	918.958	0	0,0%
+ non-reported earnings (yemnr)	1.970.705	1.970.705	0	0,0%
Total earnings (ils_earns)	2.536.145	2.536.145	0	0,0%
Other original income (ils_origy - ils_earns)	1.119.931	1.119.931	0	0,0%
+ personal income tax (tin00_s)	2.684.464	2.684.464	0	0,0%
+ solidarity contribution (txc00_s)	1.765.107	1.765.107	0	0,0%
+ self employed & liberal professions contribution (txcse_s)	425.637	425.637	0	0,0%
+ real estate tax (tpr_s)	3.241.112	3.241.112	0	0,0%
+ pensioners' solidarity contributions (txcpe_s)	309.196	309.196	0	0,0%
Total taxes (ils_tax)	3.677.134	3.677.134	0	0,0%
+ contributions by people on pension benefits: sickness (tscbesi_s)	2.003.305	2.003.305	0	0,0%
+ self-employed SIC: pension (tscsepi_s)	495.227	495.227	0	0,0%
+ self-employed SIC: sickness (tscsesi_s)	495.227	495.227	0	0,0%
+ self-employed SIC: unemployment (tscseui_s)	495.227	495.227	0	0,0%
+ farmers SIC: pension (ts CFRPI_s)	380.274	380.274	0	0,0%
+ farmers SIC: sickness (ts CFRSI_s)	380.274	380.274	0	0,0%
+ farmers SIC: other (ts CFROT_s)	380.274	380.274	0	0,0%
+ employee SIC: pension (ts CEPI_s)	1.933.948	1.933.948	0	0,0%
+ employee SIC: sickness (ts CEESI_s)	1.933.948	1.933.948	0	0,0%
+ employee SIC: unemployment (ts CEUI_s)	1.638.380	1.638.380	0	0,0%
+ employee SIC: family benefits (ts CEFA_s)	0	0	0	0,0%
+ employee SIC: other benefits (ts CEOT_s)	1.933.948	1.933.948	0	0,0%
Total ils_sicdy	3.839.066	3.839.066	0	0,0%

+ employer SIC: pension (tscerpi_s)	1.933.948	1.933.948	0	0,0%
+ employer SIC: sickness (tscersi_s)	1.638.380	1.638.380	0	0,0%
+ employer SIC: unemployment (tscerui_s)	1.638.380	1.638.380	0	0,0%
+ employer SIC: family benefits (tscerfa_s)	0	0	0	0,0%
+ employer SIC: other benefits (tscerot_s)	1.638.380	1.638.380	0	0,0%
Total ils_sicer	1.933.948	1.933.948	0	0,0%
+ credited employees' SIC (Covid-19) (tscctee_s)	0	0	0	0,0%
+ credited employers' SIC (Covid-19) (tsccter_s)	0	0	0	0,0%
Total ils_sicct	0	0	0	0,0%
Total SIC (ils_sicdy + ils_sicer + ils_sicct)	3.839.066	3.839.066	0	0,0%
+ main old age pension (poa00)	1.643.427	1.643.427	0	0,0%
+ supplementary old age pension (poacm)	492.956	492.956	0	0,0%
+ minor old age pensions (poaot)	16.414	16.414	0	0,0%
+ orphan's pension (psuor)	6.690	6.690	0	0,0%
+ survivors' pensions (psuwd)	422.527	422.527	0	0,0%
+ disability pension (pdi)	89.748	89.748	0	0,0%
+ social pension (boanc_s)	41.642	41.642	0	0,0%
+ compensations for old age pension reduction & 13th pension (poaxp_s)	0	0	0	0,0%
+ compensations for survivor pension reduction & 13th pension (psuxp_s)	0	0	0	0,0%
- temporary old age pension reductions (poard_s)	693.762	693.762	0	0,0%
- temporary disability pension reductions (pdird_s)	3.986	3.986	0	0,0%
- temporary survivor pension reductions (psuwdrd_s)	85.677	85.677	0	0,0%
- temporary orphan pension reductions (psuorrd_s)	0	0	0	0,0%
- temporary supplementary old age pension reductions (poacmrd_s)	492.956	492.956	0	0,0%
+ 13th disability pension (pdixp_s)	0	0	0	0,0%
+ lump-sum pension (αναδρομικά) (pxp04_s)	727.286	727.286	0	0,0%
Total pensions (ils_pen)	2.035.401	2.035.401	0	0,0%
+ unemployment assistance for long-term unemployed (bunnc_s)	190.449	190.449	0	0,0%

+ housing benefits (bho)	3.038	3.038	0	0,0%
+ minor social assistance benefits (bsaot)	3.750	3.750	0	0,0%
+ child benefit (bch_s)	813.561	813.561	0	0,0%
+ GMI (bsa00_s)	259.845	278.006	18.160	7,0%
+ housing benefit (bho00_s)	281.695	281.695	0	0,0%
+ birth grant (bchba_s)	51.560	51.560	0	0,0%
+ heating benefit (bht)	123.583	123.583	0	0,0%
Total means tested benefits (ils_benmt)	1.320.089	1.328.258	8.169	0,6%
+ non-contributory disability benefits (bdi)	147.335	147.335	0	0,0%
+ education allowances for students (bed)	11.878	11.878	0	0,0%
+ civil servants' family benefit (bfacs)	0	0	0	0,0%
+ minor family benefits (bfaot)	5.880	5.880	0	0,0%
+ sickness benefits (bhl)	7.767	7.767	0	0,0%
+ maternity benefits (bmact)	14.783	14.783	0	0,0%
+ unemployment insurance benefit (bunct_s)	190.018	190.018	0	0,0%
+ minor unemployment benefits (bunot)	10.672	10.672	0	0,0%
+ covid-19 MC employees (bwkmcce_s)	0	0	0	0,0%
+ covid-19 MC self-employed (bwkmcse_s)	0	0	0	0,0%
Total non-means tested benefits (ils_bennt)	370.456	370.456	0	0,0%

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Πίνακας ΠΙΠ4: Δημοσιονομική αποτύπωση της επίδρασης του Βέλτιστου Σεναρίου.

Fiscal				
Aggregate earnings, government revenue and expenditure (annual)				
	Total Greece 2020 (Baseline)	Total Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline	Greece 2020reform Diff. % of Baseline
+ reported earnings (yemre)	38.169.687.000	38.169.687.000	0	0,0%
+ reported self-employed earnings (ysere)	16.309.409.946	16.309.409.946	0	0,0%
+ non-reported self-employment income (ysenr)	6.094.378.655	6.094.378.655	0	0,0%
+ non-reported earnings (yemnr)	2.014.329.005	2.014.329.005	0	0,0%
Total earnings (ils_earns)	62.587.793.855	62.587.793.855	0	0,0%
Other original income (ils_origy - ils_earns)	3.850.644.437	3.850.644.437	0	0,0%
+ personal income tax (tin00_s)	6.570.273.497	6.570.273.497	0	0,0%
+ solidarity contribution (txc00_s)	697.688.065	697.688.065	0	0,0%
+ self employed & liberal professions contribution (txcse_s)	301.532.183	301.532.183	0	0,0%
+ real estate tax (tpr_s)	1.745.428.811	1.745.428.811	0	0,0%
+ pensioners' solidarity contributions (txcpe_s)	237.107.767	237.107.767	0	0,0%
Total taxes (ils_tax)	9.552.011.872	9.552.011.872	0	0,0%
+ contributions by people on pension benefits: sickness (tscbesi_s)	1.500.540.945	1.500.540.945	0	0,0%
+ self-employed SIC: pension (tscsepi_s)	1.124.218.749	1.124.218.749	0	0,0%
+ self-employed SIC: sickness (tscsesi_s)	398.916.330	398.916.330	0	0,0%
+ self-employed SIC: unemployment (tscseui_s)	66.649.862	66.649.862	0	0,0%
+ farmers SIC: pension (ts CFRPI_s)	552.816.877	552.816.877	0	0,0%
+ farmers SIC: sickness (ts CFRSI_s)	202.985.403	202.985.403	0	0,0%
+ farmers SIC: other (ts CFROT_s)	12.168.235	12.168.235	0	0,0%
+ employee SIC: pension (ts CEPI_s)	4.030.302.369	4.030.302.369	0	0,0%
+ employee SIC: sickness (ts CEESI_s)	951.846.542	951.846.542	0	0,0%
+ employee SIC: unemployment (ts CEUI_s)	431.936.256	431.936.256	0	0,0%
+ employee SIC: family benefits (ts CEFA_s)	0	0	0	0,0%

+ employee SIC: other benefits (tsceot_s)	968.600.615	968.600.615	0	0,0%
Total employees, self-employed and other SIC (ils_sicdy)	10.240.969.170	10.240.969.170	0	0,0%
+ employer SIC: pension (tscerpi_s)	5.864.491.216	5.864.491.216	0	0,0%
+ employer SIC: sickness (tscersi_s)	1.259.798.856	1.259.798.856	0	0,0%
+ employer SIC: unemployment (tscerui_s)	744.804.569	744.804.569	0	0,0%
+ employer SIC: family benefits (tscerfa_s)	0	0	0	0,0%
+ employer SIC: other benefits (tscerot_s)	141.204.585	141.204.585	0	0,0%
Total employers SIC (ils_sicer)	8.010.302.077	8.010.302.077	0	0,0%
+ credited employees' SIC (Covid-19) (tscctee_s)	0	0	0	0,0%
+ credited employers' SIC (Covid-19) (tsccter_s)	0	0	0	0,0%
Total credited SIC (ils_sicct)	0	0	0	0,0%
Total SIC (ils_sicdy + ils_sicer + ils_sicct)	18.251.271.248	18.251.271.248	0	0,0%
+ main old age pension (poa00)	21.440.236.986	21.440.236.986	0	0,0%
+ supplementary old age pension (poacm)	1.370.387.910	1.370.387.910	0	0,0%
+ minor old age pensions (poaot)	106.258.043	106.258.043	0	0,0%
+ orphan's pension (psuor)	31.930.622	31.930.622	0	0,0%
+ survivors' pensions (psuwd)	3.200.824.154	3.200.824.154	0	0,0%
+ disability pension (pdi)	530.339.457	530.339.457	0	0,0%
+ social pension (boanc_s)	203.317.257	203.317.257	0	0,0%
+ compensations for old age pension reduction & 13th pension (poaxp_s)	0	0	0	0,0%
+ compensations for survivor pension reduction & 13th pension (psuxp_s)	0	0	0	0,0%
- temporary old age pension reductions (poard_s)	-1.098.208.205	-1.098.208.205	0	0,0%
- temporary disability pension reductions (pdird_s)	-2.567.636	-2.567.636	0	0,0%
- temporary survivor pension reductions (psuwdrd_s)	-93.733.744	-93.733.744	0	0,0%
- temporary orphan pension reductions (psuorrd_s)	0	0	0	0,0%
- temporary supplementary old age pension reductions (poacmrd_s)	-239.403.033	-239.403.033	0	0,0%
+ 13th disability pension (pdixp_s)	0	0	0	0,0%

+ lump-sum pension (αναδρομικά) (pxp04_s)	784.822.884	784.822.884	0	0,0%
Total pensions (ils_pen)	26.234.203.905	26.234.203.905	0	0,0%
+ unemployment assistance for long-term unemployed (bunnc_s)	119.217.932	119.217.932	0	0,0%
+ housing benefits (bho)	6.684.783	6.684.783	0	0,0%
+ minor social assistance benefits (bsaot)	3.562.201	3.562.201	0	0,0%
+ child benefit (bch_s)	935.921.972	935.921.972	0	0,0%
+ GMI (bsa00_s)	617.582.456	892.868.046	275.285.590	44,6%
+ housing benefit (bho00_s)	419.992.230	419.992.230	0	0,0%
+ birth grant (bchba_s)	106.186.040	106.186.040	0	0,0%
+ heating benefit (bht)	17.595.255	17.595.255	0	0,0%
Total means tested benefits (ils_benmt)	2.226.742.971	2.502.028.565	275.285.594	12,4%
+ non-contributory disability benefits (bdi)	348.498.142	348.498.142	0	0,0%
+ education allowances for students (bed)	23.054.078	23.054.078	0	0,0%
+ civil servants' family benefit (bfacs)	0	0	0	0,0%
+ minor family benefits (bfaot)	15.881.256	15.881.256	0	0,0%
+ sickness benefits (bhl)	24.384.380	24.384.380	0	0,0%
+ maternity benefits (bmact)	26.071.456	26.071.456	0	0,0%
+ unemployment insurance benefit (bunct_s)	678.192.187	678.192.187	0	0,0%
+ minor unemployment benefits (bunot)	14.327.635	14.327.635	0	0,0%
+ covid-19 MC employees (bwkmcee_s)	0	0	0	0,0%
+ covid-19 MC self-employed (bwkmcse_s)	0	0	0	0,0%
Total non-means tested benefits (ils_bennt)	1.130.409.036	1.130.409.036	0	0,0%
Net budgetary effect (taxes + SIC - pensions - benefits)			-275.285.594	

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Πίνακας ΠΙΠΠ5: Ωφελοούμενοι από την εφαρμογή του Βέλτιστου Σεναρίου

Number of earners/taxpayers/beneficiaries				
	Total Greece 2020 (Baseline)	Total Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline	Greece 2020reform Diff. % of Baseline
+ reported earnings (yemre)	1.970.705	1.970.705	0	0,0%
+ reported self-employed earnings (ysere)	918.958	918.958	0	0,0%
+ non-reported self-employment income (ysenr)	918.958	918.958	0	0,0%
+ non-reported earnings (yemnr)	1.970.705	1.970.705	0	0,0%
Total earnings (ils_earns)	2.536.145	2.536.145	0	0,0%
Other original income (ils_origy - ils_earns)	1.119.931	1.119.931	0	0,0%
+ personal income tax (tin00_s)	2.684.464	2.684.464	0	0,0%
+ solidarity contribution (txc00_s)	1.765.107	1.765.107	0	0,0%
+ self employed & liberal professions contribution (txcse_s)	425.637	425.637	0	0,0%
+ real estate tax (tpr_s)	3.241.112	3.241.112	0	0,0%
+ pensioners' solidarity contributions (txcpe_s)	309.196	309.196	0	0,0%
Total taxes (ils_tax)	3.677.134	3.677.134	0	0,0%
+ contributions by people on pension benefits: sickness (tscbesi_s)	2.003.305	2.003.305	0	0,0%
+ self-employed SIC: pension (tscsepi_s)	495.227	495.227	0	0,0%
+ self-employed SIC: sickness (tscsesi_s)	495.227	495.227	0	0,0%
+ self-employed SIC: unemployment (tscseui_s)	495.227	495.227	0	0,0%
+ farmers SIC: pension (ts CFRPI_s)	380.274	380.274	0	0,0%
+ farmers SIC: sickness (ts CFRSI_s)	380.274	380.274	0	0,0%
+ farmers SIC: other (ts CFROT_s)	380.274	380.274	0	0,0%
+ employee SIC: pension (ts CEPI_s)	1.933.948	1.933.948	0	0,0%
+ employee SIC: sickness (ts CEESI_s)	1.933.948	1.933.948	0	0,0%
+ employee SIC: unemployment (ts CEUI_s)	1.638.380	1.638.380	0	0,0%
+ employee SIC: family benefits (ts CEFA_s)	0	0	0	0,0%
+ employee SIC: other benefits (ts CEOT_s)	1.933.948	1.933.948	0	0,0%

Total ils_sicdy	3.839.066	3.839.066	0	0,0%
+ employer SIC: pension (tscerpi_s)	1.933.948	1.933.948	0	0,0%
+ employer SIC: sickness (tscersi_s)	1.638.380	1.638.380	0	0,0%
+ employer SIC: unemployment (tscerui_s)	1.638.380	1.638.380	0	0,0%
+ employer SIC: family benefits (tscerfa_s)	0	0	0	0,0%
+ employer SIC: other benefits (tscerot_s)	1.638.380	1.638.380	0	0,0%
Total ils_sicer	1.933.948	1.933.948	0	0,0%
+ credited employees' SIC (Covid-19) (tscctee_s)	0	0	0	0,0%
+ credited employers' SIC (Covid-19) (tsccter_s)	0	0	0	0,0%
Total ils_sicct	0	0	0	0,0%
Total SIC (ils_sicdy + ils_sicer + ils_sicct)	3.839.066	3.839.066	0	0,0%
+ main old age pension (poa00)	1.643.427	1.643.427	0	0,0%
+ supplementary old age pension (poacm)	492.956	492.956	0	0,0%
+ minor old age pensions (poaot)	16.414	16.414	0	0,0%
+ orphan's pension (psuor)	6.690	6.690	0	0,0%
+ survivors' pensions (psuwd)	422.527	422.527	0	0,0%
+ disability pension (pdi)	89.748	89.748	0	0,0%
+ social pension (boanc_s)	41.642	41.642	0	0,0%
+ compensations for old age pension reduction & 13th pension (poaxp_s)	0	0	0	0,0%
+ compensations for survivor pension reduction & 13th pension (psuxp_s)	0	0	0	0,0%
- temporary old age pension reductions (poard_s)	693.762	693.762	0	0,0%
- temporary disability pension reductions (pdird_s)	3.986	3.986	0	0,0%
- temporary survivor pension reductions (psuwdrd_s)	85.677	85.677	0	0,0%
- temporary orphan pension reductions (psuorrd_s)	0	0	0	0,0%
- temporary supplementary old age pension reductions (poacmrd_s)	492.956	492.956	0	0,0%
+ 13th disability pension (pdixp_s)	0	0	0	0,0%
+ lump-sum pension (αναδρομικά) (pxp04_s)	727.286	727.286	0	0,0%
Total pensions (ils_pen)	2.035.401	2.035.401	0	0,0%

+ unemployment assistance for long-term unemployed (bunnc_s)	190.449	190.449	0	0,0%
+ housing benefits (bho)	3.038	3.038	0	0,0%
+ minor social assistance benefits (bsaot)	3.750	3.750	0	0,0%
+ child benefit (bch_s)	813.561	813.561	0	0,0%
+ GMI (bsa00_s)	259.845	322.432	62.587	24,1%
+ housing benefit (bho00_s)	281.695	281.695	0	0,0%
+ birth grant (bchba_s)	51.560	51.560	0	0,0%
+ heating benefit (bht)	123.583	123.583	0	0,0%
Total means tested benefits (ils_benmt)	1.320.089	1.347.601	27.511	2,1%
+ non-contributory disability benefits (bdi)	147.335	147.335	0	0,0%
+ education allowances for students (bed)	11.878	11.878	0	0,0%
+ civil servants' family benefit (bfacs)	0	0	0	0,0%
+ minor family benefits (bfaot)	5.880	5.880	0	0,0%
+ sickness benefits (bhl)	7.767	7.767	0	0,0%
+ maternity benefits (bmact)	14.783	14.783	0	0,0%
+ unemployment insurance benefit (bunct_s)	190.018	190.018	0	0,0%
+ minor unemployment benefits (bunot)	10.672	10.672	0	0,0%
+ covid-19 MC employees (bwkmcee_s)	0	0	0	0,0%
+ covid-19 MC self-employed (bwkmcse_s)	0	0	0	0,0%
Total non-means tested benefits (ils_bennt)	370.456	370.456	0	0,0%

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Πίνακας ΠΙΠΠ6: Δημοσιονομική αποτύπωση της επίδρασης του Αισιόδοξου Σεναρίου.

Fiscal				
Aggregate earnings, government revenue and expenditure (annual)				
	<i>Total Greece 2020 (Baseline)</i>	<i>Total Greece 2020reform</i>	<i>Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline</i>	<i>Greece 2020reform Diff. % of Baseline</i>
+ reported earnings (yemre)	38.169.687.000	38.169.687.000	0	0,0%
+ reported self-employed earnings (ysere)	16.309.409.946	16.309.409.946	0	0,0%
+ non-reported self-employment income (ysenr)	6.094.378.655	6.094.378.655	0	0,0%
+ non-reported earnings (yemnr)	2.014.329.005	2.014.329.005	0	0,0%
Total earnings (ils_earns)	62.587.793.855	62.587.793.855	0	0,0%
Other original income (ils_origy - ils_earns)	3.850.644.437	3.850.644.437	0	0,0%
+ personal income tax (tin00_s)	6.570.273.497	6.570.273.497	0	0,0%
+ solidarity contribution (txc00_s)	697.688.065	697.736.042	47.977	0,0%
+ self employed & liberal professions contribution (txcse_s)	301.532.183	301.532.183	0	0,0%
+ real estate tax (tpr_s)	1.745.428.811	1.745.428.811	0	0,0%
+ pensioners' solidarity contributions (txcpe_s)	237.107.767	237.107.767	0	0,0%
Total taxes (ils_tax)	9.552.011.872	9.552.059.752	47.879	0,0%
+ contributions by people on pension benefits: sickness (tscbesi_s)	1.500.540.945	1.500.540.945	0	0,0%
+ self-employed SIC: pension (tscsepi_s)	1.124.218.749	1.124.218.749	0	0,0%
+ self-employed SIC: sickness (tscsesi_s)	398.916.330	398.916.330	0	0,0%
+ self-employed SIC: unemployment (tscseui_s)	66.649.862	66.649.862	0	0,0%
+ farmers SIC: pension (ts CFRPI_s)	552.816.877	552.816.877	0	0,0%
+ farmers SIC: sickness (ts CFRSI_s)	202.985.403	202.985.403	0	0,0%
+ farmers SIC: other (ts CFROT_s)	12.168.235	12.168.235	0	0,0%
+ employee SIC: pension (ts CEESI_s)	4.030.302.369	4.030.302.369	0	0,0%
+ employee SIC: sickness (ts CEESI_s)	951.846.542	951.846.542	0	0,0%
+ employee SIC: unemployment (ts CEUI_s)	431.936.256	431.936.256	0	0,0%
+ employee SIC: family benefits (ts CEFA_s)	0	0	0	0,0%

+ <i>employee SIC: other benefits (tsceot_s)</i>	968.600.615	968.600.615	0	0,0%
Total employees, self-employed and other SIC (ils_sicdy)	10.240.969.170	10.240.969.170	0	0,0%
+ <i>employer SIC: pension (tscerpi_s)</i>	5.864.491.216	5.864.491.216	0	0,0%
+ <i>employer SIC: sickness (tscersi_s)</i>	1.259.798.856	1.259.798.856	0	0,0%
+ <i>employer SIC: unemployment (tscerui_s)</i>	744.804.569	744.804.569	0	0,0%
+ <i>employer SIC: family benefits (tscerfa_s)</i>	0	0	0	0,0%
+ <i>employer SIC: other benefits (tscerot_s)</i>	141.204.585	141.204.585	0	0,0%
Total employers SIC (ils_sicer)	8.010.302.077	8.010.302.077	0	0,0%
+ <i>credited employees' SIC (Covid-19) (tscctee_s)</i>	0	0	0	0,0%
+ <i>credited employers' SIC (Covid-19) (tsccter_s)</i>	0	0	0	0,0%
Total credited SIC (ils_sicct)	0	0	0	0,0%
Total SIC (ils_sicdy + ils_sicer + ils_sicct)	18.251.271.248	18.251.271.248	0	0,0%
+ <i>main old age pension (poa00)</i>	21.440.236.986	21.440.236.986	0	0,0%
+ <i>supplementary old age pension (poacm)</i>	1.370.387.910	1.370.387.910	0	0,0%
+ <i>minor old age pensions (poaot)</i>	106.258.043	106.258.043	0	0,0%
+ <i>orphan's pension (psuor)</i>	31.930.622	31.930.622	0	0,0%
+ <i>survivors' pensions (psuwd)</i>	3.200.824.154	3.200.824.154	0	0,0%
+ <i>disability pension (pdi)</i>	530.339.457	530.339.457	0	0,0%
+ <i>social pension (boanc_s)</i>	203.317.257	203.317.257	0	0,0%
+ <i>compensations for old age pension reduction & 13th pension (poaxp_s)</i>	0	0	0	0,0%
+ <i>compensations for survivor pension reduction & 13th pension (psuxp_s)</i>	0	0	0	0,0%
- <i>temporary old age pension reductions (poard_s)</i>	-1.098.208.205	-1.098.208.205	0	0,0%
- <i>temporary disability pension reductions (pdird_s)</i>	-2.567.636	-2.567.636	0	0,0%
- <i>temporary survivor pension reductions (psuwdrd_s)</i>	-93.733.744	-93.733.744	0	0,0%
- <i>temporary orphan pension reductions (psuorrd_s)</i>	0	0	0	0,0%
- <i>temporary supplementary old age pension reductions (poacmrd_s)</i>	-239.403.033	-239.403.033	0	0,0%
+ <i>13th disability pension (pdixp_s)</i>	0	0	0	0,0%

+ lump-sum pension (αναδρομικά) (pxp04_s)	784.822.884	784.822.884	0	0,0%
Total pensions (ils_pen)	26.234.203.905	26.234.203.905	0	0,0%
+ unemployment assistance for long-term unemployed (bunnc_s)	119.217.932	119.217.932	0	0,0%
+ housing benefits (bho)	6.684.783	6.684.783	0	0,0%
+ minor social assistance benefits (bsaot)	3.562.201	3.562.201	0	0,0%
+ child benefit (bch_s)	935.921.972	935.921.972	0	0,0%
+ GMI (bsa00_s)	617.582.456	1.251.062.569	633.480.113	102,6%
+ housing benefit (bho00_s)	419.992.230	419.992.230	0	0,0%
+ birth grant (bchba_s)	106.186.040	106.186.040	0	0,0%
+ heating benefit (bht)	17.595.255	17.595.255	0	0,0%
Total means tested benefits (ils_benmt)	2.226.742.971	2.860.223.066	633.480.095	28,4%
+ non-contributory disability benefits (bdi)	348.498.142	348.498.142	0	0,0%
+ education allowances for students (bed)	23.054.078	23.054.078	0	0,0%
+ civil servants' family benefit (bfacs)	0	0	0	0,0%
+ minor family benefits (bfaot)	15.881.256	15.881.256	0	0,0%
+ sickness benefits (bhl)	24.384.380	24.384.380	0	0,0%
+ maternity benefits (bmact)	26.071.456	26.071.456	0	0,0%
+ unemployment insurance benefit (bunct_s)	678.192.187	678.192.187	0	0,0%
+ minor unemployment benefits (bunot)	14.327.635	14.327.635	0	0,0%
+ covid-19 MC employees (bwkmcee_s)	0	0	0	0,0%
+ covid-19 MC self-employed (bwkmcse_s)	0	0	0	0,0%
Total non-means tested benefits (ils_bennt)	1.130.409.036	1.130.409.036	0	0,0%
Net budgetary effect (taxes + SIC - pensions - benefits)			-633.432.216	

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Πίνακας ΠΙΠΠ7: Ωφελοούμενοι από την εφαρμογή του Αισιόδοξου Σεναρίου

Number of earners/taxpayers/beneficiaries				
	<i>Total Greece 2020 (Baseline)</i>	<i>Total Greece 2020reform</i>	<i>Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline</i>	<i>Greece 2020reform Diff. % of Baseline</i>
+ reported earnings (<i>yemre</i>)	1.970.705	1.970.705	0	0,0%
+ reported self-employed earnings (<i>ysere</i>)	918.958	918.958	0	0,0%
+ non-reported self-employment income (<i>ysenr</i>)	918.958	918.958	0	0,0%
+ non-reported earnings (<i>yemnr</i>)	1.970.705	1.970.705	0	0,0%
Total earnings (<i>ils_earns</i>)	2.536.145	2.536.145	0	0,0%
Other original income (<i>ils_origy - ils_earns</i>)	1.119.931	1.119.931	0	0,0%
+ personal income tax (<i>tin00_s</i>)	2.684.464	2.684.464	0	0,0%
+ solidarity contribution (<i>txc00_s</i>)	1.765.107	1.768.964	3.857	0,2%
+ self employed & liberal professions contribution (<i>txcse_s</i>)	425.637	425.637	0	0,0%
+ real estate tax (<i>tpr_s</i>)	3.241.112	3.241.112	0	0,0%
+ pensioners' solidarity contributions (<i>txcpe_s</i>)	309.196	309.196	0	0,0%
Total taxes (<i>ils_tax</i>)	3.677.134	3.677.949	815	0,0%
+ contributions by people on pension benefits: sickness (<i>tscbesi_s</i>)	2.003.305	2.003.305	0	0,0%
+ self-employed SIC: pension (<i>tscsepi_s</i>)	495.227	495.227	0	0,0%
+ self-employed SIC: sickness (<i>tscsesi_s</i>)	495.227	495.227	0	0,0%
+ self-employed SIC: unemployment (<i>tscseui_s</i>)	495.227	495.227	0	0,0%
+ farmers SIC: pension (<i>tscfrpi_s</i>)	380.274	380.274	0	0,0%
+ farmers SIC: sickness (<i>tscfrsi_s</i>)	380.274	380.274	0	0,0%
+ farmers SIC: other (<i>tscfrot_s</i>)	380.274	380.274	0	0,0%
+ employee SIC: pension (<i>tsceepi_s</i>)	1.933.948	1.933.948	0	0,0%
+ employee SIC: sickness (<i>tsceesi_s</i>)	1.933.948	1.933.948	0	0,0%
+ employee SIC: unemployment (<i>tsceei_s</i>)	1.638.380	1.638.380	0	0,0%
+ employee SIC: family benefits (<i>tsceefa_s</i>)	0	0	0	0,0%

+ <i>employee SIC: other benefits (tsceot_s)</i>	1.933.948	1.933.948	0	0,0%
Total ils_sicy	3.839.066	3.839.066	0	0,0%
+ <i>employer SIC: pension (tscerpi_s)</i>	1.933.948	1.933.948	0	0,0%
+ <i>employer SIC: sickness (tscersi_s)</i>	1.638.380	1.638.380	0	0,0%
+ <i>employer SIC: unemployment (tscerui_s)</i>	1.638.380	1.638.380	0	0,0%
+ <i>employer SIC: family benefits (tscerfa_s)</i>	0	0	0	0,0%
+ <i>employer SIC: other benefits (tscerot_s)</i>	1.638.380	1.638.380	0	0,0%
Total ils_sicer	1.933.948	1.933.948	0	0,0%
+ <i>credited employees' SIC (Covid-19) (tscctee_s)</i>	0	0	0	0,0%
+ <i>credited employers' SIC (Covid-19) (tsccter_s)</i>	0	0	0	0,0%
Total ils_sicct	0	0	0	0,0%
Total SIC (ils_sicy + ils_sicer + ils_sicct)	3.839.066	3.839.066	0	0,0%
+ <i>main old age pension (poa00)</i>	1.643.427	1.643.427	0	0,0%
+ <i>supplementary old age pension (poacm)</i>	492.956	492.956	0	0,0%
+ <i>minor old age pensions (poaot)</i>	16.414	16.414	0	0,0%
+ <i>orphan's pension (psuor)</i>	6.690	6.690	0	0,0%
+ <i>survivors' pensions (psuwd)</i>	422.527	422.527	0	0,0%
+ <i>disability pension (pdi)</i>	89.748	89.748	0	0,0%
+ <i>social pension (boanc_s)</i>	41.642	41.642	0	0,0%
+ <i>compensations for old age pension reduction & 13th pension (poaxp_s)</i>	0	0	0	0,0%
+ <i>compensations for survivor pension reduction & 13th pension (psuxp_s)</i>	0	0	0	0,0%
- <i>temporary old age pension reductions (poard_s)</i>	693.762	693.762	0	0,0%
- <i>temporary disability pension reductions (pdird_s)</i>	3.986	3.986	0	0,0%
- <i>temporary survivor pension reductions (psuwdrd_s)</i>	85.677	85.677	0	0,0%
- <i>temporary orphan pension reductions (psuorrd_s)</i>	0	0	0	0,0%
- <i>temporary supplementary old age pension reductions (poacmrd_s)</i>	492.956	492.956	0	0,0%
+ <i>13th disability pension (pdixp_s)</i>	0	0	0	0,0%

+ lump-sum pension (αναδρομικά) (pxp04_s)	727.286	727.286	0	0,0%
Total pensions (ils_pen)	2.035.401	2.035.401	0	0,0%
+ unemployment assistance for long-term unemployed (bunnc_s)	190.449	190.449	0	0,0%
+ housing benefits (bho)	3.038	3.038	0	0,0%
+ minor social assistance benefits (bsaot)	3.750	3.750	0	0,0%
+ child benefit (bch_s)	813.561	813.561	0	0,0%
+ GMI (bsa00_s)	259.845	401.590	141.744	54,5%
+ housing benefit (bho00_s)	281.695	281.695	0	0,0%
+ birth grant (bchba_s)	51.560	51.560	0	0,0%
+ heating benefit (bht)	123.583	123.583	0	0,0%
Total means tested benefits (ils_benmt)	1.320.089	1.373.566	53.477	4,1%
+ non-contributory disability benefits (bdi)	147.335	147.335	0	0,0%
+ education allowances for students (bed)	11.878	11.878	0	0,0%
+ civil servants' family benefit (bfacs)	0	0	0	0,0%
+ minor family benefits (bfaot)	5.880	5.880	0	0,0%
+ sickness benefits (bhl)	7.767	7.767	0	0,0%
+ maternity benefits (bmact)	14.783	14.783	0	0,0%
+ unemployment insurance benefit (bunct_s)	190.018	190.018	0	0,0%
+ minor unemployment benefits (bunot)	10.672	10.672	0	0,0%
+ covid-19 MC employees (bwkmcee_s)	0	0	0	0,0%
+ covid-19 MC self-employed (bwkmcse_s)	0	0	0	0,0%
Total non-means tested benefits (ils_bennt)	370.456	370.456	0	0,0%

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Πίνακας ΠΙΠΠ8: Δημοσιονομική αποτύπωση της επίδρασης του Σεναρίου χωρίς το ΕΕΕ.

Fiscal				
Aggregate earnings, government revenue and expenditure (annual)				
	Total Greece 2020 (Baseline)	Total Greece 2020reform	Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline	Greece 2020reform Diff. % of Baseline
+ reported earnings (yemre)	38.169.687.000	38.169.687.000	0	0,0%
+ reported self-employed earnings (ysere)	16.309.409.946	16.309.409.946	0	0,0%
+ non-reported self-employment income (ysenr)	6.094.378.655	6.094.378.655	0	0,0%
+ non-reported earnings (yemnr)	2.014.329.005	2.014.329.005	0	0,0%
Total earnings (ils_earns)	62.587.793.855	62.587.793.855	0	0,0%
Other original income (ils_origy - ils_earns)	3.850.644.437	3.850.644.437	0	0,0%
+ personal income tax (tin00_s)	6.570.273.497	6.570.273.497	0	0,0%
+ solidarity contribution (txc00_s)	697.688.065	697.688.065	0	0,0%
+ self-employed & liberal professions contribution (txcse_s)	301.532.183	301.532.183	0	0,0%
+ real estate tax (tpr_s)	1.745.428.811	1.745.428.811	0	0,0%
+ pensioners' solidarity contributions (txcpe_s)	237.107.767	237.107.767	0	0,0%
Total taxes (ils_tax)	9.552.011.872	9.552.011.872	0	0,0%
+ contributions by people on pension benefits: sickness (tscbesi_s)	1.500.540.945	1.500.540.945	0	0,0%
+ self-employed SIC: pension (tscsepi_s)	1.124.218.749	1.124.218.749	0	0,0%
+ self-employed SIC: sickness (tscsesi_s)	398.916.330	398.916.330	0	0,0%
+ self-employed SIC: unemployment (tscseui_s)	66.649.862	66.649.862	0	0,0%
+ farmers SIC: pension (tscfrpi_s)	552.816.877	552.816.877	0	0,0%
+ farmers SIC: sickness (tscfrsi_s)	202.985.403	202.985.403	0	0,0%
+ farmers SIC: other (tscfrot_s)	12.168.235	12.168.235	0	0,0%
+ employee SIC: pension (tsceepi_s)	4.030.302.369	4.030.302.369	0	0,0%
+ employee SIC: sickness (tsceesi_s)	951.846.542	951.846.542	0	0,0%
+ employee SIC: unemployment (tsceui_s)	431.936.256	431.936.256	0	0,0%

+ <i>employee SIC: family benefits (tsceefa_s)</i>	0	0	0	0,0%
+ <i>employee SIC: other benefits (tsceoot_s)</i>	968.600.615	968.600.615	0	0,0%
Total employees, self-employed and other SIC (ils_sicdy)	10.240.969.170	10.240.969.170	0	0,0%
+ <i>employer SIC: pension (tscerpi_s)</i>	5.864.491.216	5.864.491.216	0	0,0%
+ <i>employer SIC: sickness (tscersi_s)</i>	1.259.798.856	1.259.798.856	0	0,0%
+ <i>employer SIC: unemployment (tscerui_s)</i>	744.804.569	744.804.569	0	0,0%
+ <i>employer SIC: family benefits (tscerfa_s)</i>	0	0	0	0,0%
+ <i>employer SIC: other benefits (tscerot_s)</i>	141.204.585	141.204.585	0	0,0%
Total employers SIC (ils_sicer)	8.010.302.077	8.010.302.077	0	0,0%
+ <i>credited employees' SIC (Covid-19) (tsctee_s)</i>	0	0	0	0,0%
+ <i>credited employers' SIC (Covid-19) (tsctter_s)</i>	0	0	0	0,0%
Total credited SIC (ils_sicct)	0	0	0	0,0%
Total SIC (ils_sicdy + ils_sicer + ils_sicct)	18.251.271.248	18.251.271.248	0	0,0%
+ <i>main old age pension (poa00)</i>	21.440.236.986	21.440.236.986	0	0,0%
+ <i>supplementary old age pension (poacm)</i>	1.370.387.910	1.370.387.910	0	0,0%
+ <i>minor old age pensions (poaot)</i>	106.258.043	106.258.043	0	0,0%
+ <i>orphan's pension (psuor)</i>	31.930.622	31.930.622	0	0,0%
+ <i>survivors' pensions (psuwd)</i>	3.200.824.154	3.200.824.154	0	0,0%
+ <i>disability pension (pdi)</i>	530.339.457	530.339.457	0	0,0%
+ <i>social pension (boanc_s)</i>	203.317.257	203.317.257	0	0,0%
+ <i>compensations for old age pension reduction & 13th pension (poaxp_s)</i>	0	0	0	0,0%
+ <i>compensations for survivor pension reduction & 13th pension (psuxp_s)</i>	0	0	0	0,0%
- <i>temporary old age pension reductions (poard_s)</i>	-1.098.208.205	-1.098.208.205	0	0,0%
- <i>temporary disability pension reductions (pdird_s)</i>	-2.567.636	-2.567.636	0	0,0%
- <i>temporary survivor pension reductions (psuwdrd_s)</i>	-93.733.744	-93.733.744	0	0,0%
- <i>temporary orphan pension reductions (psuorrd_s)</i>	0	0	0	0,0%
- <i>temporary supplementary old age pension reductions (poacmrd_s)</i>	-239.403.033	-239.403.033	0	0,0%

+ 13th disability pension (pdixp_s)	0	0	0	0,0%
+ lump-sum pension (αναδρομικά) (pxp04_s)	784.822.884	784.822.884	0	0,0%
Total pensions (ils_pen)	26.234.203.905	26.234.203.905	0	0,0%
+ unemployment assistance for long-term unemployed (bunnc_s)	119.217.932	119.217.932	0	0,0%
+ housing benefits (bho)	6.684.783	6.684.783	0	0,0%
+ minor social assistance benefits (bsaot)	3.562.201	3.562.201	0	0,0%
+ child benefit (bch_s)	935.921.972	935.921.972	0	0,0%
+ GMI (bsa00_s)	617.582.456	0	- 617.582.456	-100,0%
+ housing benefit (bho00_s)	419.992.230	419.992.230	0	0,0%
+ birth grant (bchba_s)	106.186.040	106.186.040	0	0,0%
+ heating benefit (bht)	17.595.255	17.595.255	0	0,0%
Total means tested benefits (ils_benmt)	2.226.742.971	1.609.160.457	- 617.582.514	-27,7%
+ non-contributory disability benefits (bdi)	348.498.142	348.498.142	0	0,0%
+ education allowances for students (bed)	23.054.078	23.054.078	0	0,0%
+ civil servants' family benefit (bfacs)	0	0	0	0,0%
+ minor family benefits (bfaot)	15.881.256	15.881.256	0	0,0%
+ sickness benefits (bhl)	24.384.380	24.384.380	0	0,0%
+ maternity benefits (bmact)	26.071.456	26.071.456	0	0,0%
+ unemployment insurance benefit (bunct_s)	678.192.187	678.192.187	0	0,0%
+ minor unemployment benefits (bunot)	14.327.635	14.327.635	0	0,0%
+ covid-19 MC employees (bwkmcee_s)	0	0	0	0,0%
+ covid-19 MC self-employed (bwkmcse_s)	0	0	0	0,0%
Total non-means tested benefits (ils_bennt)	1.130.409.036	1.130.409.036	0	0,0%
Net budgetary effect (taxes + SIC - pensions - benefits)			617.582.514	

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Πίνακας ΠΙΠΠ9: Χαμένοι από την εφαρμογή του Σεναρίου χωρίς ΕΕΕ.

Number of earners/taxpayers/beneficiaries				
	<i>Total Greece 2020 (Baseline)</i>	<i>Total Greece 2020reform</i>	<i>Greece 2020reform Diff. w.r.t. Baseline</i>	<i>Greece 2020reform Diff. % of Baseline</i>
+ reported earnings (yemre)	1.970.705	1.970.705	0	0,0%
+ reported self-employed earnings (ysere)	918.958	918.958	0	0,0%
+ non-reported self-employment income (ysenr)	918.958	918.958	0	0,0%
+ non-reported earnings (yemnr)	1.970.705	1.970.705	0	0,0%
Total earnings (ils_earns)	2.536.145	2.536.145	0	0,0%
Other original income (ils_origy - ils_earns)	1.119.931	1.119.931	0	0,0%
+ personal income tax (tin00_s)	2.684.464	2.684.464	0	0,0%
+ solidarity contribution (txc00_s)	1.765.107	1.765.107	0	0,0%
+ self employed & liberal professions contribution (txcse_s)	425.637	425.637	0	0,0%
+ real estate tax (tpr_s)	3.241.112	3.241.112	0	0,0%
+ pensioners' solidarity contributions (txcpe_s)	309.196	309.196	0	0,0%
Total taxes (ils_tax)	3.677.134	3.677.134	0	0,0%
+ contributions by people on pension benefits: sickness (tscbesi_s)	2.003.305	2.003.305	0	0,0%
+ self-employed SIC: pension (tscsepi_s)	495.227	495.227	0	0,0%
+ self-employed SIC: sickness (tscsesi_s)	495.227	495.227	0	0,0%
+ self-employed SIC: unemployment (tscseui_s)	495.227	495.227	0	0,0%
+ farmers SIC: pension (tscfrpi_s)	380.274	380.274	0	0,0%
+ farmers SIC: sickness (tscfrsi_s)	380.274	380.274	0	0,0%
+ farmers SIC: other (tscfrot_s)	380.274	380.274	0	0,0%
+ employee SIC: pension (tsceepi_s)	1.933.948	1.933.948	0	0,0%
+ employee SIC: sickness (tsceesi_s)	1.933.948	1.933.948	0	0,0%
+ employee SIC: unemployment (tsceeu_i_s)	1.638.380	1.638.380	0	0,0%
+ employee SIC: family benefits (tsceefa_s)	0	0	0	0,0%

+ <i>employee SIC: other benefits (tsceot_s)</i>	1.933.948	1.933.948	0	0,0%
Total ils_sicdy	3.839.066	3.839.066	0	0,0%
+ <i>employer SIC: pension (tscerpi_s)</i>	1.933.948	1.933.948	0	0,0%
+ <i>employer SIC: sickness (tscersi_s)</i>	1.638.380	1.638.380	0	0,0%
+ <i>employer SIC: unemployment (tscerui_s)</i>	1.638.380	1.638.380	0	0,0%
+ <i>employer SIC: family benefits (tscerfa_s)</i>	0	0	0	0,0%
+ <i>employer SIC: other benefits (tscerot_s)</i>	1.638.380	1.638.380	0	0,0%
Total ils_sicer	1.933.948	1.933.948	0	0,0%
+ <i>credited employees' SIC (Covid-19) (tscctee_s)</i>	0	0	0	0,0%
+ <i>credited employers' SIC (Covid-19) (tsccter_s)</i>	0	0	0	0,0%
Total ils_sicct	0	0	0	0,0%
Total SIC (ils_sicdy + ils_sicer + ils_sicct)	3.839.066	3.839.066	0	0,0%
+ <i>main old age pension (poa00)</i>	1.643.427	1.643.427	0	0,0%
+ <i>supplementary old age pension (poacm)</i>	492.956	492.956	0	0,0%
+ <i>minor old age pensions (poaot)</i>	16.414	16.414	0	0,0%
+ <i>orphan's pension (psuor)</i>	6.690	6.690	0	0,0%
+ <i>survivors' pensions (psuwd)</i>	422.527	422.527	0	0,0%
+ <i>disability pension (pdi)</i>	89.748	89.748	0	0,0%
+ <i>social pension (boanc_s)</i>	41.642	41.642	0	0,0%
+ <i>compensations for old age pension reduction & 13th pension (poaxp_s)</i>	0	0	0	0,0%
+ <i>compensations for survivor pension reduction & 13th pension (psuxp_s)</i>	0	0	0	0,0%
- <i>temporary old age pension reductions (poard_s)</i>	693.762	693.762	0	0,0%
- <i>temporary disability pension reductions (pdird_s)</i>	3.986	3.986	0	0,0%
- <i>temporary survivor pension reductions (psuwdrd_s)</i>	85.677	85.677	0	0,0%
- <i>temporary orphan pension reductions (psuorrd_s)</i>	0	0	0	0,0%
- <i>temporary supplementary old age pension reductions (poacmrd_s)</i>	492.956	492.956	0	0,0%
+ <i>13th disability pension (pdixp_s)</i>	0	0	0	0,0%
+ <i>lump-sum pension (αναδρομικά) (pxp04_s)</i>	727.286	727.286	0	0,0%

Total pensions (ils_pen)	2.035.401	2.035.401	0	0,0%
+ unemployment assistance for long-term unemployed (bunnc_s)	190.449	190.449	0	0,0%
+ housing benefits (bho)	3.038	3.038	0	0,0%
+ minor social assistance benefits (bsaot)	3.750	3.750	0	0,0%
+ child benefit (bch_s)	813.561	813.561	0	0,0%
+ GMI (bsa00_s)	259.845	0	-259.845	-100,0%
+ housing benefit (bho00_s)	281.695	281.695	0	0,0%
+ birth grant (bchba_s)	51.560	51.560	0	0,0%
+ heating benefit (bht)	123.583	123.583	0	0,0%
Total means tested benefits (ils_benmt)	1.320.089	1.227.714	-92.376	-7,0%
+ non-contributory disability benefits (bdi)	147.335	147.335	0	0,0%
+ education allowances for students (bed)	11.878	11.878	0	0,0%
+ civil servants' family benefit (bfacs)	0	0	0	0,0%
+ minor family benefits (bfaot)	5.880	5.880	0	0,0%
+ sickness benefits (bhl)	7.767	7.767	0	0,0%
+ maternity benefits (bmact)	14.783	14.783	0	0,0%
+ unemployment insurance benefit (bunct_s)	190.018	190.018	0	0,0%
+ minor unemployment benefits (bunot)	10.672	10.672	0	0,0%
+ covid-19 MC employees (bwkmcee_s)	0	0	0	0,0%
+ covid-19 MC self-employed (bwkmcse_s)	0	0	0	0,0%
Total non-means tested benefits (ils_bennt)	370.456	370.456	0	0,0%

Πηγή: Euromod

Σημείωση: Επεξεργασία συγγραφέως

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέως:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων της συγγραφέως εκ μέρους του Τμήματος.